

Godin Akam Inigha Izir Gumazim Jeremaian Akinafarim O Jeremaia Akar faragha zuim

Akam inigha izir gumazim Jeremaia Jerusalem itima Babilonian Atrivim Nebukatnesar iza Judabagh asighasiki. Jeremaian akar aviriba a Judaba ko Israelia dughiar kam bagha ikiangsizir akaba me ganingi. Eghti gumazamiziba aseba ategh navibagh iraghan koghti, God me gasighasigham. Ezi me Jeremaia migeir akaba baraghan aghua. Ezi Jeremaian akar maba, Godin akar dikirizimin gun me migei, God gin Judabar apangkufigh men akuraghti, me uamategh uan nguazimin izam.

Jeremaian akinafarim akam inigha izir gumazir igharazibar akinafariba mong men ighara. A kamakin, Jeremaia uabi an eghaghanir aviriba an aven iti. Jeremaia uabi Godin akam akunasa ifongezir puvati, a pura uan ifongiam abiragha Godin ifongiamin gin ghu. A dughiar aviribar navim osemegha uabira uabin apangkufi. Egha a uan navir osimtizim modozir puvati. A guizbangira an gun mikemezi, an migirigaba akinafarir kam in iti. Jeremaia Judaba bar me gifonge, ezi God Akar Gavgaviba a ganidima, an adar gun mikimasa ifongezir puvati.

Ezi gumamaziziba an akam baraghan aghuagha a gasighasighasava amima, a me bagha pamten God migei.

Jeremaian akar bar aghuir mam sapta 31:31-34in iti. Jeremaian akam kagh God uan gumamaziziba ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuamin akabar gun migei. Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam, me dagiam ko akinafarimra an osirighan kogham. A gumamazizibar navir ave-riabar ikiti, me uari an gin mangisi bar ifuegham. E Iesusin gin zuir gumamaziziba, Godin Duamin ingangarimin gara Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam ginighnisi.

God uan akam akunasa Jeremaian dia

(Sapta 1)

Azenir God uan akam isa Jeremaia ganidiba

¹ Akinafarir kam, Jeremaia mikemezir migirigibaba an iti. Jeremaia, a Hilikian otarim, a ofa gamir gumazir mam, a Benjaminin anabamin gumazim, egha Anatotin nguibamin iti. ² Ezi Emonin otarim Josaia, a Judan kantrin atrivimin itima, an 13plan azenibar dughiamin Ikiavira Itir God, akar kaba isa Jeremaia ganingi. ³ Ezi gin Josaian otarim Jehoiakim atrivimin itima, Ikiavira Itir God, ua akar aviriba isa Jeremaia ganigavira ikia ghua Josaian otarim Sedekaia atrivimin itir dughiamin, an namba 11plan azenimin tu.

1:2: 2 Atriviba 22:3--23:27; 2 Eghaghaniba 34:8--35:19   **1:3:** 2 Atriviba 23:36--24:7; 2 Atriviba 24:18--25:21; 2 Eghaghaniba 36:5-8; 36:11-21

Ezi azenir kamın namba 5 iakinimın, apaniba Jerusalemın gumazamiziba inigha ghua kantrin igharazimın kalabusın me ariki.

God, uan akam inigha izir ingangarim damuasa Jeremaian dia

⁴ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God, kamaghın na migia ghaze:

⁵ “Ki tighar nın amebamın navir averiamın aven nın ingaramın dughiam,
ki ni gifogha, ni ginabagha gifa.
Nın amebam tighar ni batamın dughiamın,
ki kantribar tongın akam inigha izir gumazimın ingangarim damuasa ni amisefe,
ni na baghavira ikiamın gumazimın iki-asa, ki ni amisevegga gifa.”

⁶ Ezi ki Ikiavira Itir Godın akar kam baregga, kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ti puvatigham. Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ki gumazir bar igiam, egha ki akam akunamin arazibagh fozir puvati.”

⁷ Ezi Ikiavira Itir God, kamaghın na migei:

“Ni kamaghın mikıman markı suam,
ki gumazir bar igiam.
Egh ki gumazamizir manaba me bagh ni amangam,
ni me bagh pura mangi.
Egh akar ki bar ni mikemeziba,
ni dar gun me mikim.

⁸ Ki ni ko iki egh nın akurvagham.

Kamaghin, ni men atiatingan marki.
Ki Ikiavira Itir God, ki ni mikemegha gifa.”

⁹ Egha Ikiavira Itir God, uan dafarim isa nan akam gatigha, kamaghin miği:

“Ni oragh. Ki datirighin uan akaba isa nin akam garisi,
eghti ni dar gun mikimam.

¹⁰ Ezi datirighin dughiar kamın, ki kantrin igharazir aviribar gumazamizibav kimamin gavgavim ni ganidi.

Eghti ni biziba asiamin gavgavim,
ko biziba apirarighamin gavgavim,
ko bizibagh asighasighamin gavgavim,
ko biziba dikabinamin gavgavim,
ko bizibar ingaramin gavgavim,
ko biziba oparamin gavgavim,
ki bar da isa ni ganidi.”

God bizir pumuning isa Jeremaian aka

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God gin kamaghin nan azara, “Jeremaia, ni tizimin gari?” Ezi ki a ikaragha ghaze, “Ki amonin temer aguamin gari.” ¹² Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin na miği, “Ni deragha miği. Kamaghin, ki uabi uan akam deraviram an gari. Eghti, ki mikimamin biziba guizbangiram otivam.”*

¹³ Egha Ikiavira Itir God bizir igharazim nan akagha nan azara, “Jeremaia, ni tizimin gari?” Ezi ki a ikaragha ghaze, “Ki notin amadaghan gari minem isiaghkua ikia, en amadaghan

---

* **1:12:** Hibrun akam, “Amon,” an akar otevir kam ko magh ghu, “Ni deragha gari.”

fuaghanadaghsava ami.” ¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Bizir kam a kamakin: Bizir bar kurar mam notin amadaghan ikegh izi, en nguazir kamın gumazamiziba bar me gasighasigham. ¹⁵ Ni gan! Ki Ikiavira Itir God, ki datirighin ni migei, ni deraghviram oragh. Ki datirighin notin itir kantribar atrivibar diaghti, me uan midorozir gumaziba ko izam. Eghti atrivir kaba izi uan atrivir dabirabiba Jerusalemın tiar akabar boroghın dar afegham. Egh me nguibar ekiam aghuizir divazir gavgaviba akararigham. Egh me uaghan Judan nguibar igharaziba kamaghira dar amuam. ¹⁶ Nan gumazamiziba akirim ragha na gasaragha, uari bagha marvir guabar ingarigha, dar damazimın dapaniba avia da bagha ofan mughuriar aghuiba zuibagh amua dar ziaba fe. Me kamaghin amua, bar arazir kuram gami. Kamaghin, ki me isi kot datigham.

¹⁷ “Ezi Jeremaia, ni uabira uabi akirigh dikavigh mangi akar ki ni mikemeziba ni dar gun me mikim. Ni men atiatingan marki, ni atiatingti ki ni damighti, ni men damazibar bar atiatigham.

¹⁸ Jeremaia, ni orakigh. Ki datirighin ni gamizi ni nguibam avinizir divazir gavgavimın mın gavgavigha, mati ainın dipenir akinir guarim, ko divazir me brasın ingarizimın mın gavgafi. Eghti Judan atriviba ko, atrivimın ingangaribar faragha zuir gumazir dapaniba ko, ofa gamir gumaziba ko, nguazir kamın itir gumazamizir bar gavgaviba, me ni dikabiragh ni abiraghan kogham. ¹⁹ Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa, Ki uabi ni ko iki nin akurvagham. Eghti gumazir kaba nin apanimın ikiva, ni dikabiragh ni abinsi damuva

avegham.”

Jeremaia Godin akam Judaba ko Jerusalemia mikiri

2

(Sapta 2--25)

Israelia datirighin

Ikiavira Itir God ataki

¹ Ikiavira Itir God na miġia ghaze:

² “Ni Jerusalemia bagħ mangi nan akamin gun kamagh me mikim:

Ikiavira Itir God ghaze, ia bar faraghavira nan gumazamizibar otivizir dughiamin,
ia mati amizim igiamra pamın ikia uan pam gifongezi moghin,

ia uari isa na ganigha na gifueghavira iti.

Egha ia na baghavira ikia gumazamiziba putatizir danganimin nan ġin zui,
kar nguazir gumazitam dagheba oparizir putatizim.

³ Egha dughiar kamın ia Israelia, ia nan gumazamizibara ikia,
mati nan azenimın itir dagher faragha aniziba.

Ezi nan dagher kabar maba isir gumazamiziba, osimtizim me batozi ki me gasighasiki.

Ki Ikiavira Itir God ki mikemegha ġifa.”

Israelian inazir afeziabar arazir kuraba

⁴ Ia Jekopin ovavir boriba,

ia bar Israelian ikiziba,

ia bar Ikiavira Itir Godin akam baragh.

- 5 Ikiavira Itir God kamaghın miġia ghaze:
 “Ian inazir afeziaba arazir kurar manamın gari, ki
     a gamizi,
     me na ategha bar nan saghon ghue?
 Egha marvir guar kınibar ziaba fema,
     da tong men akurvazir puvati.
- 6 Me na ġiñiġnizir puvati.
     Egha me bizir ki men akurvaghasava amiziba
     dagħ niġnizir puvati.
 Kırara Isipın kantrin me inigha men akua ize.
     Ezi me pura danganir dipaba puvatizir ekiam
     abiki.
 Danganir kam, pura ġigir kınim an iti,
     egha mozir konir kuraba tintinibar an iti.
 A gumamaziziba puvatizir danganim ko
     amoziba izir puvatizim.
 Danganir kam, mitater kuram anevara.
 Gumamaziziba uaghan danganir kam garuir
     puvatigha,
     uaghan an itir puvati.
- 7 Ki ian inazir afeziaba inigha nguazir aghuir
     dagheba deravıram aghuir kamın me ariki.
     Ezi ia an ikia dagher aghuiba ko ter ovızir
     aghuiba apa bar akonge.
 Egha dughiar ia nan nguazimın itim, ia an ikia
     arazir kurar bar kuribagh ami,
     egha ia nguazir ki ia ġanıġizir kam gamizi,
     a nan damazimın bizir bar miżezimın
     mın oto.
- 8 Ezi nan ofa gamir gumaziba uaghan na
     ġiñiġnizir puvati.
     Ezi Moses Osirizir Arazibagh fozir gumaziba,
     me uaghan na ġifozir puvati.

Ezi ian atriviba, me akirim ragha na gasara.

Ezi ian akam inigha izir gumazamiziba me
asem, Bal, an ziamin gun migei.

Me bar moghira bizir kinir men akurvaghan
koghamibar ziaba fe.”

Ikiavira Itir God, uan gumazamiziba isa kot gati

⁹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze:

“Ia amizir arazir kurar kaba bagh,
ki ia isi kot datigham.

Egh ki uaghan ian boriba, ko ian ovavir borir gin
otivamiba,
ki me isi kot datigh me tuisigham.

¹⁰ Ia kurim inigh mangi Saiprusin Arighatizimin
mangi,

an aruem ghuaghiri naghin iti.

Egh ia Saiprusian arazibar ganigh.

Egh ia uaghan gumaziba amadaghti,
me aruem anadi naghin amadaghan Arabian
nguazimin mangi,

egh bar deraghvira men arazibar ganigh.

Ia ganti arazir ia amir kaba, men tarazir dar
amuam ti?

Bar puvatigham.

¹¹ Ezi kantrin igharazibar aseba, da guizbangira
godba puvati.

Ezi gumazamizir kaba uan aseba ataghiragha
godin igiabar gin ghua dar ziaba fer puvati.

Ki God, ki gavgavim ikia, ziar ekiam ti.

Ezi ia nan gumazamiziba, ia na ategha godin
kurar ian akurvazir puvatizibar gin ghua
dar ziaba fe.

¹² Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God kamaghin
migia ghaze,

‘O overiam, ni Israelian arazir kurar kamın ganıva digavir kuram damu.

Egh ni atiating navim ikuvigh mamaghıra iki.

¹³ Nan gumazamiziba arazir kurar pumuning gami.

Ki mati, dipar aghuir ikirimirir aghuim anıdim me bagha fasfagha iri.

Ezi me akirim ragha na gasara.

Me uari bagha dipabar suighasa dagıaba okora toribagh ami.

Ezi me okorezir dagıar mozir dipar kaba tintinibar bighireghti,

dıpaba dar aven ikian kogham.’”

Israelia akirim ragha God gasaragha, uari uarigh asıghasıki

¹⁴ Egha Ikiavıra Itir God, ua kamaghın migia ghaze:

“Israelia, ia pura ingangarir gumazir kınibar mın itir puvati, ia fıriaghırezir gumazamiziba.

Ian amebaba ti ingangarir amızir kınibar ikia ia batezi,

kamaghın ia ti fıriaghıregha azenan izeghan koghai. Bar puvati.

Ia fırighıregh ikiti, manmaghsu apaniba asızibar mın

ian gıntigh ia misoghırarıgham?

¹⁵ Apanir kaba Israelia abiragha mati laionbar mın pamtemın me dazera tiariba akara iti.

Egha me Israelian nguazim gamızı a danganir kınir mamın mın iti.

Egha ian nguıbabagh apongezi da isıgha,

nguibar sueriabar otifi.

16 Ia Israelian gumazamiziba, Isipin nguibar ekiar kamning,
Memfis ko Tapanesin midorozir gumaziba,
me izi

ian dapanir tuaribagh isegham.*

17 Israelia, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ia inigh tuavir aghuimin izasa,
ezi ia aghuagha akirim ragha na gasara.

Ia uari kamaghin amizi, osimtizir kam ia bato.

18 Ia bizir aghuir manam inisi nighnigh kantri Isipin mangi,

men akurvazim bagh men azangam, mati ia Nailin Fanemin dipam amasa?

Egh bizir aghuir manam inisi nighnigh kantri Asirian mangi,

men akurvazim bagh men azangam, mati ia Yufretisin Fanemra masa?

Arazir kam tong ian akuraghan kogham.

Bar puvatigham.†

19 Ian arazir kuramra puv ia damigham.

---

* **2:16:** Vezin kam ti osimtizir Isipian Atrivim Neko kantri Juda ganingizir akar isin zuimin gun migei. Ni 2 Atriviba 23:33-35in an gan. † **2:18:** Judan gumazir aruaba kamaghin nighnisi, Judaba kantrin gavgavibav kemeghti me men akuragham, eghti apaniba me abiraghan kogham. Gumazir aruar maba kamaghin nighnisi, me kantri Isip ko namakabar amuam, ezi marazi kantri Asiria ko namakabar amuasa. Ezi Jeremaia kamaghin men akakaghasa, God uabi men akurvaghti me deravira ikiam. Kantrin gavgavir kaba men akuraghan kogham. God mati dipar aghuir ikirimirir aghuim anidim. (Ni ves 13in gan.) Me tizim bagh saghon itir kantribar fanebar mangi dipam amasa?

Ia akirim ragha na gasara, ezi ian arazir kam
 bangin ia bar ikuvigham.
 Ki Ikiavira Itir God, ian God,
 ia na ataki, egha ua nan apengan itir puvati.
 Kamaghin amizi, ia deraghvira nighnigh, egh ka-
 maghin fogham,
 ian arazir kaba bar kufi, egha mizaziba ia
 ganidi.
 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ki mikemegha gifa.”

Israelia, Ikiavira Itir Godin gin mangan aghua

²⁰ Ikiavira Itir God, a ua kamaghin migia ghaze:
 “Israelia, ia oragh.
 Fomira ia uari nan akabar gin mangi nan
 apengan ikian aghuagha, ingangarir ki ia
 ganingizim ategha ghaze,
 ‘Ingangarir e damuasa ni e ganingizim, e
 a damuan kogham.’
 Egha ia mighsiabar ghuanaga ruarir ghuribar
 temer ekiabar apengan,
 marvir guabar ziaba fe.
 Ia mati, tuavimin amizimin min ghua
 gumazir aviriba ko tintinibar akui
 moghin ami.‡

---

‡ **2:20:** Akar isin zuir kam kamakin. Israel a mati amizir mam, ezi God mati an pam. Ezi Israelia Godin ziamra fan aghua. Puvati. Me ghua tintinibar asebar ziaba fe, mati amizim uan pam ategha ghua gumazir igharaziba ko akui. Tuavimin amizir pura gumaziba koma akuimin akar isin zuir eghaghanim dughiar aviribar Jeremaian akinafarimin iti, egha a uaghan Godin akam inigha izir gumazir igharazibar akinafaribar iti. Gumaziba temer ekiabar apebaba ko mighsiabagh isin asebar ziaba fasa danganibar ingari.

- 21 Ki nguazir kamın ia atı,
 mati gumazim uan azenimın wainın ikarızir
 aghuir mam ginabagha anekara,
 eghti a gin bıva ovızir bar aghuiba ikiam.
 Ezi manmaghın amizi ia datırighın iragha
 ruarimın wainın ikarızir atiamın mın oto?
- 22 Ian mıkarziba arazir mızırıziba dar puegħa gav-
 gafi,
 Ia ti ghaze, ia osımtızir kaba rusı sopın gav-
 gavıbagħ ivezegħ,
 da ruti da gıvagħam.
 Bar puvati.
- Ian arazir mızırızir ian mıkarzıbar poghezıba,
 nan damazımın ikiavıra iti.
 Ki İkiavıra İtir God, ian Ekiam.
- 23 Ia uarir ghuangsıgh kamaghın mıkıman
 kogħam,
 E asem Balın ziam fezir puvati.
- Ia arazir kurar ia Hinomın danganır zarımın iki-
 ava amızim gıniğħniğħ.
 Ia asızir kamelın amebar igiamın mın apurıba
 buria ivemara danganıba bar dagħ arui
 mogħın,
 ia asebar ziaba fasa ivemaragħa arui.
- 24 Egha ia uagħan mati, donkin amebar atiamın
 mın,
 an iakinır a donkin apurıba buriam otozi,
 an ada buria gumazamızıba puvatızir
 danganıbagħ arui.
- A kamaghın damutı tav an ifongıar kam abınıva
 aveğħam.

Egh uaghan donkin apuriba a bativsi iburagh-
buraghan kogham.

Me an dughiamrama a bativam.

²⁵ Israelia, ia asebar ziaba fisi ivemar dar gın
mangan marki.

Ia kamaghın damuva, ian dagarir asuaba ti
dighoraghireghti,
ian kuariba bar ia misigham.

Ezi ia ghaze, En ifongiam aser kabar iti,
ezi e dar gın mangivira ikiam.

E nin akam baraghan aghua.”

Israelia aghumsızir ekiam iniam

²⁶ Ikiavira Itir God, ua kamaghın miği:

“Me okimakiar gumazimın suirazi an
aghumsıghizi moghın,

kamaghıra ia Israelia bar aghumsigham.

Ian atriviba, ko gumazir dapaniba, Godın ofa
gamir gumaziba, akam inigha izir gumaza-
miziba, ko Israelian gumazamiziba bar,
ia uaghan aghumsızim iniam.

²⁷ Ia dagiaba ko temebar dıkirızir marvir guabar
ziaba fa ghaze,

Da en ingarigha ikirimirim e ganıngi.

Da en afeziabara.

Egha ia akirim ragha na gasara.

Egha osımtıziba isir dughiabar,

ia uarir akurvaghasa nan dei. §

²⁸ Ezi marvir guar ia uari ingariziba,

---

§ 2:27: Gumazamiziba temeba ko dagiaba isa asebar marvir guabar ingari. Me ghaze, me ingarızir aser kaba ikirimirir angamıra itim me ganıngi. 2:28: Godın Araziba 32:37; Gumazir Dapaniba 10:14; Aisaia 45:20

dar dibobonim Judan nguazimın itir
 nguibabar dibobonim gafira.
 Kamaghın amizi, ia osımtızim itir dughiam, ia
 men dimti,
 da ian akurvaghamin tuavitam iki, ian akur-
 vagh. Ti puvatıgham!”

29 Ikiavıra Itir God, ua kamaghın Israelia migia
 ghaze:

“Ia uari nan akam batoke,
 egha manmaghsua akam na gasa na miğei?

30 Ian marazi ki izezir kuram me ganıga, me
 misoghezi me ariaghire,
 ezi ian avırıba ki ia gamızir bizir kamın
 ganıgha,
 me uan arazir kuraba ataghızir pu.
 Bar puvati.

Ia mati laionba asızıba zuamıra dar suıgha dav
 sozi da ariaghiri moghın,
 ia nan akam inıgha ızir gumazıba, midorozir
 sabamın me misoghezi me ariaghire.

31 Ia Israelian datırıghın iti darası,
 ki Ikiavıra Itir God, ki ia mikımasa.

Ia deraghvıra kuarıba arıgh,
 nan akam baragh.

Ia ti ghaze, ki bizir kuram, egha mati danganir
 dakıghtızim?

Ki mati danganir bar mıtatem, a? Bar puvati.
 Egha manmaghsua ia nan gumamazıba ghaze,
 Datırıghın e uari uan ifongiabar gın mangı
 tintinıbar daruam.
 E ua ni bagh ızan kogham.

32 Egha ia ti ghaze, guivir igiaba me uan kurkazir
 aghuiba ategham, o puvatigham?
 Eghti amizir igiar pamin ikiamim,
 uan kurkazir korotiar aghuiba
 bakinighnigh dar aghuan kogham,
 o?
 Puvatigham.

Ezi ia nan gumazamiziba, fomira iza datirighin ia
 na ginighnizir puvati.
 Gumazitam ti, dughiar ia na
 bakinighnighavira itibar dibobonim,
 mengiva avegham.

33 “Israelia, ia gumazamiziba uari isava akuir
 arazim deragha a gifogha a buriagha arui.
 Ezi ian arazir kurar kaba, tuavimin amizibar
 arazir kurabagh afira.
 Ia kamaghin amir arazim bar a gifo, ia ti
 tuavimin amizibar sure damuam.

34 Gumazir onganaraziba ian dipeniba akarigha
 okimasa dar aven ghuzir puvati.
 Bar puvati.

Ezi ia pura me misoghezi me ariaghire.
 Men ghuziba ian korotiabar puegha ikiavira
 iti.
 Ian arazir kurar kabanang bagh, ki
 osimtizim ia daningam.

35 Ia ti ghaze, ia osimtiziba puvati.
 Egha ghaze, ki ua ian ataran kogham.

Ia uan arazir kurabar ghuangsighti,
 ki ia isi kot datigh ia tuisigh, izezir kuram ia
 daningam.

- 36 Ezi ia manmaghin amigha tuavir mamın gin ghua anetegha
 zuamira ghua tuavir igharazimın gin zui?
 Isipia tong ian akuraghan kogham, eghti ia bar
 aghumsigham,
 mati Asiria ian akurazir puvatizi ia
 aghumsighizi mokın.
- 37 Ki Ikiavira Itir God, gumazir ia nighnizir gav-
 gavim men itiba,
 ki akirim ragha me gasaragha gifa.
 Eghti me bizitam ian akuragh,
 ia bagh bar a damighan kogham.
 Kamaghın, ia uaghan Isipia ategham,
 egh dughiar kamın ia aghumsigh
 naviba bar osemegham.”

3

Israelia Ikiavira Itir God ategha gifa

- ¹ Ikiavira Itir God ua Israelia miġia ghaze:
 “Gumazim uan amuim batueghti a mangi gumazir
 igharazimın ikegh,
 egh uamategh uan par faragha ikezim bagh
 izeghti,
 an par faragha ikezim uam a inian
 kogham.
 A kamaghın damighti, kantrin kamın nguazim
 nan damazimın bar mizegham.
 Israelia, ia tintinibar gumazir aviriba isa me
 koma akuigha gifa.

Egha datirikin ia uamategh na bagh izasa,
a?*

² Ia kogh mighsiabar ganiva deraghvira nighnigh.
Ia mighsiar kabanangin, ti dar tam gisin gumaziba ko amiziba uari isava akuir arazim gamizi moghin, asebar ziaba fez, o?

Puvati, ia mighsiabar vaghvagha arazir kam gami.

Ia aseba baghavira iti,
mati tuavimin amizim, tuavir miriabar apiav ikia gumaziba bagha gari.

Egha uaghan mati Arebiabar min gumazamiziba puvatizir danganibar mogav ikia gumazibar biziba okimasa me mizua iti.

Ia mati amizim gumaziba isa me koma akuir arazir kuram gami moghin,
uan nguazim gamizi, a nan damazimin bar mize.

³ Ezi bizir kam bangin, ki amozimin tivazima,
a tong ian nguazim gizezir puvati.

Ezi ia tuavimin amizimin mirarama amua,
akam baraghan aghuagha, aghumsizir puvati.

⁴ Ia datirighin na migia ghaze,
'Ikiavira Itir God, ni en afeziam,
egha igiamra e gifongegha iza datirikin.

⁵ Ia kamaghin na migia ghaze,
ni ti zurara en aningaghi egh zurara en ataran kogham.'

Ia kamaghin migia, egha uan ifongiamin gin ghua arazir kurar aviribagh amua ghuavira iti."

---

* **3:1:** Ni Jeremaia 2:20in itir akamin gan.   **3:3:** Jeremaia 6:15; 8:12; Esekiel 3:7

*Israelia ko Judaba, nighnizir gavgavir Ikiavira
Itir Godin itir arazim ataki*

⁶ Dughiar kamın Josaia atrivimın itima, Ikiavira Itir God, kamaghın na miġei, “Jeremaia, Israelia me nighnizir gavgavir nan itir arazim, me anetegha ġifa. Me tuavimın amizim ami moghın, me miġhsiabar ghua dar ghuanaga dar itir temer ekiabar apebabar asebar ziaba fe. Ni bizir kamın ganiz, o? ⁷ Ki kamaghın nighnigha iti, me uan arazir kurar kabar amigh ġivagh, ġin ua na bagh izam. Ezi puvati, me ua izezir pu. An buaramizim Juda, amizir par ikizibagh asighasizir kam, a Israelian arazimın gani.† ⁸ Juda garima, Israelia nighnizir gavgavim nan itir puvatigha, gumaziba isa da koma akuir arazim gami. Ezi ki par ikizimın anegivasa akınafarim osirigha a ganıġi. Ezi an buaramizim Juda arazir kamın ganigha, atiatir puvatigha nighnizir gavgavir nan itir arazim ataki. A uaghan ghua asebar ziaba fe, mati tuavimın amizim arazir gumaziba okia me isava akuim gami. ⁹ A ghaze, an arazir

---

3:6: 2 Atriviba 22:1--23:30; 2 Eghaghaniba 34:1--35:27 † **3:7:** Jeremaian dughiamın, kantri Israel notın amadaghan ua tir puvati. Apaniba fomira a gasighasigha ġifa. Akar otevir kamın, God gumazamizibav kemezi, me bizir fomira Israel batvizibagh nighnigh. Kamaghın amizi, danganir kamın ziar kam “Israel,” a gumazamizir kagh notın amadaghan Judan kantrin ikezibar kantrin ababanim gami. Ezi Jeremaian akınafarimın danganir aviriba, ziar kam Israel a Jerusalemın gumazamizibav ġei, egha Judan danganir maba sara. Me uaghan Jekopin ovavir boriba, an ziar igharazim Israel. Kamaghın amizi, apaniba Israelia inigha ghua not amadaghan kantrin igharazimın me isa kalabus gatizi, Judan kantri gumazamiziba ua ziar kam Israel inigha uari uari gati.

tuavimîn amiziba gumaziba okia me isava akuir kam, a pura bizim. Egha a dagiaba ko temebar marvir guabar ziaba fe. A kamaghin amua, nguazir kam gamizi, a nan damazimîn bar mize. ¹⁰ Israelin buaramizim Juda, nighnizir gavgavir nan itir arazim ategha, arazir kurabagh ami, egha guizbangira uan navim girazir puvatigha ua na bagha ize. Bar puvati. A ifara navim gira. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

¹¹ Ikiavira Itir God migia ghuavira ikia ghua kamaghin migei:

“Israelia ko Judaba, aning na ataghiragha ghua arazir kurabagh ami.

Egha Judabar arazir kuraba bar Israelian arazir kurabagh afira.

¹² Kamaghin amizi, Jeremaia, ni dikavigh notin amadaghan mangi dimiva

nan akamin gun kamaghin me mikim,

Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Israelia, ia nighnizir gavgavir nan itir arazim ataki,

mati amizim uan pam ategha par igharazimîn iti.

Nan apangkuvir arazim a bar ekefe.

Kamaghin ia uamategh na bagh izi.

Ki ua navir kuram ian iki

zurara ian aningaghan kogham.

¹³ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Israelia, ia bighivira kamaghin mikim,

‘E osimtizim gamigha givagha uan Ikiavira Itir God, en God, akirim ragha a gasaragha gifa.

Egha uaghan, e nin akabar gin zuir puvati.

E temer ekiabar apebabar ghua

arazir kuram gamua asebar ziaba fe.’

- 14 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze,
 Ia gumazamizir akirim ragha na gasaraziba,
 kirara ian Ekiam,
 ezi ia nan boribara.
 Ki vaghvagh ian nguibaba ko ikizibar aven,
 ian tarazi inigh ua uan mighsiam Saionin
 izam.
 Kamaghin amizi, ia uamategh na bagh izi.
- 15 Eghti gumazamizir zurara nan arazibara gin
 zuiba ki me amiseveghti,
 me fofozim ko nighnizir aghuim sara ian gan
 ia geghuv ian faragh mangam.
- 16 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze,
 Dughiar gin zamin kamın, ian dibobonim ian
 nguazimin bar avirasemegham.
 Eghti gumazamiziba ua nan Akar Dikirizir Gav-
 gavimin Boksiam mikiman kogham.
 Egh ia Boksiar kam gin amadagh uam a
 ginighnighan kogham.
 Egh ia Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiar igiatam,
 uam an ingarighan kogham.
- 17 Eghti dughiam iziti gumazamiziba kamaghin
 mikimam,
 Jerusalem uabi, a Ikiavira Itir Godin atrivir
 dabirabimin min iki.
 Eghti kantriba bar dar gumazamiziba izi an uari
 akuv,
 Ikiavira Itir Godin ziar ekiam fam.
 Egh me uan navir averiabar aven damuasa
 ifongezir arazir kuraba ko men arazir
 akam batoziba,
 me ua dar gin mangan kogham.

18 Eghti dughiar kamın Judaba ko Israelia, uari inigh notın amadaghan itir nguazir me itim ategh izi uari akuvagham.

Egh me izi nguazir ki ian inazir afeziabagh aningizimın ikiti, nguazir kam men adarazir nguazimın mın iki, kamaghıra ikiam.”

Israelia aseba atakigh

19 Ki Ikiavıra God, ki ua kamaghın migei,
“Israelia, ki fomıra ia damighti ia guizbangıra nan boribar otivasa nighnisi.

Egha nguazir bar aghuir kam ia daningasa bar akonge.

Nguazir dirir kam, gumazamizir igharazibar nguaziba bar dagh afira.

Eghti ia an iki mamaghıra ikiam.

Ki kamaghın ia ginighnigha ghaze,
ia na dipon suam,

Ni en Afeziam.

Egh ia zurara nan gin izi, uamategh mangan marki.

20 Ezi puvati. Ia Israelia, ia na tegha givagha,
mati amizim pamın ikiava anetegha par igharazimın iti.

Ki Ikiavıra Itir God, ki mikemegha gifa.”

21 Gumazamiziba orazi, niginir dafam mighsiabagh isin otifi.

Kar Israelian gumazamizir arazir kurabagh amiba

puvıram arava azia ikia, uarir apanguvighasa azangsihavıra iti.

Me fo, me Ikiavira Itir God, men God,
me anetegha tuavir kurar igharazimîn ghue.
Kamaghîn me pamtem azi.

22 Ikiavira Itir God kamaghîn miġei:
“Ta akirîm ġiġha Ikiavira Itir God gasa zuir boriba,
ia uamategh a bagh izi.
Eġhti a ian arazir kuraba batueġhti, ia ua
ghuamaghegham.”

Ezi gumazamiziba kamaghîn an akam ikaragha
ghaze,
“Ni en Ikiavira Itir God, en God,
kamaghîn e uamategha ni bagha ize.

23 E fo, e miġhsîabar pîn ikia asebar ziaba fa niġinir
dafam gamir arazir kam,
tong bar guizbangîrama en akuraghan
kogham.

Ikiavira Itir God, en God,
a uabira Israelia en akuragham.

24 E aser aghumsîzim itim, Bal, e an ziam fer
dughiamîn,
e uan sipsipba ko, bulmakauba ko, otariba ko,
guiviba ko bizir aghuir en inazir afeziaba
ingara iniziba, e bar ada ġifa.

E uan igiabara arazir kurar kam
gamuavira ikia iza datirîġhîn tu.

25 O Ikiavira Itir God, en God, e uan inazir afeziaba
ko, uan mugabara ikia
arazir aghumsîzir kurabar ni gamua iza
datirîkîn tu.

E nin akabar ġin zuir puvati.

3:22: Jeremaia 30:17; 33:6; Hosea 14:4
3:8; Jeremaia 17:2; 17:14; 31:7

3:23: Onger Akaba

Kamaghin amizi, e bar aghumsigh guaba avigh
 nguazim mituagham.
 Egh teghti, en aghumsizir kam inimîn mîn e
 avaraghti,
 e a sara ikiam.”

4

*Israelia Ikiavira Itir God bagh izisi uan navibagh
 iragh*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin miği:

“Ia Israelia, ia na bagh izisi, egh na baghvira izi.
 Ia pura tintinibar tuavir igharazibar mangan
 marki.

Bar marki, ia nighnizir gavgavim narara iki.
 Egh marvir guar ki bar aghuaziba nan
 damazimin da batokegh.

² Egh ia gavgavim uan akabar aningsi, kamaghin
 mikim suam,
 E Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, e
 guizbangira miği.

Egh dughiar kamîn ia guizin akam ko, arazir
 aghuim ko, arazir voroghira zuimin gin
 mangi
 akar kam damuam.

Egh ia kamaghin damuti, Kantrin Igharazibar
 Gumazamiziba deragh uari damusi nan
 azangti,
 ki deragh me damuam, mati ki deravira ia
 gami mokin.
 Eghti me ziar ekiam na daningam.”

3 Ikiavira Itir God, kamaghin Judaba ko Jerusalemia migia ghaze:

“Ia akaba barazir puvatigha, naviba bar gavgafi.
 Ia tong uan navibar amighti da amiragh,
 mati nguazir ararir gavgavim me
 anebigha anemisarizi moghin iki.
 Ian arazir kuraba ian dabirabibagh asighasisi.
 Ia uan arazir kuraba adeggh da makunigh,
 mati gumazim akunimin ingarigha, an
 tongin aghuir ikarizir dikoniba itiba
 asizi, dagheba deraviram aghui.”

4 Ia Judaba ko Jerusalemia, ia na bagha uan
 mikarzir mogomebar inibar ghoregha na
 ko akam akirizi moghin,
 kamaghira ia na baghvira iki uari isi na
 daning.

Ia kamaghin damighan koghti, nan aningagharim
 avir ekiamin min otogh,
 ia amizir arazir kuram bagh ian isiti,
 gumazitam anemungueghan kogham.”

Apaniba Judaba ko misoghasa

5 Ikiavira Itir God, Judaba ko Jerusalemia akam
 me mikinasa kamaghin na mikeme.

An akam kamakin:
 “Ia kantrin danganiba bar dar mangi sigham givi.
 Egh gumazamizibar dim me mikim suam,
 ‘Ia izi bar moghira uari akuvagh,
 egh mangi divazir gavgaviba itir nguibabar
 aven mangi uari mongegh.’

6 Egh ia nir avizir gumazamiziba ganigh fogh-
 foghamim,

ia a feghti me an ganigh ari Saionin mangam.
 Ki apanibagh amizi me bar pazavira ia
 gasighasighasa
 notin itir nguazim ategha izi.

Kamaghin amizi, ia sughsughan marki,
 ia ivemar mangi mongegh.

⁷ Apanir kaba uan nguibam ategha mati laion uan
 mogomer danganir itim ataki.

Apanir kaba nguibar aviribagh asighasigha
 izi.

Me izi Judan kantri bar a gasighasighti a bar iku-
 vighti,
 gumazamiziba ua nguibar kabar ikian
 kogham.”

⁸ Ikiavira Itir Godin aningagharir ian itim givazir
 puvati,
 an aningagharim ikiavira iti.

Kamaghin amizi, ia azirakar korotiabar aghuigh
 aziva,
 azirakar ighiar amirizibar amu.

⁹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze,
 “Dughiar kamın, atrivim uan gumazir dapaniba
 ko bar atiatigham.

Eghti ofa gamir gumaziba, ko akam inigha izir
 gumaziba,
 digavir kuram damigham.”

¹⁰ Ezi ki kamaghin migei:

“Ame! Ikiavira Itir God, nan Ekiam,
 ni Judaba ko Jerusalemia gifara ghaze,
 Kar me deraghvira ikiamin dughiam.

Ezi puvati, datirighin apaniba izi,

uan midorozir sababar me misoghti me arimighiram.”

Apaniba aminir fefemin min izi

- 11 Eghti apaniba izamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God kamaghin Judaba ko
 Jerusalemia mikim suam,
 “Aminir fefem nguazir mighsiar gumazamiziba
 puvatizibar ikegh dikavigh,
 nan gumazamiziba iti naghin vang izam.
 Aminir kam nimira izi arazir kuraba batoghasa
 puvati,
 mati aminim nimira iza witin ovizibar
 misevibagh ivavamadi mokin. Puvati.
- 12 Aminir kam bar gavgavigh izi,
 bar me gasighasigham.
 Ki uabi gumazamizir kaba isa kot gatigha gifa,
 egha ki ivezir kuram me daningasava ami.
 Kamaghin amizi, ki uabi mikemezi apaniba izi,
 mati aminir kuram izi.”

- 13 Ezi ki Jeremaia, ki Ikiavira Itir Godin akamin,
 kamaghin gumazamizibav gei,
 “Ia gan! Apaniba ghuariar pizimin min
 pighatome,
 men midorozir gumazibar karisba, mati
 aminir bizibagh asighasizim pamten iza
 tingagha nidi,
 ezi men hoziaba mati kuarazir bagabar
 min akizirigha bar puvira izi.

Evezika!

E datirighin bar ikuvigha gifa.

14 O Jerusalemia, ia manadizoghin uan navir averiamin aven itir nighnizir kuraba batuegham?

Ia bar uan arazir kuraba batuegh zueghti,
Ikiavira Itir God, ian akuragham.

15 Ia gan, gumaziba Danin nguibar ekiam ko Efraimin mighsiaba ategha iza, osimtizir kamın akam akura izi.

16 Ikiavira Itir God, gumazir kabav gia ghaze, Ia Kantrin Igharazibar Gumazamizibav kemegh,

‘Apaniba Judan otivigha gifa.’

Egh ia Jerusalemia kamaghin me mikemegh,
‘Apaniba nguibar saghon itiba ategha iza, Judan nguibaba ko misosi.

Me nguibar kaba avinigh, pamten tiariba akar, egh akar ekiamin gumazamizibav kimam.’

17 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze, Ia Jerusalemia nan akam batoke.

Kamaghin, apaniba Jerusalem avinigham, mati gumaziba dagher azenim divazimin min an okari.

18 Ia uari osimtizir kabagh amigha, tuavir kuramin ghu.

Ezi bizir kam bagha ia bar osimtizir ekiam ini.

Ian arazir kurabara ia gamima,
ia mizazir kam isima,
ian naviba biaghire.”

Jeremaia uan adarazi bar men apangkufi

19 Jeremaia kamaghin migei:

“Ki tizim bagha mizazir dafar kurar kam isi?

Ki mizazir kurar kam isima, nan navir ave-
 riam bar na basemezi,
 nan dighorim bar pamten na ginivima,
 ki bar mikirighasava ami.

Mizazir kam bar na abirazi nan nighnizim uaghan
 bar nan ikufi.

Ki midorozir gumaziba barazi,
 me midorozim bagha pamtemin
 sighbagh ivi.

Kamaghin amizi, ki uan akam dukuagh,
 nimira ikian kogham.

20 Ki garima, me kantrin aven itir danganiba bar
 dar gumazamiziba paza me gamua
 me gasighasizima, biziba bar moghira ikufi.

Ki garima, me zuamira en purirpenibagh
 asighasiki.

21 Eghti dughiar manatamra apaniba e ategh ua
 uan nguibabar mangam.

Egh me manadizoghin sigham givia, nir
 avizim ghufer arazim ategham?

Ki arazir kamra ikia ghua bar amira!”*

22 Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin na ikaragha
 ghaze,

“Nan gumazamiziba fofozir aghuiba puvati,
 egha na gifozir puvati.

Me boribar min fofoziba puvatigha bar ongani.

Egha arazir kuram gamir arazim me bar a
 gifogha,

---

* **4:21:** Me apanibar ganti me izamin dughiam, me nir avizim ghufegh sigham giviam, eghti gumazamiziba oregh ari mangi, nguibar divazir gavgaviba itibar mongegham. Ni saptan kamın, ves 5 ko 6in gan.

arazir aghuibar amuamin arazim me bar
a gıfızir puvati.”

Jeremaia irebamın mın bizimın gani

- ²³ Ki Jeremiah ki garima,
nguazim bar ikuvigha pura itima,
bizir aghuitam a gisin itir puvati.
Ezi ki overiamın gari,
angazangaritam an itir puvati.
- ²⁴ Ezi ki mighsiabar garima,
mikimkızim adagh nuabima,
dar ghuaba mangıgh zeghi gami.
- ²⁵ Ezi ki tintinibar gara gumazitamın apizir puvati.
Ezi kuaraziba migha tintinibar bar ghue.
- ²⁶ Ezi ki ua garima, fomira nguazir otevir biziba
bar deravırama aghuiba,
da datırighın dipaba puvatızir danganir
kinibar otifi.
Ezi nguibar ekiar nguazir kamın itiba bar
ikufi.
Kar Ikiavira Itir Godın anıngagharım bar
ekevegha,
bizir kabagh amizi da otifi.
- ²⁷⁻²⁸ Egha Ikiavira Itir God, kamaghın miğia ghaze,
“Ki bizir kabar amighti da otivasa uan niğhnizim
gamigha gıfa.
Egh ki ua uan niğhnizim giraghan kogham.
Nguazir kam, ki a damighti a mangi bar danganir
kinimın otogham.
Egh ki bar a gasıghasighan kogham.
Eghti bizir mınğarir kam bagh, nguazim azirakar
onger akabar amuti,

overiam pin pighatomegham.”

29 Ki Jeremaia, ki garima, midorozir gumazir maba hoziabagh apiazi, gumazir maba uan pibar suigha midorozim bagha izi.

Ezi gumazamizir danganir kabar itiba, me baregha, bar moghira uan nguibaba ataghiraghava are.

Men marazi ara ghua ruaribar aven monge, ezi marazi ghua dagiar toribar aven monge.

Ezi nguibaba bar moghira pura misevir kinibar itima, gumazamiziba puvati.

30 O Jerusalem, ni ikuvighamin dughiamin, ni manmaghin damuam?

Nin gumazir fomira bar ni gifongegha ni ko akuir kaba, me datirighin nin aghuagha, ni misueghti ni aremeghasava ami.

Kamaghin amizi, ni pura korotiar agheviri aghuibar aghuan marki,

egh me golin ingarizir kurkazibar uabin kurkian marki, egh uan damazimning aghivan marki.

Kurkazir kaba tong nin akuraghan kogham.

31 Ki ararem barazi, mati amizim otasava amir ararem.

Egha uaghan mati amizim datirighiram otirimirir igiam gami, egha mizazir ekiam isi.

Kar Saionin nguibar ekiamin ararem.

A bar avighaghegha, uan aghariba kavkira, kamaghin migei,
 “E uarir apangkufi! E ikuvigha gifa.
 Apaniba e misueghti e arimighiram.”

5

Jerusalemia bar akirim ragha Ikiavira Itir God gasara

¹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze:
 “Ia Jerusalemın gumazamiziba, ia uan tuaviba
 bar dar aru,
 uan biziba amadir danganibar ganigh fogh
 suam,
 gumazamizir aghuitam iti, o puvati.
 Egh ia ganti, gumazamizir arazir aghuim ko
 guizin arazimın gın zuitam ikiti,
 ki nguibar ekiar kamın arazir kuraba gın
 amadagham.
² Egha ia gavgavim uan migirigiabar aningasa
 Ikiavira Itir Godın ziam dibora pin arigha
 migei,
 kar ia ifara pura migei.”

³ Ezi ki Ikiavira Itir God ikaragha ghaze:
 “Ki fo, ni gumazamizir deravira guizin arazimın
 gın zuiba, ni bar me gifonge.
 Egha ni gumazamizir kabav soghezi, me
 mizazim baraghizir puvati.
 Ni me akirasa me gasighasighizir bizir kam, me an
 ganigha fofozim inian aghua.
 Men dapaniba dagiabar mın gavgafi, ezi me
 uan navibagh iraghan aghua.

⁴ Ezi ki ghaze,

Gumamazir kaba, pura onganarazibagh amir
gumamazibar min ikia,
egha fofoziba bar men puvati.

Egha me Ikiavira Itir God, men God,
a me damuasa ifongezir araziba, me deravira
dagh fozir puvati.

Kamaghin, me arazir onganibagh ami.

⁵ Kamaghin amizi, ki mangi gumazir dapanibar
gan, me ko mikimam.

Me ti Ikiavira Itir God, men God, a me
damuasa ifongezir arazibagh fo.

Ezi ki fo, gumazir dapanir kaba uaghan Ikiavira
Itir Godin akaba batuegha,
an ifongiamin gin mangan aghua.

⁶ Gumamazir kaba arazir kurar aviribagh amua,
egha dughiar aviribar Ikiavira Itir God,
akirim ragha a gasara.

Bizir kam bagh, men apaniba, laionin ruarir
ghuribar itiba azenan izi
me misoghti me arimighiram.

Apanir kaba, afiar atiar danganir kinibar itibar
min izi me gasighasigham.

Apanir kaba, kaziar atiar ekiabar min izi,
Judan nguibar ekiabar boroghin mon-
gegh iki ganam,

eghti gumazim o amizitam nguibam ategh
azenan iziti,

apaniba kaziar ekiar kabar min
uari fi me mikin, men mikarziba
abighirarigham.”

- 7 Ikiavira Itir God akar kam Jerusalemin
 nguibamin itir gumazamizibav gia ghaze,
 “Bizir me ifongeziba, ki bar ada isa me ganingi,
 ezi me ua na ategha aser kabar gin zui,
 mati gumazim uan amuim ategha, tu-
 avimin amizibar gin ghu.
 Kamaghin, ki manmaghsuvira ian arazir kuraba
 gin amangam?
 Bar puvatigham.
- 8 Gumazir kabar naviba, gumazir igharazibar
 amuiba bagha dikafi,
 mati afiar apurir gavgaviba, afiar amebaba
 bagha naviba dikafi.
- 9 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
 Gumazamizir kaba nan ziar ekiam
 gasighasisi.
 Kamaghin, ki guizbangira gumazamizir kabar
 arazir kuraba ikarvaghiva,
 bar me gasighasigham.
- 10 “Ia Israelian apaniba,
 ia mangi men wainin azenibar aruva dagh
 asighasigh.
 Egh bar dagh asighasighan marki.
 Purama adar aghariba aghoregh.
 Wainin ikarizir agharir kaba, da nan biziba
 puvati.
 Kamaghin amizi, ia dar aghariba
 aghoregh.
- 11 Guizbangira, Israelia ko Judabar gumazamiz-
 iba, me akirim ragha bar na gasaragha gifa.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God, apaniba amangighti me Israelia gasighasigham

¹² Israelia Ikiavira Itir God, an gin mangan aghuagha ifara ghaze:

“Ikiavira Itir God, arazir kuratam damighti an e batoghan kogham.

Apaniba iziva e misoghan kogham,
eghti mitiriar ekiatam otoghan kogham.

¹³ Guizbangira, akam inigha izir gumaziba akar kabar e migei.

Ezi men akar kabar mingariba puvati, da mati aminim ivai.

Ikiavira Itir God, akatam me ganingizir puvati.

Kamaghin, bizir manam me a migei,
bizir kamra ua ragh maghira me gasighasigham.”

¹⁴ Gumazamizir kaba akar kamagh garir mabav keme,

kamaghin amizi, Ikiavira Itir Godin Gavgav-
iba Bar Itim, kamaghin na migia ghaze,

“Jeremaia, migirigiar ki ni ganidiba ni darara Israelia mikim.

Migirigiar nin aka torimin otivamin kaba, da avimin min otiv mangi.

Eghti gumazamizir kaba dazibar min ikiti,
nan akam me giri, mati avim men isi moghin,
bar men isigham.”

¹⁵ Ki Ikiavira Itir God, kamaghin Israelia ia migia ghaze,

Ia Israelia, ia oragh!

Ki saghon itir nguibar mamın mıdorozir gumaziba inigh izıti,
me ia ko misogham.

Me fomıra uan kantrin ikia iza datırıkın, egha me gumazamizir bar gavgaviba.

Egh ia men akar me mıgeim mikıman iburagham.

Egh uaghan a gifoghsı damuva avegham.

16 Men mıdorozir gumaziba bar moghıra, mıdorozir gumazir bar gavgaviba.

Egha me barır pıbar asa bar fogha, gumazamizibagh asi me ariaghiri.

17 Ia ti ghaze, ian nguibaba dıvazir gavgaviba dar iti,

eghti ia deravıra dar aven ikiam.

Bar puvatıgham.

Apanir kaba izı ian nguibar kabagh asıghasıgham.

Egh ian azenibar itir dagheba ko dıpenibar itiba sara,

dar amı da agıvagham.

Egh ian otariba ko guivıbav soghırarıgh,

ian sipsıba, bulmakauba, bar a dav soghırarıghtı

da arıghıregham.

Egh me ian wainın ikarızıba, ko fıghın teme-bagh asıghasıgham.

18 Egha Ikiavıra Itir God, dughiar kamın ua kamaghın na mıgei,

“Apanıba dughiar kamın izı, egh Israelia bar me gasıghasıghan kogham.

19 Eghtı gumazamizir itiba kamaghın nın azangıgham,

‘Manmaghsua Ikiavira Itir God, en God,
akirim ragha e gasarazi, bizir kurar kam e
bato?’

Eghti Jeremaia, ni me mikim suam,

‘Ia akirim ragha na gasara, ia uan nguazimin
ikia kantrin igharazibar asebar apengan
ikia

dar ziaba fe.

Kamaghin, ia datirighin gumazamizir
igharazibar kantrin mangi an iki, pura
men ingangarir gumazir kinibar min iki,
men ingangarim damu
men apengan ikiam.’”

*Ikiavira Itir God, Akar Gavgavim gumazamiz-
ibagh aningi*

²⁰ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze,

Ni akar kam isi Jekopin ovavir boriba ko Ju-
dan nguazimin itiba me daningigh:

²¹ Ia gumazamizir nighnizir aghuiba ko foziba
puvatiziba.

Ia damaziba ikia, bizibar garir puvati.

Egha ia kuariba ikia, biziba barazir pu-
vati.

Ia datirighin kuariba arigh

deraghvira nan akaba baragh.

²² Ikiavira Itir God kamaghin ia migia ghaze,

Ia manmaghsua nan damazimin atiatiava
agoir puvati?

Ki ongarim dipir izi mitivasa danganimin
abaragha gifa,

ezi ongarir dadarim an ongarim dipir izi

tuivamin divazimın mın iki mamaghıra
ikiam.

Eghtı ongarir ekiam pamten dipir izi,
egh divazir kam azovagh mangighan
kogham.

²³ Ezi ia gumazamiziba bar igharaghava ami.
Egha bar puvıra nan akaba batogha uan
nighniziba bar dar kumi.

Egha akırım ragha na gasaragha
tintinibar ghue.

²⁴ Kı İkiavıra Itir God, ian God.
Ezi ia nan apengan ikian aghua.

Egha ia kamaghın nighnizir puvati,
kı uabi azeniba oparir dughiam ko dagheba
asir dughiamın,
amozim amadi, a izi.

Egha kı uabi daghebagh amima da uan dughiamram otivima,
ia azenibar, vaghvagha zurara da isi.

²⁵ Ezi ian arazir kurar kabara bizir aghuir kabar
tuavim apirizi
ia da isir puvati.

²⁶ “Nan gumazamizibar tongın marasi, arazir
kurabagh amir adarasi.

Me gumazamizir igharaziba arazir kurabar
me damuasa mızua iti.

Mati gumazim kuarazim izi ivemın aven
mangasa aneguragha a mızua iti.

²⁷ Me ifavarir arazibagh amua gumazir igharazibar
bizir avırıba puram ada isi.

Mati gumazim ivem aguragha kuarazir
avırıba inizi an akıram izifa.

Egha arazir kamın me gavgavigha ikia,
dagheba ko bizir avırıba iti.

28 Egha me bar puvırama apava navıba ifiki.
Me arazir kurabar amuasava atiatir
puvatıgha dagh ami.

Me kotın aven guızın arazıbar gın zuir puvatıgha,
arazir kamın borir afeziaba ariaghırezıba,
arazir kurabar me gami.

Ezi onganarazıbagh amir gumazamızıba
osımtızıba itima,
me men akurvazir puvatıgha, men osımtızir
kaba agevir puvati.

29 “Kı İkiavıra İtir God, guızbangıra mıgei,
Kı gumazir kabar arazir kuraba bagh pazıvıra
me damıgham.

Bar guızbangıra, kı gumazamızir kabanang ikar-
vagh
ivezir kuram me danıgham.

30 Guızbangıra, bizir bar kurar atiatim anıdim
nguazir kamın oto.

31 Kı garıma, akam inıgha izir gumazıba,
uari uan akaba akuri, egha gumazamızıbagh
ıfari.

Ezi ofa gamir gumazıba,
gumazamızıbagh atıvagh akam inıgha izir
gumazıbar akar ifavarir kabar gın zui.

Ezi nan gumazamızıba arazir kam bar a gifonge.
Kı mızazir kuram ia gaseghti ian arazir kurar
kam gıvagh am.
Eghti dughıar kamın men tinara ian
akuragh am?”

6

Apaniba iza Jerusalemia misosi

- ¹ Ia Benjaminin anabamin adarasi, ia Jerusalem ategh ari mangi.
 Puvatighti, ia bar ikuvigham.
 Ia Tekoan nguibamin aven sighthabagh ivi mangi,
 Bet Hakeremin nguibamin avim atighti an migharim mavanangam,
 eghti gumazamiziba an ganigh fogh ari mangam.
 Bizir kurar ia gasighasighamim notin amadaghan dikavigha,
 bar roghira izi.
- ² Saionin nguibar ekiam, mati guivir bar dirir mam,
 a nguibar ekiar bar aghuim.
 Ezi Ikiavira Itir God nguibar ekiar kam bar moghirama,
 a gasighasigh anegivagham.
- ³ Atriviba uan midorozir gumaziba ko Jerusalem misoghsi izam,
 mati sipsipbar garir gumaziba uan sipsipba ko izam.
 Me azenan nguibam ekiarugh, vaghvagh nguazir akuar nguibam boroghin itiba, uan averpenibar ingaram.
 Egh midorozir gumazir kaba sipsipin okoruar dafabar min bar avirasemegham.
- ⁴ Eghti gumazir men faragha zuiba kamaghin mikimam,
 "Aria, e misoghsivira gan ikiam.
 E aruer arizimin dikavigh mangi me korogh,
 me misogham."

Egh me gın kamaghın mikimam,
 “Amei, e tıghar midorozir bizibar akıram,
 aminim piri.

⁵ Kamaghın amizi, marki,
 e dimagarimin midorozim foregh,
 men divazir gavgavibagh asıghasıgham.”

⁶ Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, bar de-
 ravıra nguibar ekiar kamın averiamın gani.
 Egha kamaghın midorozir gumazibav gei,
 “Nguibar ekiar kamın gumazamiziba, uan na-
 makaba bar arazir kurabar me gamua me
 abiri.
 Kamaghın amizi, nguibar ekiar kam osımtızir
 bar ekiam iniam.

Ia mangı temeba okegh izi divazir gavgavimın
 miriamın dar pozim mikinigh nguazim
 adav kinighti,
 a figh uanaboghti,
 ia mangı a gisın mitivigh nguibar ekiam
 ko misogham.

⁷ Kı orazi, arazir kuram, mati dipaba mozir pamın
 ikia zuraram otivavıra iti moghın,
 zurara Jerusalemın otifi.

Me zurara nguibar ekiamın aven bizibagh
 asıghasıgha,
 gumazamizir ıgharazibav sosi.

Kı men gari, men avırıba duaba ikia
 egha arımarıaba iti.

⁸ O Jerusalemia, ia nan akam barakigh.
 Puvatıghti, kı zuamıra akırım ragh ia
 gasaragham.

Egh kı ia damighti ia nguibar soriam gavaghti,

gumazamiziba puvatigham.”

Israelia akam bar a batoke

- ⁹ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kamaghin na migei,
 “Apaniba Israelian gumazamizir vaghvazir ikiavira itiba ateghti, me ikian kogham,
 me bar me gasighasigham.
 Mati gumaziba ghua wainin azenimin wainin oviziba
 bar da kuarizi tam itir puvati.
 Kamaghin ti deragham, ni faragh mangi
 Jerusalem in aven akam akunigh.
 Mati gumazim ghua wainin azenimin averiam
 getiagha arua gari,
 wainin ovizir vaghvazir maba iti.
 Kamaghira, gumazamizir vaghvaziba ti
 nin akam baregham.”

- ¹⁰ Ezi ki Ikiavira Itir Godin akam ikaragha ghaze:
 “Ki ikiangsizim me daning me mikimti,
 tina men tongin na baregham?
 Me kuarir toriba puvati.
 Men naviba gavgavizi me nin akam baraghan
 aghua.
 Me nin akam migia ghaze, a bizir kuram, egha
 a gifongezir puvati.
¹¹ Ezi Ikiavira Itir God, nin aningagharir ni men itir
 kam uaghan na gizifa.
 Ezi ki an suiraghti a dughiar ruarimin nan
 ikian ki aghua. Ki bar amira.”

Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin na ikaragha ghaze:

“Ni nan aningagharir kam isi, borir pura tintinibar tuavibar ikarara itiba ko, gumazamizir igiar uari akuva itiba me gingegh.

Egh uaghan poroghamiba ko gumazamizir bar ghuriba, uaghan me gingegh.

¹² Ki Ikiavira Itir God, ki kantrin kamın itir gumazamiziba uan gavgavir ekiamın bar me gasighasigham.

Egh igharaz darazir amamangatıghti, me izi men dipeniba ko nguaziba ko men amuiba iniam.

¹³ Men gumazamizir ziaba puvatızibar ikegha ghua, gumazamizir ziaba itibar tuziba, me bar moghıra ifara uari baghavıra nıghnıgha,

arazir kurar avıribagh amua dagıaba ko biziba isi.

Ezi gumazir ofa gamiba, ko akam inıgha izir gumaziba,

me uaghan arazir kurar kamın gın ghua ifavaribagh ami.

¹⁴ Nan gumazamiziba, duar dafaba isia iti, ezi ofa gamir gumaziba ko akam inıgha izir gumaziba men duabar gari,

da pura biziba,

egha deraghvıra da akıra da nozir puvati.

Egha me akar aghuımın gumazamizibav gıa ghaze,

‘Biziba en derazi e deraghavıra iti.’

Me kamaghın mıgei, ezi guizbangıra bizitam deragha itir puvati.

15 Me ti arazir kurar me amizibar aghumsighama?
 Bar puvati. Me tong aghumsizir puvati.
 Kamaghin, ki men igharaz darazigh asighasighizi
 moghin,
 ki gumazamizir kaba mizazim me daning me
 gasighasigham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

*Israelia, Ikiavira Itir Godin akamin gin mangan
 aghua*

16 Ikiavira Itir God uan gumazamizibav gia ghaze:
 “Ia tuavir akamin mitigh nighnigh, ia tuavir
 manam mangisi ifuegh, an mangi.
 Ia tuavir aghuir ian inazir afeziaba faragha
 ghuezim bagh gan an apigh an mangi.
 Ia tuavir kamin mangiti, bizitam osimtizim ia
 daningan koghti,
 ian naviba purama amiraghirigh nimira
 ikiam.”

Ezi Israelia a ikaragha ghaze,
 “Ti puvatigham,
 E tuavir mamın gin mangan aghua.”

17 Ezi Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ki ian faragh mangi ikiangsizim ia daningamin
 gumaziba amisevegħa gifa.
 Egha ki kamaghin ia migei,
 ‘Osimtizim otivamin dughiamın me sigham giviti,
 ia deravira me baragh.’”

Ezi me ghaze,

“Ti puvatigham.

E gumazir kabar akaba bareghan kogham.”

¹⁸ Ezi Ikiavira Itir God, nguazimın itir kantriba bar me miġia ghaze:

“Ia izi bar uari akuvagh uan damazibar gan oraghti,

ki Israelia damuamin bizibar gun ia mikimam.

Ia uan damazibar bizir kabar ganam.

¹⁹ O nguazim, ni oragh!

Nan gumazamiziba na ġinamadagha,

Arazir Ki Me Ganingizibar ġin zuir puvati.

Kamaghın, ki men arazir kurar kaba ikarvagh, uan gumazamizir kabagh asighasigham.

²⁰ Me ofa gamua nan ziam fasa

Seban adarazi da pauran mughuriar aghuim zuim ko, saghon itir gumaziba da borer aghuim givese.

Egha ghaze, bizir kaba nan damazimın deragham.

Bar puvati.

Ki ofan me tue bar isia miġhiriba ko ofan igharazir me na bagha amiba,

ki bar adagh ifongezir puvati.

Ki da inighan kogham.

²¹ Ki Ikiavira Itir God ki ghaze,

Ki gumazamizir kabar amighti me asaghporegham.

Egh ameboghfeziaba, ko boriba, gumazamiziba ko

men namakar men boroghın itiba sara arimiġhiregham.”

Apaniba notın amadaghan ikegha izi

22 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ia gan! Midorozir gumaziba notin amadaghan
 ikegha izasava ami.

Me bar gavgavigha, bar saghon ti.

Egha me misoghasa
 midorozir biziba akira iti.

23 O Saion, ni mati guivir dirim!

Ezi apanir kaba, me apangkuviba puvatizir
 gumaziba.

Me gumazir igharazibagh asighasighasa bar
 ifonge.

Me barir piba ko barir afuziba suisi.

Me hoziabar apiagh iziti, niginir ekiam otivam.

Mati ongarim gigim gira tingazi.

Egh me uari darigh mitivigh iki,

egh Babilon ko misoghsivira gan ikiam.”

24 Ezi Jerusalema kamaghin migei:

“E apanir kam, an eghaghanim baregha gifa.

Egha e men atiatia agharapaniba bar en amia.

E nighnighava avenge, en ararem mati,

amizim borim batasa mizazir ekiam isava
 arai.

25 Apaniba me bar gumazir kuraba, egha dan-
 ganiba bar adar iti.

Egha misoghasavira gara itima e atiatingi.

Kamaghin amizi, e tuaviba ko azenibar
 aruan kogham.”

26 Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin migei:

“O, nan gumazamizir ki bar ifongeziba,

ia azir korotiabar aghuigh averenim
 gipoghpogh.

Ia fo, apanir izi ia gasighasighamim pura
 kaghiram otoghti,
 ia atam mangeghti me ia gasighasigham.
 Kamaghin, ia puvirama aziva, azir onger akaba
 bangi.
 Mati poroghamimning borir bar vamirara iti,
 an aremezi, aning a bagh azia an kuarkufi.”

Gumazamiziba mati silvan kuram

²⁷ Ikiavira Itir God, kamaghin na migia ghaze,
 “Jeremaia, ki ni isa uan gumazamizibar tongin ni
 ati.
 Eghti ni gumazamiziba tuisigh, mati gumaz-
 iba silva tuava a gifofofi moghin, me tuva
 me gifofogham,
 men araziba guizbangira dera, o ti pu-
 vati.”

²⁸ Ezi ki an akam ikaragha ghaze:
 “Gumazamizir kaba me akaba batogha,
 akaba uarigh asa girakirangin uarira uariv
 gei.
 Me ifavaribagh amua men araziba bar ikufi.
 Egha men naviba ain ko brasin min bar gav-
 gavigha,

arazir kurabar amuasa bar gavgafi.*

²⁹ Nan gumazamiziba mati silvan mineziba itiba,
 ni masinin avim giviti a puvira isi minezir dar
 itir kabar isigh da batueghan kogham.
 Ingangarir gumaziba pura ingangarir
 kam damigham.

6:27: Jeremaia 1:18   * **6:28:** Marazi kamaghin nighnisi,
 ves 28in ikegha ghua ves 30, migirigiar Ikiavira Itir God Jeremaia
 mikemezir kam, a ves 27in itir akam, a uam a geghari.

Kamaghira, nan gumazamiziba arazir kurabagh
ami,
egh arazir kurar kaba me da ateghan kogham.
30 O Ikiavira Itir God, ni akirim ragha uan gumaza-
mizibagh asaragha gifa.
Kamaghin amizi, me silvan kurar me otoghez-
ibar min iti.”

7

*Godin Dipenim, Judabar amuti, me Godin
damazimin deraghvira ikian kogham*

¹ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God kamaghin na
migei, ² “Ni mangi Ikiavira Itir Godin Dipenim
avinizir divazimin tiar akamin tugh, kamaghin
mikim: Ia Judan Ikiavira Itir Godin Dipenimin
ghua an ziam fe darasi, ia kuaribar arigh an
akam baragh. ³ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgav-
iba Bar Itim, Israelia ian God, ki ghaze, Ia uan
daroriba ko arazibar kirigh deraviram otoghti,
ki ia teghti ia deraghvira uan nguazimin ikiam.
⁴ Ia kamaghin migei, ‘Kar Ikiavira Itir Godin
Dipenim. Kar Ikiavira Itir Godin Dipenim. Kar
Ikiavira Itir Godin Dipenim.’ Egha ia kamaghin
migia uarira uarigh ifari. Dipenir kam tong
ian akuragh ia damuti, ia Godin damazimin der-
aghvira ikian kogham.* ⁵ Ian daroriba ko arazir
ia datirighin amiba, ia da ategh tuavir aghuimin
gin mangi. Egh arazir aghuibara uari damu iki.

* **7:4:** Gumazamiziba ti akar Onger Akaba 132:13-14in aven
itim ginighnigha, egha me kamaghin nighnisi, Ikiavira Itir Godin
Dipenim Jerusalem iti. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God zurara
Jerusalem geghuvam. A bizir kuraba ateghti da Jerusalem koma
an itir gumazamiziba bativan kogham.

⁶ Ia Kantrin Igharazibar Gumazamizir ia ko itiba, pas me damuan marki. Egh borir amebogh-feziaba ariaghireziba, ko amizir paba ariaghireziba ia paza me damuan marki. Egh ia uan nguazir kamın aven, gumazamizir osımtıziba itir puvatıziba pura me misoghti me arıghiram marki. Egh ia asebar ziaba fan marki. Ian arazir kam ia gasıghasıgham. ⁷ Ia nan akar kaba bar dar gın mangıti, ki ia teghti ia nguazir ki fomıra ian inazir afeziabagh anıngizir kam, ia an iki deravıra iki mamaghıra ikiam.

⁸ “Ia uarir gan. Ia akar ifavarir kaba nıghnızir gavgavımın dar iti. Ada tong ian akuraghan kogham. ⁹ Ia gumazir ıgharazibar biziba okiava, egha gumazıbav sozi da ariaghiri. Egha poroghamıba uari isava akuir arazim gamuavıra iti. Egha uan akaba gavgavım dar anıngasa akam akırı, egha ia guızbangıra akar ifavarıbagh ami. Egha ia asem Bal, a bagha ofan mughuriar aghuım zuıbagh ami. Egha ia aser ia faragha fozir puvatızıbar ziaba fe. ¹⁰ Ia arazir kabagh amıgha nan Dıpenir ki uan zıam fasa inabazımın aven ızegha nan zıam fa ghaze, E deraghavıra iti. Ia gın nan Dıpenım ategha azenan ghuegha arazir kurar ki ifongezir puvatızıbagh amuvıra iti. Ia ghaze, Kar ti arazir aghuım, a? ¹¹ Ia Dıpenir kamın nan zıam fasa ki a gınaba. Ezi ia ghaze, kar okımakıar gumazıba modır danganim, a? Ki İkiavıra Itir God uabi guızbangıra mıgei, arazir ia amıba, ki bar adar ganıgha gıfa.

12 “Kamaghin, ia mangi Silon nguibar ki uan ziam fasa faragha inabazimin, ki amizir bizibar ganigh. Nan gumamaziziba Israelia, me arazir kuram gami, kamaghin amizi, ki nguibar kam bar a gasighasiki.† 13 Ezi ia uaghan arazir kurar kabagh amuavira ikia zuima, ki dughiar aviribar ia arazir kurar kaba ataghiragh navim giraghasa ia mikemezi, ia oraghan aghua. Ki ian deima, ia nan dimdiam ikarazir puvati. 14 Ia guizbangira kamaghin nighnighan marki egh suam, nan Dipenir kam ian akuraghti, ia deravira ikiam. Ki fomira ian inazir afeziaba, me mikemezi, me nan ziam fasa kagh an ingari. Datirighin ki Silon nguibam gasighasighizi moghin, a gasighasigham. 15 Egh ia Judaba, ki Efraimin anabamin adarazi batoghezi moghin, ia batuegh ua ian ganan kogham.”‡

Israelia Ikiavira Itir Godin akam batoke

16 Egha Ikiavira Itir God, ua kamaghin na migei, “Jeremaia, ni ua gumamazizir kaba bagh nan azangsigh nan dimiva arangan marki. Ki nin azangsizitam bareghan kogham, kamaghin ni men akurvaghsi nan azangan marki. 17 Ni uabi Judan gumamazizibar garima, me uan nguibabar aven arazibagh amua, egha

---

7:12: Onger Akaba 78:60; Jeremaia 26:6 † **7:12:** Josuan dughiamin, Israelia Ikiavira Itir Godin Purirpenim Silon nguibamin anesara. (Ni Josua 18:1in an gan.) Ezi ofa gamir gumazim Elin dughiamin, Godin Purirpenim Silon iti. (Ni 1 Samuel 1-3in an gan.) Ezi dughiar Filistiaba Israelia abirazir kam in me ti Silon nguibam gasighasiki, ezi gin nguibam pura ikiavira iti. (Ni 1 Samuel 4in an gan.) **7:13:** 2 Eghaghaniba 36:15; Aisaia 65:12; Jeremaia 35:17 ‡ **7:15:** Israelian akar kam, a fomira notin amadaghan kantri Israelin adaraziv gei. Ni Jeremaia 3:7in ganigh.

Jerusalemın nguibamın tuavir toribar arazibagh ami. ¹⁸ Men boriba dazibagh eghuva izima, afeziaba aviba arisi, ezi amebaba bisketba tuasa plaua gami, kar aser amizir kam, Astarten me a bagha ofa gami, me a dibora ghaze, Overiamın Garir Atrivir Amizim. Egha me uaghan aser igharagha gariba bagha wain isa me bagha ofa gami. Me kamaghın amua paza na damuasava ami. ¹⁹ Ezi ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Me kamaghın amua paza nararam amir pu. Bar puvati. Me paza uarira uarigh amua aghumsızim uarira uarigh anıngi. ²⁰ Kamaghın, ki Ikiavira Itir God, men Ekiam, ki uan anıngagharım bar a isi nguıbar ekiar kamın gumazamiziba, ko asıziba, ko temeba, ko dagheba, ki bar me gingegham. Nan anıngagharım avir ekiamın mın iriti tav anemungeghan kogham.”

²¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Judabav gei, “Ki Ikiavira Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, İsraelian God, ki ia mikımasa. İa fo, ofan maba, ia asıziba inigh dav suegh, da tueghti da bar isi mighirigham, egh dar tuzıba aman kogham. Ezi ofan maba, ia dar tuzıba, ki amamangati, ia dar amam. Ezi ki ghaze, Marki! İa bar ada inigh dar ami, da pura bizim. ²² İa bizir kam gınighnigh: ian inazir afeziaba, ki İsipın me inigha izir dughiamın, me ofan tuezi bar isia mighiriziba ko ofan igharazıba, ki tam damuasa me mikemezir puvati. ²³ Ki kamaghın me mikeme, ‘İa nan Akar Gavgavir ki ia migeıba baragh deraghvira dar gın mangiti, ki ian Godın ikiti, ia nan gumazamizıbar mın ikiam.

7:18: Jeremaia 44:17-19
26:12; Aisaia 3:10

7:23: Ua Me İni 15:26; Ofa Gami

Eghti biziba bar ian deragham.’ ²⁴ Ezi ian inazir afeziaba nan akam baraghan aghua. Men naviba arazir kurabar amuasavira nighnigha, uan ifongiabar gin ghua akirim ragha na gasaragha, uamategha bar saghon ghuavira iti. ²⁵ Ian inazir afeziaba Isip ategha izezir dughiamin iza datirighin, ki uan akam inigha izir gumaziba, me nan ingangarir gumaziba, me ian inazir afeziaba akam me daningasa ivivigha me amagavira iti. ²⁶ Ezi ian inazir afeziaba nan akam baraghan aghua. Egha akaba batogha men faragha zuir ovavibagh afiragha arazir kurabagh ami.

²⁷ “Jeremaia, ni Israelian gumazamiziba akar kabar me mikimti, me da bareghan kogham. Ni men dimti, me nin dimdiam ikaraghan kogham. ²⁸ Eghti ni kamaghin me mikim suam, ‘Kantrin kamın gumazamiziba, Ikiavira Itir God, men Godin akamin gin ghuzir puvati. Egh God ateghti a me akirmighasa me nighnizir puvati. Egha guizin akamin gin zuir tuavir kam, me bar anetaki.’”

Gumazamiziba Hinomin danganir zarimin ikia arazir kurabagh ami

²⁹ Jerusalemia, ia uan azirakar arazim akakagh uan dapanir arizibagh isegh da makunigh. Nin gumazamiziba Ikiavira Itir God gamizi, a bar aningagharir ekiam iti. Egha a gumazamizir kabar aghuagha akirim ragha me gasara. Kamaghin, ia mighsiabar ghuavanegh azirakar ighiaba bangi.

³⁰ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Judaba nan damazimin arazir kurar aviribagh ami. Me marvir guar ki ifongezir puvatizir kaba isa,

nan Dîpenir kî uan ziam fasa inabazir kamîn aven da arîki. Egha kamaghîn nan Dîpenim gamima, a nan damazimîn bar mîze. ³¹ Egha me Hinomîn danganir zarimîn ghua ofa gamir dakoz-ibar ingara da dîbora ghaze, Tofet. Egh me uari uan otariba ko guiviba inigh ofan mîn avimîn ada tuam. Arazir me amir kamîn niġhnîzitam nan navir averiamîn itir pu. Bar puvati. Kî kamaghîn damuasa akatam me mikemezîr puvati. ³² Kî Ikiavîra Itir God, kî ikiangsîzim me ganîga ghaze, Gîn gumazamiziba ua danganir kam, Tofet o Hinomîn danganir zarim a darighan kogham. Apaniba dughiar kamîn Judan gumazamizîr avîribav sueghtî, me arimighiram. Eghtî Tofetîn danganim, a Judabar matmatiar danganimîn mîn ikîti, men kuaba bar a gizîvaghti, men kuaba afamin danganiba ua puvatîgham. Eghtî me danganir kam kamagh a dîponam, Danganir Gumazibav Sozi Me Ariagherim. ³³ Eghtî gumazîr kuar avîriba pura nguazimîn ireghîv ikîti, kuaraziba ko asîzîr atiaba izî dar tuzîbar amam. Eghtî gumazîr kuaraziba ko asîzîr atiaba batoghamiba puvatîgham. ³⁴ Eghtî gumazamiziba ua Judan nguibaba ko Jerusalemîn tuavîbar ikian kogham. Kî bizîr kaba bar dar amîghtî, da otivam, eghtî navir aghuimîn arazim ko, agoroger arazim ko, poroghamîr igîabar isar ekiaba, da bar gîvagham. Eghtî kantrin kamîn danganiba ikuvîgh ikiam.”

7:31: Ofa Gami 18:21; 2 Atriviba 23:10; Jeremaia 32:35
Jeremaia 16:9; 25:10; Akar Mogomem 18:23

7:34:

8

1 “Ki Ikiavira Itir God, ua kamaghin migei. Dughiar kamın ian apaniba, matmatiabar mangi, Judabar atriviba ko, gumazir dapanir, ofa gamir gumaziba, akam inigha izir gumazir dapaniba, ko Jerusalemın aven itir gumazamizir igharaziba sara bar men agharibagh kuigham. ² E fo, Judaba bar aruem ko iakinim ko mikovezibagh ifonge. Egha me bizir kaba bagha iteviba apira dar ziaba fava, da ko migia, egha uarir akurvaghasa dar azangsi. Kamaghin amizi, dughiar gin izamim, men apaniba Judabar aghariba inigh tintinibar buarir aviribar min nguazimin ada akunigham. Eghti, aruem, ko iakinim, ko mikoveziba, men agharibagh isiragham. Eghti men aghariba inigh da oparamin gumaziba puvatigham. ³ Eghti Judan gumazamizir kurar kantrin kamın aven ikiavira itiba, ki men amangighti, me kantrin igharazibar tintinibar mangegham. Egh gumazamizir ikiavira itir varazira, me angamira ikisi nighnighan kogham, me ovengsivira ifuegham. Ki Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim kamaghin mikemegha gifa.”

Judaba uan arazir kurabar aghumsizir puvati

⁴ Ikiavira Itir God, kamaghin gumazamizibav kimasa na migei:

“Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei.
Ia fo, gumazamiziba daghira, egha me ua dikavrosi.
Egha ia fo, me tuavim ataghiragha ghua, egha me ua tuavimin izi.

⁵ Ezi Jerusalemin gumazamizir kaba na ategha, ua izir puvati.

Me zurara akiribagh igha na gasi.

Me ifavarir arazimin gin mangasa bar gavgav-igha,

ua na bagh izan aghua.

⁶ Ki kuarim atigha me barazi, me deragha guizin akatam na migeir puvati.

Egha men tav uan arazir kuraba gin aman-gasa migeir puvati.

Egha nan azangsiigha ghaze, ki arazir kurar man-amrama ami?

Me vaghvagha uan ifongiabar girara ghua,
mati hoziaba midorozim bagha ghuaba
arigha ivemara ghuavira iti.

⁷ E fo, kuarazir ekiaba ko doziba mighegh mangi ikegh,

ua izamin dughiam me a gifo.

Ezi nan gumazamiziba, me bizir ki damuasa mikemeziba

me dar gin zuir puvati.

⁸ “Manmaghin amizima ia Judaba ghaze,
‘E nighnizir aghuim ko fofozim iti. Ikiavira Itir
God uan Araziba e ganingi.’

Bar guizbangira, nan Arazibagh fozir gumaziba bar adagh iragha akar ifavariba osiri.

Kamaghin amizi, ia kamaghin mikiman marki.

⁹ Ki Ikiavira Itir God, ian fofozir gumaziba nan akabar aghuagha

akirim ragha dagh asara.

Manmaghsua me ghaze, me datirighin
fofoziba iti? Puvati.
Me datirighin azuazim asizimin suizi moghin,
dughiar kuram men suiraghti
me bar aghumsigham.
Eghti men nighniziba bar ikuvigham.

10 “Men gumazir ziaba itiba ko ziaba puvatiziba
sara arazir kurar kam gami.
Ezi men ofa gamir gumaziba ko akam inigha
izir gumaziba uaghan gumazamizibagh
ifari.

Kamaghin, ki men azeniba ko amuiba isi
azenan itir gumazir igharazibar anigam.

11 Nan gumazamiziba, mati duar dafaba isia iti,
ezi ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir
gumaziba men duabar gari,
da pura biziba, egha deraghvira da akira
da nozir puvati.

Egha me akar aghuimin gumazamizibav gia
ghaze,

‘Biziba en derazi e deraghavira iti.’

Me kamaghin migei,
ezi guizbangira bizitam deragha itir puvati.

12 “Me ti arazir kurar me amizibar
aghumsighama?

Bar puvati. Me tong aghumsizir puvati.

Kamaghin, ki men igharaz darazigh asighasighizi
moghin,

ki gumazamizir kaba mizazim me daning, me
gasighasigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

13 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
Ki bar me agivagham.

Me mati wainin ikariziba ko fighin temeaba, da ua
ber puvati,
ezi dar dafariba misingi.
Ezi kamaghin ki apaniba amadaghti me
izi me dikabiragham.”

14 Eghti Judaba kamaghin mikimam:

“Manmaghin amizi e puram apia?

E uari akuvagh mangi nguibar ekiar divazir
gavgaviba itibar aven mongam.

Egh e nguibar kabar aven arighiram.

E arazir kuramin Ikiavira Itir God gami, a en God.

Ezi a ghaze, e ovengam.

A ivezir kuram e daningam,

mati gumazir mam marasinin kurar gumaz-
ibagh asighasizim me daningti
me aneremam.

15 E ghaze, e deravira dapiam, egha e deragha
apiazir puvati.

Egha e ghaze, ua deraghamin dughiam iti,
ezi apaniba iza e gamima, e bar atiatingi.

16 Ezi apaniba notin amadaghan, Danin anabamin
adarazir nguazimin otivigha gifa,
ezi e hoziaba barazi me bar puv avighagha
pantemin arai.

Ezi hoziar kaba araima, en nguazir otevilla ivaz-
vazima,
e bar puvirama atiati.

E fo, apaniba Jerusalemin nguibam ko an tir gumazamiziba ko, bar en nguazimin itir biziba bar dagh gasighasighasa izi.”

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin miġei:

“Ia oragh. Ki apaniba amadaghti,
da mati kuruzir kurabar min ia bagh izi ia giviam.
Ia me damuti me nimira iki, me ia ateghamin tuaviba puvati.
Bar puvati.”

Ki Jeremaia ki bar uan adarazir apangkufi

¹⁸ Ki Jeremaia, ki kamaghin miġei:

“Nan apanguvir ekiam ko navim bar osemi,
ezi nan nighniziba bar ikufi.
Nan osimtizim agivamin tuaviba puvati.*
¹⁹ Mevzika, nan adarazi nguazir otevíba bar adar ikia egha ara kamaghin dei,
‘Ikiavira Itir God ua Saionin nguibamin atrivimin itir puvatighama, a?
Egha a manmaghsua en akurazir puvati?’”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin akam ikaragha ghaze:

“Manmaghsua ia nan gumazamiziba kantrin igharazibar asebar nedazibar ingara egha dar ziaba fe?

---

* **8:18:** Hibrun akam deragha miġirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Ian arazir kam na gamima,
ki bar ian aningaghe.”

²⁰ Ezi gumazamiziba kamaghin diava ara miği:

“Aruem garir dughiam gifa,
ezi me azenibar aven itir dagheba bar ada
asigha gifa.
Ezi God ua e iniasa niğhnizir puvati.”

²¹ Ki Jeremaia, ki uan gumazamizir ki bar ifongez-
ibar garima,
me diğhoraghire, ezi nan niğhniziba ikufi.
Ki bar osemegha aziava aravira iti.

²² Ki orasi, Gileatin nguazim ti marasinin aghuiba
uam an iti.
Egha me ti uaghan doktan maba iti.
Ezi manmagh amizi, nan gumazamiziba
ghuamaghezir puvati?†

9

¹ Ki ghaze,
Kamaghin deragham,
nan dapanim dipamin min ikiti,
nan damazimning mozir dipar zurara
anaga ivemarimin min iki.

8:22: Jeremaia 14:19   † **8:22:** Jeremaia danganir kam akar isin zuimin a miği. Judaba Gileatin Distrighin marasinba isi. (Ni Jenesis 37:25in gan.) Ezi Jeremaia kamaghin fo, arimariar an gumazamiziba batozir kam, kar men arazir kurar me amiba bagha arimariar kam me bato. Ezi doktan aghuiba ko marasinba me damighti me ghuamagheghan kogham.

Eghti ki arueba ko dimagaribar nan gumazamizir
 ki bar ifongeziba,
 apaniba misoghezi ariaghireziba,
 me bagh aziva arangvira ikiam.

² Kamaghin deragham,
 ki ti gumazamiziba puvatizir danganitamin
 mangi
 tuavir miriamin averpenir gumaziba daru
 dakuamin tamin ingarigh,
 an aven ikiam.

Nan gumazamiziba bar, Godin itir nighnizir gav-
 gavimin arazim anetegha,
 asebar gin ghua arazir mizirizibagh ami.
 Kamaghin amizi, ki ti me ategh mangi
 saghon ikiam.

³ Ikiavira Itir God na ikaragha ghaze:
 “Mati gumazim pir baribar asiva amangasa ami
 moghin,
 ifavarim nan gumazamizibar akatoribar otiv
 mangasava ami.
 Egha men ifavarir arazim, men kantrin bar ekefe.
 Ezi nan gin zuir guizin arazim a itir puvati.
 Akar ifavarim bar ekefe.
 Ezi me nighnizir gavgavim nan itir puvati.”

⁴ “Ia gumazamiziba kamaghin fogh, ian namak-
 aba ko aveghbuaba ifara,
 mati ia uan inazir afeziam Jekopin min ifari.*
 Kamaghin amizi, ia bar me bagh deraghvira gan,

9:4: Jenesis 27:36 * **9:4:** Israelian inazir afeziam Jekopin ziamin mingarim kamakin: Ifari. Ezi a guizbangira gumazir igharazibagh ifari. Ni Jenesis 27:36in gan. Vezin kam a nighnizir kam an aven iti.

nighnizir gavgavim men akabar ikian marki.

⁵ Gumamaziziba bar moghira uan adarazigh ifara,
egha guizin bizitam migeir puvati.

Men mizeba ifavarir arazim bar a gifozi,
me arazir kurar kam gamua ghuavira iti.

Me uarigh ifarir arazir kam, uarira uarir akakasi.
Egha me uan navibagh iraghan aghua.[†]

⁶ Me uarira uari abirir arazim gamua ghuavira
ikia,
egha ifavarir arazibagh amuavira iti.

Me nighnizir gavgavim nan iki, nan gin mangan
aghua.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha
gifa.”

⁷ Kamaghin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim migia ghaze:

“Ki uan gumamazizibar araziba tuisigh, mizazim
me daningiva men gan me gifofogham,
mati gumazim silva isa avimin a tua, an
mineziba misiva da batozi mokin.

Ki gumamazizir kabar arazir kuraba bagh
damuamin tuavitam ua itir puvati.
Bar puvati.

⁸ Men mizeba, mati barir gumazibagh asi me
ariagheriba.

Me ifavarir gumamaziziba.

Me uan namakaba akar aghuibar me migia,
egha men navir averiaba, me me
gasighasighasa nighnisi,

[†] 9:5: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

mati gumazim asizimîn suighasa azuazim agura.

⁹ Bar guizbangira, ki gumamazir kabar arazir kuraba ikarvaghiva,
bar me gasighasigham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

¹⁰ Ki Jeremaia, ki garima,
Mighsiaba ko tuziba itir danganiba,
me bar adagh apongegha dagh asighasighizi gumamaziziba ua dagh aruir puvati.
Ezi bulmakaubar arareba puvatizi,
kuarazibar arareba ua dar otivir puvati.
Kamaghin ki dagh nighnigha puvirama azi.
Ki da bagha osemegha azir akam bange.

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God na migia ghaze,
“Ki Jerusalem gasighasighti a irigh dagiar pozim mitigham.
Egh afiar atiabar danganimin otogham.
Eghti ki Judan nguibar igharazibagh asighasighti,
nguibaba pura ikiti gumamaziziba dar ikian kogham.”

¹² Ezi ki Jeremaia kamaghin Ikiavira Itir God migei,
“Nguazir kam tizim bagha ikuvigha gifa,
egha gumamaziziba puvatizir danganimin min iti?
Gumazir manatam Ikiavira Itir God nighnizim a danighti,
a bizir kamin mingarimin gumamazizibav kimam?”

- 13 Ezi Ikiavira Itir God a ikaragha ghaze:
 “Bizir kamın mıngarım kamakın.
 Gumazamizir kaba nan Arazir Ki Me
 Ganingizibar gın zuir puvatigha,
 nan akam batuegha,
 tuavir ki men akazimın gın zuir puvati.
- 14 Men navir averiaba gavgavigha uan ifongiamın
 gın ghua
 men inazir afeziaba men sure gamizi moghin,
 me aser Balbar ziaba fe.
- 15 Kamaghın, ki Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar
 Itim, Israelian God, ki ghaze,
 Ia gan, ki gumazir kabar amighti me osımtızir
 ekiaba iniam,
 mati me dagher akabav sozibar amam.
 Me bar ivezir kuram iniam,
 mati me imeziba itir dipabar amam.
- 16 Ki me batuegh me amadaghti, me mangi
 tintinibar kantrin fomıra men inazir afeziaba
 ko me fozir puvatızibar tongın me ko ikiam.
 Eghti ki apañbar amamangatighti,
 me men gintigh mangi dughiar ki me
 gasighasighamim otogham.”

Jerusalemia azirakar amirizibagh ami

- 17 Egha Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
 kamaghın migei:
 “Bizir ia bativir kaba, ia deravira dar gan.
 Egh azir akabagh amir amizibar diagh!
 Ia amizir gumazir kuaba bagha igiar amirizibagh
 amua fozibar diagh me inigh iziti,
 me azirakar amirizibar amu.”

18 Ezi gumazamiziba kamaghin miġei:
 “Are, me zuamira iziva e bagh azirakar ighiabar
 amu.

Me pamtem azi mamaghira iki mangiti,
 e aziti temeriba en damazibar iziv otiv
 iram.

19 Guizbangira, Saionin nguibar ekiamin aven,
 gumazamiziba kamaghin ara egha azirakar
 ighiabagh amua ghaze,

‘Aio! E bar ikufi!

Apaniba en dipenibagh asighasigha gifa.

Ezi e uan nguazim ategham.

Kamaghin e bar aghumsiki.’”

20 Ezi ki ghaze:

Ia Jerusalem in amiziba,

ia kuariba arigh Ikiavira Itir Godin akam
 baragh.

Ia uan guiviba azirakar ighiabar men sure damu.

Egh vaghvagh namakaba azirakar kam in
 men sure damu,

21 “Ovevem e batogha gifa.

A en dipenir gavgaviba ko danganir mogo-
 moebar aven izegha gifa.

Boriba ikarara tuavibar itima ovevem me batifi.

Egha uari akuvir danganibar gumazir igiaba
 batifi.”

22 Ikiavira Itir God mikimasa na miġia ghaze,

“Ariaghirir gumazamizibar kuaba pura tintinibar
 nguazimin ikiam,

mati afiar buariba, ko witin ikiziba pura tin-
 tinibar irav iti.

Ezi gumazir dagh eghuvamiba puvati.”

23 Ikiavira Itir God ghaze:

“Fofozir gumazim uan fofozim bagh bar akuegh uabi fan marki.

Eghti gumazir gavgavim uan gavgavim bagh bar akuegh uabi fan marki.

Eghti dagiaba izivazir gumazim uan dagiaba bagh bar akuegh uabi fan marki.

24 Gumazim bar akueghsi, a bizir bar vamira bagh bar akongegham. Bizir kam kamakin:

Ki Ikiavira Itir God, a na gifozir bizim bagh bar akongegh.

Ki zurara nguazimin gumazamiziba bar men apangkufi.

Egha ki zurara guizin arazimin gin ghua arazir aghuibar me gami.

Ki arazir kam damuasa bar akonge.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha gifa.”

25 “Ikiavira Itir God ghaze,

Gumazir uan mikarzir mogomebar iniba aghorezir kaba,

men araziba azenan paza zui, egha me nan akamin gin zuir puvati.

Gumazir kaba, dughiam iziti ki puv me damigham.

26 Ia nguibar kabar gumaziba,

kar Isipia, Judaba, Idomia, Amonia, Moapia ko gumazir pura gumazamiziba puvatizir danganimin ikia uan dapanir dakurir arizibagh isezi da oteveziba,

gumazamizir kaba me gumazir God
 gifoziir puvatiziba.
 Ezi Israelia uaghan men arazibar gin zui.
 Israelian gumaziba uan mikarzir mogomer
 iniba aghoregha,
 uan navir averiabagh irazir puvati.
 Egha me mati gumazir uan mikarzir
 mogomer iniba aghorezir puvatiziba.”

10

*Ikiavira Itir God an atrivim, ezi aseba pura biz-
 iba*

¹ O Israelia, ia deraghvira Ikiavira Itir Godin
 akam baragh. ² A kamaghin miqia ghaze:

“Ia kantrin igharaziba amir arazibar gin mangan
 marki.

Me overiamin igharagha garir otivir bizibar
 gara bar atiatingi.

Ezi ia dar ganiva, atiatingan marki.

³ Ezi gumazir kabar arazir men aseba feba,
 da guizin araziba puvati.

Me temer mam ruarimin an okegha, digiribagh
 amir gumazibagh aningizi,

me temer kam in asem in marvir guam akiri.

⁴ Egha gumaziba gol ko silvan marvir guar kam
 asigha,

hama ko dikoniba inigha, a iran aghuagha a
 gafu.

⁵ Ezi marvir guar kaba biziba dar puvati, da
 nedazir kiniba.

10:2: Ua Me Ini 23:24; Aisaia 47:12-14   **10:3:** Aisaia 40:19;
 44:9-20   **10:5:** Aisaia 41:23-24; 46:1; 46:6-7

Kuaraziba izi gumazibar azenibar
zuravariba ko daghebar amisi, dar gan
atiatingasa
me dar ingarigha da ase.

Men marvir guar kaba migeir puvati.

Egha da aruir puvatizi, gumaziba da ateragha
arui.

Me ian tav gasighasighan kogham, kamaghin ia
dar atiatingan marki.

Me uaghan bizir aghuitam damighti an
otoghan kogham.”

⁶ Ikiavira Itir God gavgavir bar ekiam iti,
ezi ua godin tam nin min itir puvati.

Nin ziam gavgavir ekiam iti.

Egha ni bizir igharagha garibagh amima da
nin gavgavim aka.

⁷ Ni kantriba bar dar gumazamiziba bar me gati-
vagha men gari,

ezi me bar nin atiating nin apengan iki nin
ziamra fam.

Ezi nguazir kamın fofozir aghuiba itir gumaziba
ko atriviba,

men tav nin min amir puvati.

⁸ Gumazir kaba bar fofoziba puvatigha bar on-
gani.

Marvir guar me temebar dikirigha arighizir
kaba, pura biziba,

da fofozir aghuir manatam me
daningam? Bar puvati.

⁹ Aser marvir guar kaba, me dar kurkiasa, Tarsisin
nguibamin ghua silva isa,

egha ghua Ufasin nguibamin gol ini.
 Egha iza gol ko silvan ingarir darazigh anidi,
 eghti me uan marvir guaba avam.
 Egha me inir blupla ko pighagheviba isamigha
 asebar marvir guar kabar kurti.
 Kurkazir marvir guar kabar itiba,
 kar digiribagh amir fofozir gumaziba ingan-
 garir kaba bar dagh ami.
 10 Ezi Ikiavira Itir God, a guizbangira God.
 A Godin zurara ikia mamaghira itim,
 egh atrivimin iki mamaghira ikiam.
 Ezi an aningagharim nguazim gamima,
 a ivazvasi, eghti gumazamiziba deraghvira
 ikian kogham.

11 “Israelia, ia kamaghin nighnizir gavgavim
 Godin itir puvatizir gumazamizibav kim,
 ‘Tan aseba overiam ko nguazimin ingarizir pu-
 vatizi,
 da ua nguazim ategh an ikian kogham,
 egh overiamin apengan ikian kogham.’”

Godin ziam fer ighiam
(Jeremaia 51:15-19)

12 Ikiavira Itir God uan gavgavimin nguazir kamin
 ingari.
 A uan nighnizir aghuimin nguazir kam isa
 uan danganimra anetizi, a gavgafi.
 A uan fofozimin overiamin ingara an
 onegha gifa.
 13 A tiarim akarigha migeima, overiam bar
 pamtemin tingazi.

Ezi ghuariar piziba nguazir otevibar migha
iza,
egha uari akufa.

God onimaribagh amima,
da taghtazima amozim izaghiri.

Egha aminim asirafima, a
a uan danganim ataghiragha izi.

¹⁴ Ezi gumazamiziba, me bar onganigha bizitam
gifozir puvati.

Gumazir marvir guaba golin dar ingariba,
me bizir me ingarizir kaba bagh bar
aghumsigham.

Kar guizin godba puvati.

Marvir guar kaba, da aminir datirighin en ikia
angamira itir kam puvati.

¹⁵ Kar me dibovir akabav kimasa pura ingarigha
arighizir bizir kiniba.

Eghti Ikiavira Itir God, me tuisighamin
dughiam iziti me bar ikuvigham.

¹⁶ Ezi Ikiavira Itir God, a Jekopin ovavir boribar
God, a uabi biziba bar adar ingari.

Egha bizir kabar min garir puvati.

A Israelia amisevezi me an adarazira iti.

An ziamra kara:

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

Ikiavira Itir God Judaba batuegham

¹⁷ O Jerusalemia, apaniba ia ekiarugha gifa.

Ezi ia uan biziba bar ada akuvagh da inigh
mangi.

¹⁸ Ikiavira Itir God, kamaghin ia migia ghaze,

“Dughiar kamın ki nguazir kamın itir gumazamiz-
iba batueghti me mangegham.

Ki osimtızir ekiam me danightı, me mızazir ekiam baragham.”

19 Eghtı Jerusalema kamaghın mikımam:

“Maia, e ikuvigha gıfa.

Osimtızir ekiam e batogha duamın mın bar ekevegħa mısingızir puvati.

Ezi marki, osimtızir kam e batogħa gıvazi e aneteram.”

20 Jerusalem ikuvigha gıfa, egha pura iti, mati purirpenir mam dipirigha irı.

A mati en purirpenibar benir dar suighızıba dıghoragħırezi da dipiragħıregha ire.

Ezi gumazamızıba bar Jerusalem ategħa ghuegha gıfa,

mati en borıba bar ariagħıregha tav ua itir puvati.

Kamaghın amızı, ua Jerusalemın ingaramın gumazıtam ua itir puvati.

21 Ezi kantrin gumazir dapanıba onganıgha fofozıba puvati,

egħa nıghnızir aghuım bagħa Ikiavıra Itir Godın azangsızir puvatıgha ire.

Kamaghın me deragħa ingangarır aghuım gamızir puvati,

ezi apanıba ıza gumazamızıba batogħezi me tintınıbar ghuegha kantrin ıgharazıbar iti,

mati sipsipbar garır gumazım deragħa dar garır puvatızı, afıar atıaba sipsipba batoke.

22 Ia oragħ! Nıgınır ekıar mam notın amadagħan oto.

Kar apanibar midorozir gumazibar miḡhsizir
niḡinir dafar kuram, me niḡa akizirigha izi.
Me uan nguibam ategha Judan nguibaba
ko misoghasa izi.

Me Judan nguibaba bar ada agivaghti,
da afiar atiabar nguibamin otogham.

*Jeremaia uan gumazamizibar akurvaghasa
Godin azara*

²³ O Ikiavira Itir God, ki fo, e gumazamiziba uari
uan daroriba gativaghan kogham.
E mangamin tuaviba, e deragha dar garir
puvati.

²⁴ O Ikiavira Itir God, ni uan arazir aghuimin e
akirmigh, pura en aningaghan marki.
Ni en aningagheghti e bar moghira
ikuvigham.

²⁵ Egh Kantrin Igharazibar Gumazamizir nin ziam
dibora a fer puvatiziba,
ni men aningaghi me gasighasigh.
Gumazamizir kaba, e Jekopin adarasi, me en
maraziv soghezi me ariaghire.
Me bar e agivagha en nguaziba ko dipeniba
sara bar dagh asighasiki.
Kamaghin amizi, ni me gasighasigh.

11

*Israelia, Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gav-
gavim abiki*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia miḡei,
² “Ni deraghvira nan Akar Dikirizir Gavgavimin

akaba baregh mangi Judaba ko Jerusalem in gumamazibav kemegh: ³ Ni mangi me mikim suam, Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ia migia ghaze, Gumazir manam nan Akar Dikirizir Gavgavim in gin mangan koghti, ki a damighti a bar ikuvigham. ⁴ Ki fomira ian inazir afeziaba Isip in me inigha iza Akar Dikirizir Gavgavir kam me koma a gamizi, a gavgavigha kamaghira iti. Dughiar me Isip ataghizim, danganir kam bar puv fei, mati avim men isi, ezi ki me inigha iza kamagh in me migei, 'Ia nan Akar Gavgaviba bar adar gin mangi, egh ia nan gumamazibar ikiti, ki ian God in ikiam. ⁵ Ki ian inazir afeziaba ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha nguazir aghuim isi me daningasa, kar nguazir bar aghuir biziba an ikia deraviram aghuim. Ia nan Akar Gavgavim in gin mangiti, ki a isi ia daningam.' Nguazir kam ia datirigh in an iti." Ezi ki Jeremaia Ikiavira Itir God ikaragha ghaze, "Bar guizbangira! Bizir kam otogham."

⁶ Ezi Ikiavira Itir God, na migia ghaze, "Ni nan migirigiar kaba isi Judan nguibaba ko Jerusalem in tuavir aguabar mangi, dar gun ivivigh me mikim: Ia datirigh in nan Akar Dikirizir Gavgavim in akaba baragh, dar gin mangi! ⁷ Ki ian inazir afeziaba Isip in me inigha iza datirigh in, ia ikiangsigha ivivigha ia migia ghaze, ia nan Akar Dikirizir Gavgavim in gin mangi. ⁸ Ezi ian inazir afeziaba nan akam barazir puvatigha an gin zuir pu. Puvati. Me akaba batogha uan ifongiabara gintigha arazir kurabara damuasavira nighnisi. Ezi Akar Dikirizir Gavgavim mikemezi moghira, ki ivezir kuraba me

ganıdi.”

⁹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın na mıgei, “Judaba ko Jerusalemia, nan akamın gın mangan aghuagha, akırıbagh iragh na gasasa akam mısoke. ¹⁰ Me uamategha men ovavıba amızır arazır kurabar gın zui. Men ovavıba fomıram amızı moghın me nan akam baraghan aghua. Israelian kantri ko Judabar kantri, aning uaghara asebar gın ghua men ziaba fe, egha Akar Dıkirızır Gavgavır kı men ovavıba ko amızım abıgha gıfa. ¹¹ Kamaghın kı Ikiavira Itir God, kı guızbangıra mıgei, kı zuamıra bar me gasıghasıghtı, me itavraghamın tuavıba puvatıgham. Egh me akurvazım bagh nan dımıva arangtı, kı me bareghan kogham. ¹² Eghtı Judaba ko Jerusalemia, aser me ofan mughuriar aghuım zuıba anıdıba bagh mangam. Egh me aser kabar dımtı, da dughiar kurar kamın aven men akuraghan kogham.

¹³ “Judaba, ian aser ia ziaba febar dıbobonım, ian nguıbar ekiabar dıbobonım ko magh ghu. Egha ia aghumsızım itir asem Bal bagha, ofan mıgharır mughuriar aghuım zuım damuasa dakozır avırıbar ingarı. Ezi dakozır kabar dıbobonım da Jerusalemın nguıbar ekıamın tuavır aguabar dıbobonım ko magh ghu. ¹⁴ Jeremaia, gumazamızır kaba dughiar kuram batıvamın dughiamın, nı me bagh na ko mıkıman markı. Nı me bagh pamten nan dıman markı. Nı men akurvaghı nan azangşıghan markı. Guızbangıra, me uarır akurvaghı nan dımtı kı me bareghan kogham.”

15 Ikiavira Itir God kamaghin Judabav gia ghaze:
 “Ia gumazamizir ki bar ifongeziba, ia arazir bar
 kurar aviribagh ami,
 kamaghin, ia nan ofa gamir Dipenimin aven
 mangan kogham.

Ki ian amangatighti, ia aven mangam.
 Ia uaghan uari bagha ofa damuasa asiziba na
 bagha da inigha iza ghaze,
 ofan kaba ian akurvaghti ia ikuvighan
 kogham. Bar puvatigham.

Ki ia gasighasighamin dughiamin, ia
 bar biziba puvatigh bar akongeghan
 kogham.*

16 Ki faragha ia dibora ghaze,
 Israelia ia mati olivin temer aghuir mam bava
 ovizir aghuiba iti.
 Eghti ki datirighin olivin temer kam avim a
 datighti,
 avim ararimin min pamten dagarvagh, temer
 kam gaseghti,
 a isiva aguaba bar dipirighiregh bar
 givagham.

17 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
 tememin min nguazir kamin ia akara,
 egha datirighin ia gasighasighasa migei.
 Ki garima, ia Israelin kantri ko Judan kantrin
 gumazamiziba,
 ia ofan mughuriar aghuim zuiba isa asem Bal
 bagha, dagh ami.
 Ezi ian arazir kurar kam na gamizi,
 ki bar ian aningaghe.”

---

* **11:15:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
 abighizir puvati.

Gumaziba Jeremaia misueghti an aremeghasa akam misoke

¹⁸ Ki Jeremaia, ki Ikiavira Itir God ko migia ghaze: “Ikiavira Itir God, gumazamizir maba paza na damuasa migei.

Ezi me damuasa amir bizir kam, ni an gun nan akazi, ki fo.

¹⁹ Ki faragha fozir puvati, me paza na damuasa na bagha akam misosi.

Ki mati sipsipin nguzim gumaziba a misueghti an aremeghasa an akua zui.

Ezi gumazir kaba akam misuegtha ghaze,

‘Aria, e datirighiram a misueghti an aremegham, mati gumazim temem bema, me an dughi-amrama an oti mokin.

E bar a kuavaremeghti, gumazamiziba uam an ginighnighan kogham.’

²⁰ O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni arazir aghuimin gin ghua gumazamizibar araziba tuisisi.

Ni deravira men nighniziba ko naviba tuisisi.

Ki osimtizir kam isa nin dafarim gati.

Ki fo, Ni gumazamizir kaba ivezir kuram me daningiva bar me gasighasigham.”

²¹ Ki orazi Anatotin nguibamin gumazir maba na misueghti, ki aremeghasa kamaghin na migia ghaze, “Ni Ikiavira Itir Godin ziamin uam akatam mikiman marki. Ni ua tam mikimti, e ni misueghti ni aremegham.” Ezi Ikiavira Itir God, nan dimdiam baregtha kamaghin na migei, ²² “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki guizbangira migei: Ki Anatotin

gumazamiziba pazivira me damighiva, ivezir kuram me daningam. Ki me misoghsi apaniba amadaghti me izi men gumazir igiabav sueghti me arimighiregham. Eghti dughiar kamın, Anatotin gumazamiziba dagheba puvatighti, men otariba ko guiviba arimighiram. ²³ Anatotin gumazamizir paza ni damuasava amiba, ki me ikarvagh me gasighasighamin dughiam, ki a ginabagha gifa. Men tarazi miseveghirighan kogham. Me bar moghira ikuvigham.”

12

Jeremaia osimtizim ikia Ikiavira Itir Godin azangisi

¹ O Ikiavira Itir God, ni kotiaba tuisizir arazim a bar dera,

ezi ki zurara uan osimtizim akirsi akamadarim ni ko a damuan kogham.

Ezi arazir ki fozir puvatizir maba iti, ezi guizin nin arazir kotiaba tuisizim,

ki a bagh nin azangisghasa.

Manmaghiram amizi gumazamizir arazir kurabagh amiba me zurara deragha iti?

Ezi manmagh amizi, ifavaribagh amir gumaz-iba deraghavira ikia ghuavira iti?

² Ni me isa nguazir kam garighizi, me deraghviram otiva,

mati gumazim temem akarazi, an biba nguazim giraghuezi,

temem aghuigha bava oviziba iti.

Me zurara nin ziam diborava,

men nighniziba nin saghuiamin iti.

³ O Ikiavira Itir God, ni bar na gifogha, ki amir
araziba sara fo.

Egha na tuisigha bar deravira na gifo.

Ni na bagh apanir kaba batueghasa, ki ifonge.

Mati gumaziba sipsipbav sueghti da are-
meghasa, da inigha zui.

Ki nin azai, ni inabazir dughiamin,
ni me misueghti me arighiregham.

⁴ Gumamazir kaba arazir kurabagh ami.

Egha uaghan me ghaze,

“Bizir e bativamin kaba, Jeremaia bar dar
ganighan kogham.”*

Kamaghin amizi, ni gumamazibar arazir
kurabar osimtiziba ikarvagha nguazim
gamizi,

an aghazagharizi, graziba bar misingi.

Ezi asiziba ko kuaraziba tintinibar
ariaghiri.

Ezi ki nin azai, Ni dazoghin bizir kam agivaghti,
nguazim ua deragham?

⁵ Ezi Ikiavira Itir God na ikaragha ghaze:

“Jeremaia, osimtizir ni datirighin isir kam, a gin
otivamin osimtizim min garir puvati.

Ni gumaziba ko ia tuavimin ivemar, ni
me gitaviraghsi damuva avegham, ni
avighaghegham,

---

* **12:4:** Gumazir maba kamaghin akar kam gira, “God bizir e amibar gari puvati.” Gumamaziziba kamaghin Jeremaian mikimam, egh me ti kamaghin nighnigh suam, a men faragh ovegham. O me ti ghaze, me uari an misueghti an aremegham. Ni Jeremaia 11:18-23in an gan. **12:5:** Jeremaia 49:19; 50:44

egh ni manmaghin hoziaba ko
 ivemaram?
 Ni nimira uan kantrin aven danganir azentuzimra
 deragh iki,
 ni manmaghin mangi Jordanin Fanemin
 boroghin itir ruarir averiamin ikiam?
 6 Ezi nin aveghbuaba ko nin adarazi akirim ni
 gasaragha,
 osimtizim ni darigh pazi ni damuasa akam
 misoke.
 Egha uari akuvagha ni ekiarugha givagha,
 bar nin suighasa roghira izi.
 Kamaghin amizi, me izi akar aghuibar ni mikimti,
 me baraghan marki.”

Ikiavira Itir God, uan gumazamiziba bar me baseme

7 Ikiavira Itir God ghaze,
 “Israelian gumazamizir ki ua baghavira
 miseveziba,
 ki akirim ragha me gasaragha gifa.
 Gumazamizir ki bar gifongezir kaba,
 ki datirighin apanibar amamangatighi,
 me me dikabiragham.
 8 Nan gumazamizir kaba, nan apanim gamigha,
 na dikabinasa pamten diava arai,
 mati laionin mam ruarimin ikia pamten aroi.
 Kamaghin, ki me gifongezir puvati.
 9 Nan gumazamizir ki ua baghavira inabaziba,
 me mati kuarazir mam, kuarazir isaba iza
 anekiarugha a gasighasisi.
 Ki kantrin igharazibar diaghti me izi nan gu-
 mazamizir ki ua baghavira inabazibagh
 asighasigham,

Mati gumazim asizir atiabar diaghti, me uaghan izi kuarazir kam amam.

10 “Kantrin Igharazibar Gumamazibar gumazir dapanir aviriba iza, nan wainin azenir dirim gasighasiki.

Me azenir dirir kam dikezi, a danganir midiarimin min iti. Ezi gumamaziziba uam an itir puvati.

11 Eghti nguazir kam pura ikiti, gumamaziziba an puvatigham.

A dipaba puvatizir danganimin min otogham. Eghti nguazim ikiva aziti, ki a baragham.

Eghti nguazir kam in itir gumaziba, ua a ginighnighan kogham.

12 Eghti apanir aviriba otivigh, gumamaziziba puvatizir danganir mighsiabar tuavimin izi, biziba bar dagh asighasigham.

Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki apanibar amuti, me ian kantrin otevir mam in ikegh, mangi otevir igharazimin gumamaziziba bar me gasighasigham.

Eghti gumazitam ua deragh ikian kogham.

13 Ia Israelia witin oviziba oparigh, da iniamim dughiamin, ia benir dikonibar ganti darara ikiam.

Ia pura ingangarir mitiabagh amua bizir muziaribara isi.

Ki Ikiavira Itir God, nan aningagharim ian ikiavira iti,

kamaghin ia witin ovizir muziariba
bangin aghumsigham.”

*Ikiavira Itir God, Israelian boroghin itir
kantriba bagha akar dikirizim gami*

¹⁴ Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki Israelian boroghira itir kantriba akam men iti. Me arazir kurabagh amua, egha nguazir ki uan gumazamizibagh aningizir kam pazav a gami. Ni oragh! Ki apanir kaba men nguazimra me batuegham. Judaba uaghan apanibar tongin uan nguazir ki me ganingizimra iti, eghti ki uaghan me batuegham.

¹⁵ Ki bar moghira me batuegh givagh, gin ua men apangkuvigh, men aku men nguazibara mangam.

¹⁶ Eghti nan gumazamiziba nan ziam fer araziba, me dughiar kamın dar gan dagh fofogham. Fomira gumazir kaba nan gumazamiziba, me aser Balın ziamın guizbangira mikimasa pin arigha migei, egha nan gumazamizibar sure gami. Me datirighin uari nan ziamın pin darigh guizbangira mikim suam, Ikiavira Itir God, a zurara iki mamaghira ikiam. Me arazir kabar gin mangi, uaghan nan gumazamizibar otivigham. ¹⁷ Eghti kantrin tamın gumazamiziba nan akam bareghan aghuaghti, ki me batuegh bar me gasighasigham. Ki Ikiavira Itir God ki mikemegha gifa.”

13

Ikiavira Itir God, inimın akar isin zuimın Jeremaia migei

12:15: Jeremaia 48:47; 49:6; 49:39   **12:16:** Josua 23:7; Aisaia 49:6; Jeremaia 3:17; 16:19   **12:17:** Onger Akaba 2:8-12; Aisaia 60:12

¹ Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Ni mangi inir aghuitam givezegh, a ikegh. Egh inir kam isi dipam daghuan marki.” ² Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghira, ki ghua inir mam givezegha a ike. ³ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei, ⁴ “Inir ni ivezegha uan ivariam gikezir kam, a inigh dikavigh Peratin Fanemin mangi, egh inir kam isi dagiar torimin aven a modogh.”* ⁵ Ezi ki Ikiavira Itir God mikemezi moghin amua, inir kam Peratin Fanemin a modo. ⁶ Ezi aruer aviriba ghua givazima, Ikiavira Itir God, ua kamaghin na migei, “Ni dikavigh uamategh Peratin Fanemin mangi, egh ki ni mikemezi ni modozir nir kam uam a inigh.” ⁷ Ezi ki Peratin ghugha, inim modozir danganim gutui. Egha ki inim inigha an garima, a ikuvigha givagha, ua ingangariba an puvati.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei, ⁹ “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Ki Judaba ko Jerusalemia uari uan ziaba feir arazim abiraghti, me inir ikuvizir kam in min ikuvighti, men ziar ekiam givagham. ¹⁰ Gumamazir arazir kurabagh amir kaba, me uan kuaribav konegha nan akaba baraghan aghua. Men naviba gavgavizi, me uan nighnizibar gin zui. Egha asebar gin ghua men ziaba fe. Egh gin gumamazir kaba ikuvigham, mati inir kam ikuvigha ingangariba an puvati. ¹¹ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki faragha Israelin kantrin gumamaziziba ko Judan kantrin gumamaziziba bar me gamizi, me nan

---

* **13:4:** Ziar kam Perat, gumazir maba kamaghin a ginighnisi, a Yufretisin Fanem. **13:10:** Jeremaia 9:14; 11:8; 16:12

porogha gavgavizi moghin, mati gumazim inim isa ua ivariam gikegha, anemighirizi a gavgafi. Ki kamaghsua, me nan gumazamizibara iki, egh nan ziam fi na bagh bar akuegh ziar ekiam na daningam. Ezi me na baragh nan gin mangan aghua.”

Jerusalemia nguazir minem in min ikuvigham

¹² Ikiavira Itir God ua na migia ghaze, “Jeremaia, ni mangi kamaghin Israelia mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, a Israelian God, a kamaghin migia ghaze: Gumazamiziba wainin dipam isa nguazir minebagh fufuzi da izefe.’ Eghti Jerusalemia ti oregh ni mikim suam, ‘Ni ghaze, e ti bizir kam gifozir puvati, a?’ ¹³ Eghti ni kamaghin me mikim, ‘Ikiavira Itir God kamaghin migei, Ki uabi nguazir kam in itir gumazamiziba wainin dipam men gunasava ami, eghti me bar onganigham. Devitin ikizimin atriviba ko, ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, Jerusalem in gumazamiziba bar, mati wainin dipam nguazir minem gizivazi moghin, wainin dipam me gizivagham. ¹⁴ Ki gumazamizir kaba bar me gasighasigham, mati gumazim nguazir mineba isa uariv sosi da biaghiri moghin. Men ameboghfeziaba ko, boriba sara ki me ginighnigh men apangkuvighan kogham. Bizitam bar nan tuavim apirighan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.’”

God ivezir kuram isi Judabar aningam

¹⁵ Ia Judaba, Ikiavira Itir God, ia mikemegha gifa. Kamaghin amizi, ia deraghvira kuaribar arigh nan akam baragh. Egh ia ifaghati uari fan marki.

16 Ia datirighin Godin akurvazimin angazangarim
bagha garavira iti.

Eghti gin Ikiavira Itir God, angazangarir kam
giraghti, a mitarmer bar ekiamin otogham.

Guizbangira, dughiar kuram otogham,

mati Ikiavira Itir God ian nguibaba mitarmem
dar anighti,

ia mighsiabar pin daruva asaghpor tin-
tinibar iregham.

Kamaghin, arazir kam faragha otivamin
dughiamin,

ia zuamira ziar ekiam isi Ikiavira Itir God, ian
God, a daning.

17 Ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, ia mati an
sipsipin bizim,

a deravira ia geghufi.

Ia nan akam baraghan aghuaghavira ikiti,

apaniba izi, ia inigh mangi,

kantrin igharazimin pura ingangarir gu-
mazir kinibar min ia arigham.

Eghti, ki uabira modogh ikiva ian ifaghatir arazim
ginighnigh,

ia bagh pamtem aziti,

temeriba nan damazimning gizivagh
izighiram.

18 Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze:

“Ni mangi akar kam isi atrivim uan amebam ko
aningin mikim suam,

Gua gin ua kantri gativaghan kogham.

Guan atrivir dapanir asuar dirimning, pura bizir
kinimningin min otogham.

Kamaghin amizi, gua atrivir dabirabimning atakigh.

19 Apaniba izi Judan sautin amadaghan itir Distrik Negev, an itir nguibaba ekiarugh dar divazibar tiar akaba asegham.

Me Judaba bar me inigha nguibar igharazimin, pura ingangarir gumazir kinibar min me arighsi, me inigh mangegham.

Kamaghin amizi, Judan gumazitam ua nguibabar tiar akaba kuigh mangi izegh damuan kogham.

20 “O Jerusalemin nguibar ekiam, ni kogh notin amadaghan izir midorozir gumazibar ganti, me ni bagh izam.

Gumazamizir ni bar ifuegha deragha me geghuva men gariba,
me mati sipsipin dirir ni me bagha bar akongeziba, me managh iti?†

21 Eghti gumazir ni namakabagh amigha akurvaghiziba,

me izi ni dikabiragh ni gativam.

Eghti ni manmaghin me mikimam?

Ni amizim otasa mizazim isi moghin,

ni ti mizazir bar kuram baragham.‡

† 13:20: Ves 20-27in aven itir migirigaba, God akam isa Jerusalemian mikiri. Egha a kamaghin akar isin zuimin migei, Jerusalem uabi mati amizir mam, egha an akar kam amizir kamra mikiri. Ezi gumazamizir nguibar kamin itiba me mati an boriba.

‡ 13:21: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

22 Egh ni ti uan navir averiamin aven uabi uabin
azangsigham,
manmaghin amizi, bizir kurar kaba na batifi?

Ni kamaghin fogh, Nin arazir kuram bar ekefe.
Kamaghin amizi, gumaziba nin korotiaba
suegha arazir kurabar ni gami.

23 Eghti Itiopian kantrin gumazamiziba, men
mikarzir piziba, mikarzir ghurghuribar oti-
vam, ti puvati.

Eghti kaziar atiam, me a dibora ghaze, lepat,
a ti uan mikarzir dighdiriba itiba gi-
ragham, a?

Bar puvati.

Kamaghira, arazir kurar kam, nin arazimra,
ezi ni aneteghan kogham.

24 O Jerusalem, ki nin arazir kurar kam bangin
aminim gumazamiziba puvatizir danganimin
ikegha iza, witin afezibagh ivai da zui
moghin,

ki nin gumazamiziba batuegham.

25 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
ni na bakinighinigha ifavarir aseba nighnizir
gavgavim dar iti.

Kamaghin amizi, bizir ni bativir kaba, ki der-
aghavira fogha da misevegha gifa,
eghti da ni bativam.

26 Ki uabi nin korotiam fegh uanaboghti,
gumazamiziba nin mikarzir mogomemin
ganti,
ni bar aghumsigham.

- 27 Ki uabi gari, ni arazir bar kurar ki ifongezir puvatizibagh ami.
 Ni asebar gin mangasa pamtemin ingara, mighsiaba ko danganir tuziba itibar dar ziba fe.
 Ni mati gumazim uan roroamin amuim ko dakuasa an giriabagh suagha arui, egha mati hoziar apurim pamten hoziar amebamin gin ghuava aroi.
 O Jerusalem, nin araziba bar mize, egh ni kamaghira iki mangi manadizoghin ua zuegham? Bar puvatigham.
 Noka! Ni bar ikuvigham.”

14

Judan kantri amoziba puvati

- ¹ Dughiar kamın Judan kantri amoziba izi puvatizima, Ikiavira Itir God, an gun migia akar kam isa Jeremaia ganingi:
- ² Judan kantrin gumazamiziba bar osimtizir ekiamin ikia azi.
 An nguibabar aven itir gumazamiziba bar pazavira iti.
 An gumazamiziba tintinibar nguazim girav ikia puviram azima,
 men azirakam Jerusalemın nguibamin ikegha, nan kuarim bagha ghuavanadi.
- ³ Men gumazir dapaniba dipaba tuasa ingangarir gumaziba amangizi,

me mozir dipabar ghuegha gari mozir paba
dakegha gifa.

Ezi me miner miseviba ua da inigha nguibar
ekiamin ghue.

Egha me paza uari baragha aghumsigha, ose-
megha uan guaba monge.

⁴ Amoziba Judan kantri gizir puvatizi,
nguazim bar misingi.

Kamaghin amizi, gumazir azeniba opariba,
bar osemegha aghumsigha uan guaba monge.

⁵ Ezi asizir atiaba nguziba batima, da damamin
graziba puvati.

Kamaghin, me uan nguziba ataghirazi, da
pura iti.

⁶ Ezi donkin atiaba mighsiabar tuivav ikia, afiar
atiabar min avighagha pamtemin aminim
isi.

Da pamtem damamin graziba bagha ruia
gari.

Ezi graziba bar puvati,
kamaghin men damaziba bar mikirvagha
iraghue.

⁷ Ezi nan gumamaziziba kamaghin na ko migia dia
ghaze,

“Bar guizbangira, e akirim ragha ni gasaragha
givagha, arazir kurar avirim gami.

Ezi en arazir kurar kaba e isa kotiam gati.

Ezi Ikiavira Itir God, ni uan ziar ekiam ginighnigh,
en apangkufigh.

⁸ E Israelia zurara uarir akurvaghasa nirara
nighnigha ni mizua iti.

Egha osimtizar dughiabar ni uam e isi.

Ezi manmagh amizi, ni datirighin e gifozir puvatizi moghin iti?

Manmagh amizi, ni nguibar igharazimin gumazir guraghav itimin min iza dimagarir vamiran e ko ikegha ghu?

⁹ Manmagh amizi, ni gumazir okam nighnizimin min, en akurvaghamin gavgaviba puvati?

Manmagh amizi, ni mati, midorozir gumazim uan apaniba abinamin gavgaviba puvati?

Ikiavira Itir God, e bar fo, ni kamaghin amir puvati.

E fo, ni en tongin itima, e nin gumazamizibara iti.

Kamaghin, ni e ataghiraghan marki.”

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God, gumazamizibagh nighnigha ghaze:

“Me pura tintinibar daruasa bar ifuegha, deragha uan daroribar garir puvatigha akirim na gasara.

Ezi ki Ikiavira Itir God, ki arazir kam bagha bar me gakongezir puvati.

Ki datirighin men arazir kurar kabagh nighnigh, me ikaragh ivezir kuram me daningam.”

¹¹ Egha Ikiavira Itir God, kamaghin na migia ghaze:

“Jeremaia, gumazamizir kaba, ki deragh me damusi,

ni me bagh nan azangsighan marki.

¹² Eghti me ti na bagh dagheba ataghiragh nan akurvazim bagh na ko mikimti,

ki me bareghan kogham.
 Eghti me ti, ofan na bagh tueghti bar isi
 mighiramiba ko, witi ofan tuamiba, na
 daningti,
 ki dagh ifuegh da inighan kogham. Puvati.
 Ki apaniba amadaghti, me izi me misueghti me
 arimighiregham.
 Egh ki me damuti, me dagheba puvatigh
 arimighiregham.
 Egh ki arimariar ekiabar amuti,
 da me bativti me arimighiregham.”

¹³ Ezi ki an akam ikaragha ghaze,
 “Oio, Ikiavira Itir God, en Ekiam, ni oragh.
 Nin akam inigha izir gumazir maba akar
 igharagha garibar gumazamizibav gei.
 Me kamaghin nin akam akura ghaze,
 Apaniba ia misueghti ia arimighireghan
 kogham.
 Egh ia dagheba otevegha arimighireghan
 kogham.
 Egh Ikiavira Itir God deragh ia damighti,
 ia nguazir kam bar deraghvirama an ikiam.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin na migei:
 “Akam inigha izir gumazir kaba nan ziamin ia
 migia, ifavarir akabar ia migei.
 Ki me amangizir puvati, egha uaghan akatam
 me ganingizir puvati.
 Akam inigha izir gumazir kaba, me uari uan
 nighnizibar migei.
 Me ghaze, me irebamin min garir bizibar gara
 migei.

Puvati, me ifari.

Egha bizir otivamiba me dav gia, pura miġei.

15 Ki Ikiavira Itir God, ki gumazir iza nan ziamin akam akunizir kaba, ki men gun ni miġia ghaze,

Ki me amangizir puvati.

Me ifara pura iza nan ziamin ghaze,

‘Midoroziba ko dagheba puvatighamin dughiam kantrin kamın otivan kogham.’

Ezi ki ia miġei,

Midoroziba ko mitiriar arazimra,

Godin akam inigha izir gumazir kabara bativ bar me kuavaremegh.

16 Eghti gumazamizir akam inigha izir gumazir kabar akaba baraghiziba, me midorozim ko dagheba puvatizir bizim bagh arimighiriti,

me men kuaba isi Jerusalemın nguibar ekiamin tuavir toribav kinighti, gumazir men kuaba isi mozibar afamiba bar puvatigham.

Eghti men amuiroghboriba uaghan, arazir kamra men kuaba bativigham.

Ki garima, Jerusalemia arazir kuram gami, kamaghin ki bar me gasighasigham.”

17 “Jeremaia, ni gumazamizibar apangkuvamin akamin me mikim. Ni kamaghin mikim, ‘Ki Jeremaia, ki arueba ko dimagaribar azivira ikiti, nan damazimning temeriba dagh izivagh mamaghira ikiam.

Nan gumamaziziba, guivir ki bar ifongezimin
min, ki bar deravira men gari.

Ezi apaniba nan gumamaziziba puvira me
misoagharighizi,
me bar moghira ikufi, mati me duar dafar
kuraba iti.

¹⁸ Ki nguibar ekiamin azenan ghua gari,
midorozimin ariaghrezir gumazibar kuaba
irav iti.

Egha nguibar ekiamin tuavibar aven arua gu-
mazir dagheba otevezibar gari,
me ariava men mikarziba ikuvigha aghariba
guni.

Ki arua garima,
akam inigha izir gumaziba ko ofa gamir gu-
maziba purama arua
bizitam gifozir puvati.’”

Jeremaia amozim amangasa Godin azangisi

¹⁹ Ezi ki kamaghin Ikiavira Itir Godin azangisi,
“O Ikiavira Itir God, ni bar akirim ragha Judan
kantri gasara, o?

Ni Saionin nguibar ekiamin gumamaziziba
bar me gifongezir puvati, a?

Egha ni manmaghsua, bar e gasighasighizi, e ua
deraghan kogham?

E ghaze, e ti deraghvira dapiam.

Ezi puvati, e deragha apiazir puvati.

E ghaze, e ti osimtiziba ategh, avughsi de-
ravira ikiam.

Ezi puvati, apaniba iza e gamima e bar
atiatingi.

- 20 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, e fo,
 e uan inazir afeziaba ko, arazir kurar
 aviribagh amua,
 nin damazimin e dar osimtiziba iti.
- 21 Ni uan ziar ekiam bagh akirim ragh e gasan
 marki.
 Nin Dipenim, a mati nin atrivir dabirabir
 aghuim,
 ni a ginighnigh, apaniba ateghti me
 Dipenir kam paza a damuan marki.
 Egh ni e ko amizir Akar Dikirizir Gavgavir
 kam ginighnigh
 anebighan marki.
- 22 Kantrin igharazitamin aser kuratam amozim
 damighti an arigham ti? Puvati.
 O overiam uabi amozim e danigham ti? Bar
 puvati.
 Ikiavira Itir God, en God, nirara ni bizir kamagh
 garibagh ami da otifi.
 Kamaghin amizi, e nighnizir gavgavim nin
 iti.”

15

Judaba bar ikuvigham

¹ Egha Ikiavira Itir God, kamaghin na migei,
 “Jeremaia ni oragh. Moses ko Samuel nan
 boroghin iziva, gumazamizir kabar akurvaghsi izi
 nan damazimin tugh na ko mikim nan azangam,
 eghti ki apanguvitam men ikian kogham. Ni
 gumazamizir kaba batueghti me mangi! Nan
 mukuragh! Ki ua kagh men ganan aghua.

14:20: Nehemia 9:2; Onger Akaba 32:5; Jeremaia 8:14   **15:1:**
 Ua Me Ini 32:11-14; Diboboniba 14:13-19; 1 Samuel 7:5-9

² Eghti me ti kamaghin azangam, ‘E managhira mangam?’ Eghti ni me mikim suam:

“Ki Ikiavira Itir God ki kamaghin migei:
 Men gumazamizir ki arimariar kuramin
     arimighirasa amiseveziba,
     me arimariar kuraba iniam.
 Eghti gumazamizir ki midorozir sabamin oven-
     gasa amiseveziba,
     me mangi misogh arimighiram.
 Eghti gumazamizir dagheba otevegh arimighiran
     ki miseveziba,
     me dagheba puvatighiva arimighiram.
 Eghti gumazamizir mangi nguibar igharazimin
     kalabusin ikiasa ki miseveziba,
     me mangi nguibar igharazibar kalabusin
     ikiam.

³ “Ki Ikiavira Itir God, ki bizir gumazamiziba bar me agivamin 4plan kaba amangi: Apaniba me misoghti me arimighireghti, afiaba men kuaba kurvagh mangiti, da dighorti kuarazir pin mighagha aruiba izighiri dar tuzibar amiti, asizir atiaba izi dar naba bar ada ami da agivagham.
⁴ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, bizir ki Judabagh amizir kam baregh atiatigh digavir kuram damigham. Ki garima, Heskian otarim Manase, a Judan atrivimin ikia, Jerusalemın aven arazir bar kurabagh ami. Ezi bizir ki amir kam, a Manasen arazir kuram ikarvasi.”

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin diagha ghaze:

15:2: Akar Mogomem 13:10   **15:4:** 2 Atriviba 21:1-16; 2 Eghaghaniba 33:1-9

“O Jerusalemın gumamaziziba, tina ian apangu-
vigham?

Eghti tina ia bagh aziam?

Eghti tina ian kuarkuv ia gifofogham,
ia deragha iti o puvati?

Gumaziba puvati.

⁶ Ki İkiavıra İtir God, ki guizbangıra mıgei,
ia akırım na gasaragha bar nan saghon iti.

Ezi ki uabi uan agharımın ian misogh,
ia gasıghasıghasava ami.

Ki dughiar avıribar ian apanguva ghua,
datırıghın ki aghua.

⁷ “Judan gumamaziziba uan arazir kurabagh
irazir puvati.

Kamaghın amizi, ki Judan nguibaba vagh-
vagha dar gumamaziziba bar me inigha,
me givaragha me batoghezi me ghuezi
moghın,

mati amınım wıtın afezibagh ivarazi da ghue.

Ki uan gumamaziziba bar me gasıghasıgha
men boribav soghezi me ariaghire.

⁸ Eghti men midorozir gumazir ariaghirezibar
amuir odıaribar dibobonım nan
damazımın bar ghuanabogh,
ongarır gıgımın dibobonım gafıragham.

Ki aruer arızımın apanıba amadazi, me iza,
men midorozir gumazir igıabav soghezi me
ariaghire.

Ezi bizir kam gumazir igıar kabar amebabagh
amizi,

me digavir kuram gamigha, osimtızir ekiamın
ikia bar atiatingi.

⁹ Ezi amizir borir 7pla batezim, an boriba bar
arimighireghti,
amebar kamın navir averiam bar ikuvigh,
mati minemın min isikuam,
eghti an kuarmızim mati asızir agharim
an guraghti, an angam aremeghsi
damuam.

Amebar kamın dughiar aghuim, ua dughiar bar
kuramın otoghti, a bar aghumsigham.

Mati an aruer arızimın itima, aruem zuamıra
iraghugha gifa.

Kamaghıra, Judan ikiavıra itir varazıra, ki
apaniba amangighti,

me izi me misueghti me arimighiregham.

Ki Ikiavıra Itir God, ki mikemegha gifa.”

Jeremaia uan osimtızimın gun God miği

¹⁰ Ki kamaghın miği:

“Ki bar uabın apangkuvigha osemegha kamaghın
uabıra uabın miği,

O nan amebam, ni ti tizim baghavıra na batezi
ki nguazir kamın ize?

Gumazamizir nguazir kamın itiba nan akaba ikar-
vazima, ki akamadariba me koma adagh
ami.

Ki gumazitamın amamangatizi, a pura nan
bizitam inizir puvati.

Ki gumazitam pura na da bizitam inizir puvati.

Ezi gumaziba bar moghıra nan atara ghaze, ki
ikuvigham.”

¹¹ Ezi Ikiavıra Itir God, ghaze:

“Ni osiman marki. Ki nin akuraghti ni deraghvira ikiam.

Eghti ki apanibar amighti, me osimtizim ko dughiar kuramin aven ikiva,
uarir akurvaghsi ni bagh izi nin azangsiham.”*

12 Egha Ikiavira Itir God, gumazamizibav gia ghaze:

“Gumazitam ain ko bras apiramin gavgaviba puvati.

Ezi apanir notin amadaghan iziba, me bras ko ainin min bar gavgafi.

13 Ia nguibar kamin ikia arazir kurar bar aviribagh ami.

Eghti ki bizir kam ikarvaghamin ivezimin min, ian dagiaba ko bizir aghuiba isi, pura apanir kabar aningam.

14 Egh ki ian apanibar amighti me ia inighti ia pura men ingangarir gumazir kinibar iki, nguazir ia fozir puvatizimin mangam.

Nan aningagharir ian itim, ki a damighti an avim min bar puvira ian isi iki kamaghira ikiam.”

15 Ezi ki Jeremaia ki kamaghin mihei:

“O Ikiavira Itir God, ni biziba bar dagh fo, egha gumazir paza na gamiba, ni bar me gifo.

Kamaghin, ni gumazir nin ziam bagha dibovir osimtiziba na garizibar ganiva, na ginighnigh nan akuragh.

---

* **15:11:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Egh gumazir na gasighasizir kaba, ni ivezir kuram
me ikaragh.

Ni ti men sughsughti, me na misueghti ki are-
megham.

16 O Ikiavira Itir Godin Bar Gavgaviba Itim,
ni uan ziam na garizima, ki ni nan anavira.

Ezi nin akam na batogha, mati nan daghemra min
iti,

mati dagher mam, gumazim, a isa anepava
gavgavim namnam ko duam ganidi.

Ezi nin akam na gamima,

ki uan navir averiamin aven bar akongegha
nan navim dera.

17 Ki gumazir dughiar aghuiba baghavira itiba ko
apiavkia

bizibav gia atir puvati. Bar puvati.

Gumamazir arazir kurar me amiba bangin,
aningazim na gizifa.

Kamaghin, ki uabi abiragha bar nin apengan
ikia uavira iti.

18 Manmagh amizi mizazir kam nan ikiavira iti?

Egha manmagh amizi, me osimtizim na
ganigavira iti,

mati duaba nan mikarzim in ikiavira ikia
midir puvati?

Ki garima, ni nan akurazir puvati,

mati gumazim mozir pam bagha ghua
garima,

a dakezi a tam amezir puvati.”

19 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na ikaragha
ghaze:

“Ni akar kabanang ategh navim giragh ua na bagh
 iziti, ki ua ni inighti,
 ni ua nan ingangarim damuam.
 Egh ni akar kuraba akurir arazim ategh, akar
 aghuimram akunam,
 egh ni nan akatorimin min iki nan akamin gun
 mikimam.
 Eghti gumazamiziba nin akaba baragh nin gin
 mangam.
 Ni men akaba baragh men gin mangan marki.
 20 Ki gumazamizir kabar damazimin ni damighti,
 ni brasin divazimin min tugh gavgavigham.
 Ki datirighin nin akuragha, ni ko iti.
 Eghti gumazamizir kaba nin apanim damuva
 ni dikabiraghan kogham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin
 mikemegha gifa.
 21 Ki gumazir arazir kurabagh amiba ko apangu-
 viba puvatizir gumaziba,
 men agharim da ua ni inighti, me ua ni
 gasighasighan kogham.”

16

Jeremaia Godin Akar Gavgavim akunamin ingangarim iti

1 Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God ua kamaghin
 na migei, 2 “Ni nguazir kamin amizitamin ikian
 marki, egh ni boriba puvatigh. 3 Ki Ikiavira Itir
 God, ki nguazir kamin itir boriba ko, men ame-
 baba ko afeziar me batamiba, ki me bativamin
 bizibar gun ni mikimasa. 4 Me bar arighiregham.
 Tarazi arimariar kuraba iniva arimighiram. Eghti
 apaniba izi taraziv soghti me arighiram. Eghti

men tarazi dagheba puvatighiva, arimighiram. Eghti gumazir men kuabar apangkuv aziva, me isi mozibar afamiba puvatigham. Eghti men kuaba pura tintinibar afiar buaribar min nguazim giriv ikiam. Eghti kuarazir pin mighagha aruiba ko asizir atiaba men kuabar amam.

⁵ “Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migei: Ni gumazir ovevem gibua itibar pizir isam bagh, men dipenimin mangan marki. Gumazamizir kaba, ki ua deragh men apangkuv me damu navir amirizim me ko a inian aghua. Kamaghin, ni me bagh azirakar ighiabar amuan marki. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha gifa. ⁶ Ki ghaze, nguazir kamin gumazamizir ziaba itiba, ko ziaba puvatiziba sarama arighiregham. Eghti gumazir men kuaba mozibar afamiba puvatigham. Eghti gumazir me bagh aziva uan apangkuvim akakagh mikarzim aghoriva, dapanir arizim gisamiba puvatigham. ⁷ Eghti gumazitaba gumazir aremeziba bagh azi ikiti, gumazir me bagh dagheba ko dipaba ater izi men navibar amuti, me navir amirizimin iki nimira ikiamiba puvatigham. Eghti men amebaba ko afeziaba aremeghti, gumazir izi gumazir kabagh ibua itiba bagh dagheba ko, dipaba ater izi me daning, me ko ikiva gavgavim me daning me ko ikiamiba puvatigham.

⁸ “Ni gumazamizir isar ekiabagh amibar dipenibar mangi, me ko iki dagheba ko dipabar aman marki. ⁹ Ki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira migei, gumazamiziba ua nguazir kamin ikian kogham.

Eghti bar akongezir arazim ko navim deragha itir arazim ko poroghamiba uarir itir arazim, ki bar moghira da agivagham. Eghti gumazamizir datirighin itiba, uari uan damazibar bizir kamın ganti, an otivam.

¹⁰ “Jeremaia, ni kamaghin me mikimti, me ti kamaghin ni mikimam, ‘Manmaghin amizi, Ikiavira Itir God bizir kurar kabar amuti da e bativasa migei? En arazir manam ikufi? E uan God, Ikiavira Itir God, arazir kurar manamin a gami?’

¹¹ Eghti ni kamaghin me mikim suam, ‘Ian inazir afeziaba nan akam batuegha, na ategha ghua asebar ziaba fe. Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki arazir kabar ia damuasa. ¹² Ezi

ian arazir kuraba bar ian inazir afeziaba amizir arazir kurabagh afira. Ia vaghvagha nan akam batogha, uari uan nighnizir kurabar gin zui.

¹³ Kamaghin amizi, ki nguazir kamın ia batueghti, ia mangi, nguazir igharazir ia ko ian inazir afeziaba fomira fozir puvatizimın ikiam. Ki ian apangkuvighan kogham, kamaghin amizi, ia nguibar kamın arueba ko dimagaribar ia asebar ziaba fam.’”

Ikiavira Itir God ua gumazamiziba inigh men nguibamra izam

¹⁴⁻¹⁵ Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze, “Ki gumazamizir kaba batuegh, gin ua men aku nguazir ki men inazir afeziabagh aningizimın izam. Me datirighin uan akam gavgavim a daningisi mikim suam, ‘Bar Guizbangira, Ikiavira Itir Godin zurara itim, a Isipin e inigha en akua

ize, e an ziamin gun migei.’ Egh ki ua men aku izamin dughiam, me arazir kam giragh kamaghin mikim suam, ‘Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, notin amadaghan itir kantri ko kantrin igharazir an e amadazi e ghua ikeziba, a ua e inigha en akua en nguazimin ize, ezi e an ziamin gun migei.’”

Judaba Ikiavira Itir Godin mongiva avegham

¹⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Ki apaniba amadaghti, me iziva Judan gumazamizibar suigh me iniam, mati gumazim uan ivem akunigha osirir aviriba ini. Eghti gin ki uam apanir igharaziba ameghti, me mangi gumazamizir mighsiabar mongeziba, ko dagiar toribar mongeziba, buri men suigham, mati gumazim ruarimin asiziba buria dar suisi. ¹⁷ Me amir biziba bar nan modozir puvati. Da bar nan damazimin azenara iti. Me uan arazir kuraba mongiva avegham. ¹⁸ Me nguazir ki me ganingizir kam, marvir guar kurar kaba isa nan nguazim garighizi, da nan damazimin mize. Kamaghin ki me amizir arazir kuramin ivezim giviragh, ua a ikaragham.”

Gumazamiziba bar moghira Ikiavira Itir God gifogham

¹⁹ O Ikiavira Itir God, ni gavgavim na ganiga, nan danganir mogomemin min ikia, egha osimtizar dughia ni nan akurvasi. Nguazir kamın ote-viba bar dar gumazamiziba bar, ni bagh izi kamaghin mikimam: En inazir afeziabar aseba, da pura bizir kiniba, da e gifara, en akuraghan

kogham. ²⁰ Gumaziba uari baghvira godin tabar ingaram ti? Puvati. Marvir guar gumaziba ingariba, da guizbangira godba puvati.

²¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin miği, “Ni oragh! Ki gumazamizir arazir kurabagh amiba dughiar vamirara men sure damigham. Dughiar kamın ki men sure damuti, me nan gavgavir ekiam gifogham. Egh me fogh suam, Nan ziam, Ikiavira Itir God.”

17

Ikiavira Itir God, Judabar arazir kuraba bagha me gasighasiki

¹ Ikiavira Itir God kamaghin miğia ghaze, “Judaba, arazir kurar ia amiba kar ian arazir ia zurarama amiba da zurara ian ikivira ekiam. Mati gumazim tuizimin akar otevíba aghorezi moghin, ia dar uan navir averiar gavgavibar da osirigha, da isa ofa gamir dakozibar 4plan mikababar, bulmakaun komba aghoregha da osiri. ² Ian gumazamiziba zurara asebar ofa gamir dakoziba ko temer guarir aser amizim Aseran nedazim itibagh niğhnisi. Ia marvir guar kaba isa azenara temer ekiaba bar dar apengan da asava, maba miğhsiar pin itibar ada asezi da tuivighav iti, ezi ia dar ziaba fe. ³ Ia miğhsiar kaba ko azenan itir tuzibar ghua dar ziaba fe. Kamaghin amizi, ki ian dagiaba ko ian bizir bar aghuiba isi apanibar aningam. Ia uan kantrin aven arazir kurar avirim gami. Kamaghin, ian arazir kuraba bangin, ki apanir kaba ateghti, me ia ofa gamir dakoziba iniam. ⁴ Ian

arazir kurar ia amir kaba bangin, ki ia damighti ia nguazir ki aningizir kam ategham. Egh ki ia damighti ia nguazir ia fozir puvatizimin pura uan apanibar ingangarir gumazir kinibar otivigham. Guizbangira, nan aningagharim mati avir mam isia iti. Ia uari avir kam uam a gamizi a dikafi. Eghti avir kam isi mamaghira ikiam.”

Gumazir pumuningin arazim

- ⁵ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
 “Gumazim akirim ragha na gasaragha,
     nighnizir gavgavim gumazir kinimin ikia
     ghaze,
 ki uan gavgavimin uabin akurvagh deravira
     ikiam,
     gumazir kam a bar ikuvigham.
- ⁶ A mati temer muziarim dipaba puvatizir dan-
 ganimin ikiava aghui.
     Danganir kam gumaziba puvatizi, nguazim
     amangsizim a gizifa.
 Gumazir kamaghin garim,
     dabirabir aghuiba puvatigham.
- ⁷ “Ezi gumamazir nighnizir gavgavim nan itiba,
     ki bar deraghvira me damuam.
- ⁸ Me mati temem me dipar miriamin anekara.
     Ezi temer kamın biba nguazim giraghuegha
     dipam isi.
 Ezi aruem garir dughiam, an atiatir puvati.
     An dafariba angamira ikiavira iti.

Egha amoziba izir puvatizir dughiabar, a nighnizir
aviribagh amir puvati.
A bar ikia mamaghira ti.”

*Ikiavira Itir God, gumamazibar araziba bar
moghira da tuisisi*

⁹ Ikiavira Itir God, kamaghin miġia ghaze,
“Gumamazibar navir averiaba arazir
kurabara damuasavira me dikafi.
Egha men nighniziba bar kufi.

Ezi tina arazir kamın mingarim gifogham?
Bar puvati.

¹⁰ Ki Ikiavira Itir God, kirara, ki gumamazibar
navir averiaba ko men nighniziba aven
men gari.

Egha vaghvagha gumamazibar araziba
tuisigha,
me amir arazaraziba bar da ikarvagha
ivezim me ganidi.”

*Me arazir kurabagh amua isir dagiaba, da
ovengam*

¹¹ Gumazim ifariva bizir aviriba iki,
a mati kuarazir mam, kuarazir igharazimın
aroriaba okemegha dagh isin itima da
afoaghirezi,
an adar nguziba ini.

Ezi gumazir kamın dagiaba ko biziba,
da gumazir kam tighar ghurighamin
dughiam da ovengam.

Eghti ġin, gumamaziziba fogham,
a mati gumazir onganim.

17:9: Matyu 13:15; Mak 7:21-22; Rom 1:21; 7:11; Efesus 4:22

17:10: 1 Samuel 16:7; Onger Akaba 62:12; Rom 2:6; 8:27; Akar
Mogomem 2:23

Israelia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God mizuai

¹² En Godin Dipenim, a mati Godin atrivimin dabirabir bar aghuim.

A fomira ziar ekiam ikia, iza kamaghira iti.

¹³ Ikiavira Itir God, e Israelia zurara nighnizir gavgavim nin ikia,

ni en akurvaghasa e ni bagha mizuai iti.

Gumazamizir akirim ragha ni gasaraziba, me bar aghumsigham.

Men ziaba, gumazamiziba zuamira me bakinighnigham,

mati gumazim uan ziam nguazimin an osirizima a zuamira angaraghire.

Ezi gumazir kaba ni ataki.

Ikiavira Itir God, ni mati emimirir pam, dipar ikirimirim e ganidimin min iti.

Jeremaia uabin akurvaghasa Ikiavira Itir Godin azangisi

¹⁴ O Ikiavira Itir God, ni nan arimariam akirighti, ki bar guizbangira ghuamagheka.

Ni nan akuraghti, ki guizbangira deraghvira ikiam.

Ki ziar ekiam niraram anidi.

¹⁵ Israelia kamaghin na dipova migia ghaze, "E manadzoghin ganti, Ikiavira Itir God, bizir kurar a damuasava mikemezir kabar amuti, da otivam?"

A datirighin guizbangira dar amuti, da otivti, e dar ganika!"

¹⁶ Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizibagh eghuvir ingangarir kam na ganingi, mati gumazir sipsibagh eghuvim.

Ezi ki ingangarir kam ataghizir puvati.
 Ezi ni fo, ki dughiar kuram gumazamizir kaba
 bativasa
 me bagha ni mikemezir puvati. Bar puvati.
 Ki nin damazimin mikemezir akaba, ni
 bar deraghvira dagh fo.

17 Ni na damuti ki bar puviram atiatingan marki.
 Puvati.

Ni dughiar kurabar aven, nan mogomer dan-
 ganir aghuimin min iti.

18 Egh datirighin ni paza na gamir gumaziba,
 aghumsizim me daningighti,
 me digavir kuram damighti,
 ki digavir kuram damigh aghumsighan
 kogham.

Ni men arazir kuram bangin dughiar kuram
 damighti, a me batogh
 bar me gasighasikigh.

Judaba Sabatin dughiamin damuamin araziba

19 Ikiavira Itir God na migia ghaze, “Ni mangi
 nguibar ekiamin divazimin tiar akar me kam-
 aghin diborim, Gumazamizibar Tiarakam, ni an
 boroghin tughiv iki. Kar Judan atrivibar nguibar
 ekiamin aven mangigh izegh gamir tiar akam.
 Egh ni gin anetegh mangi Jerusalem in tiar akar
 igharaziba uaghan bar dar boroghin tughiv iki.
 20 Egh ni gumazamiziba kamaghin me mikim
 suam, ‘Ia Judan atriviba, ko Judan gumazamiziba,
 ko Jerusalemian tiar akar kam in mangigh izegh
 gamiba, ia deraghvira kuariba arigh Ikiavira Itir

Godin akam baragh. ²¹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze: Ia deraghvira uan ikirimirim bagh nighnigh. Egh Ia Sabatin dughiamin biziba ater Jerusalem aven mangisi, tiar akar kabar aven mangan marki. ²² Egh ia uaghan Sabatin dughiamin, uan dipenibar itir biziba ater daruan marki. Egh ingangaribar amuan marki. Ki ian inazir afeziabav kemezi moghin, ia Sabatin dughiam amiseveghti, a na baghvira iki. ²³ Ezi ian ovaviba nan akam batuegha, nan gin zuir puvatigha, nan suren akar aghuiba baraghan aghua. ²⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze: Ia nan akam barakigh! Ia Sabatin dughiamin biziba ater Jerusalem aven izan marki. Ia Sabatin dughiam amiseveghti a nan dughiamra ikiti, ia an ingangaritam bar a damuan marki. Ia nan akamin gin mangi, ²⁵ eghti atriviba zurara Devitin ikizimin otivam, egh me Devitin ikizimin atrivir dabirabim dapiam. Eghti atriviba uan gumazir aruaba ko, hoziabar apiagh, karisbar tuivigh Jerusalem tiar akabar aven mangi izegh damuam. Eghti Judaba ko Jerusalemia tiar akar kabar mangi izegh damuam. Egh dughiabar zurara gumazamiziba Jerusalem ikiam. ²⁶ Eghti gumazamiziba Judan kantrin danganiba bar da ategh, uan ofaba inigh nan Dipenimin izam. Me Judan nguibar ekiaba ko, Jerusalem boroghin itir nguibaba ko, Benjamin anabamin nguazim ko, mighsiar dozir aruem uaghiri naghin itiba ko, mighsiaba itir danganir igharaziba ko, sautin amadaghan Negev iti naghin, me danganir kaba

17:21: Nehemia 13:15-22
Araziba 5:12-14

17:22: Ua Me Ini 20:8-10; Godin

bar da ategh, Jerusalem̄in izam. Me izi, asizir tue bar isia mighirir ofaba ko, asizir igharazibar ofaba ko, witba tuer ofaba ko, mughuriar aghuim zuir ofaba ko, na minabir ofaba, me da inigh na bagh Ikiavira Itir God̄in Dipenim̄in izam. ²⁷ Egh ia nan akam̄in gin mangan aghuagh, Sabat̄in dughiam amiseveghti a nan dughiamra ikian kogh, ia biziba inigh Sabat̄in dughiam̄in Jerusalem̄in tiar akabar aven mangigh izegh damuti, ki tiar akar kaba avim dar atighti da isiam. Eghti Jerusalem̄in itir dipenir ekiaba bar isigham. Eghti tav avir kam amungeghan kogham.’”

18

God mati nguazir minebar ingarir gumazim

¹ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God, na migia ghaze, ² “Ni dikavigh gumazir nguazir minebar ingarim̄in dipenim̄in magiritima ki ua ni mikimam.” ³ Ikiavira Itir God, na mikemegha givazi, ki gumazir nguazir minebar ingarim̄in dipenim̄in ghua garima, a minebar ingarir wilin boroghin aperaghav ikia minem̄in ingara a gighavkiri. ⁴ A garima, dughiar mabar nguazir miner a uan dafarim̄in ingarir kam, an damazim̄in mong derazir puvati. Egha a ua miner kam̄in nguazir kamra inigha an suiragha, ua an ingara uan ifongiam̄in gin ghua nguazir miner igharagha garim̄in ingari.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei. ⁶ “Ki Ikiavira Itir God, ki akar mam Israelia ian iti. Ki ti gumazir nguazir minem̄in ingarizi moghin

bizibar ia damuan kogham, a? Puvati, ki uan ifongiamin gin mangam. Mati gumazim minemin ingarasa nguazimin suirazi an an dafarimin iti moghin, ia Israelia nan dafarimin iti. ⁷ Egh ki kamaghin mikim suam, gumazamizitaba o kantrin tam, ki me abinigh me batuegh, me gasighasighsi me damuam. ⁸ Eghti kantrin kamın gumazamiziba navibagh iraghti, ki uan nighnizim giragh, bizir kurar ki me damuasa mikemezibar amuan kogham. ⁹ Egha dughiar mabar ki kantrin maba gavgavim me daning, men akurvaghti me deravira ikiasa migei. ¹⁰ Eghti me nan damazimin arazir kuram damuti, ki uan nighnizim giragh, me damuasa mikemezi moghin me damuan kogham.

¹¹ “Jeremaia, ni kamaghin Judaba ko Jerusalemia mikim, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, ia oragh! Bizir kurar ki ia damuamim, ki anekirigha gifa. Ki ivezir kuram ia daningasava ami. Kamaghin amizi, ia vaghvagh uan arazir kuraba ategh, uan dabirabiba akirigh arazir aghuibara gin mangi.’ ¹² Eghti gumazamiziba kamaghin nin akam ikaragham, ‘Marki e aghua. E uari uan nighnizibar gin mangasa ifonge. E bar moghira nin akam baraghan aghua, e uan navir averiar kurabar gin mangasa.’”

Gumazamiziba Ikiavira Itir God gin amada

¹³ Ikiavira Itir God ua kamaghin migia ghaze:

“Ni mangi Kantrin Igharazibar Gumazamizibar
azaragh fogh,
me tong kamaghin oraghiz, o?”

Israelia amizir arazir kurar kaba, kantrin
igharazir taba uaghan, Israelian min
arazir kurabagh amiz, o? Puvati.

Israel, mati nan guivir igiar ki bar ifongezimin
min iti.

Ezi an arazir bar kurar ki bar ifongezir pu-
vatizim gami.

14 Lebanonin kantrin dagiar mighsiaba, ti dughiar
tabar ais dar amera ira uaghiri o? Ti puvati.
Mighsiar kabar dipar orangtiziba ti dati, o?

Bar puvati.

15 Ezi nan gumamaziziba bar na gin amada.

Egha me aseba bagha ofan migharir
mughuridar aghuim zuibagh ami.

Me kamaghin amua iregha, tuavir men afeziba
fomira gin zuim ategha,
datirighin tuavir aguar kurar kabar zui.

16 Kamaghin, men nguazim ikuvigha pura dan-
ganir kinimin min iti.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba
danganir kamin izi an ganigh,
dapaniba rongiva dibovir akabar me damuva
misoribar aningiva,
digavir kuram damigh bar atiatigham.

17 Eghti ki uan gumamaziziba akirim me gasaragh
men akuraghan koghti,
apaniba izi men agiraghti me aregham.

Mati aminim aruem anadi naghin ikegha
pantemin iza
tintinimin bizibagh ivaima, da zui.”

Gumamaziziba Jeremaia paziva a damuasa

18 Gumamaziba kamaghin miġia ghaze, “Jeremaia guizbangira akatamin miġeir puvati. Kamaghin, e Jeremaia misoghsi tuaviba buriam. E ghaze, Ofa gamir gumaziba suren akam akurir ingangarim ataghiraghan kogham. Eghti gumazir niġhnizir aghuim ko fofozir aghuiba itiba, me uan niġhnizim ko fofozir aghuim ateghan kogham. Eghti akam inigha izir gumaziba Godin akam e mikimvira ikiam. Kamaghin amizi, e Jeremaia baraghan kogham. E a isi kotiam darigham.”

19 Ezi ki Jeremaia, ki kamaghin God ko miġei, “Ikiavira Itir God, nan dimdiam barakigh. Ni nan apaniba mikemezir akam ginighnigh. 20 Gumazitam arazir aghuim damuti, gumaziba ti a ikaragh arazir kuram a daningam, o? Puvati. Eghti gumazir kaba na gasighasigham, me mati gumazim mozim gutui, eghti asizim atamakuigh an magirigham. Ni, arazir ki fomira amizim ginighnigh. Ki nin boroghira iza me bagha nin azangsiġha ghaze, ni uan aningagharim agivagh, gumamazizir kaba deraghvira me damu. 21 Ezi datirikin, ni men boribar amuti, me dagheba puvatigh arighiregham. Egh apaniba ateghti, me izi gumazitabav sueghti me arighiregh. Eghti gumazitaba arimariar kurataba ini arighiri. Eghti gumazir igiaba midorozimin arighiri. Kamaghin, men amuiba boriba ko paba puvatigham. 22 Nan apaniba nan suiragh na gasighasighasa, mati asizim mozim magirasa mozim gutui, egha mati gumazim asizimin suighasa azuazim aguragha a mizua iti. Kamaghin amizi, ni zuamira gumazir kuraba ameghti me izi gumazir kaba ko misogh, me gasighasikigh, eghti me bar puviram

atiatingiva, uan dipenibar aven mongegh bar puviram arangam. ²³ Ikiavira Itir God, ni fo, me na misueghti ki aremeghasava ami. Eghti ni men arazir kuraba gin amangan marki. Men osimtiziba agivan marki. Ni men aningaghvira ikiva, men apanibar amuti, me izi nin damazimin me dikabiragh.”

19

Judaba nguazir minem bighizi moghin bar ikuvigham

¹ Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Jeremaia, ni mangiva nguazir minebar ingarir gumazim da nguazir minetam givesegh. Egh miner kam inigh mangi gumazamizibar gumazir dapanir taba ko ofa gamir gumazibar dapanir taba inighti, me ni ko mangi. ² Egh ia mangi Jerusalem divazimin tiar akar me kamaghin diborim, Mineba Biaghirezir Tiarakam, an boroghin mangi Hinomin Danganir Zarimin otogh. Egh ni kagh tugh nan akam akun suam,* ³ Ia Judan atriviba ko Jerusalem gumazamiziba, ia Ikiavira Itir Godin akam baragh! Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira migei. Ki bizir bar kuram damighti, a danganir kam in otivam. Eghti gumazamizir bizir otivamin kam in akaba bareghamiba, me bar digavir kuram damigham. ⁴ Ki kamaghin damuamin bizimin mingarim, a kamakin, gumazamizir kaba akirim ragha na gasaragha,

---

19:2: 2 Atriviba 23:10; Jeremaia 32:34-35 * **19:2:** Ni Jeremaia 7:30-33in gan.

aseba bagha ofan miġharir mughuriar aghuim zuibagh ami. Gumazamizir kaba, ko men ovaviba, ko Judan atriviba, me fomira aser kabagh fozir puvati. Ezi datirighin, me aser kabar ziaba fe, egha arazir kamın me danganir kam gamima a nan damazimın bar miže. Me uaghan pura gumazamizir arazir kurabagh amir puvatizir aviribav soghezi, me ariaghirezi men ghuziba danganir kam gire. ⁵ Egha me Jerusalemın asem Balın ziam fasa danganibar ingarigha, uari uan boriba isa ofan bar isia miġhiribar mın, avimın da tua asem Bal bagha ofa gami. Arazir ia amizir kam a nan arazim puvati. Ki kamaghın arazir kam damuasa me mikemezir puvati. Bar puvati. Egha uaghan arazir kamagh garir tam ki me daningasa niġhnizir puvati. ⁶ Egha İkiavira İtir God ghaze, me ġin ua danganir kamın ziam, Tofet o Hinomın Danganir Zarim a darighan kogham. Puvati. Me kamaghın danganir kam diponam, Danganir Zarir Gumazir Aviribav Sozi Me Ariaghirim!

⁷ “Judaba ko Jerusalemia danganir kamın bizir aviribar amuasa niġhnisi, ezi ki men tuavim apirighi me dar amighan kogham. Eghti ki apaniba ameghti, me izi me misueghti me arimiġhiregham. Eghti ki kuaraziba ko asizir atiaba ameghti, da izi men kuabar amegham. ⁸ Eghti Jerusalem ikuvigham, eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba danganir kamın izi, bizir kurabar ganti, da an ikiam. Eghti me, me dipov aki misoribar aning, diġavir kuram damigh atiatingam. ⁹ Apaniba Jerusalemia

misoghsi, izi men nguibar ekiam avinigham. Eghti bizir kam an osimtızir bar ekiam Jerusalemia danighti, dagheba bar men puvatigham. Eghti gumazamiziba uari uan boribav sogh dar amıva, egh uari uan namakabav sogh me amam.†

¹⁰ “Jeremaia, ni akam akuntı gumazamiziba ni baragh nin ganti, ni nguazir miner ni suirazim ni anemisararıkigh. ¹¹ Egh kamaghın me mikim, ‘Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim kamaghın mıgıa ghaze: Ki Judan kantrin gumazamiziba ko Jerusalemın gumazamiziba bar, nguazir minem amısaragharıghızı moghın me mısararıgham. Eghti gumazıtam uam anekırıghan kogham. Eghti Tofetın danganım, Judabar matmatın mın otoghtı, men kuaba danganır kam bar a gızıvagham. ¹² Ki Ikiavıra Itir God, ki ua kamaghın mıgıa ghaze, ki nguıbar ekiar kam ko, an itir gumazamiziba arazır kamın me damıgham. Ki Tofetın danganım gamızı moghın, Jerusalemın nguıbar ekiam damıgham. ¹³ Ia Jerusalemın nguıbar ekiamın itir dipenıba ko Judabar atrıvıbar dipenır siriabagh ısın ghua mikovezıba bagha mughurıar aghuım zuir ofabagh amua, aseba bagha wain inger ofabagh amı. Eghti Jerusalemın itir dipenır kaba bar moghıra Tofetın danganımın mın otoghtı, gumazamizıbar kuaba dar aven iki Godın damazımın bar mızegham.’”

¹⁴ Ikiavıra Itir God na mikemezi moghın, ki

---

† **19:9:** Hibrun akam deragha mıgırıgıar kamın mıngarım abıghızır puvatı. Gumazamizıba ti ıgharaz darazıv sogh me amam, akar kamaghın amızım 2 Atrıvıba 6:26-29ın itı. O me ti ıgharaz darazır kuabar mıkarzıbar asızıbar amam, matı Azırakam 2:20 ko 4:10ın itı? E deravıra foghan kogham.

Tofetin danganimin ghugha an akam akuri. Egha gin, ki Tofet ategha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghua, Dipenir miriamin uari akuvir danganimin tugha, kamaghin gumazamizibar dia me migei. ¹⁵ “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a kamaghin migei, ‘Ia deraviram oragh! Ia akaba batogha, nan akam baraghan aghua. Ezi kamaghin bizir kurar ki ia damuasa mikemeziba, ki dar amighti, da bar ian nguibar ekiam ko an boroghin itir nguibar dozibar otivam.’”

20

Jeremaia akar gavgavimra ofa gamir gumazim Pasur ganingi

¹ Jeremaia akar kam akurir dughiamin, Imerin otarim Pasur, an ofa gamir gumazir mam. A Ikiavira Itir Godin Dipenim geghuvir gumazibar, gumazir dapanim, a ikiava orazi, Jeremaia akam akuri. ² Ezi Pasur midorozir gumazibav kemezi, me Jeremaian suiragha, a misuegha a isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin divazimin itir Benjaminin Tiarakar Pin Itimin ghugha, a isa kalabus gatigha, an suemning pamtem temem sara aning ike. ³ Egha amimzaraghan, Pasur kalabusin Jeremaia isa azenim gatizi, Jeremaia kamaghin a migia ghaze, “Ikiavira Itir God, ziam Pasur ni gatigha, ni diborir puvati. A ziar igharazir kam ni gatigha ni dibora ghaze: Atiatim Danganiba Bar Dar Ikiam. ⁴ Egha Ikiavira Itir God kamaghin akam nin iti, ‘Ki bizir kuram damighti a ni ko nin roroabar amighti ia bar atiatingam. Egh ni ganti apaniba midorozir sabamin nin roroabav

soghti me bar arimighiram. Egh ki Judaba bar me isi Babilonin atrivimin agharim datighti, a taraziv sueghti me arimighireghti, a tarazi me inigh mangi Babilonin pura ingangarir gumazir kinibar min me arigham. ⁵ Eghti ki apaniba ateghti me izi midorozir gavgavim Jerusalem a damu dagiaba bar ada iniva, gumazamizibar bizir aghuiba ko Judan atrivibar dagiaba ko, biziba bar ada akumakumigh Babilonin mangigham. ⁶ Pasur, ni oragh. Ni ko nin dipenimin itir darasi, ia bar Babilonin mangi kalabusin ikiam. Ni akar ifavaribar uan roroabav keme. Kamaghin, ni uan roroar kaba ko ia Babilonin aremegham. Eghti me nguibar ekiar kam in ia afegham.’”

Jeremaia osemegha, Ikiavira Itir God ko migei

⁷ O Ikiavira Itir God, ni uan ingangarim damuasa na apezeperezi,

ki nin apezeperir akar kam baraki.

Ni bar gavgavizi, nin akam bar na gafirazi, ki pura nin apengan ghu.

Ezi datirighin gumazamiziba na dipova nan ingaravati.

⁸ Ki zurara nin akam akurima, ni na gamima

ki tiarim akara kamaghin dia migei,

“Midorozim otoghti, ia ikuvigham!”

Ezi gumazamiziba akar kam baragha,

zurara aghumsizim na ganiga akar kurabar na migei.

⁹ Ki kamaghin uabira uabi mikimam,

ki ti ni gin amadagh ua nin ziamin nin akamin gun me mikiman kogh,

egh ki kamaghin nin akam ginighnigh suam,

nin akam mati avim nan navir averimin ikia,
 nan agharibar isia iti.
 Ki ua nin akam mikiman koghasava amuava
 avenge.
 Bar puvati.
 10 Ki orazi, gumazamiziba bar nimira uarira uariv
 gia ghaze,
 Jeremaia, a ghaze, bizir kurar kam bar dan-
 ganibar iti,
 an e damuti e atiatingam.
 Kamaghin e a isi kotiam datika.
 E datirighirama a isi gumazir ekiabar
 damazimin kotiam darigham.
 Nan namakaba kamaghsua ifonge,
 bizir kurar na bativir kaba na dikabiragham.
 Me ghaze, "E ti a gifaragh a dikabiraghiva,
 an arazir kuram ikarvagham."
 11 Ezi Ikiavira Itir God, mati midorozir gumazir
 bar gavgavir mam,
 a nan akurvaghasa nan boroghin tughav iti.
 Eghti gumazir izi pazi na damuamin kaba,
 bizir kuram me batoghti me daghiregham.
 Egh me bar aghumsighti,
 men aghumsizir kam iki mamaghira iki
 givaghan kogham.
 12 O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ni gumazamizibar nighniziba ko navir averi-
 aba tuisigha dagh fo,
 ezi nin kotiam a bar guizin arazimra gin
 ghua bar dera.
 Ezi ki uan osimtizir kam isa nin dafarim garisi.
 Kamaghin amizi, ki ghaze, ni nan apaniba
 ivezir kuram me daningti, ki ganika.

13 E fo, Ikiavira Itir God, gumazamizir onganaraz-
ibagh amiba,
a bar men akuragha gumazir kurabar da-
farim da ua me ini.

Kamaghin amizi, e Ikiavira Itir God bagh ongiva,
an ziam fam.

14 Nan amebam na batir dughiar kam,
God a gasighasighizi deraghai.
Egha God bizir aghuitam dughiar kamın a gamizi,
a an otozir puvatizi deraghai.

15 Ezi dughiar kamın gumazir mam akam inigha
nan afeziam bagha ghua, kamaghin a
migei,

“Nin amuim otarim bate.”

Ezi nan afeziam oregha bar akonge.

Ezi God gumazir akam inigha afeziam bagha
ghuzim paza a damuasa ki ifonge.

16 Ikiavira Itir God, nguibar ekiabagh asighasighizi
moghın,
gumazir kam ikuvighasa ki ifonge.

Ikiavira Itir God, nguibar ekiar kabar apangu-
vizir puvati.

Ezi bar mizaraghara, gumazamiziba apani-
bar ganigha bar puviram azi.

Egha aruer arizimin apaniba nguibamin aven
zegha misoghasa pamten dei.

Gumazir kam, arazir kamra, God a
gasighasighasa ki ifonge.

17 Gumazir kam, nan amebamin navir averiamin
na misoghezi ki aremeghai.

A kamaghin amizi, nan amebamin navir averiam na afazi mozimın min otoghai.

Ezi puvati. Gumaka!

- 18 Manmaghsua ki amebamin navimın ikegha otogha osimtızir kamagh garibar ikia, egha zurara bar puviram aghumsisi? Ki bar uabin apangkufi.

21

Ikiavira Itir God, Atrivim Sedekaian azangsızim baraghizir puvati

¹⁻² Atrivim Sedekaia, gumazir pumuning Jeremaia bagha aning amada. Aningın ziamning, Malkian otarim Pasur, ko Masean otarim Sefanaia, an ofa gamir gumazir mam. Aning Jeremaia miğia ghaze, “Babilonın Atrivim Nebukatnesar, e ko misosi. Ezi ni e bagh Ikiavira Itir Godın azaraghti, an en akuraghasa e ifonge. A ti e bagh mirakelin tam damigham, a fomira en adarazi bagha amizi mokın. Eghti a mirakelin kam Atrivim Nebukatnesar damighti anetegh mangam.” Me miğeima, Ikiavira Itir God, miğirigiam isa Jeremaia ganıdi.

³ Ezi Jeremaia aningın akam ikaragha ghaze, “Gua mangi Sedekaia mikim suam, ⁴ Ikiavira Itir God, a Israelian God, kamaghın miğia ghaze, ‘Datirighın Babilonın atrivim, Kaldiabar midorozir gumaziba ko iza Jerusalemın divazim ekiaru. Ezi Israelian midorozir gumaziba midorozir bizibar suigha divazimın azenan gara Babilonia ko misosi. Eghti ki ian midorozir bizir

kabagh iraghti, da nguibar ekiamin tongira ikiti, ki kagh bar moghira da akuvagh pozir ekiam mikinigham. ⁵ Ki uabi bar ian aningaghegh ian atariva uan gavgavim sara ia misogh bar ia gasighasigham. ⁶ Egh ki nguibar ekiam kamın aven itir gumazamiziba ko asizitaba arimariar kuraba me danighti, me arimighiregham. ⁷ Ki Ikiavira Itir God ki ua kamaghin migei. Gumazamizir avirim, arimariar kaba ko, midorozir kam ko, dagheba puvatighamin dughiam bangin arighiram. Egh gin ki Atrivim Nebukatnesar ko an midorozir gumaziba ateghti, me Atrivim Sedekaia uan gumazir ekiaba ko gumazamizir ikiavira itiba inigh mangam. Apanir kaba Israelia ia misoghti ia aremeghasa bar ifonge. Nebukatnesar kuarkuvim ko, ifongiam ko, apanguvir arazim tong ian ikeghan kogham. Egh ian tav ateghti, a ikian kogham.’”

⁸ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Jeremaia, ni kamaghin gumazamizibav kim suam, ‘Ia oragh! Ikiavira Itir God tuavir pumuning ian aka. Tuavir mam, an angamira itir ikirimirimın zuir tuavim, ezi tuavir igharazim, an ovevemın zuir tuavim. ⁹ Eghti gumazamizir nguibar ekiam kamın aven itiba, me arimighiregham. Apaniba izi me misogham, eghti tarazi dagheba men puvatighti me arimighiregham, eghti tarazi arimariar kuram me gasighasighti, me arimighiregham. Eghti gumazamizir angamira ikiasa ifongeziba, me nguibar ekiam kam ategh mangi pura uari isi, Babilonian divazimın azenan ikia misoghasa garir darazi pura uari isi me danigh, men gin mangi, angamira iki mati

apaniba mīdorozim gafiragha suirazir pura ingangarir gumazamizibar kīnibar mīn ikiam.
¹⁰ Kī Ikiavīra Itir God, kī guizbangīra mīgīa ghaze, Kī Jerusalemīn nguibar ekiam gasīghasīghasa nīghnīgha gīfa. Kī ua deraghvīra a damuan aghua. Kī Babilonīn atrivimīn amamangatīghti, a nguibar ekiar kam inīgh uan mīdorozir gumazibav kemeghti, me a daboroghti, a bar moghīra isīgh ikuvīgh puvatīgham.’”

Ikiavīra Itir God, Judan atrivimīn adarazīgh asīghasīgham

¹¹⁻¹² Ikiavīra Itir God, ua ia mīkīmasa kamaghīn na mīgīa ghaze:

“Ia Judan Atrivim Devitīn anabamīn ikīzim,
 ia nan akam baragh!
 Kī Ikiavīra Itir God, kī kamaghīn ia mīgei,
 Ia zurara mīzarazibar kotīn gumazamiziba tuisīzir arazim a deraghvīra mangī.
 Egh gumazim gumazir igharazitamīn bizim oke-
 megħ osīmtīzim a danīghti,
 ia gumazir osīmtīzim itir kamīn akuragh an
 osīmtīzim akīrīgh.
 Ia kamaghīn damīghan koghti, kī ian arazir kurar
 kam bagħ,
 nan anīngagħarim avimīn mīn bar ekeveghti,
 kī pazavīra ia damīgham.
 Eghti gumazitam anemungīva avegham.

¹³ “O Jerusalem, kī Ikiavīra Itir God, kī guizbangīra nī mīgei.
 Nī oragh! Nī bar pīn mar aperaghav ikīa danganir zarir vīn itībar gārī.

Ni mati dagiar bar pin itim.
 Ni ghaze, "Tina izi e misogham?
 Tinara iziva en nguibar e aven modimin aven
 izam?"
 Ezi puvati.
 14 Ki ian arazir kurar ia amiziba ikarvagh
 pazavira ia damigham.
 Ki avim damighti a Jerusalemın nguibar ekiamın
 otogham,
 mati avim ruarir arızimın dikavigha isi,
 egh avir kam atrivimın dipenimın isiti,
 Jerusalemın dipeniba uaghan bar
 moghira isigham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa."

22

*Jeremaia atrivim uan gumazamiziba ko, akam
 me mikiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghın migei, "Jeremaia ni Judan atrivimın dipenimın magiriva, egh akar kam akun. ² Ni kamaghın mikim: O Judan atrivim, ni Atrivim Devitin atrivir dabirabim gapiaghiri, ni Ikiavira Itir Godın akam baragh. Ni uan gumazir dapaniba ko nin gumazamizir atrivimın dipenimın tiar akar kabar mangi izegh gamiba, ia bar moghira akam baragh. ³ Ikiavira Itir God kamaghın migei, ia arazir aghuibara damu. Eghti gumazitam gumazir igharazimın bizim okemegha osımtızim a ganıngi, ia gumazir osımtızim itir kamın akuragh an osımtızim agıfagh. Ia borir afeziaba ariaghireziba, ko amizir paba ovengeziba, ko Kantrin Igharazibar Gumazamizir ia ko itiba, ia pazi me damuan marki. Egh ia uaghan

uan nguazir kamın aven, gumazamizir osımtıziba itir puvatıziba, pura me misoghti me arighiram marki. ⁴ Egh ia nan akamın gın mangiti, atriviba zurara Atrivim Devitın ikızimın otivam. Egh atriviba hoziaba ko karisbar apiagh, egh atrivimın dipenimın divazimın tiar akamın mangi zegh damuam. Eghti gumazir dapaniba ko gumazamiziba, me uan atrivim ko daruam. ⁵ Egh ia nan akamın gın mangan koghti, ki Ikiavira Itir God, ki bar guizbangıra uabi uan ziam dibora ghaze, dipenir kam ki a gasıghasıgham. ⁶ Ki Ikiavira Itir God, ki Judan atrivimın dipenim migirigiar kam an iti:

“O atrivimın dipenim, ki nın garima, ni bar dera,
nın ganganim bar deragha mati Distrik
Gileatin ruarir ekiam,
egha mati kantri Lebanonın mıghsiar eki-
aba.

Eghti ki ni damighti, ni pura nguazir kinimın mın
ikiam,
mati danganir misıngıziba ko nguibar gu-
mazamiziba itir puvatıziba.

⁷ Ki apaniba ameghti, me izi ni gasıghasıgham.
Me uan sobiaba ko midorozir biziba inigh
izi, nın dipenir akinir me sidan temebar
ingarıziba okegh da abigh,
dar ararir kaba inigh avim mikınıgham.

⁸ “Eghti gın, kantrin ıgharazir avırıbar gumazamiziba danganir kam daruam. Egh me Jerusalem faragha itir danganimın ganıva, kamaghn uarira

uarir azangsiham, ‘Ikiavira Itir God manmaghsua arazir kamın nguibar ekıar kam gamı?’⁹ Egh me uari kamaghın uari ikarvaghı, ‘Bizir kamın mingarim kamakın. Gumazamizir kaba, me Ikiavira Itir God, men God, me an Akar Dikirizir Gavgavim akirim ragha a gasara. Egha me asebar ziaba fa dar apengan iti.’”

Gumazamiziba me Atrivim Joahas bagh aziam

- ¹⁰ Ia Judaba, ian Atrivim Josaia aremegha gıfa, ezi ian apangkuv a bagh azian marki.
Ezi Atrivim Josaian otarim Joahas e ategha gıfa.
A uamategh uan nguıbamın izeghan kogham.
Kamaghın amizi, ia Joahas bagh puv azi.*
- ¹¹ Joahas, an ziar mam Salum, a uan afeziam Josaian danganim inigha,
Judabar atrivimın oto.
Egha Joahas Jerusalem ategha gıfa.
Ikiavira Itir God Joahas ginighnigha kamaghın mikeme,
“Gumazir kam ua izeghan kogham.”
- ¹² Apaniba a inigha nguıbar ıgharazimın ghu.
Ezi a uan nguazir kamın ganighan kogham.
Puvati.
A kantrin ıgharazimın aremegham.”

Jeremaia akam Atrivim Jehoiakim mikiri

- ¹³ Ikiavira Itir God ua kamaghın mıgei:
“Gumazim ua bagha ingarizir dipenim ginighnigha,

---

* **22:10:** Ni 2 Atriviba 23:28-34ın gan.   **22:11:** 2 Eghaghanıba 36:1-4   **22:13:** Jeremaia 17:11; Maika 3:10; Habakuk 2:9

an arazir kurabar ġin ghua dipenir kamın
ingarrir gumaziba paza me gami.

An akar gumaziba ingangarrir kam gamua, an
dipenimın ghurıar pın itibar ingarizı,
a guizın arazim ategha me ġivezir puvatı.

Me pura ingari.

Gumaka Gumazir kam bar ikuvigham.

14 Gumazir kam ti kamaghın miġei,

‘Ki ua baghavıra dipenir ekiamra ingaram.

Eġhti an ghuriamın pın danganir ekiaba ikiam.

A dipenir kamın winduan ekiabar ingari.

Eġha temer Sidan ararir aghuıbar dar ingarigha

Eġha ter ararıbar uan dipenimın birıbagh
afughafuki.

Eġha penın aghevımın dipenim asıngı.’

15 “O atrıvim, ni sidan temer ararir avırıba iti,

eġha ti ghaze, da ni gamıma ni atrıvir
aghuımın oto, a?

Nın afezıam, gumazir ıgharazıbar mın dagheba ko
dıpaba apava bar akonge.

Eġha a guızbangıra arazir aghuıbar gumaza-
mızıbagh amı.

Ezi dabırabır aghuım iti.

16 Dughıar onganarazıbagh amır gumazamızıba
ko, bizıba puvatızır gumazamızıba, me ko-
tıamın otıvıma,

nın afezıam men akaba arazir aghuımra ġin
ghua me tıısısi.

Ezi gumazamızıba bar moghıra dabırabır
aghuım iti.

Kı İkıavıra İtir God, kı guızbangıra miġei,

arazir kamaghin amizim, kar guizbangin na
gıfozir gumazamizibar arazim.

- 17 Ezi ni uabira uabi ginighnigha,
egha zurara bizir igharagha gariba iniasa puv
a dagh ifuegha,
ifavarir arazim gamuava bizir kaba isi.
Egha ni pura gumazir arazir kurabagh amir pu-
vatizibav sozi me ariaghiri.
Egha ni gumazamiziba dikabira paza me
gami.”

- 18 Ezi bizir kam bangin, Ikiavira Itir God Je-
hoiakim ginighnisi, a Josaian otarim, Judabar
atrivim. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin miği:

- “Jehoiakim aremeghamin dughiamin, gumaza-
miziba an apangkuv, egh a bagh azian
koghiva kamaghin mikimam.
‘O noki, nan aveghbuam,’
‘O noki, nan amizim.’
Egh me kamaghin mikiman kogham,
‘O noki, en gumazir aruam,’
ezi ‘Noki, en atrivim.’
Puvati, me bar kamaghin mikemeghan
kogham.
19 Me an kuam donkin kuamin min a batoke.
Egh me an kuam amikirigh, a inigh mangi,
Jerusalemın divazimin azenan a maku-
nigham.”

*Ikiavira Itir God Jerusalemia bagha Akar Gav-
gavim iti*

20 Ikiavira Itir God kamaghin miġei:

“Jerusalem, gumazir ni me gifuegha me ko arazir
kurabagh amiba,
me bar ikuvigha gifa.

Kamaghin amizi, ni mangi,
Lebanon miġhsiar ekiaba ko Basan miġhsiam
ko Abarimin Miġhsiamin ghuavanabogh,
pamtemin dimiva azi.

21 Ni deragha itir dughiabar ni bizir aviriba itima,
ki akam ni ganingi.

Ezi ni kamaghin miġei, ‘Ki nin akam baraghan
aghua.’

Ni zurara nan akam batosi.
Ni kamaghin amir arazir kam,
ni uan igiamra itir dughiamin a gamua iza
datirighin tu.

22 Kamaghin amizi, apaniba aminir gavgavimin
min iziva,
nin gumazir dapaniba inigh mangam.

Apaniba izi nin gumazir ni ifuegha me ko arazir
kurabagh amiba inigh mangiti,
me kantrin igharazimin kalabusin ikiam.

Egh dughiar kam in uan arazir kurar ni amiziba
bagh,
bar aghumsigham.

23 Me faragha Lebanonin temer sidan temer ararir
aghuibar nin dipenimin ingari,
ezi ni dabirabir aghuim iti.

Ezi noka, ni mizazir ekiam iniam,
mati amizim borim batasa mizazir ekiam isi
moghin,

ni bar puviram arangam.

Ikiavira Itir God Atrivim Jehoiakin migei

²⁴ “Ki Ikiavira Itir God, ki zurara ikia mamaghira iti, ezi ni Jehoiakin, Judan atrivim ki guizbangira ni migei. Ni nan atrivimin ziar ekiam ko gavgav-iba akakaghamin ringin min nan dafarir guvimin ikiam, ki bar ni gifueghan koghiva, ni batuegham.†

²⁵ Egh ki ni isi ni gasighasighamin gumazibar anigam, kar ni atiatir gumaziba. Ki Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan Kaldian midorozir gumaziba ko me migei. ²⁶ Ni uan amebam ko, ki gua inigh, gua isi kantrin igharazim mikinigham. Kar guizbangira guan kantrin guan amebamning gua batezir puvatizim, eghti gua an iki mangiva an aremegham. ²⁷ Ia uamategh uan nguazimin izisi ifuegh, egh uam an izeghan kogham.”

²⁸ Ezi Jeremaia kamaghin migei:

“Manmagh ami? Gumazir kam Jehoiakin, a mati nguazir miner kurar mam bighizi gumazamiziba an aghuaz, o?

Manmaghsua Ikiavira Itir God an boriba sara nguazir me fozir puvatizimin me akunasa?

²⁹ O Israelian nguazim, Israelian nguazim, Israelian nguazim, ni Ikiavira Itir Godin akam baragh!”

³⁰ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ni kamaghin gumazir kam in eghaghanim osirigh.

22:24: 2 Atriviba 24:8-15; 2 Eghaghaniba 36:9-10 † **22:24:** Jehoiakinin, an ziar igharazim Konia.

Gumazir kam, mati gumazim boriba puvatizi
 moghin,
 bizir an amiba bar deragh otivan kogham.
 Bizir kam bangin, an boritam an danganim
 inigh,
 Devitin atrivir dabirabim daperagh,
 Judan nguazim gativaghan kogham.”

23

Atrivir bar aghuim Israelia gativagh men ganam

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Ia gumazir dapaniba, Iavzika! Ia bar ikuvigham. Ia nan gumazamiziba paza me gami. Ia sipsipbar gari gumazir kuraba, ia men agintigha me gasighasizima me tintinibar zui. ² Kamaghin, ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki bighavira gumazir dapanir nan gumazamizibagh ativiba me migia ghaze, Ia nan sipsipba batogha men agintizi me tintinibar ara ghue. Ia deragha men gara me geghuvir puvati. Kamaghin ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, ia amizir arazir kurar kam, ki deraghvira an gan egh a ikarvaghham. ³ Gumazamizir ki amangizi ghua kantrin igharazibar itiba, ki ua men ikiavira itir varazira aku izi me isi men divazimin aven me arigham. Eghti me borir aviriba bativa bar avirasemegham. ⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki gumazir dapanir igiaba amiseveghti, me deraghvira gumazamizir kaba sipsipbar min me geghuv men

ganam. Eghti gumazamiziba bizitamın atiatin-gan koghıva, osımtızıtaba puvatıgh, egh men tav ovengeghan kogham.

⁵ “Ki İkiavıra İtir God, ki kamaghın mıgıa ghaze, Dughiam izıti, ki Atrivim Devitin adarazir tongın, gumazir aghui tam amısevegham. Eghti a Temer Ghuzir İgiam temer dakamın otogha aghui moghın ikiam. Gumazir kam atrivimın iki, nıghnızir aghuim iki, ingangarım damuam. Egh guızın arazimın gın mangı nguazir kamın gumazamiziba arazir aghuıbar me damuam.

⁶ Eghti an atrivimın ikiamın dughiamın, İsrailin nguıbamın itir darası, me dabirabir aghuim ko navir amırızimın ikiam. Eghti Judaba, God men akurvaghti, me uam osımtızıba puvatıgh deravıra ikiam. Eghti me Jerusalem zıar kam a darıgh a dıponam, ‘İkiavıra İtir God, A Guızın Arazir Aghuımın Mıngarım.’

⁷⁻⁸ “Ki İkiavıra İtir God, ki kamaghın mıgei. Ki gumazamizir kaba batoke, egha ki ua men aku men nguazımra izasa dughiar mam ginaba, eghti me deraghvıram an ikiam. Me datırıghın gav-gavım akam ganıdir arazim kamakın: Me kam-aghın mıgei, ‘İkiavıra İtir Godın zurara ikia ma-maghıra itim, a İsipın kantrin e inıgha ize, e an zıam dıbora guızbangıra mıgei.’ Ezi dughiar ki me inıgha izezimın, me arazir kam giraghti, akar ıgharazitam an danganım inıam. Eghti me ka-maghın mıkim suam, ‘İkiavıra İtir Godın zurara ikia mamaghıra itim, a kantrin notın amadaghan itim ko kantrin ıgharazir e amangızıba, adar uam

Israelia e inigha en akua en nguazimra ize, e an ziam diborogha guizbangira migei.’”

Jeremaia, a Godin akam inigha izir gumazir ifavaribar gun akam akuri

⁹ Ezi Jeremaia Godin akam inigha izir gumazibagh nighnigha kamaghin migei:

“Ki Ikiavira Itir God gifo,
 egha an akar bar zueziba sara fo.
 Egha ki garima, Godin akam inigha izir gumaziba
 arazir kurabagh amua,
 Godin akabar gin zuir puvati.
 Ezi bizir kam bangin nan nighnizim bar
 ikufi.
 Ezi ki atiatia nan aghariba bar puvira nisi.
 Ki mati gumazim wainin dipar onganir
 aviriba amegha givagha bar ongani.
¹⁰ Nguibar kamın gumazamizir avirim Ikiavira
 Itir God ataki,
 egha amiziba ko gumaziba uan paba ko
 amuiba ataghiragha,
 tintinibar uari isava akui.
 Gumazamiziba zurara tuavir kurabar gin zui,
 egha me uan gavgaviba isa puv arazir ku-
 ramra aniga,
 gumazamizir igharaziba paza me gami.
 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, uan akamin gin
 ghua nguazir kam gasighasiki.
 Ezi graziba bar misiga gifa, ezi nguazim azi.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

¹¹ “Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migei,

Godin akam inigha izir gumaziba ko ofa
gamir gumaziba uaghan Godin akaba
batosi.

Egha me nan Dipenimin aven ingara,
arazir kurabar amuasa atiatir puvati.

12 Kamaghin amizi, tuavir me zuir kam, ki a
damighti a bar apighsigham,
eghti mitatem bar me avaragham.

Eghti ki bar mighighvira me abinti
me iregham.

Ki me gasighasighasa dughiam ginabagha gifa,
eghti dughiar kamin ki bar puv me
gasighasigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

13 “Ki fomira Samarian Godin akam inigha izir
gumazibar garima,
me kamaghira arazir kurar ki bar aghuazim
gami.

Me asem Balin ziamin, akam akuri,
egha nan gumazamizibar akua tuavir ku-
ramin zui.*

14 Ezi ki datirighin Jerusalem in gumazir Godin
akam inigha izibar gari,
me arazir bar mizirizibagh ami.

Ezi men arazir kuraba bar kurigha,
Samarian akam inigha izir gumazibar araz-
ibagh afira.

---

* **23:13:** Samaria, a not amadaghan kantri Israelin nguibar ekiam. Jeremaian amebam a batezir puvatizir dughiamin, apaniba Samarian nguibam gasighasigha, an gumazamiziba inigha ghua me isa pura ingangarir gumazamizir kinibar me ati.

23:14: Jenesis 18:20; Esekiel 16:49

Me amuir ikiziba ko, par ikiziba abizir arazim
gamua,
egha uaghan ifavarimın arazim gami.

Me gumazir arazir kurabagh amiba gavgavim me
ganıdi.

Kamaghın amizi, gumazitam akirim ragha
arazir kabanang gasarazir puvati.

Ki Jerusalemian garima, me bar gumazamizir
kuraba,
mati Sodom ko Gomora.

15 “Ki Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, ki
Godın akam inigha izir gumazir kabagh
nighnigha kamaghın miği,
Jerusalemın itir akam inigha izir gumaziba,
nan akaba barazir puvati,
ezi arazir kam bar moghıra nguazir kam
bar anevara.

Kamaghın amizi, ki mızazir bar ekiam me
danıgam.

Ki mati marasinın misozim me ganıga, me
gamima me anepi,
egha mati, ki me gamima me gumazamiz-
ibagh asıghasızir imezir dipam ame.”

16 Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim kam-
aghın Jerusalemia miği, “İa Godın akam inigha
izir gumaziba miğiir akaba baraghan marki.
Me ia gifara ghaze ia deraghvira ikiam. Me
uan nighnızibar aven irebabar mın garir bizibar
gara ia miği. Ki akar kaba me ganıdi puvati.

17 Gumazamizir nan akam baraghan aghuaziba,
akam inigha izir gumazir kaba kamaghın me

migei, 'Ia dabirabir aghuim ikiam.' Egha gumazamizir akaba batogha, uan nighnizibar gin zuiba, akam inigha izir gumazir kaba, kamaghin me migei, 'Bizir kuram, ia bativan kogham.'

18 Ezi Jeremaia kamaghin migei:

"Godin akam inigha izir gumazir katam, bar Ikiavira Itir Godin Nguibamin ikia uari akuvir dughiamin ikegha,
Godin akatam ko an nighnizir aghuitam inizir puvati.

Gumazir kaba deraghavira kuarim atigha
Godin akam baragha fozir puvati.

19 Ia gan!

Ikiavira Itir Godin aningagharim aminir gavgavim ko amozimin min gumazir kuraba bativam,
mati aminir bar gavgavir kuram, men dapaniba dikabinam.

20 Ikiavira Itir Godin aningagharim ikivira iki mangi,
bizir a damuasa nighniziba bar ada givagham.

Egh dughiar abuananamın,
ia gumazamiziba bizir kaba deraghvıram adagh fogham."

21 Ikiavira Itir God kamaghin migei,

"Ki akam inigha izir gumazir kaba amadazir puvati.

Me uan avivizibar ghua uan akaba akuri.
Ki akatam me ganingizir puvati,
ezi me akam inigha izir gumazimin min akam akuri.

22 Me ti na ko nan Nguibamın ikia uari akuvir
 dughiamın ikegha,
 nan nighnızitam inigha,
 egha me ghua guizbangıra nan akabar
 gun nan gumazamizibav kemeghai.

Ezi akar kam gumazamizibagh amizi,
 me arazir kurar me amiba ategha, uamategha
 na bagha izeghai.

23 “Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın ian azangsısi:
 Ia ti ghaze, ki ti roghıra kagh itir danganir
 kamın Godra, a? Puvati.
 Ki danganiba bar dar God. Ki roghıra ikia,
 egha uaghan saghon iti.

24 Eghti gumazitam mangi igharagh modogham,
 eghti ki Ikiavıra Itir God, ki ti an ganighan
 kogham?

Puvati. Ki Ikiavıra Itir God, ki bar overiam ko
 nguazımın iti.

Kamaghın amizi, ki gumazir kamın gari.

25 “Ki akam inigha izir gumaziba nan ziamın
 gun miğeir akar ifavariba baregha gıfa. Me
 kamaghın miğei, ‘Ki irebamın gani. Ki ire-
 bamın gani.’ 26 Akam inigha izir gumazir kaba,
 manadızoghın navibagh iragh uan akar ifavarir
 gumazamizibav geir kaba ataghıragham? Bar
 puvatıgham. 27 Me uari uan irebabar gun uarıra
 uariv gei, egha me ghaze bizir kam gumazamiz-
 ibar amuti, me na gın amadagham, mati men
 inazir afeziaba fomıra na gın amadagha, asem

Bal bagha tevibar pira an ziam fe. ²⁸ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, akam inigha izir gumazitam irebar kinitamin ganigh, uan irebar kinim geghanam. Eghti ki akam isi gumazitam danighti, a nan akar kam deraghviram anekunigh. Nan akam mati witin dagher aghuim, ezi akam inigha izir gumazir kabar akaba, da pura biziba, mati witin miseviba. ²⁹ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, nan akam mati avim. Egha mati haman ekiam, a dagiaba bigha dagh amima, da mineminiar kiniba iri.

³⁰ “Kamaghin amizi, ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira akam inigha izir gumazir kabar apanim gami. Me uarira uan akaba okiava ifara ghaze, me na dama akaba ini. ³¹ Bar guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki akam inigha izir gumazibar garima, me pura mizebav gia kamaghin migia ghaze, ‘Kar Ikiavira Itir Godin akam.’ Kamaghin amizi, ki men apanim gami. ³² Ia gan! Ki Ikiavira Itir God, ki garima, akam inigha izir gumazir kaba, uan ifavarir irebabar gara dar gun gumazamizibav gei. Egha me gifara ghaze, ki da isa me ganidi. Me akar ifavarir igharagha garir aviriba akuri, ezi bizir kam gumazamizibagh etuima me nan saghon iti. Ki me amadazir puvatigha, ingangarim me ganingizir puvati. Kamaghin amizi, me gumazamizibar akurvazir puvati. Bar puvati. Kamaghin amizi, ki men apanim gami. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

*Judaba osimtizim
Ikiavira Itir God ganingi*

33 Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme, “Gumazamiziba o, Godin akam inigha izir gumaziba o, ofa gamir gumazitam, me ti izi kamaghin nin azangsigham, ‘Ikiavira Itir God, akar osimtizim ititam iti, o puvati?’ Eghti ni a ikaragh nan akar kamın gun mikim suam, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki akam ian iti. Iarara osimtizim na gati. Kamaghin amizi, ki ia batuegham.’† 34 Eghti akam inigha izir gumazitam o, ofa gamir gumazitam o, gumazir kinitam, ti kamaghin mikimam, ‘Ikiavira Itir Godin akam, bar oseme.’ Eghti ki gumazir kam ikarvagh osimtizim a daningiva, an adarazi sara osimtizim me daningam. 35 Ia uan namakaba ko aveghbuabav geir dughiamin, ia kamaghin mikim, ‘Ikiavira Itir God, manmaghin akam ikara?’ o ‘Ikiavira Itir God, akar manam mikeme?’ 36 Eghti ia ua kamaghin mikiman marki, ‘Ikiavira Itir Godin akam, a bar oseme.’ Puvati. Ian akabara, osimtizim ia ganidi. Ezi ia uari nan akam adavadafi. Ki Godin zurara ikia mamaghira itim. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ian God. 37 Eghti gumazitam akam inigha izir gumazitamın azangsighsi, a kamaghin mikim, ‘Ikiavira Itir God akar manamin ni ikara?’ o ‘Ikiavira Itir God manmaghira mikeme?’ 38 Eghti ia kamaghin mikimam, ‘Ikiavira Itir Godin akam bar oseme,’ ki Ikiavira Itir God, ki deraghavira ia migei. Ki akar kamın mikiman ian anogoroke, ezi ia nan akam batuegha ua migei, ‘Ikiavira Itir

† 23:33: Me Hibrun akamin aven, akar kam, “akam,” ko akar kam, “osimtizim,” aningın arerem voroghira ghu. Akar kamın arerem, a mingarir pumuning iti. Jerusalemia kamaghin a ginighnigha dibovir akabar kamaghin a dibori, “Ikiavira Itir Godin akam bar oseme.”

Godin akam bar osemi.’ ³⁹ Ezi guizbangira, ki ia inigh ia asirafagh, ia akunighti ia nan saghuiamin mangigham. Ki kamaghira ia damuva, ia ko ian ovavibagh aningizir nguibar ekiar kam, ki uaghan a makunigham. ⁴⁰ Ki ia damighti, gumazir igharaziba dibovir akaba ia gasiti, ia bar aghum-sigham. Eghti aghumsizir kam iki mamaghira ikiam, eghti ia a gin amadaghan kogham.”

24

Ki Jeremaia, ki fighin temebar ovizibar gani

¹ Babilonin Atrivim Nebukatnesar, Jerusalem abiragha givagha, Judaba inigha ua Babilonin ghu. A uaghan Atrivim Jehoiakimin otarim ini, otarir kamın ziar mam Jehoiakin, an ziar igharazim Jekonia. Egha a uaghan Judan gumazir ekiaba ko fofozir gumazir, bizir aghuibar ingariba ko ainin bizibar ingarir gumaziba sara inigha Jerusalem ataki. Ezi bizir kabar gin, Ikiavira Itir God bizir mam irebamın mın garir bizimın aven nan aka, ezi an aven ki akırar pumuningin garima, fighin oviziba akırar kamningin iti. Akırar kamning, Ikiavira Itir Godin Dipenimın tiar akamın boroghın iti. ² Fighin ovizir faragha azenibar ania iti moghin, akırar mam fighin ovizir bar aghuiba an iti. Ezi akırar igharazim fighin ovizir bar kuraba an iti, ezi gumamaziziba dar aman iburagham. ³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghın na migei, “Jeremaia, ni bizir tizimın gari?” Ezi ki kamaghın a ikaragha ghaze, “Ki fighin ovizibar gari. Fighin aghuiba da bar

dera, ezi fighin kuraba, da bar ikufi, gumaziba dar aman iburagham.”

⁴ Ezi Ikiavira Itir God akar mam na ganingi. Akar kam kamakin: ⁵ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ghaze, Judan gumazamizir ki me batoghezi, me ghua Kaldian nguazimin ghueziba, ki men garima, me mati fighin ovizir aghuiba. ⁶ Ezi ki bar deraghvira men ganiva, deraghvira me geghuvam. Egh ua me inigh nguazir kam in izam. Ki gavgavim me daning me abinan kogham. Ki me akaragh me asian kogham. ⁷ Egh ki men navir averiabar aven nighnizir aghuiba me daningti, me kamaghin fogh suam, Ki uabi, ki Ikiavira Itir God. Eghti me ua na bagha iziva, na ko navir vamiran ikiam. Egh nan gumazamizibar otivighti, ki men Godin ikiam.

⁸ “Ki, Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Ki Atrivim Sedekaia uan gumazir dapaniba ko, Jerusalemian gumazamizir uan nguazimin ikiavira itir varazira, ko gumazamizir Isipin ghueziba, ki gumazamizir kaba pazi me damigham, mati gumazim paza fighin ovizir kurar gumaziba daman iburazibagh ami. ⁹⁻¹⁰ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, ki Judan amizir biziba baregh, digavir kuram damigh, egh bar atiatigham. Guizbangira, ki apaniba ameghti me izi Judan gumazamizir ikiavira itibav sueghti me arighiregham, eghti tarazi dagheba puvatigh arighiram, eghti arimariar kuram tarazigh asighasighti me arimighiram. Ki me batueghti me tintinibar mangegham. Eghti arazir kam in, ki nguazir ia ko ian ovavibagh aningizir kam in aven, ki bar

ia agıvaghäm. Eghtı kantrin ıgharazır kabär gumazamızıba, kı Judaba batoghezı me dar ghuezıba, me pazıvıra me damuva me dipovam. Egh gumazamızır kaba uan apanıbar atar akar kurabar me mıkim suam, ‘İa Judaba ikuvızı moghın, ia ikuvıgham.’”

25

Atrıvım Nebukatnesar Judabagh asıghasıgham

¹ İkiavıra İtir God Judabav kımamın akam itı, egha akar kam isa Jeremaia ganıngı. Dughıar kamın Josaian otarım Jehoiakım, a Judabar atrıvımın itıma, an namba 4ın azenım oto. Ezi Nebukatnesar Babilonın atrıvım itıma an namba 1ın azenım oto. ² Ezi Godın akam inıgha ızır gumazım Jeremaia akar kam Judaba ko Jerusalemia mıkirı. A kamaghın me mıkemem:

³ Emonın otarım Josaiı, a Judabar atrıvımın itıma, an namba 13ın azenımın, kı Jeremaia İkiavıra İtir God na ganıngızır akam akuravıra ikıa ıza namba 23ın azenım gıfa. Ezi ia a baraghan aghua. ⁴ İkiavıra İtir God, ia bagha dughıar avırıbar uan akam inıgha ızır gumazıba amadı, kar an ingangarır gumazıba. Ezi ia uan kuarıba apırıgha men akaba baraghan aghua. ⁵ Godın akam inıgha ızır gumazır kaba ghaze, “İa bar vaghvagh navıbagh iragh, tuavır kurar ia gın zuım atakıgh, egh arazır kurar ia amıba atakıgh. Egh arazır kaba ateghtı, İkiavıra İtir God ia ateghtı, ia nguazır a ia ko ian ovavıbagh

aningizir nguazimin deraghvira iki mamaghira ikiam. ⁶ Ia asebar gin mangi egh dar ziaba fiva dar ingangaribar amuan marki. Egh ia aser kabar marvir guabar ingariva, Ikiavira Itir God damuti, a ian aningaghan marki. Ia Ikiavira Itir Godin akamin gin mangiti, a pazi ia damighan kogham.”

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Nan akam inigha izir gumazim nan akar kamın gun mikemezi, ia nan akam baraghan aghua. Puvati. Ia asebar marvir guabar ingara, na gamima, ki aningaghe. Ezi arazir kam bangin, ia paza uarira uarigh ami.

⁸ “Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze, ia nan akam baraghan aghua. ⁹ Kamaghin amizi, ia oragh! Ki Ikiavira Itir God, ki notin amadaghan itir ikizibar diaghiva, egh uaghan Babilonin Atrivim Nebukatnesar, an diagham, a nan ingangarir gumazimin min ami. Egh ki me inigh iziti, me nguazir kam ko an boroghin itir kantriba dagh asighasigham. Eghti me ikuvigh mamaghira ikiam. Eghti gumazamizir igharaziba men ganigh, akirim ragh me gasi dibovir akabar me mikimiva, egh digavir kuram damuva, egh puviram atiatingam. Eghti nguazir kamın gumazamiziba aghumsizim iki mamaghira ikiam. ¹⁰ Egh ki men navir aghuimin agoroger arazim ko, bar akongezir arazim ko, gumaziba amuibar ikiamin arazim, ki bar ada givagham. Eghti witin oviziba mirmiramin gumaziba puvatigham, kamaghin wit mirmiramin

---

25:10: Aisaia 24:7; Jeremaia 7:34; 16:9; Esekiel 26:13; Hosea 2:11; Akar Mogomem 18:22-23

dagiaba ua tingaghan kogham. Eghti lamin angazangariba ua danganir kamın puvatigham. ¹¹ Eghti nguazir kam bar ikuvigh danganir kinim otogham. Eghti 70plan azenibar, nan gumazamizir kaba, Babilonın atrivimın ingangarir gumazir kinibar ikiam.

¹² “Eghti 70plan azeniba gıvaghtıma, ki Babilonın atrivim ko an gumazamiziba, ki men arazir kurar me amiba ikarvagh puv me damigham. Egh Babilonın kantri gasighasigham, an ziar mam Kaldia. Eghti Babilonın nguazim pura iki mamaghıra ikiam. ¹³ Ki Babilon gasighasighasa mikemezir biziba, Jeremaia bar adav keme. Ki bizir kaba bar dar amuti, da otivigham. Jeremaia osirizir akınafarir kam, ki kantriba bar dagh asighasighasa mikemezir akaba bar an iti. ¹⁴ Ki ıvezir kuram isi Babilonın gumazamiziba, men arazir kurar me amiziba bagh me danıngam. Eghti kantrin ıgharazir avıribar atrivir gavgavıba me dikabın me damuti, me pura ingangarir gumazamizir kinibar mın ingangarim damuam.”

God gumazamiziba bar me gasighasighasa

¹⁵ Ikiavıra Itir God, a Israelian God, a kamaghın na mıgei, “Jeremaia, wainın kavın ki suirazir kam, kar nan anıngagharımın ababanım. Ni kavın kam inighti, ki ni amadaghti, ni gumazamizir avıriba bagh mangıgh, me damighti, me wainın kavın kamın itim ami. ¹⁶ Eghti ki apaniba ameghti, me, me misoghıva, me gasighasigham, kamaghın me mati, me wainın dipar kabar amegh gıvagh,

gumazir onganibar min otivigh, bar pazivira daruam.”

¹⁷ Ezi ki Ikiavira Itir Godin dafarimin wainin kavin kam inigha, gumazamizir kaba bagha ghugha, me gamizima me aneme.* ¹⁸ Ki faragha ghua Jerusalem ko Judan nguibar igharaziba, ko atriviba, ko Judan gumazir dapaniba, ki me gamizi, me wainin dipar kam ame. Egha Judan atrivim ko gumazir dapaniba bar ikuvizi, nguazir kam pura nguazir kinimin oto. Ezi gumazamizir igharaziba Judan kantrin gara, akirim ragha me gasa dibovir akabar me migia, bar digavir kuram gamua, puviram atiati. Egha gumazamizir kaba akar kurabar uari uan apanibav kimasa, kamaghin me migei, “Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham.” Bizir kaba datirighin bar moghira otivigha gifa. ¹⁹ Ezi ki wainin kavin kam inigha ghua, Isipin atrivim ko, an ingangarir gumaziba ko, an gumazir dapaniba ko, an gumazamiziba ko, ²⁰ gumazamizir igharazir Isipin tongin itiba sara bar me ganingi. Egha ki ghua Usin nguazimin atriviba ko, Filistian nguazimin atriviba sara, ki bar me ganingi. Filistia nguibar kaba iti: Askelon, Gasa ko, Ekron ko Asdotin nguibamin ikiavira itir varazira. ²¹ Ezi ki wainin kavin kam inigha ghua, Idomin kantri ko, Moapin kantri ko, Amonia ko, ²² Tairin atriviba ko, Saidonin atriviba ko, ongarimin vongin itir nguibabar atriviba sara, ki bar me ganingi. ²³ Egha ki ghua Dedanin

---

* **25:17:** Jeremaia kamaghin migia ghaze, gumazamiziba amezir kavin dipar kamın akar isin zuim kamakin: God men arazir kuraba ikarvagh ivezim kuram me daningam. Ni Jeremaia 46-51in uaghan an gan.

gumazamiziba ko, Teman gumazamiziba ko, Busin gumazamiziba ko, gumazamizir uan dapanir minedevir arizibar pira da otevíba, sara bar me ganingi. ²⁴ Egha ki ghua Arabian atriviba ko, gumazamiziba puvatizir danganimin itir ikizir igharagha gariba, men atrivibagh aningi. ²⁵ Egha ghua Simrin atriviba ko, Elamin kantrin atriviba ko, Midian kantrin atriviba ko, ²⁶ nguazir notin amadaghan itibar atriviba, men marazi saghon itima, marazi roghira iti, ki vaghvagha bar me ganingi. Ki nguazir kamin kantriba bar dar atriviba, ki bar me ganingi, ezi me aneme. Ezi bar abuan Babilonin atrivim abuananam ame.

²⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na mikeme, “Jeremaia, ni akar kam gumazamizir kabav kemegh. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin migei, ‘Ki apaniba amadaghti, me izi ia misogh ia gasighasigham, eghti ia wainin dipar kam ami mangivira iki wainin dipar bar aviribar amiva, ia bar onganigh, mighiva nguazim giregh ua dikavan kogham.’

²⁸ Jeremaia, me ti nin dafarimin kavin kam inian aghuaghti, ni kamaghin me mikim, ‘Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikeme, ia a inigh aneremi! ²⁹ Ia oragh! Ki nguazir kamin gumazamiziba bar pazivira me damigham. Ki Jerusalem in bizir kam faragh a damuam, kar nan nguibamra, ki uan ziam fasa a ginaba. Ezi ia ti ghaze, ki ia gitagham, a? Bar puvati. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikeme, ki apaniba ateghti me mangi nguazir kamin gumazamiziba bar me misogham.’

³⁰ “Jeremaia, ki ni ganingizir akaba, ni bar adar

gun mikemegh. Ni gumazamizir kaba kamaghin
me mikemegh:

“Ikiavira Itir God uan Nguibamin overiamin
ikiva,
pamtemin tiarim akarigh uan gumazamiz-
ibav kimam.

A pamtemin nguazir kamın uan gumazamizibar
diagham,
mati gumaziba wainin dipaba otivasa wainin
oviziba dika dei moghin dimam.

³¹ An dimdiar kamın niginim, bar nguazim
avaragham.
Ezi dimdiar kamın mingarim kamakin.

Ikiavira Itir God nguazir kamın gumazamiziba
bar me tuisigham.
A kantriba bar dar gumazamiziba isi kot
darigham.

Egh ana apaniba ameghti me mangiva,
gumazamizir arazir kurabagh amibav soghti,
me arimighiram.
Ikiavira Itir God, a kamaghin mikeme.

³² “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kam-
aghin mikeme:

Ia oragh. Kantriba bar ikuvigham.

Bizir kam, faragh kantrin tamın otogham,
egh mangi bar kantribar otivam.

Ezi asighasizir kam, mati aminir ekiam bar saghon
dikavigha iva iza
nguazim bar a garui.’”

33 Eghti dughiar kamin, Ikiavira Itir God gumamazibav misoghti me arighiriti, men kuaba tintinibar nguibaba bar dar ikiam. Eghti men apangkuv aziva, men kuaba akuva, me afamin gumaziba puvatigham. Men kuaba afiar buaribar min tintinibar nguazimin iriv ikiam.

34 Ia gumamazibar gumazir dapaniba ko me geghuva men gariba,
mati sipsipbar garir gumaziba uan sipsipbagh eghufi, ia bar puvirama azi.

Apaniba izi ia misoghti ia arimighiramin dughiam otogha gifa.

Eghti gin me gumamazir ikiavira itiba batuegham.

Kamaghin amizi, ia nguazim giregh a gipoghogh.
Ia nguazir miner aghuim irigha biaghirezi moghin, ia iregh bar ikuvigham.

35 Sipsipbagh eghuvir gumaziba,
ia ari mangi bizir kurar kam gitaghamin mogomer danganiba puvati.

36 Ikiavira Itir God danganir men sipsipba apir grazibagh asighasiki.

Kamaghin amizi, ia oragh!

Datirighin sipsipbagh eghuvir gumaziba bar puv aziava arai.

37 Ikiavira Itir God bar puviram ian aningaghe.

Kamaghin amizi, a mati sipsipba avughsa nimira itir danganir grazir aghuiba itibagh asighasiki.

38 Ikiavira Itir God dikavigha, laionin min uan danganir mogomem ataki.

Ikiavira Itir God bar aningaghegha apaniba amangizi, me iza Judabav sosi.

Ezi men nguazim bar ikuvigha, danganir kinim gava.

Gumazir dapaniba ko gumazamiziba Jeremaian akam batoke

26

(Sapta 26--36)

Gumazamiziba Jeremaia misueghti an aremeghasa

¹ Josaian otarim Jehoiakim, a Judan atrivimin otivir dughiamin, Ikiavira Itir God, kamaghin Jeremaia migei, ² “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Ni mangi Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven mangi, me uari akuvir Danganimin tughiv ikiva, Judan itir nguibabar gumazamiziba akam bar me mikim. Kar gumazamizir nan Dipenimin aven iza nan ziam feba. Eghti akar ki ni ganingiziba, ni me mikemegh. Ni akatam ataghiraghan marki. ³ Egh dughiar ni nan akaba bar ada akunam, eghti gumazamiziba nin akam baragh, egh navibagh iragh, egh arazir kurar me amiba ategham. Eghti ki nighnizim giragh, bizir kurar ki me damuasa mikemezibar amuan kogham. ⁴ Ni akar kamin me mikemegh, ‘Ikiavira Itir God kamaghin ia mikimasa: Ia nan akam baragh, ki ia ganingizir Arazibar gin mangi.

⁵ Egh nan akam inigha izir gumaziba, me nan ingangarir gumaziba, me ia ganingizir akaba, ia bar dar gın mangi. Dughiar aviribar ki akam inigha izir gumaziba amadima, me iza akam ia mikiri, ezi ia men akabar gın zuir puvati. ⁶ Egh ia nan akam batueghti, ki Dipenir kam gasighasigham. Mati ki fomira uan dipenim Silon nguibamin a gamizi mokin. Eghti nguibar igharazibar gumazamiziba gın uan apaniba akar kurabar me mikimsi, me kamaghın me mikimam, “Ia Jerusalemia ikuvizi moghin ia ikuvigham.” ’”

⁷⁻⁸ Ezi Jeremaia dikavigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghugha, Ikiavira Itir God a mikemezir akar kaba bar dar gun gumazamiziba bar me mikeme. Ezi ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazamiziba bar akam baraki. Ezi Jeremaia mikemegha givazima, ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazamiziba bar an suigha ghaze, “Na aremegh. ⁹ Manmaghsua ni Ikiavira Itir Godin ziamin, akar kurar kam akuri? Ni kamaghın mikiman marki, Dipenir kam Silo ikuvizi moghin a ikuvigham. Egh ni kamaghın mikiman marki, nguibar kam ikuvigham, eghti gumazamiziba uam an ikian kogham.” Ezi Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven itir gumazamiziba, me bar iza Jeremaia ekiaru.

¹⁰ Ezi dughiar kamın Judan gumazir dapaniba atrivimin dipenimin ikia, egha bizir kabar akaba barasi. Egha me dikavigha ghuavanaga, Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir tiar akamin

otifi. Egha me uan dabirabibagh apia. Men dabirabiba Ikiavira Itir Godin Dipenimin avinizir divazimin aven mangamin tiar akam boroghin iti, tiar akar me kamaghin diborim, Tiarakar Ighiam. ¹¹ Ezi ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazir dapaniba ko, gumazamiziba bar moghira me migei, “Gumazir kam kamaghin mikeme, nguibar ekiar kam ikuvigham. Ia uari an akar kam baraki. Kamaghin amizi, bizir kam bangin, an aremegham.”

¹² Ezi gumazir dapaniba ko, gumazamiziba bar moghira, Jeremaia kamaghin men akaba ikara, “Ikiavira Itir God uabi na amadazi, ki akam inigha izir gumazimin akar ia oraghizir kam, an gun mikeme. A uabi ghaze, Dipenir kam ko nguibar ekiar kam ikuvigham. ¹³ Eghti datirighin ia uan daroriba ko arazibar kirigh. Egh ia Ikiavira Itir God, en Godin akamin gin mangi. Egh ia kamaghin damighti, Ikiavira Itir God uan nighnizim giraghiva, bizir a ia gasighasighasa mikemezibar amighan kogham. ¹⁴ Ezi ko, ki ian agharimin iti. Ia bizitamın na damusi, egh ia a ginighnigh suam, ian arazir kam deragh voroghira mangiti, ia a damu. ¹⁵ Ezi ki kamaghsua, ia deraghavira kamaghin fogh. Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi na amadazi, ki iza akar ki ia mikemezir kabavgei. Eghti ia na misueghti ki aremegham, ia kamaghin fogh, ia gumazir arazir kuratam gamizir puvatizim puram a misueghti an aremeghti, ia an osımtizim iniam. Eghti osımtizir kam a nguibar ekiar kamın ikıva, uaghan bar moghira nguibar

kamın gumazamiziba sara ikiam.”

¹⁶ Jeremaia mikemegha givazıma, gumazir dapanıba ko gumazamiziba bar moghıra dikavigha ofa gamir gumazıba ko, akam inigha izir gumazıbav gıa ghaze, “Gumazir kam, Ikiavıra Itir God, en God, an ziamın akam akuri. An osımtızıba puvati, kamaghın amızı, e a misueghti ana aremeghan kogham.”

¹⁷ Ezi Judan gumazir aruar maba dikavigha kamaghın uari akuvagha itir gumazamizıbav gei, ¹⁸ “Fomıra, Heskia Judan atrivimın itir dughiamın, Moresetin nguıbamın itir Godın akam inigha izir gumazim Maika, akam Judabav kira ghaze, ‘Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim ghaze, Jerusalemın bizıba bar ikuvıgham, egh minezir pozimın otogham. Egh Saion nguazir kınımın mın ikıti, gumazamizıba an dagher azenıbar ingaram. Eghtı Ikiavıra Itir Godın Dipenim iti naghın mıghsıar kam, ruarım a batogham.’

¹⁹ Maika kamaghın mıgei, Heskia ko Judaba bar moghıra ti a misoghezi an areme, a? Bar puvati. Heskia Ikiavıra Itir Godın apengan ikia, egha uan gumazamizıba bagha an azangsısi. Ezi Ikiavıra Itir God nıghnızim giragha, bizir kurar a me damuasa mikemezıbagh amızir puvati. Ezi erara, arazir e Jeremaia damuasa mikemezim, an osımtızir ekiam inıgh izi e datıgham!”

²⁰ (Ezi gın gumazir mam, an ziam Uriya, a Godın akam inigha izir gumazir mam, a Ikiavıra Itir Godın ziamın akam akuri. Uriya a Semaian otarım, egha Kiriya Jearımın nguıbamın gumazim. A Jeremaia mikemezi moghın, Jerusalemın nguıbar

ekiam ko Judan nguazim ikuvighasa a mikeme. ²¹ Ezi Atrivim Jehoiakim uan gumazir dapaniba ko, midorozir gumaziba ko, me Urian akar kam baraki. Egha atrivim a misoghasa amima, Uria ati-atigha ara Isipin ghu. ²² Egha Atrivim Jehoiakim, Akborin otarim Elnatan amadazi a gumazir maba ko me Isipin ghue. ²³ Me ghua Uria inigha atrivim bagha ize. Ezi atrivim gumazibav kemezi me midorozir sababar a misoghezi an aremezi, me an kuam isa gumazir kinibar matmatiam mikini.)

²⁴ Ezi gumaziba iza Jeremaia misueghti an aremeghasa amima, Safanin otarim Ahikam Jeremian akurazi, me paza a gamizir puvati.

27

Kantriba bar, Atrivim Nebukatnesarin apengan ikiam

¹ Josaian otarim Sedekaia, Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme, ² “Ni ter ararir ruarir taba inigh, benir ruarir dar afamiba inigh, mati gumazim ingan-garim damuasa bizir kamning isa bulmakaun tuem garizi moghin, da isi uan tuem datigh. ³ Egh ni tuebagh arizir ter araribar ingarigh, vaghvagh Idomin atrivim ko, Moapin atrivim ko, Amonin atrivim ko, Tairin atrivim ko, Saidonin atrivim, me bagh ada amadagh. Ni fo, atrivir kabar gumazir dapaniba, en atrivim Sedekaia ko mikimasa Jerusalem in ize. Kamaghin amizi, ni tuebagh arizir ter ararir kaba isi me daningigh, eghti

me da inigh uan atriviba bagh mangi. ⁴ Ni kamaghin men atrivibav mikimsi gumazir kabav kemegh: Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin akam ian atrivibar iti: ⁵ Ki uabi uan gavgavir ekiamin nguazir kamın ingari, egha ki uaghan gumazamiziba ko, asizibar ingarizi da nguazir kamın iti. Ki uabi uan ifongiamin gin ghua, nguaziba abigha gumazamizibagh anidi. ⁶ Ki datirighin ian kantriba isa, Babilonin Atrivim Nebukatnesar ganidi, a nan ingangarir gumazim. Egha uaghan ki asizir atiaba isa bar a ganingi, eghti gin me an apengan ikiam. ⁷ Kantriba bar an apengan iki, egh uaghan an otarim ko, an igiav otarir gin otivamim sara men apengan ikiam. Me Babilonin apengan iki mangi, ki Babilon gasighasighamin dughiar ki misevezimin tugham. Dughiar kamın, kantrin aviriba ko atrivir gavgaviba Babilonin dikabiragh, me damuti me pura men ingangarir gumazir kinibar otivigham.

⁸ “Egh kantrin igharaz tamın gumazamiziba Atrivim Nebukatnesar ateghti, a me gativagh men ganan aghuagh, mati gumazim ingangarim damuasa ter ararim isa bulmakaubar tuebagh ariki, eghti ki kantrin kam paziva a damigham. Egh ki Ikiavira Itir God, ki apaniba amadaghti me izi me misogham. Eghti me dagheba otevegh arımarıar kuraba iniam. Eghti arazir kabar, ki Atrivim Nebukatnesar ateghti, a kantrin kamın gumazamiziba bar me agivagh. ⁹ Kamaghin amizi, ia atriviba, ian akam inigha izir gumaziba ko, ian kukunir gumaziba ko, ian irebabar mingaribar gun migeiba ko, ian imezibagh amir

gumaziba ko, ian akavsiabagh amir gumaziba, ia kuaribar arigh me baraghan marki. Gumazir kaba ghaze, ia Babilonin atrivimın apengan ikian kogham. ¹⁰ Me ia gifari. Ia men akaba nighnızir gavgavimın dar ikiti, ki ia batueghti ia uan nguaziba ategh saghon mangegham. Egh ia bar ikuvigham. ¹¹ Eghti kantrin tamın gumazamiziba Babilonin atrivim ateghti, a me gativagh men ganam, kar mati bulmakau pura uabi isa gumazimın taghizi a ter ararim isa an tuem gatigha, egha ingarasa a getui. Eghti ki gumazamizir kaba ateghti, me deraghvira uan nguazimın ikiva, uari bagh dagher azenibar ingaram. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

¹² Ezi ki Jeremaia, ki akar kamra Judan Atrivim Sedekaia ganingi. Ki kamaghın a mikeme, “Ia Judaba, ia uan tueba isi Nebukatnesarin ter araribar apengan ada amangigh, aneteghti a uan gumazamiziba ko, me ia gativagh ian ganam. Ia kamaghın damu, ia deraghvira ikiam. ¹³ Ikiavira Itir God mikemegha gifa: Ni uan gumazamiziba ko Babilonin apengan ikian aghuaghti, apaniba ian taraziv sueghti me arimighiregham, eghti tarazi dagheba puvatigh arimighiregham, eghti tarazi arimariar kuram inigh arimighiregham. Ni uan gumazamiziba ko, onganigh akaba batoghti, bizir kaba ia gasighasigham. ¹⁴ Ia fo, akam inigha izir ifavarir gumaziba ghaze, ia Babilonin atrivimın apengan ikian kogham. Puvati, me pura ia gifari. Ia men akaba baraghan marki. ¹⁵ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ki me amadazir puvati. Me nan ziamın akar ifavarim akuri. Ia men akaba nighnızir gavgavimın dar ikiti, ki ia batueghti, ia

uan nguibam ategh bar ikuvigham. Ezi akam inigha izir ifavarir gumazir akaba ia mikiriba, me uaghan bar ikuvigham.”

¹⁶ Ki ofa gamir gumaziba ko, gumazamiziba bar me bagha kamaghin akam akura ghaze, “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ia akam inigha izir gumazir ifavarir kabar akaba baraghan marki. Me ghaze, ‘Me kiran oveghangin Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ingangarim damuamin bizir Babilonin itiba, me bar ada inigh ua Jerusalemiz am.’ Godin akam inigha izir gumazir ifavarir kaba pura ia gifari. ¹⁷ Ia men akam baraghan marki. Ia Babilonin atrivimin apengan iki, deraghvira ikiam. Puvatightima, nguibar kaba ikuvigham. ¹⁸ Gumazir kaba, me guizbangira akam inigha izir gumaziba, egh me guizbangira Ikiavira Itir God, dama akam inigh izisi, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin azaraghti, an apaniba ateghti me Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ingangarim damuamin biziba, ko atrivimin dipenimin itir bizir aghuiba ko, Jerusalemiz danganir igharaziba bar moghira, dar itir bizir naba inigh Babilonin mangan kogham.

¹⁹⁻²¹ “Atrivim Nebukatnesar Jerusalemiz izegha, Judan Atrivim Jehoiakin ini, a Jehoiakiminz otarim. Egha uaghan Juda ko Jerusalemian gumazir dapaniba ini. Egha men akua kalabus bagha Babilonin ghu. Egha a bizir aghuir maba ataghizi da Jerusalemiz iti. A brasin dipenir akiniba ko, tengin ekiar me brasin ingarizim ko, me brasin ingarizir bizir me tengin doziba isin afamiba, me bizir kaba inizir puvati. Egha uaghan ingarizir bizir aghuir nan Dipenimin itir maba

ko, atrivimîn dîpenimîn itiba ko, bizir igharazir Jerusalemîn itir maba inizir puvati. Ezi ki God, ki Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghîn ia miġei, ²² ‘Apaniba bizir kaba bar ada inigh Babilonîn mangam. Eghti bizir kaba Babilonîn iki mangi dughiar ki inabazimîn, ki uam adagh inirigham. Eghti dughiar kamîn ki ua me inighti, me ua Jerusalemîn ikiam.’”

28

Hanania gumazamizibagh ifari

¹ Azenir kamîn, Sedekaia Judan atrivim igiamra an otoġha atrivimîn ikia zuima an namba 4în azenim. Egha azenir kamîn namba 5în iakinimîn, Gibeonîn nguibamîn gumazir mam, a Godîn akam inigha izir gumazim Hanania, Asurîn otarim, a iza Ikiavîra Itir Godîn Dîpenimîn aven iza ofa gamir gumaziba ko gumazamiziba bar moghîra, men damazimîn akar mam Jeremaia ganîdi. A kamaghîn miġei, ² “Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a kamaghîn mikeme, ‘Babilonîn atrivim ia gativagha, mati gumazim ter ararim isa bulmakaun tuem gatigha a gatifa. Ezi ki ter ararir ian tuebagh atiziba, ki dar pîrigha ġifa, ezi da ua ia gativagh ian ganan kogham. ³ Azenir pumuning ikivîra ikiti, ki ua Ikiavîra Itir Godîn Dîpenimîn aven ingangarim damuamin bizir kaba bar ada inigham, kar bizir Nebukatnesar inigha Babilonîn ghuziba, ezi ki ua da inigh Jerusalemîn izam. ⁴ Egh ki uaghan Judan Atrivim

Jehoiakin, a Jehoiakimın otarım, a inigh egh Babilonın kalabusın itir marazi sara ua men aku Judan nguazımın izam. Guizbangıra, kî Babilonın atrivim ian tuebagh arıghızır ter arariba, kî kaba apırıgham. Kî Ikiavıra Itir God, kî mikemegha gifa.’”

⁵ Ezi Godın akam inigha izir gumazım Jeremaia datırıghın dikavıgha ofa gamır gumazıba ko, gumazamızır Ikiavıra Itir Godın Dıpenımın boroghın tuıvıghav itibar damazımın, Godın akam inigha izir gumazım Hananian akam ikarvası. ⁶ Jeremaia kamaghın mıgeı, “Bar guizbangıra, Ikiavıra Itir God, nı mikemezi moghın damuasa kî ifonge. Ikiavıra Itir God nın akam inigha izir gumazımın akar kabar amutı, da guizbangıram otıvıgham. Egh a uan Dıpenımın bizıba uam ada iniam. Egh Babilonın itir gumazamızır kaba, a ua me inigh Jerusalemın izam. ⁷ Ezi datırıghın gumazamızıba ko ia bar moghıra oraghtı, kî akar ıgharazım mıkimasa. ⁸ Bar fomıra iza datırıkın, Godın akam inigha izir gumazıba en faragha otıfı. Me kamaghın mıgıa ghaze, Mıdorozir ekiaba ko, mıtırıar ekiaba ko, arımariar kuraba, da kantrın avırıba batıv, uaghan nguıbar ekiabar otıvam. ⁹ Eghtı akam inigha izir gumazıbar tav kamaghın mıkim suam, Gumazamızıba dabırabır aghuım ikiam, e foghan kogham, akar kam a guizbangıra, o puvatı. Eghtı gın, akam guizbangıram otoghtı, e datırıghın fogham, Bar guizbangıra, Ikiavıra Itir God akar kam isa, akam inigha izir gumazım ganıngıgha anemadazi a ize.”

¹⁰ Jeremaia akar kam mikemegha gıvazi,

Hanania ter ararim Jeremaia uabi uan tuem gatizir kam ini. Egha Hanania ter ararir kam bar anepiraghariki. ¹¹ Egha a gumazamizibar damazimin tugha ghaze, “Ikiavira Itir God kamaghin mikeme. Ezi arazir kamra, ki ter ararir Nebukatnesar tintinibar kantribar gumazamizibar tuebagh ariziba apirarigham. Azenir pumuning givaghan koghtima, ki kamaghin damigham.” Jeremaia akar kam baregha ghu.

¹² Godin akam inigha izir gumazim Hanania, a Godin akam inigha izir gumazim Jeremian firimin itir ter ararir kam apiriaghati, ezi dughiar maba givazima, gin Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migia ghaze, ¹³ “Ni mangi akar kamın gun Hanania mikemegh. Me tememin ingarizir ter ararir kam ni anepirigha gifa. Ezi ni ainin igiatamin ingarigh, egh ter ararir ni dipirizir kamın danganim datigh. ¹⁴ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ki uabi ainin me ingarizim inigha Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar moghira men tuebagh ariki, ezi me pura Babilonin Atrivim Nebukatnesarin ingangarir gumazamizibar iti. Egha ki asizir atiaba sara a ganingizi, da uaghan an apengan iti.” ¹⁵ Jeremaia akar kam mikemegha givagha, ua kamaghin Hanania migei, “Hanania, ni oragh. Ikiavira Itir God ni amadazi ni izezir puvati. Ezi ni gumazamizibagh ifarazi, me nin akar ifavariba nighnizir gavgavimin dar iti. ¹⁶ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God kamaghin migei: Nin akaba gumazamizibagh ekuizi, me nan akaba barazir puvati. Kamaghin, ki nguazir

kamın ni agıvaghām. Ni azenir kamnaghıram aremegham.”

¹⁷ Ezi azenir kamra an namba 7ın iakinim ikiavıra itima, Godın akam inigha izir gumazim Hanania aremegha gıfa.

29

Jeremaia Judan Babilonın itiba bagha akınafarim osiri

¹ Jeremaia Jerusalemın ikiava, akınafarim osirigha gumazamizir kaba bagha anemada: Gumazir dapanir ikiavıra itiba ko, ofa gamir gumaziba ko, Godın akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumazamizir Babilonın itiba. Gumazamizir kaba bar moghıra, Atrivim Nebukatnesar faragha Jerusalemın me inigha, Babilonın kalabus darıghasa men akua ghue.

² Babilonia faragha iza Jerusalemın izegha, Atrivim Jehoiakin ko gumazamizir avırım inigha men akua Babilonın ghuegha gıfa, ezi gın Jeremaia akınafarir kam osiri. Me atrivim ko an amebam, ko atrivimın dipenimın ingarir gumazir ekiaba ko, Judaba ko Jerusalemian gumazir dapaniba ko, fofozir gumazir bizir aghuibar ingariba ko, ainın bizibar ingarir gumaziba, me bar moghıra ghue. ³ Dughiar kamın Judabar Atrivim Sedekaia, a Safanın otarim Elasa ko, Hilkian otarim Gemaria, aning amadazi aning Babilonian Atrivim Nebukatnesar bagha zui. Ezi Jeremaia Judan Babilonın itiba bagha akınafarir kam isa aning ganıngizi aning a

inigha zui. Akinafarir kam kamaghin mikeme,
4 “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
Israelian God, ki kamaghin mikeme. Ia Judaba,
ia oragh. Ki Jerusalem in ia batuegha ia amadazi
ia Babilonin ghue. 5 Egh ia uari bagh dipenibar
ingariva, dagher azeniba opariva, azenir kabar
dagheba ini. 6 Egh ia gumaziba amuibar ikiva
boriba bati. Eghti ian otariba gin amuibar ikiva
uari, uari bagh boriba bati. Egh ia ikizir avirir
ekiam ikiam. Ia uari uari damuti, ian dibobonim
magiran marki. 7 Ki ian akua nguibar ekiar ia
datirighin itir kam in ghu. Eghti ia nguibar ekiar
kam bagh pamten ingar deragh a damuti an
amiraghirigh deraghvira ikiam. Eghti ia a bagh
Ikiavira Itir God ko mikimti, a nguibar ekiar kam
deraghviram a damuam. Guizbangira, nguibar
kam amiraghirigh deraghvira ikiti, ia uaghan
amiraghirigh deraghvira ikiam. 8 Ki Ikiavira
Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki
guizbangira ia migei, ia akam inigha izir ifavarir
gumaziba ko kukunir gumaziba, ia me ateghti me
ia gifaran marki. Egha ia garir irebar aghuiba,
gumazir dar mingariba abigha ia migeiba, ia
me baraghan marki. 9 Akam inigha izir gumaziba
nan ziam in gun migeir akar kaba, da pura ifavarir
akaba. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
Ki akatam me ganingizir puvati.

10 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei:
Akar kam in mingarim a kamakin. Babilon ia
gativagh ian ganasa, ki 70plan azenibagh inaba.
Eghti azenir kaba givaghtima Babilon ikuvigham.

Eghti dughiar kamın ki ia ginirigh, ua ian aku Jerusalemın izam, kar ki uan akar dikirizimın gin mangıva a damuam. ¹¹ Ki Ikiavıra Itir God, ki bizir ian akurvaghsi damuamiba, ki adagh nighnigha dagh fogha gıfa. Ki deraghvıra ia damuti ia navir amirizim ko, dabirabir aghuim ikiasa ki ifonge. Ki pazi ia damuan aghua. Ia bizir ki damuamin kabagh nighnigh, dughiar kam mızuam ikiti, an otogham. ¹² Egh dughiar kamın ia nan boroghın izıva, egh nan dimıva, egh na ko mikimti, ki ian dimdiam baragham. ¹³ Eghti dughiar kamın ia uan ifongiaba ko navir averiabar na buri nan gansi bar pamtemın ingaram. Ia kamaghın damu nan apigh nan boroghıra izam. ¹⁴ Ki Ikiavıra Itir God, ki guizbangıra mıgei, ki ia ateghti ia nan boroghıra izam. Eghti ki ua ia damuti ia deraghvıra ikiam. Eghti ki kantriba ko danganir ki ia batoghezi ia ghueziba, ki me da bar moghıra ia akuvagh ia iniam. Egh ki ua ian aku danganir ia fomıra ikezimın mangam.

¹⁵ “Ia ti ghaze, ia Babilonın itir dughiamin, Ikiavıra Itir God, uan akam inigha izir gumazıba, ia ganıngi.* ¹⁶ Ezi Ikiavıra Itir God, atrivir datirighın Judan kantri gativagha Devitin atrivir dabirabim gaperaghav itir kam ginighnigha, egha ian akar gumazir ia ko kalabusın ikezir puvatızibagh nighnigha, kamaghın mıgei: ¹⁷ Ki

---

29:11: Aisaia 40:9-11; Jeremaia 30:9-10; 30:18-22   **29:12:** Onger Akaba 50:15; 145:19; Jeremaia 33:3   **29:13:** Godın Arazıba 4:29; 1 Eghaghanıba 22:19; 2 Eghaghanıba 6:37; Jeremaia 24:7   **29:14:** Aisaia 43:5-6; Jeremaia 16:15; 23:8; 30:3

* **29:15:** Ikiavıra Itir God ua akam inigha izir gumazıbar gumazir pumuningın, a ves 20-23ın aven gun mıgei.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze, ki apaniba amadaghti me izi gumazamizir Judan ikiavira itir daraziv sogham. Eghti ki me damuti me dagheba puvatigh, arimariar kuram iniam. Me bar fighin kurabar min otivigham, eghti gumazamiziba dar aman iburagham. ¹⁸ Egh ki kamaghira damuvira mangi midorozir ekiaba ko, dagheba puvatighamin dughiba ko arimariar kurabar amuti, da me bativira ikiam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir kurar ki Judaba me damuasa mikemezibar akam baregh, bar digavir kuram damigh atiatingam. Egh ki Judaba batueghti me tintinibar mangegham. Eghti kantrin igharazir kabar gumazamiziba pazi me damuva, dibovir akabar me mikimam. Egh gumazamizir kaba uari uan apaniba akar kurabar me mikimsiva, kamaghin me mikimam, 'Ia Judaba ikuvizi moghin, ia ikuvigham.' ¹⁹ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, me nan akam batoghezi, kamaghin ki bizir kabar me damuam. Ki dughiar aviribar uan akam inigha izir gumaziba amadi, me nan ingangarir gumaziba. Ezi me ia bagha izima, ia men akaba baraghan aghua. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegh gifa.

²⁰ "Ia gumazamizir ki Jerusalem in bar ia batuegha, ia amadazi ia Babilonin ghueziba, ia Ikiavira Itir Godin akam deraghviram abaragh.

²¹ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki akam inigha izir gumazir ifavarir pumuning ginighnisi. Kar, Kolaian otarim, Ahap ko, Masean otarim, Sedekaia. Egha ki kamaghin migei, Aning nan ziam gifara akam akuri. Kamaghin amizi, ki aning isi Babilonin

Atrivim Nebukatnesarın agharim datıgham. Eghti a kamaghın mikımam, me ian damazibar aning misueghti aning aremegham. ²² Ezi ia Judan Babilonın itiba, ia namakatam akar kuramın a mikımamin dughiamın, ia kamaghın mikımam, ‘Ikiavıra Itir God ni gasighasigham, mati a Sedekaia ko Ahap gamizi, Babilonın atrivim avimın aning gaponge.’ ²³ Aning Israelian tongın bar arazir kuram gami, egha aning namakabar amuiba koma akuava, nan ziam gifara akam akuri. Ki akar kam me ganıngizir puvati. Kırara, ki aning gara aning gifogha gıvagha aningın gun mıgei. Kamaghın amizi, ki aning gasighasigham. Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın mikemegha gıfa.”

Jeremaia akar gavgavim isa Semaia ganıngi

²⁴ Ikiavıra Itir God kamaghın mikeme, “Jeremaia, ni Nehelamin nguibamin gumazim Semaia akar kam a mikemegh. ²⁵ Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, Israelian God, ki kamaghın mikeme, Semaia, ni uan nıghnızimın gın ghua, Masean otarım Sefanaia, a ofa gamir gumazir mam, a ko ofa gamir gumazir ıgharazıba bar, ko gumazamizir Jerusalemın itiba bar moghıra, ni uan ziamın akınafarım osirigha me bagha anemada. Nın akınafarım kamaghın mikeme: ²⁶ Sefanaia, Ikiavıra Itir God ni amısefe, eghti ni ofa gamir gumazımın iki, ni Jehoiadan danganım inıgh, Ikiavıra Itir Godın Dıpenımın ganam. Eghti gumazıtam ifaragh onganıgh akam inıgha izir gumazımın mın akam akuntı, kar nın ingangarır ni damuamım: Ni a isi kalabus datıgh, an sueba ko dafarıba ikegh, ainın an fırim dafagh. ²⁷ Egha

ni manmaghsua Anatotin nguibamin gumazim Jeremaia akiran aghua? Kar gumazir ian tongin akam inigha izir gumazimin min akam akurir gumazim. ²⁸ E Babilonin kagh itir gumazamiziba, an e bagha akam amadagha ghaze, 'Ia dughiar ruarimin kalabusin ikiam. Kamaghin amizi, ia uari bagh dipenibar ingariva, azenibar dagheba opariva, azenir kabar dagheba ini.'"

²⁹ Ofa gamir gumazim Sefanaia, Semaian akinafarim inigha Jeremaia bagha ghugha, a bagha akinafarir kam dibori. ³⁰ An a diponegha givazima, Ikiavira Itir God kamaghin akam isa Jeremaia ganingi, ³¹ "Jeremaia, ni akam isi bar Judan Babilonin kalabusin itir adarazi bagh anemadagh, kamaghin me mikim suam: Ikiavira Itir God, Nehelamin nguibamin gumazim Semaia ginighnigha ghaze, ki ia bagha Semaia amadazir puvati. Ezi an akam inigha izir gumazimin min akamin gun ia mikeme, egha ia gamizima, ia akar ifavarir kam nighnizir gavgavim an iti. ³² Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Nehelamin nguibamin gumazim Semaia, gumazamizibagh etuima me nan akaba batosi. Kamaghin amizi, ki a ko an adarazi puv me damigham. Egh bizir aghuir ki uan gumazamiziba bagh damuti da otivighamiba, an adarazir gumazitam, bizir kabar gansi ikeghan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa."

30

Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deragh me damuasa akam akiri

¹ Ikiavira Itir God kamaghin akam Jeremaia ganiga ghaze, ² “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ni akinafaritam inigh, egh ki ni ganingizir akaba bar ada osirigh. ³ Ki Ikiavira Itir God, nan gumazamiziba Israelia ko Judaba, me ua deraghvira ikiasa, ki me bagha dughiam amisevegha gifa. Ki ua men aku nguazir ki men ovavibagh aningizimin izam, eghti a ua men nguazimra otogham.”

⁴ Ikiavira Itir God Israelia ko Judabagh nighnigha ghaze:

⁵ “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme:
E orazima, gumazamiziba navir amirizimin itir puvatigha,
bar atiatia digavir kuram gamua bar puviram azi.

⁶ Manmaghin ami?
Gumaziba ti boriba bati, a? Puvatigham.
Ezi manmaghsua, ki gumazibar garima, me vagh-
vagha dafariba isa uan navibagh ariki,
mati amizim borim batasa mizazir ekiam isi moghin arai.

Manmaghsua, men guaba igharagha otivigha
gari,
mati gumazim bar puviram atiati.

⁷ Iavzika! Dughiar bar kurar mam otivasava ami.
Egha dughiar kam bar dughiar kurar maba
bar adagh afira.

Nan gumazamiziba, Israelia, me dughiar kam
osimtizir bar ekiam iniam.
Eghti ki ua me iniam.”

⁸ “Egh dughiar kamın apaniba Israelian tue-
bagh atızir ter ararir kaba ki da apırigh, men
kalabuziam agıvaghham. Eghti me ua pura ıgharaz
darazir ingangarir gumazir kınibar mın ikian
kogham. Puvati. Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba
Bar Itim, ki kamaghın mikeme. ⁹ Ki Ikiavıra Itir
God, men God, me nan apengan ikiam. Eghti
ki me bagh Atrivim Devitin ovavir borıbar tav
amıseveghti, a me gativagh men ganam. Eghti me
an apengan ikiam.”

¹⁰ Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei:
“İa İraelia, ia Jekopın ovavir borıba, ia nan ingan-
garir gumazamizıba,
ia atiatingıva dıgavir kuram damuan marki.
Bar guızbangıra, ia kantrin saghon itir kamın kal-
abusın iti.
Eghti ki ua ia inighti,
ia ua uan nguazımra izegh, deraghvıra dapi-
agham.
Eghti tarazi ua ia damuti ia atiatingan
kogham.
¹¹ Ki Ikiavıra Itir God, ki ia ko iki ian akurvaghham.
Ki ia batoghezi, ia ghua kantrin ıgharazıbar
tongın itıba,
ki bar me agıvaghham.
Egh ki ia agıvaghan kogham.
Guızbangıra, ki puv ia damıgham,
ki arazir voroghıra itim gınıghnıgha ia
akiri.”

¹² Ikiavıra Itir God ua kamaghın mıgei:

“Ia Israelia, me puv ia misoke,
eghti ian mizazim ikivira ikiti, ian duar ekiaba
akumighan kogham.

13 Ki ian akurvaghsi, ia bagh na ko mikimamin
gumaziba puvati.

Egha uaghan ian mikarziba akirighti,
da ua deraghamin marasinba puvati.

14 Ia arazir kurar aviribagh amigha osimtizir
ekiam iti.

Kamaghin amizi, ki ia gasighasiki,
mati gumazim uan apanimin apanguvir
puvatigha, a gasighasiki.

Kamaghin amizi, iavzika, gumazir fomira ian na-
makabagh amiziba, me ia gin amadagha
gifa,

egha me ua ia ginighnizir puvati.

15 Ia uan duar kaba bagh azirakar aviribar amuan
marki.

Duar kaba akumighan kogham.

Ia arazir kurar aviribagh ami, egha osimtizir
ekiam iti.

Kamaghin ki arazir kam in ia gami.

16 Guizbangira, ia gasighasizir adarasi, me uari
ikuvigham.

Ian apaniba mangi saghon itir nguibabar kal-
abusin ikiam.

Gumazir paza ia gamigha ian biziba okemeziba,
apaniba pazi me damuva, men biziba
okimam.

17 Ian apaniba kamaghin migei:

‘Saion mati bizir kinim, egha bar ikufi.

Ezi gumazitam an apanguvir puvati.

Ki uabi ian mikarzarbar amighti, da ua deragham,
 egh ian duabar amighti, da misigham.’

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin
 mikemegha gifa.”

18 Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ki Jekopin adarazir apangkuvigh, egh men
 akuragham.

Eghti me uari bagh dipenibar ingar, egh der-
 aghvira ua uan nguazimin ikiam.

Egh Jerusalem fomira ikezi moghin, me uam an
 ingaram.

Egh atrivimin dipenim me an danganimra an
 ingaram.

19 Eghti Israelia na minabir ighiabar amuam.

Egh me ighiabar amuva, egh bar
 akongegham.

Eghti ki me damighti me bar avirasemegham,
 egh me ua varazira ikian kogham.

Eghti ki gumazamizir igharazibar amighti,
 me men ziaba dikabiraghan kogham,
 me ziar ekiam me daningam.

20 Israelia fomira gavgavizi moghin ikiam.

Eghti ki men akuraghti me deraghvira uan
 nguazim dapiagham.

Eghti gumazir pazi me damuamiba,
 ki puv me damigham.

21 Eghti men gumazitam uabi men gumazir da-
 panir ekiamin otogh, me gativagh men
 ganam.

Ki uabi gumazir kamın aku uabin boroghira
 izam.

Guizbangira, gumaziba uan ifongiabar gin ghua
nan boroghira izir puvati.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha
gifa.

22 Eghti ia Israelia, ia nan gumazamizibaram
otoghti,
ki ian Godin ikiam.”

23 Ia gan! Ikiavira Itir Godin aningagharim gu-
mazir kuraba bativasava ami,
mati aminir gavgavim ko amozir ekiam me
bato,
egha mati aminir ighuagha aruim men
dapaniba abini.

24 Ikiavira Itir Godin aningagharim iki mangivira
ikiti,
bizir a damuasa nighniziba, a bar moghira
dar amu da givagham.

Eghti ia dughiar abuananamın,
bizir kabagh fogham.

31

*Israelia uamateghizi deraghvira uan nguibamin
ikiam*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Dughiar ki inabazimin, ki Israelian ikiziba bar
men Godin ikiam,
eghti me nan gumazamizibaram otogham.

2 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei:
Apaniba Israelia misozima, men ikiavira itir
varazira apanibagh itagha

ara ghua gumazamiziba puvatizir
danganimın iti.

Ezi ki me gifuegha, arazir aghuibar me gamima,
me ghua avughsazir danganimın ghue.”*

³ Ikiavira Itir God, danganir saghuiamın ikegha, e
bagha izegha kamaghın miġei,

“Ia Israelia, ki ia damighti ia na gifuegh nan
boroghira izasa,

kamaghın ki zurara ia gifonge, ezi nan ifon-
giamın arazir kam iki mamaghira ikiam.

Guizbangira, nan apangkuvim ian itima,
ki ia baghvira iti.

⁴ Ia Israelia, ia mati nan guivir igiar ki bar
ifongezim,

ki ia damighti ia ua kantrin gavgavimın ikiam.

Egh ia akuegh, mati amizir igiaba buabav sogha,
egha ighiam gizir marazi ko akueghiva
ighavamang iki.

---

* **31:2:** Ves 1 ikegha ghua 22in aven itir akaba, da Israelian gumazamizibar gun miġei, me fomira notin amadaghan Judan kantrin Israelin kantrin ike. Gumazamizir kaba arazir kurabagh amima, God apaniba taghizi me me inigha ghua uan kantri ike, me kamaghın a dibori, “Kantri kam notin amadaghan iti.” Ni ves 8in gan. Me dughiar ruarimın kantrin kamın ikezi, eghti datirighın God ua me inigh Israel kantri bagh izeghti me bar moghira ikizir vamiran otivigh deravira iki Godin apengan ikiam. Samarian nguibar ekiam Israelin kantri nguibar mam. Ni ves 5in gan. Efraim anabamin adarasi, a Israelian ikizir dafam. Ezi God Efraimın ziam dibori dughiam, a Israelian notin amadaghan iti darazi bar moghira me dibori. Ni ves 6 ko 9 ko 18 ko 20in gan. **31:3:** Godin Araziba 4:37; Onger Akaba 25:6; Jeremaia 24:6

⁵ Egh ia uam uari, uari bagh Samarian miḡhs̄iabar
wain̄in azenir igiabar ingar.

Egh ia wain̄in azenir kaba oparizir darasi,
ia uari uan wain̄in ikarizir kabar oviziba
iniva bar akuegham.

⁶ Eghti dughiar kam̄in, Efraim̄in anabam̄in
adarazir gumazir eghuvir miḡhs̄iabar itiba,
me kamagh̄in d̄imam,

‘Ia bar moghira dikavigh izi, e Saion̄in Miḡhs̄iam̄in
mavanangam.

E Ikiavira Itir God bagh mangam, en God.’”

⁷ Egha Ikiavira Itir God ua kamagh̄in miḡei,

“Ia, Jekopin adarazi bagh bar akongegh ighiabar
amu,

gumazamizir kaba gumazir igharazibagh
afira.

Ia pamtem, ziar ekiam na dan̄ingamin ighiabar
amu, egh kamagh̄in mikim,

‘Ikiavira Itir God, ni uan gumazamiziba ua me
inigh,

kar Israelian ikiavira itir varazira.’

⁸ Bar guizbangira, ki notin amadaghan itir nguibar
kam ko nguazir otevíba bar uan gumaza-
miziba inigh,

ua men aku izam.

Damazir kuraba itir gumaziba, ko suer kuraba
itir gumaziba ko, amizir navir adaseba ko,
amizir boriba batasava amiba,

me uaghan izam.

Eghti gumazamizir avirim uamategh
nguibar kam̄in izam.

9 Ki men aku izamin dughiamin, me uan arazir
 kurar me amiziba gin amangisi,
 na ko mikim azi, na ko tuavimin izam.

Ki me inigh men faragh mangi dipar aghuim itir
 danganimin otogh,
 men aku tuavir aghuibar mangiti, me ireghan
 kogham.

Guizbangira, ki Israelian afeziamin min
 itima, Efraim nan otarir ivariamın min
 iti.

10 “Ia Kantrin Igharazibar Gumamaziziba, ia der-
 aghvira kuaribar arigh nan akam baragh, ki
 Ikiavira Itir God.

Egh ia nan akar kamın gun bar gu-
 mazamizir ongarimin vongin saghon
 arighatizibar itibav kin.

Ia kamaghin me mikim,

‘Tkiavira Itir God Israelia batoghezi me tintinibar
 ghue,
 ezi a ua me inigh izam.

Egh a ua deraghvira men ganam,
 mati gumazim uan sipsipbar gara me
 geghufi.’

11 Ki Ikiavira Itir God, ki apanir gavgavibar
 agharimin,
 ua Jekopin gumamaziziba, inigham.

12 Eghti me izi Saionin Mighsiamin tugh bar
 akuegh,
 egh bar pamtemin araghasi dim ighiabar
 amuam.

Egh bizir bar aghuir Ikiavira Itir God me
 ganingiziba bagh bar akuegham.

Egh me wit ko, wain ko, olivin boreba ko, sipsipba ko, bulmakaun ki me ganingiziba, me da bagh bar akuegham.

Egh me bar deraghviram otivigham, mati dagher azenim dipamin otevezir puvati. Egh me ua pazi ikian kogham.

¹³ Eghti dughiar kamin guivir igiaba bar akuegh kumatizibagh ighiam, eghti gumazir igiaba ko, gumazir ghuriba uaghan bar akuegh kumatizibagh ighiam.

Ki men azir akaba agivagh, me damuti men naviba bar deragham.

Ki men navibar itir osimtizar amuti, da amiragh ikiti, me bar akuegham.

¹⁴ Ki gumazamizar amuti, me ofan aviriba inigh na bagh izam.

Eghti kamaghira, ofa gamir gumaziba dagher aghuir aviriba ikiam.

Eghti ki bizir bar aghuiba uan gumazamizar aningti,

me bizitamın oteveghan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God Israelian apangkufi

¹⁵ Ikiavira Itir God kamaghın miği:

“Me Raman nguibamın tiarir mam barasi, azir akam ko tuatem.

Reselin boriba ua itir puvati.

Kamaghira, a uan ovengezir boriba bagha azi.

A navir amirizim inian aghua.†

16 Ezi ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
Resel, ni uam azian marki.
Ni uan damazimin teriba adisigh.

Nin azir akam pura zuir puvati.
Nin boriba apanibar kantri ategh ua ni bagh
izam.

17 Ki Ikiavira Itir God ki kamaghin migei:
ni bizir otivamin kam ginighnigh.
Nin boriba uamategh uan nguibamin iza-
mimin dughiam ni a mizuam.

18 “Ki Efraimin adarazir azir akam baregha gifa.
Me azia kamaghin migei:

‘Tkiavira Itir God, ni e akirasa, mizazim e ganingi,
mati gumazim bulmakaun igiar orazir pu-
vatigha akaba batozim misosi.

Ikiavira Itir God, nirara en God,
kamaghin ni ua e ateghti, e uamategh ni bagh
izam.

19 E ni ategha givagha, datirighin e ua uan
nighnizibagh iragha gifa.

Egha e uan osimtizim gifozir dughiamin, e
osemegha bar aghumsiki, egha dapaniba
avingi.

Faragha en adarazi gumazamizir igiabar min ike,
egha me arazir kurar aviribagh ami.

---

† 31:15: Resel a Jekopin amuim, ezi Israelia kamaghin nighnisi, a men inaghamir amebam. Me fo, Reselin kuam afazir mozim Raman nguibamin iti. Kamaghin amizi, gumazamizir kaba kamaghin migei, Resel Raman nguibamin ikia uan ovavir borir oveaghuezibagh nighnigha aziavira ikia iti.

Egha datirighin e uan arazir kuraba, bar dar aghumsiki.'

20 Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:

Ki bar Efraim gifonge, a nan otarim.

Ki zurara an ziamin dia, egha puv a ginighnisi. Dughiar mabar ki an atari.

Ezi guizbangira ki a ginighnigh an apanguvigham.

21 "Ia Israelia, ia uan nguibam ategha ghuzir tu-avir kam, ia deragh a ginighnigh, egh ia ua izisi, ababanir taba uari bagh ada asegh.

Ia Israelia, ia mati nan guivir igiar ki bar ifongezim, ia datirighin uamategh uan nguibabar izi.

22 Ia mati nan guivim, egha ia akirim na gasara.

Ia manadzoghin navir pumuning itir arazim ategham, egh ua na bagh izam?

Ki Ikiavira Itir God, ki arazir igiam atizi a nguazir kamın oto.

Arazir kam kamakin:

Mati amizim ua uan pam gifuegha, an ikiasa an azangisi."[‡]

Ikiavira Itir Godin gumazamiziba dabirabir aghuim ikiam

23 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a kamaghin mikeme:

"Ki gin Judan nguazim damighti, a deraghvira ikiam.

[‡] 31:22: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

Eghti Judaba uan nguazim ko nguibar ekiabar ikiam.

Egh me fomira mikemezi moghin ua mikim suam,
‘Ni Ikiavira Itir Godin mighsiam,

Ikiavira Itir God nin ikia, bar arazir
aghuibagh ami!

Ikiavira Itir God bar deraghvira ni damu!’

²⁴ Gumazir azenibar ingariba ko, gumazir sipsip-
bagh eghuva, egha dar gariba sara uaghan,
me Judan nguaziba ko nguibar ekiabar ikiam.

²⁵ Eghti gumazitam in mikarzim amiragham, ki ua
gavgavim a daningam.

Eghti gumazitam amiragh damaziba an siram, ki
gavgavir igiam a daningam.”

²⁶ Ezi ki osegha dikavigha tintinibar gari, egha
ghaze, ki deragha akui. §

²⁷ “Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki dughiar
mam amisefe, egh ki gumazamiziba ko asizibar
amighti, da Judaba ko Israelian nguazimin otiv
bar avirasemegham. Mati gumazim dagher
azenimin ingarigha, dagher aviribagh amizi da
otifi. ²⁸ Ki fomira da asiasa dar gara, da abigha,
egha dagh asighasigha paza dagh ami. Egha
datirighin, ki dar ganiva, dar ingariva da oparti
da deraghvira ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki
kamaghin mikeme. ²⁹ Eghti dughiar kam in gu-
mazamiziba ua kamaghin akar isin zuir kam in

---

§ **31:26:** Akar kam in mingarim deragha otozir puvati, egha
uaghan kamaghin deragha otozir puvati, tina akar kam akuni. A
ti Jeremaia, o ti gumazir igharazim? E foghan kogham. **31:28:**
Jeremaia 1:10; 44:27; Daniel 9:14 **31:29:** Esekiel 18:2

mikiman kogham: Afeziaba ko amebaba wainin ovizir angamtiziba api. Ezi wainin ovizir kaba isingtiziba puvatigha boribar akabav sozi men atariba me giri. ³⁰ Puvati. Dughiar kamın, gumazitam arazir kuratam damigham, a uabi aremegham. Mati gumazim wainin ovizir anizir puvatiziba amezi, da an akam misozi an atariba a giri.”

³¹ Egha Ikiavira Itir God migia ghua kamaghin migia ghaze, “Dughiam a iziti, ki Israelia ko Judaba, me ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuam. ³² Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Akar Dikirizir Gavgavir Igiam, ki fomira men ovavir afeziaba ko amizir Akar Dikirizir Gavgavim, an an min mangan kogham. Fomira itir dughiam, ki uan dafarimin men suigha me inigha Isipin kantri ategha azenan ize, egha ki men pamın min itima me nan amuimin min iti. Egha me Akar Dikirizir Gavgavir Ghurir kam abiki. ³³ Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ia migei, Gin iza-min dughiam otoghti, ki Israel ko Akar Dikirizir Gavgavim damighti, a kamaghin mangam: Ki uan araziba men nighnizibar arigh, egh da isiva men navir averiabar da osiram. Egh ki men Godin ikitima me nan gumazamizibar ikiam. ³⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, dughiar kamın gumazamiziba vaghvagh uan namakaba ko uan adarazir sure damuan kogham suam, ‘Ia

---

31:30: Godin Araziba 24:16; Aisaia 3:11; Esekiel 18:4; 18:20

31:31: Matyu 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1 Korin 11:25; 2 Korin 3:6   **31:31:** Hibru 8:8-12   **31:33:** Jeremaia 24:7; 32:40; Hibru 10:16   **31:34:** Aisaia 11:9; Maika 7:18; Habakuk 2:14; 1 Tesalonika 4:9; Hibru 10:17

Ikiavira Itir God gifogh.’ Puvati. Me bar moghira na gifogham, gumazamizir kiniba ko ziaba itir gumazamiziba. Eghti ki men arazir kuraba gin amadaghiva ua dagh nighnighan kogham.”

35 Ikiavira Itir God angazangarim aningasa aruemin ingari,
 egha a iakinim ko mikoveziba dimagaribar angazangarim aningasa
 dar ingarigha, dar danganibar da ariki.
 Egha an ongarim fezi, ongarir ekiaba dikava pamtemin dipiraghira tingazi.
 An ziam kamakin, Ikiavira Itir Godin Gavgav-
 iba Bar Itim.

A kamaghin mikeme:

36 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
 Israelian adarasi, me zurara iki mamaghira ikiam,
 mati aruem ko iakinim ko mikoveziba.
 Eghti aruem ko iakinim ko mikoveziba, me uan ingangarir ki me ganingizim damuan kogham,
 eghti dughiar kamra Israelian adarazi givagham.

37 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
 Gumazitam ti overiamin danganibar ababaniba bar da inigh,
 egh gumazir kam ti nguazimin dikinimin magirigh,
 nguazimin oteviba bar dar ganigh der-
 aghvira dagh foghti,
 eghti dughiar kamra ki Israelian gumazamiziba akirim ragh bar me gasaraghiva,

men arazir kurar me amiziba ikarvaghham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

³⁸ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ki dughiar mam amisefe, eghti me ua Jerusalem in ingaram, nan nguibar ekar kam. Jerusalem divazir notin amadaghan ghuzimin ababanim, an Hananelin Tauan ikegh mangi divazimin Mikebamin Tiar Akamin tugham. ³⁹ Eghti an mitaghniyam mangi Garepin mighsiar dozimin, aruem ghuaghiri naghin tugham, egh ua ragh mangi Goan nguibamin tugham. ⁴⁰ Egh nguibamin mitaghniyam mangi sautin amadaghan mangi Kidronin danganir zarimin miriam gighuigham. Nguibamin mitaghniyam aven nguazir kam, matmatiam ko danganir avereniba akurim iti. Eghti aruem anadi naghin nguazir zarimin ruaghatevibar itir danganir kaba, bar moghira uaghan nguibar kam in mitaghniyam in aven ikiam. Eghti mitaghniyam aruem anadi naghin mangi Hoziaba Zuir Tiar Akamin tugham. Eghti nguazir nguibar ekar kam in aven itiba, kar bar nan nguibabara, ki Ikiavira Itir God. Eghti apaniba izi nguibar kam gasighasigh, uam an biziba akararighan kogham. Puvatigham. Nguibar kam a deraghvira iki mamaghira ikiam.”

32

Jeremaia nguazir otevir mam givese

¹ Ezi namba 10 in azenimin Sedekaia Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God akam

isa Jeremaia ganingi. Kar Atrivim Nebukatnesar Babilonin atrivimin iti a namba 18in azenim.

² Ezi dughiar kamın Babilonin atrivimin midorozir gumaziba, Jerusalemın nguibamin divazim azui, ezi Godın akam inigha izir gumazim Jeremaia Judan atrivimin dipenimin boroghın itir danganimın kalabusın aven iti.

³⁻⁵ Jeremaia faragha kamaghın Godın akam inigha izir gumazimin mın akam akuri, “Ikiavira Itir God kamaghın mikeme: Bar guizbangira, ki Babilonin atrivim ateghti a nguibar ekiar kam iniam. Eghti Sedekaia Babilonian arımangıghan kogham, kar Kaldiaba. Puvatı. Ki Ikiavira Itir God, ki Babilonin atrivim ateghti an an suiragham, eghti Sedekaia, Nebukatnesarın guamin tugh, gua uaghara uaningın gan, egh ni an azangsiziba deraghviram ada ikarvaghham. Nebukatnesar Sedekaia inigh Babilonin mangıghti, a nguibar ekiar kamın iki mangi dughiar ki uam a ginighnighamimin tugham. Kamaghın amizi, ia Babilonia misoghsı damuva, ia me dikabiraghan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gıfa.” Ezi Atrivim Sedekaia akar kam baregha, kamaghın Jeremaian atara ghaze, “Tinara ni mikemezi, ni Godın akam inigha izir gumazimin mın akar kam akuri?” Egha Sedekaia maghıra Jeremaia inigha kalabus gati.

⁶ Kar Jeremaian akamra. Ki Jeremaia, ki kalabusın itir dughiamin, Ikiavira Itir God kamaghın na mikeme:

⁷ “Ni oragh. Nin aveghbuam, Hanamel, a nin afeziar dozim Salumin otarim, a ni bagh izam. Egh a nguazir Anatotin itim givesi nin azangam.

Ni fo, ni an aveghbuar bar an boroghira itim, ezi ni nguazir kam givezamin faragh mangamin gumazim.”*

⁸ Ezi Hanamel gin iza danganir midorozir gumaziba iti naghin kalabusin nan gani, Ikiavira Itir God mikemezi mokin. Ezi Hanamel kamaghin na mikeme, “Ni Anatotin nan nguazim givesegh, a Benjaminin anabamin nguazibar nguazir otevir mam. Ni fo, ni nan aveghbuar roghira itim, ni nguazir kam in faragh mangi a givezamin gumazim. Ni ua bagh a givezeghti, nguazir kam nin nguazimra ikiam.” Egha Hanamel uabi mikemegha givazi, ki fo, kar Ikiavira Itir Godin akamra, eghti ki Ikiavira Itir God ifongezi moghira damuam.

⁹⁻¹⁰ Egha ki nguazir kam givese. Ki nguazim givezasa akam akirigha an osirigha, gumazir mabar damazibar, uan ababanim a gati. Egha ki nguazir otevimin ivezim bagha 200 silvan dagiaba mengegha, da isa Hanamel ganingi.

¹¹ Egha ki nguazim givezasa akar dikirizir akinafarir pumuning osiri, ezi akinafarir kamning bizir ga damuasa akam akirizir akaba aningin iti. Ezi akinafarir mam ki a dukua, ezi igharazim ki a dukuazir puvati. ¹² Egha ki akinafarir otevir kamning inigha Baruk ganingi, a Nerian otarim, egha Masean igiavotarim. Ezi gumazir aviriba nan garima, ki nguazim givezasa bizir kabagh ami. Nan aveghbuam Hanamel ko, gumazir akinafarimin men ziaba osiriziba, ko Judan gumazir danganir kam in aperaghav

---

* **32:7:** Ofa Gami 25:25in itir akamin gan.

itiba, me bar moghira bizir kabar garima, ki dagh ami. ¹³ Gumazir kaba garavira itima, ki kamaghin Baruk migei, ¹⁴ “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a kamaghin migei, ‘Baruk, ni akar dikirizimin akinafarir kamning inigh, dukuazir puvatizim ko dukuazim. Egh aning isi nguazir minetam darugh, eghti aning deraghvira dughiar ruarimin ikiam.’”

¹⁵ Guizbangira, arazir kamın mingarim kamakin: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, Israelian God, a ghaze, Gin gumazamiziba ua dipeniba ko, nguaziba ko, wainin azeniba nguibar kamın a dagh ivezam.

Jeremaia Ikiavira Itir God ko migei

¹⁶ Nerian otarim Baruk, akar dikirizir gavgavim itir akinafarim inigha givazi, ki kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, ¹⁷ “O Ikiavira Itir God, nan Ekiam, nin gavgavir ekiamın, ni overiam ko nguazimin ingari. Ni bizitam damusi iburaghan kogham. ¹⁸ Ni zurara tausenin gumazamizir aviribar apangkufi. Eghti gumazitam arazir kuratam damigham, ni ivezir kuram a daningiva, uaghan an boriba ko an arazir kuraba ikarvaghham. God ni bar gavgafi, ezi nin gavgavim bar en gavgavim gafira. Ezi nin ziam kamakin: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim. ¹⁹ Ni bizir aghuibar amuasa nighnisi. Ni gavgavim ikia, egha ni ingangarir ekiabagh ami. Ni gumazamiziba amir biziba ni bar adar gari. Egha ni vaghvagha

gumazamiziba amir araziba tuisigha, arazir me amibar ivezimra ikarvagh me ganidi.

²⁰ “Ni fomira Isipin kantrin mirakelin ekiabagh ami. Egha ni Israelia ko gumazamizir igharaziba bar, men tongin arazir kamagh garibagh amuavira iti. Kamaghin amizi, gumazamiziba bar ziar ekiam ni ganidi. ²¹ Nin gavgavir ekiamin, ni mirakel bagh amua, egha bizir ekiar igharagha garir aviribagh ami, egh Isipia damuti me bar atigham. Ezi arazir kam in uan gumazamiziba Israelia, ua Isipin me inigha azenan ize. ²² Egha ni men ovaviba ko akam akirizi moghin, ni nguazir kam me ganingi. Nguazir kam bar dera, ezi dagheba an ikia bar deraghaviram aghui. ²³ Me nguazir kam inigha an ikia, egha nin akaba ko Arazir Ni Me Ganingiziba, me dar gin zuir puvati. Me nin akam batuegha nin Arazibar ikiavkini. Kamaghin amizi, ni bizir kurar kabagh amizi, da me batifi.

²⁴ “Ni gan. Datirighin Babilonia me misoghasava amua, Jerusalem ekiarugha gifa. Me nguibar ekiamin divazim boroghira mitivigh misoghasa nguazim akuvagha divazim boroghira dar pozir ekiabav kini, egha nguibam iniasa. Apanir kaba me misozima, me dagheba puvatigha, arimariar kuraba me batifi. Kamaghin Kaldiaba Jerusalem iniam. Bizir ni mikemeziba, da otivigha gifa, ezi ni datirighin dar gari. ²⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ni uabi nguazir kam givezasa kamaghin na mikeme, ‘Ni gumazamiziba inigh iziti, me uan ziaba akinafarir dikirizir kam in ada osiram.’ Ezi Kaldiaba me nguibar ekiar kam ini-asava ami.”

²⁶ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei, ²⁷ “Ni gan! Ki uabi ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamın gumamaziziba bar moghira men God. Ki bizitam damuan iburaghan kogham. ²⁸ Kamaghin amizi, ki Babilonin Atrivim Nebukatenesar ko Kaldiabar midorozir gumaziba, ki me ateghti me nguibar ekiam iniam. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme. ²⁹ Me izi nguibar ekiar kam daboroghti a isigham. Eghti avir kam dipeniba bar dar isigham, dipenir kaba gumamaziziba faragha dagh isin ghuavanaga, ofan migharir mughuriar aghuim zuiba aser Bal bagha dagh amua, wainin ofaba aser igharaziba bagha da inge. Ezi gumamaziziba amir arazir kaba na gamima ki bar aningaghe.

³⁰ “Israelia ko Judaba, me igiamra ikia iza datirikin, me nan damazimin arazir kurabaram ami. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Me arazir kurar kamın na gamima, ki aningaghe.

³¹ Me Jerusalemın ingarir dughiamın ikegħa iza datirikin, Jerusalemia na gamima ki bar aningaghe. Kamaghin amizi, ki nguibar ekiar kam uam an ganan aghuagħa a gasighasighasa.

³² Israelia ko Judaba na damuti ki bar men aningaghivira ikiasa, me arazir kurar igharagħa garibagħ amuavira iti. Gumamazizir kiniba ko, atriviba ko, gumazir dapaniba ko, ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumamaziziba ko, Jerusalemın itir gumamaziziba, me bar moghira arazir kurabagħ

ami. ³³ Me akirim ragha na gasaragha, nan boroghın izir puvati. Ki dughiar aviribar men arazir kuraba bagha men sure gami, ezi me nan akam baraghan aghua, egha dar gın zuir puvati. ³⁴ Ki uan ziam fasa inabazir dipenir kam, me asebar marvir guaba aven da asezi, da bar kuri. Egha arazir kamın me dipenim gamima, a nan damazimın bar mize. ³⁵ Egha me Hinomın danganir zarimın asem Balın ziam fasa danganim akiri. Egha me uari uan boriba isi asem Molekin ofa damuasa. Ki kamaghın damuasa me mikemezir puvati. Ezi ki uaghan arazir kam me daningasa nighnizir pu. Bar puvati. Me arazir bar kurar kurizir kam damuan ki ifongezir puvati. Me kamaghıram amua Judabar naviba fezi, me arazir kurar kamın osımtızim iti.”

Ikiavıra Itir God uan gumazamiziba deragh me damuam

³⁶ Ikiavıra Itir God, a Israelian God, a kamaghın miği, “Gumazamiziba kamaghın miği, ‘Apaniba e misozima, e dagheba puvatizi, arımarıar kuram e gasıghası. Eghti arazir kamın Ikiavıra Itir God, Babilonın atrivim ateghti a en nguıbar ekıar kam inıam.’ Ezi ki nguıbar ekıar kam gınıghnıgha, egha akar ıgharazim iti. ³⁷ Bar guızbangıra, ki anıngaghegha atara gumazamiziba batoghezi me ghuezir kanrıba, ki kanrıba kaba da ua me inıam. Egh men aku ua nguazir kamın ızeghti,

---

32:33: Jeremaia 2:27; 7:13; 7:24   **32:34:** 2 Atrivıba 23:10; Jeremaia 7:30-31; 19:1-6   **32:35:** Ofa Gami 18:21; 2 Atrivıba 23:10; Jeremaia 7:31   **32:37:** Godın Arazıba 30:3; Jeremaia 23:6; Esekıel 37:21

me deraghvira ikiam. ³⁸ Egh me nan gumazamizibar ikiti, ki men Godin ikiam. ³⁹ Ki men navir averiabar aven navir vamira me danighti, me tuavir vamiran gin mangam. Egh me zurara nan atiating nan apengan ikiti, ki me ko men boriba sara deraghvira me damuam. ⁴⁰ Egh ki me ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuam. Eghti Akar Dikirizir Gavgavir kam iki mamaghira ikiam. Ki kamaghin akam akirigh suam, Ki deragh me damuamin arazim ateghan kogham. Egh ki nighnizir aghuim me daningam, eghti me nan atiating nan apengan ikiam, egh me ua na ateghan kogham. ⁴¹ Egh ki uaghan uan navir averiamin aven nighnizir vamira ikiam, kar ki me gakuegh deraghvira me damuam, egh me ateghti me deraghvira nguazir kam in ikiam.

⁴² “Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migei, Ki faragha bizir kurar mabagh amizi da otiva, me gasighasiki. Ezi, kamaghira, ki me bagh akam akirizi moghira, ki datirighin bizir aghuir avirim damuti da me bativti, me dabirabir aghuim ikiam, ⁴³ Gumazamiziba ghaze, ‘Ikiavira Itir God nguazir kam isa Kaldiaba ganingi. Kamaghin amizi, nguazir kam a ikuvigha gifa, ezi gumazamiziba ko asiziba an itir puvati.’ Ezi kirara, ki ghaze, gin Judaba ua uan nguazim dapiagh, egh me nguazim uam a givezegh anemangam.

⁴⁴ “Gumazamiziba nguazim givesi akar dikirizibar akinafariba da osiram. Egh men damazibar gumazamizir maba me akar dikirizim damuva, uan ababanibar arighiva

akınafarir kabar kumam. Da nguazir otevir kaba: Benjaminin anabamin nguaziba ko, Jerusalem boroghin itir danganiba ko, Judan nguibar ekiar igharaziba ko, mighsiar dozir aruem uaghiri naghin itiba ko, mighsiaba itir danganir igharaziba ko, sautin amadaghan Negevin danganim sara. Eghti dughiar kamin, ki Judan kantri damighti, a ua deraghvira ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

33

Ikiavira Itir God uan akar dikirizim damuti a guizbangira otogham

¹ Jeremaia, atrivimin divazimin aven itir midorozir gumazibar danganimin kalabusin ikiavira itima, Ikiavira Itir God akar igharazim a ganiga ghaze, ² “Ki Ikiavira Itir God, ki bizitam damusi a ginighnighiva, ki bizir kam damighti an otogham. Ki Ikiavira Itir God, kar nan ziamra. Ezi ki kamaghin migei: ³ Ni nan dimti, ki nin dimdiam ikaragham. Egh bizir ekiar modogha itir ni fozir puvatiziba, ki dar gun ni mikimam.

⁴ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki Jerusalem dipeniba ko, Judan atrivimin dipenibagh nighnisi. Apaniba iza Jerusalem avinigha, an divazim boroghira mitivigh misoghasa nguazim akuvagha, divazim boroghira dar pozir ekiabav kini, egha nguibar ekiam iniasava ami. Ezi Jerusalemia uari uan dipeniba apirigha, divazim gavgavim a daningasa dagiaba ko, ter ararir oteviba inigha ghua

dıvazımın boroghıra da ariki. ⁵ Egha me dıkavıgha Kaldiabav soghasava ami. Ezi ki Jerusalemian arazir kuraba bagha ataravıra ikia, bar puvıram me anıngaghegha, men akuraghan aghua. Kamaghın, apaniba me misoghti me arıghıram, eghti men kuaba men nguıbar ekiamın dipenıbagh izıvaghı.

⁶ “Eghti ki gın nguıbar ekıar kamın akuraghı, eghti nguıbam ko an gumazamizıba ua deragh otıvıghı. Eghti ki dughiar bar aghuım me danıghtı, me deragh dapiaghti, apaniba me misoghan kogham. ⁷ Ki dughiar kamın Judaba ko Israelia damıghtı me ua deraghvıra ikiam. Egh me damıghtı me uan gumazamizir fomıra ikezıba, ikezi moghın gavgavıgh ikiam. ⁸ Me na batuegha, arazir kuram gamı. Ezi ki men arazir kuraba gınamadaghı, egh men arazir kurabar osımtızim agıvagh me damıghtı, me nan damazımın zueghı. ⁹ Eghti nguazir kamın gumazamizıba bar bizir avırir aghuir ki Jerusalemia gamizıbar ganıghı. Egh gumazamizir kaba bar akuegh navir amırızim nan ikıva, zıar ekiam na danıngam. Egh gumazamizir kaba Jerusalemian dabırabır aghuımın ganıva, bizir aghuir ki Jerusalem ganıngızıbar ganıva, atıating nıghıva akong dıgavır kuram damıghı.”

¹⁰ Egha gın İkiavıra İtir God kamaghın mıgei, “Datırıghın gumazamizıba ghaze, ‘Nguıbar ekıar kam ikuvıgha gıfa, ezi gumazamizıba ko asızıba an tir puvatı. Judan nguıbaba ko Jerusalemın tuavıba pura itı, ezi gumazamizıba ko asızıba dagh aruir puvatı.’ Ezi ki İkiavıra İtir God, ki

ghaze: Gumazamiziba gın ua nguibar ekiar kamın ikiam. ¹¹ Egh me navir aghuimın ikıva, bar akuegh poroghamiba uarir ikiamın isabar amuam. Egh gumazamiziba na mınabir ofaba inigh Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın izam. Egh me ofaba inigh izi, kamaghın ighiaba bangam:

“Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim
bar deravıra e gami.

A zurara bar en apangkufi.

Kamaghın, e a mınamam.

“Dughiar kamın, kı Ikiavıra Itir God, kı nguazir kam damighti a fomıra ikezi moghın ua deravıram otogham.

¹² “Kı Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, kı kamaghın mıkeme: Datırighın nguazir kam ko an itir nguibaba ikuvigha iti, ezi gumazamiziba ko asiziba dar itir puvatı. Ezi gın, gumazamiziba ua nguibar kabar ikiam. Eghtı grazir aghuiba dar aghungam, eghtı sipsipbagh eghuvir gumaziba kantrin kamın nguazir otevíba bar, ua uan ingangarım damuam. Me graziba itir danganir aghuibar sipsipbar aku mangıtı me aghuvsam. ¹³ Egh me uan sipsipba mengam. Ingangarır kam, me uan mıghsiar dozır aruem uaghiri naghın itiba ko, mıghsiaba itir danganir igharazıba ko, Negevin sautın amadaghan iti naghın ko, Benjaminın anabamın nguazım ko, Jerusalemın boroghın itir nguibaba ko, Judan nguibar ekiaba

---

33:11: 1 Eghaghanıba 16:34; 2 Eghaghanıba 5:13; 7:3; Esra 3:11; Onger Akaba 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1

bar, me ingangarir kam damuam. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.”

¹⁴ Egha Ikiavira Itir God ghaze: Dughiar ki misevezim iziti, ki faragha Israelia ko Judaba, me ko dikirizir akam, a guizbangiram otivam.

¹⁵ Ki dughiar kamın, Devitin adarazir aven gumazir bar aghuitam a damighti an otogham, mati Temer Ghuzir Igiam temer aguamin otogham. Gumazir kam atrivimin iki arazir aghuimin gin mangi, guizin arazimin nguazir kamın itir gumamazibagh ativagh men ganam. ¹⁶ Eghti dughiar kamın Jerusalemın nguibar ekiamın itir darasi, me dabirabir aghuim ko navir amirizimin ikiam. Eghti Judaba, God men akurvaghti, me uam osimtiziba puvatigh deravira ikiam. Eghti me Jerusalem ziar kam a darigh a diponam, “Ikiavira Itir God, A Guizin Arazir Aghuimin Mingarim.” ¹⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Devitin ikizimin, Israelia zurara atrivibar otiv ikiam. ¹⁸ Eghti uaghan Livain anabamin ikiziba, me ofa gamir gumazibar ikiam, egh me zurara nan damazimin na bagh ofan igharagha garibar amuam, kar ofan bar isia mighiriziba ko, witin ofaba ko, ofan igharaziba.

¹⁹ Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme, ²⁰ “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei: Ki aruem ko, dimagarim ko, akam akirigha gifa, eghti aning zurara dughiar ki aning bagha inabazimin otivam. Ezi gumazitam nan akar dikirizir gavgavir kam giraghan kogham. ²¹ Ezi kamaghira,

---

33:14: Jeremaia 23:5-6   **33:17:** 2 Samuel 7:12-16; 1 Atriviba 2:4; 1 Eghaghaniba 17:11-14   **33:18:** Diboboniba 3:5-10

gumazitam nan Akar Gavgavir ki Devit ko dikirizir kam abighan kogham, Devit nan ingangarir gumazim. Akar Dikirizir Gavgavir kam kamaghin ghaze, Devitin ikizimin, atriviba zurara otivira ikiam. Ezi uaghan, ki Livain anabamin ofa gamir gumaziba ko, Akar Dikirizir Gavgavim gamua ghaze, Livain ofa gamir gumaziba, me zurara nan ingangarir gumazibar ikiam. Eghti gumazitam Akar Dikirizir Gavgavir kam abighan kogham. ²² Gumaziba mikoveziba ko, ongarimin gigiba mengiva avegham. Eghti kamaghira ki uan ingangarir gumazim Devit ko, nan ingangarir gumaziba, Livaiba, me damighti, men ovavir boriba bar avirasemeghti, gumazamiziba me mengan iburagham.”

²³ Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaian migei, ²⁴ “Gumazamiziba ghaze: ‘Fomira Ikiavira Itir God Israelia ko Judaba me amisevezi, me a baghavira ikizir pumuningin iti. Ezi datirighin an akirim ragha me gasaragha gifa.’ Gumazamizir kaba akar kamagh garibav gia, egha me nan gumazamizibagh ifongezir puvatigha, ghaze, men ganganimin, nan gumazamizibar kantri ovegha gifa. ²⁵ Ezi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei: Ki aruem ko, dimagarim ko Akar Gavgavim akirigha, overiam ko nguazim bagha bizir ki damuasa mikemeziba bar da ariki, ²⁶ ezi bar guizbangira, ki Jekopin ovavir boriba ko nan ingangarir gumazim Devitin ikizim, akirim ragh me gasaraghan kogham. Puvati. Ki Abraham ko, Aisak ko, Jekopin ovavir boriba gativsi, Devitin ovavir boribar tongin atrivibar amuti me otivam. Guizbangira, ki kuarkuvim men iki me damuti, me

ua deraghvira ikiam.”

34

Ikiavira Itir God, migirigiam Atrivim Sedekaian iti

¹ Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko, iza Jerusalemia ko, Judan nguibar ekiaba ko misozir dughiamin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi. Nebukatnesarin apengan itir kantriba bar dar ikizibar midorozir gumaziba, me bar Nebukatnesarin gin ghua Jerusalem misosi. Dughiar kam, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei, ² “Ki Ikiavira Itir God, ki Israelian God, ki ghaze, ni Judan Atrivim Sedekaia bagh mangigh kamaghin a mikemegh: Ki Ikiavira Itir God, ki nguibar ekiar kam isi Babilonin atrivim daningam, eghti an a daboroghti a isigham. ³ Sedekaia, ni an arimangan marki. Puvati. Ni ikiti me nin suiragh ni inigh a bagh mangam. Ni an guamin tugh, egh gua uaghara uaningin gan, egh ni an azangsziba deraghviram ada ikarvagh. Eghti me nin aku Babilonin mangam. ⁴ O Judan Atrivim Sedekaia, ki Ikiavira Itir God, ki akar igharazir kam nin iti. Ni deraghvira nan akar kam barakigh: Me ni misueghti ni aremeghan kogham. ⁵ Puvati. Ni deraghvira iki mangi, egh aremegham. Eghti ni aremeghamin dughiamin, me pauran mughuriar aghuim itim tuegh, ziar ekiam ni daningam, mati me nin Judan atrivibar itir ovaviba bagha amizi mokin. Egh me azi mikim suam, ‘O noki,

en gumazir aruam.’ Ki Ikiavira Itir God, ki akam akirigha egha mikemezi moghin bizir kam otivam.”

⁶ Atrivim Sedekaia Jerusalem in itima, ezi God in akam inigha izir gumazim Jeremaia ghua akar kaba bar a mikeme. ⁷ Ezi dughiar kam in, Babilon in atrivim in midorozir gumaziba Jerusalemia ko, Lakin in nguibam ko, Asekan nguibam ko misosi. Apaniba faragha Judan nguibar divazir gavgaviba itir maba bar ada ini, ezi nguibar 3plan kabara ikiavira iti.

Judaba ingangarir gumazir kiniba paza me gami

⁸ Atrivim Sedekaia ko Jerusalem in gumazamiziba ko, akar gavgavim akirigha ghaze, Men ingangarir gumazamizir kiniba, me me damighti me firighiregham. Ezi dughiar kam in, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi. ⁹ Me kamagh in akam misoke. Israelian gumazitam o amizitam, namakar tam in ingangarir gumazir kinim in ikiti, a gativazir gumazim aneteghti a firighirigh iki. Kamaghira, Judaba namakabar suiraghti me men ingangarir gumazamizir kinibar ikian kogham. ¹⁰ Gumazir dapanir aviriba ko gumazamizir avirir maba akar dikirizir gavgavir kam gifonge, egha me bar akam misuegha ghaze, me pura men ingarir gumazamizir kinibar suighan kogham. Me akam misuegha gifa, egha me ingangarir gumaziba ko, ingangarir amiziba ataghizi me firiaghire. ¹¹ Egha me gin nighnizim giragha, egha gumazir kaba ko amizir kaba inigha, me gamizima me ua ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

¹² Kamaghin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingha ghaze, ¹³ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ian ovaviba ko Akar Dikirizir Gavgavim gami. Me Isipin ingangarir gumazamizir kinibar itima, ki kalabuziar danganimin me inigha azenan ize. Egha gin ki me ko Akar Gavgavim akiri. Akar Dikirizir Gavgavir kam kamaghin migei: ¹⁴ ‘Ia zurara azenir namba 7in vaghavagh, uan ingangarir gumazamizir kinibar amuti me firighiregham. Ian namakaba me ian uari amangiti, ia me inighti me ian ingangarir gumazamizir kinibar otivigh, ian ingangaribar amuam. Egh me ingar mangivira iki 6plan azeniba givagham. Eghti azenir an girara irimra, ia me ateghti me pura mangi.’ Ian ovaviba akar kam gifo, egha me nan akam barazir puvatigha, an gin zuir puvati.

¹⁵ “Ia faragha akar kam bar an gin zuir puvati. Egha bar boghimra, ia navibagh iragha guizin araziba nan damazimin dagh ami. Ia vaghvagh namakar ingangarir gumazamizir kinibar mikimti, me ian ingangarir gumaziba ko ingangarir amizibar ikian marki. Egh uaghan ia nan Dipenimin tuivigh, Akar Dikirizir Gavgavim nan damazimin a damuva mikim suam, Ia uan namakaba ateghti, me pura mangi. ¹⁶ Egha datirighin ia ua nighnizibagh iragh, gumazamizir ia me ataghizi me uan ifongiamin pura ghueziba, ia ua me inigha, me gamizi me ua ian ingangarir gumazamizir kinibar otifi. Ezi arazir kam in ia nan ziar ekiam dikabira.

¹⁷ “Ezi bizir kam bagha, ki Ikiavira Itir God,

ki kamaghin mikeme: Ia nan akamin gin zuir puvati, egha ia aveghbuar kaba ko namakaba, ia ategh mangasa, ia me mikemezir puvati. Egh ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: ki ia ateghti ia uari pura mangam. Guizbangira, ia pura mangi aremegham. Apaniba ian taraziv sueghti ia arimighiregham, eghti tarazi arimariar kuraba iniva arighiram, eghti tarazi dagheba puvatigh arighiram. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir ki ia gamizibar akam baregh, atiating digavir kuram damigham. ¹⁸ Ian ovaviba fomira nan damazimin Akar Dikirizir Gavgavir kam gamua, akam akiramin arazimin gin ghua, bulmakaun nguzim misuegha, akuar pumuningin anebiki. Egha ia bulmakaun akuar kamningin tizimningin arui. Ezi gin ian gumazamizir aviriba Akar Dikirizir Gavgavir kam abiki. Kamaghin amizi, ki ia damighti ia bulmakaun nguzir ian ovaviba misoghezir kam mīraram otogham. ¹⁹ Gumazamizir bulmakaun akuamningin tizimin aruiziba, me akar dikirizim abighti, ki kamaghin bar moghira me damuam. Kar Judaba ko, Jerusalem in gumazir dapaniba ko, atrivim in gumazir dapanir ekiaba ko, ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir igharaziba bar. ²⁰ Ki me isi apanibar dafarim datighti, apaniba me misueghti me arimighiregham, eghti kuaraziba ko asiziba izi men kuabar amam. ²¹ Egh uaghan, ki Atrivim Sedekaia uan gumazir aruaba ko me isi apanir me misoghti me arimighirisi damuamin kabar dafarim datigham. Kar Babilon in atrivim in midorozir gumaziba. Guizbangira, Babilonia ia

ategha ghue.* ²² Eghti ki Ikiavira Itir God, ki mikemeghti, me ua izi Jerusalem ko misogh egh nguibar ekiar kam iniam. Egh men nguibar ekiaba, avimin dar apongegham. Eghti ki Judan nguibaba bar dagh asighasigham, eghti nguibar kiniba ikiti, gumazamiziba dar puvatigham.”

35

Rekapia deravira uan ovavibar akabar gin zui

¹ Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei, ² “Ni mangi Rekapin adarazir gumazamizibar ganiva, egh me ko mikimiva men aku nan Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven itir danganir mam bagh izi. Egh ni wain isi me danighti me aneremam.” ³ Ikiavira Itir God mikemegha givazi, ki ghua Rekapian mav ini, an ziam Jasia. A Jeremaian otarim, egha Habasinian igiavotarim. Ki an aveghbuaba ko, an otariba ko, Rekapin adarazir gumazir igharaziba bar me inigha, ⁴ men akua Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha ki men akua Ikdalian otarim Hananin adarazir danganimin ghu. Hanan a Godin akamin gin zuir gumazir mam. Danganir kam, a Ikiavira Itir Godin Dipenimin gumazir ekiabar danganimin boroghin iti. Egha a Masean danganim gisin iti, a Salumin otarim. Masea, a Ikiavira Itir Godin

---

* **34:21:** Jeremaian akinafarimin itir akaba, biziba otivizir dughiamin gin deravira zuir puvati. Jeremaia saptan kamn aven akunizir akaba, da bizir otivizibar eghaghanim, Jeremaia 37:5 ko 37:11in iti. **35:1:** 2 Atriviba 23:36–24:6; 2 Eghghaniba 36:5-7

Dipenimin gumazir ekiar faragha itim, egha a Dipenibar Tiar Akabar gari gumazim.

⁵ Ezi ki wainin miner izivirizim ko kavin dipaba apiba inigha Rekapin adarazi ganiga, kamaghin me migei, "Aria, ia dami." ⁶ Ezi me kamaghin akam ikaragha ghaze, "Noki, e wainin dipam aman kogham. En ovavim Jonadap, Rekapin otarim, a ikiangsizir mam e ganiga, e ko en ovavir boriba wainin dipabar aman en anogoroke. Bizir kam bangin, e wainin dipaba apir puvati." ⁷ Jonadap uaghan e migia ghaze: Ia dipenibar ingaran marki, egh azeniba oparan marki, egh wainin azenibar ingaran kogh, uaghan wainin azenitam ikian marki. Puvati. E zurara averpenibar ikiam. Egh akar kabar gin mangam, egh e zuamiram oveghan kogham. E dughiar ruarimin nguazir kam in ikiam. ⁸ En ovavim, Rekapin otarim Jonadap, e ganingizir akar kaba e zurara bar dar gin zui. E uan amuiba ko boriba sara wainin dipaba apir puvati. ⁹ E dipenibar ingarir puvatigha, egha e wainin azeniba ko azenir igharaziba puvati. ¹⁰ E purirpenibar iti, ezi arazir kam in, e Jonadap e ganingizir akaba bar adar gin zui. ¹¹ Ezi dughiar Babilonin Atrivim Nebukatnesar iza nguibar ekiar kam ko misozima, e Kaldia ko Sirian midorozir gumazibar atiatingi, egha e Jerusalem in ikiasa akam misoke. Kamaghin amizi, e datirighin Jerusalem in ikiavira iti."

¹² Me mikemegha givazima, ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei, ¹³ "Ki Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ni mangi Judaba ko Jerusalemia kam-

aghin me mikim suam, Ki Ikiavira Itir God, ia nan akamin gin mangamin arazimin, ki ian sure damuasa. ¹⁴ Fomira Rekapin otarim Jonadap, uan adaraziv gia ghaze, me wainin dipabar aman kogham. Ezi fomira ikegha iza datirighin tugha zui, Rekapia uan ovavimin akaba deraviram dar gin ghua, egha wainin dipaba apir puvati. Ezi ki dughiar aviribar akaba ia ganidi, ezi ia nan akam barazir puvati. ¹⁵ Nan akam inigha izir gumaziba, ki dughiar aviribar me amadima, me ia bagha izi, me nan ingangarir gumaziba. Me kamaghin migia ghaze: Ia vaghvagh uan nighnizibagh ira uan arazir kuraba ategh, uan araziba akirigh. Egh ia asebar gin mangiva, dar ziaba fan marki. Ia nan akar kamın gin mangiva, nguazir ki ian ovaviba ko ia ganingizir kam, deraghviram an ikiam. Nan akam inigha izir gumaziba akar kamın gun ia mikeme, ezi ia nan akam barazir puvatigha, an gin zuir puvati. ¹⁶ Rekapin otarim, Jonadapin adarasi, deravira uan ovavimin akabar gin zui. Ezi ia gumazamiziba nan akamin gin zuir puvati. ¹⁷ Kamaghin, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ia Judaba ko Jerusalemia, ia oragh! Ki fomira akam ia mikini, ezi ia kuariba arigha akar kam barazir puvati. Ki ian diazi, ia nan dimdiam ikarazir puvati. Bizir kam bangin, ki damuasa mikemezi moghin, ki bizir kuraba bar adar amuti da ia bativam.”

¹⁸ Egha gin, Jeremaia kamaghin Rekapia migei, “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a ghaze: Ia uan ovavim Jonadapin akaba baragha, egh an akaba bar dar gin ghua, a damuasa ia mikemezir biziba ia bar adagh ami.

19 Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir Godin Gavgav-iba Bar itim, Israelian God, ki ian miği, ia Rekapin otarim Jonadapin adarasi, ian ovavir boriba zurara nan ingangarim damuamin gumazamizibar ikiam.”

36

Jeremaia, Godin akam gumazamiziba bagh a diponasa Baruk miği

¹ Ezi azenir namba 4, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganiga ghaze, ² “Ni akinafarir tam inigh bizir Israel ko, Juda ko, kantrin igharaz-ibar otivamin akaba bar ada osirigh. Ni akar kaba bar ada osirigh, ki Atrivim Josaian dughiamin faragha ni ganingizir akabar ikegh izi, datirighin otoziba sara, ni bar ada osirigh. ³ Eghti Judaba bizir kurar ki me damuamibar akar kaba baregh, uan nighnizibagh ira uan arazir kuraba ateghti, ki men arazir kuraba ko osimtiziba gin amadagham.”

⁴ Ezi Jeremaia dikavigha Nerian otarim, Barukin diazi, a ize. Ezi Jeremaia akar Ikiavira Itir God a ganingiziba bar dar gun a mikeme, ezi Baruk akar kaba akinafarir mamın bar ada osiri. ⁵ Ezi gin Jeremaia kamaghin Baruk miği, “Ki uabi ki Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven mangighan kogham.* ⁶ Kamaghin amizi, ki

36:1: 2 Atriviba 24:1; 2 Eghaghaniba 36:5-7; Daniel 1:1-2

* **36:5:** E fozir puvati, manmaghin amizi Jeremaia Ikiavira Itir Godin Dipenimin mangan aghua. A ti kamaghin nighnisi: an aven mangiti me pazi a damigham o, an aven mangan atiatingiz o, a ti arimariar tam iti o, gumazir aruaba ti aven mangan an anogroke.

osirasa ni mikemezir akinafarir kam, ni a iniasa ki ifonge. Ni dagheba ataghirazir dughiar ekiatam bagh Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven mangiva, Godin akar kaba Judan nguibabar gumamaziziba bagh adar pon. Dughiar kamın me bar moghira uari akuvagh, Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ikiva, uaghan akar kam baragham. ⁷ Ikiavira Itir God atara bar gumamazizir kaba bar men aningaghe, egha bizir kuratamin me damuasa migei. Eghti gumamaziziba ti uan arazir kurar me amiba ategh, Ikiavira Itir God ko mikimti, a men dimdiam baragham.”

⁸⁻⁹ Ezi namba 5in azenimin, an namba 9in iakinimin, Jehoiakim Judan atrivimin itir dughiamin, gumamaziziba uarir akurvaghasa, Ikiavira Itir Godin azangsighasa, dagheba ataghiraghasa dughiar mam amisefe. Ezi Jerusalemın itir gumamaziziba ko Judan nguibabar gumamaziziba bar iza Ikiavira Itir Godin Dipenimin uari akufa. Ezi dughiar kamın Baruk bizir Jeremaia a mikemeziba bar adagh ami. A Ikiavira Itir Godin akaba itir akinafarim inigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. ¹⁰ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenimin divazimin aven tughav ikia, Jeremaian akar akinafarir kamın itiba bar ada dipone, ezi gumamaziziba bar da baraki. Baruk danganir mamın tiar akamin tughav ikia akinafarir kam dibori. Danganir kam, a Safanin otarim Gemarian danganim. A fomira Safanin atrivimin akinafariba osirir gumazimin iti. Danganir kam, a danganir me uari akuvimin pin ikia, egha Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin boroghira iti. Me ziam, Tiarakar Igiam a

garisi.

Baruk atrivimîn gumazir dapaniba bagha akinafarim dibori

¹¹ Mikaia, a Gemarian otarim, egha Safanîn igiavotarim. A Ikiavira Itir Godîn Dipenimîn ikia, Baruk barazima, a Ikiavira Itir Godîn Akar Akinafarir kamîn itiba dibori. ¹² Egha an atrivimîn dipenimîn iraghu. Egha atrivimîn akinafariba osirir ingangarir gumazimîn danganimîn aven ghua garima, gumazir dapanir aviriba apiaghav iti. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Akinafariba osirir ingangarir gumazim Elisama ko, Semaian otarim Delaia, ko Akborîn otarim Elnatan, ko Safanîn otarim Gemaria, ko Hananian otarim Sedekaia. Ezi gumazir ekiar maba uaghan iti. ¹³ Baruk gumazamiziba bagha diponezir akar akaba, Mikaia faragha da baregha, bar dar gun gumazir dapanir kaba me geghani.

¹⁴ Gumazir dapanir kaba, me Mikaian akam baregha, Baruk iniasa gumazir mam amada. Gumazir kamîn ziam, Jehudi, a Netanian otarim, egha Selemian igiavotarim, ezi Selemia, a Kusin otarim. Ezi Jehudi ghua kamaghîn Baruk miġei, “Ni akinafarir gumazamiziba bagha diponezir kam inigh, egh ni izi.” Ezi Baruk akinafarir kam inigha, gumazir dapaniba bagha ize. ¹⁵ An otogha givazima, gumazir dapaniba a miġei, “Ni daperagh egh akinafarir kam diponti e a baragham.” Ezi Baruk akinafarir kam me bagha a dibori. ¹⁶ Me akinafarir kamîn akaba bar ada baragha, atiatigha digavir kuram gami, egha uarira uarir

gari. Egha me kamaghin Baruk migei, “Bar guizbangira, e mangi bizir kabar gun atrivim mikemeka.” ¹⁷ Egha me kamaghin Barukin azara, “Ni e mikemegh. Ni manmaghsua akar kaba osiri? Jeremaia ti migeima ni da osiri, a?” ¹⁸ Ezi Baruk me ikaragha ghaze, “Bar guizbangira. Jeremaia akar kaba bar na ganingi, ezi ki finfinim inigha, an akaba akinafarir kamın bar ada osiri.” ¹⁹ Ezi gumazir dapaniba kamaghin Baruk migei, “Ni mangi Jeremaia inigh gua mangi modogh. Ni gumazitam ateghti a gua modir danganim gifoghan marki.”

Gumazir mam atrivim bagha akinafarim dibori

²⁰ Ezi gumazir dapaniba Barukin dafarimin da akinafarim inigha, a isa Elisaman danganimin aneti, an atrivimin akinafariba osirir gumazim. Egha me dikavigha atrivimin ganasa uari akuvir danganimin ghugha, bizir otivizir kabar gun a migei. ²¹ Atrivim akar kaba baregha, akinafarir kam iniasa Jehudi amada. Ezi Jehudi ghua Elisaman danganimin akinafarim inigha atrivim bagha ize. Egha an atriviba ko gumazir ekar atrivimin boroghira tuivigha itiba, me bagha a dibori. ²² Kar bizir namba 9in iakinimin otiviziba, kar orangtızimın dughiam. Dughiar kam, atrivim uan dipenir a zurara orangtızimın dughiamın itimın ikiava, avimın boroghira aperaghav ikia, uan mikarzim fefem a ganidi. ²³ Ezi Jehudi akinafarim dibora iti, egha osizirir mabar ponegha gıvazıma, atrivim afuar dozir mam inigha, Jehudi diponezir akar otevir akinafarimin itir kam atugha a isa avim mikini. Jehudi

akınafarim dibora ghuavira itima, atrivim kamaghira amuavira ghua, akınafarir otevir maba bar da tue. ²⁴ Atrivim uan gumazir dapaniba ko me bar akar kaba baraki. Egha me tong atia-tia digavir kuram gamizir puvatigha, uan arazir kurabagh nighnigha, egha osemegha uan korotiaba abighizir puvati. ²⁵ Ezi Elnatan ko, Delaia ko, Gemaria, me atrivim akınafarim tuan me bar aghuagha gavgavigha a gakaghori. Ezi atrivim men akam baraghan aghua. ²⁶ Egha atrivim uan otarim Jeramel ko, Asrielin otarim Seraia, ko Apdelin otarim Selemia, akar gavgavimra me ganiga ghaze, Ia mangi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia ko akınafariba osirir gumazim Baruk, aningın suiragh. Ezi Ikiavira Itir God aning modozi, me aningın apizir puvati.

Ikiavira Itir God akınafarir igharazim osirasa Jeremaia migei

²⁷ Atrivim, Baruk osirizir akınafarir kam tuazi a isizi, an gın, Ikiavira Itir God kamaghın Jeremaia migei, ²⁸ “Ni akınafarir igharazim inigh, Atrivim Jehoiakim tuazi isizir akınafarir kamın itir akabar mirarama ada osirigh. ²⁹ Egh ni uaghan, atrivim bagh kamaghın akam osir suam:

“Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın migei, Atrivim Jehoiakim, ni akınafarir kam tuagha kamaghın mikeme, “Tizim bagha Jeremaia akar kam osirigha ghaze, Babilonın atrivim izi nguazir kam gasighasigh, gumamazimba ko asiziba bar me misueghti, me arighiregham?”

³⁰ Kamaghın amizi, ki Ikiavira Itir God, ki

Atrivim Jehoiakim ginighnigha kamaghin migei, an adarazir gumazitam atrivimin otogh, Devitin atrivir dabirabim daperaghan kogham. Eghti Jehoiakim aremeghamin dughiam, me an kuam isi nguazimin anakunighti, aruem a dapongti, dimagarimin ghuariam a giram. ³¹ Eghti ki an arazir kuraba ikarvaghshi, a ko, an boriba ko, an ingangarir gumazir ekiaba sara bar pazivira me damigham. Egh ki damuasa mikemezi moghin, ki bizir kurabar amuti da Jerusalemia ko Judaba bativam. Ki akar kam me ganingizi, me a baraghan aghua.”

³² Ezi Jeremaia akinafarir igiam inigha, egha akinafariba osirir gumazim Nerian otarim, Baruk ganingi. Egha Atrivim Jehoiakim tuazi akar akinafarir kabar itiba, Jeremaia bar adar gun mikeme. Egha uaghan kamaghira ghuzir akar igiar maba sara mikeme. Ezi Baruk akar kaba bar da isa akinafarir igiamin ada osiri.†

Jeremaia mikemezi moghin, God bar pazavira Juda ko Jerusalem gami

37

(Sapta 37:1--40:6)

---

† **36:32:** Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, akinafarir igiar kamin itir akaba, da datirighin Godin Akam Inigha Izir Gumazim Jeremaian Akinafarir kam, an akar faragha zuir akabar aven iti, e da dibori. Egha e fozir puvati, migirigiar kaba me managh ada osiri, egha me ti managh ikegha uam ada osira ghu.

Ikiavira Itir God akam Sedekaian iti

¹ Babilonin Atrivim Nebukatnesar, faragha Josaian otarim, Sedekaia amisevezi, a Judan atrivimin oto. An Atrivim Jehoiakinin danganim ini. Jehoiakin, an ziar mam Konia, egha a Jehoiakimin otarim. ² Dughiar kamın, Jeremaia Ikiavira Itir God, a ganidir akabav gei, ezi Sedekaia uan gumazir dapaniba ko gumazamiziba ko me bar moghira deragha kuariba arigha, akar kam barazir puvati.

³ Egha dughiar mamın, Sedekaia, Selemian otarim Jehukal ko, ofa gamir gumazim Sefanaia, a Masean otarim, aning amadazi, aning Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia bagha ghua kamaghın a migei, “Atrivim ghaze, Ni e bagh Ikiavira Itir God, en God, a ko mikim.” ⁴ Dughiar kamın Jeremaia tighar kalabusın mangam. A zurara gumazamizibar tongın uan ifongiamın mangi izegh gami. ⁵ Ezi uaghan dughiar kamın, Kaldiabar midorozir gumazir Jerusalem misoghasava amiba orazima, Isipin atrivimin midorozir gumaziba, Isip ategha Jerusalemın izi. Kamaghın, Kaldiaba Jerusalem ataki.

⁶ Ezi Ikiavira Itir God akam isa uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi, ezi an akam isa Jehukal ko Sefanaia mikiri. Ikiavira Itir Godin akam kamakin, ⁷ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghın migei: Judan atrivim nan azangsigh na gifoghasa gua amada, egh fogh suam, ki ian akuragham, ti puvatigham? Eghti ni kamaghın atrivim mikim, Isipin midorozir gumaziba ian akurvaghasa Isip ategha izi. Ezi me

izi ia batoghan kogham. Puvati. Me tuavimîn uamategh ua uan kantrin mangam. ⁸ Eghti Babilonia uamategh izi Jerusalema misoghiva, nguibar ekiar kam iniam. Egh me nguibam daboroghti a isigham. ⁹ Kamaghîn amizi, ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira Akar Gavgavimîn ia miġei, Ia uarira uarigh ifar suam, ‘Kaldiaba uamategh Jerusalemîn izeghan kogham.’ Akar kamaghîn garim, a guizin akam puvati. Me ua izam. ¹⁰ Ia ti Kaldiaba me misogha, men midorozir gumazir aviriba bar me abirazi deraghai. Men midorozir gumazir ikivira ikiamin varazira ti duar ekiar aviriba ko midorozimîn osimtiziba iki uan averpenibar ikegh, me guizbangira ua dikavigh izi nguibar kam daboroghti a isigham.”

Me Jeremaia isa kalabus gati

¹¹ Kaldiabar midorozir gumaziba orazi, Isipin atrivimîn midorozir gumaziba Jerusalem bagha izi. Ezi Kaldiaba Jerusalem ategha ghue. ¹² Ezi dughiar kamîn Jeremaia Jerusalem ategha Benjaminîn anabamîn nguazimîn mangasa, egh uan namakabar tongin men nguazir otevir mam iniasa. ¹³ A ghua Jerusalemîn divazimîn tiar akar kamîn oto, me kamaghîn a dibori, Benjaminîn Tiarakam. Ezi midorozir gumazibar gumazir dapanir mam, tiar akar kamîn tughu gumazamizibagh eghuva, men gari me mangi izegh gami. Gumazir dapanir kamîn ziam, a Iriya, a Selemian otarim, egha Hananian igiavotarim. Ezi Iriya Jeremaian suiragha ghaze, “Ki fo, ni ari mangi Kaldiaba ko ikiasava ami.” ¹⁴ Ezi Jeremaia kamaghîn an akam ikaragha ghaze, “Ni ifari. Ki

Kaldiaba bagha zuir puvati.” Ezi Iriya nighnizir gavgavimın Jeremaian akabar itir puvati. Kamaghın, a Jeremaian suiragha a inigha, gumazir dapaniba bagha ghu. ¹⁵ Gumazir dapaniba Iriyan akam baregha, puvıra Jeremaian atari. Egha me benimın a misuegha a isa atrivimın akınafariba osirir gumazim Jonatanın dipenimın kalabus gati. Me faragha Jonatanın dipenim kalabusın mın a gami. ¹⁶ Dipenir kam, an kalabuziar danganım nguazimın aven iti. Me Jeremaia danganir kamın a kalabus gati, ezi a dughiar ruarimın iti.

¹⁷ Ezi gın, Sedekaia Jeremaian aku atrivimın dipenimın izasa me mikeme. Ezi Sedekaia amizir bizir kam, gumazir igharaziba a gifozir puvati. Ezi aning uaningra ikia egha Sedekaia kamaghın Jeremaian azara, “Ikiavıra Itir God akatam ni ganingi, o puvati?”

Ezi Jeremaia ghaze, “Are, Ikiavıra Itir God akar mam na ganingi. Akar kam a kamakin. Me ni isi Babilonın atrivim dafarim darıgham.”

¹⁸ Egha Jeremaia kamaghın Sedekaian azara, “Ki arazir kurar manamın ni gami, o nın gumazir dapanitam, o nın gumazimizibagh amizi, ia na isa kalabus gati? ¹⁹ Nın akam inigha izir gumazir maba kamaghın akam akunigha ghaze, ‘Babilonın atrivim izi ni ko kantrin kamın misoghan kogham.’ Egha datırighın akam inigha izir gumazir kaba managh iti. ²⁰ Ezi uaghan, ga uaning, gumazir ekiam, ki bizir mam bagh nın azangsıghasa. Ni nan apangkuvigh, ua na amadaghti, ki akınafariba osirir gumazim Jonatanın dipenimın mangan marki. Puvatıghtıma, ki an dipenimın iki mangıva

aremegham.” ²¹ Jeremaia mikemegha givazima, Atrivim Sedekaia migeima, me Jeremaia isa atrivimın divazimın aven midorozir gumazibar danganir mamın, Jeremaia isa kalabus gati. Egha atrivim me mikemezi, me dughyaba bar bretba tuer dipenimın, bretba vaghvagha da isa iza Jeremaia ganıdi. Me arazir kam gamuavıra ikia, ghua nguıbar ekiamın bretba bar gıvazir dughiam otozi, me ua kamaghın amir puvati. Dughiar kabar, Jeremaia kamaghıra midorozir gumazibar danganımın kalabusın ikiavıra iti.

38

Me Jeremaia isa mozir mam gati

¹⁻³ Jeremaia kamaghın akam gumazamizibav mikiri, “Ikiavıra Itir God ghaze: Gumazamizir nguıbar ekiar kamın itiba, me arıghiram. Apaniba taraziv sueghti me arımıghiregham, tarazi dagheba puvatıgh arıghiram, tarazi arımarıar kuram pazi me damıghti me arımıghiregham. Kamaghın amizi, me angamıra ikisi, me nguıbar ekiam ategh Babilonın midorozir gumaziba bagh mangi. Egh me Babilonia ateghti me men suıraghti, me arımıghireghan kogham. Ikiavıra Itir God uaghan kamaghın migei, ‘Ki Babilonın atrivimın midorozir gumaziba ateghti me nguıbar ekiar kam iniam.’”

Ezi atrivimın gumazir dapanir maba, Jeremian akar kam baraki. Men ziabar kara: Matan otarım Sefatia ko, Pasurın otarım Gedalia ko, Selemian otarım Jehukal ko, Malkian otarım Pasur.

⁴ Ezi gumazir dapanir kaba ghua kamaghın atrivim migei, “Gumazir kam Jeremaia, a migeir

akaba, nguibar ekiaŕ kamın ikiavıra itir midoroŕir gumaziba ko, gumazamizibar navir averiaba ko, niĝniŕiba ko gavgavim dikabiri. Gumazir kam, men akuraghti me deragh ikian aghua. Puvati. A me ikuvighasa a ifonge. Kamaghın amizi, ni a misueghti, an aremegh.”⁵ Ezi Atrivim Sedekaia kamaghın men akam ikaragha ghaze, “A ian dafarimın iti. Ki ian anogoreghan kogham.”⁶ Ezi gumazir kaba Jeremaia inigha moŕir dipar mamın ghu. Egha me benimın an agharimning ikegha, aghumra anetaghırazima a moŕimın uaghira, moŕir kamın dikinimın tu. Moŕir kam a dipatam an itir puvati. Nguazir beghneazimra an iti. Ezi Jeremaia moŕir dikinimın tuŕi an suemning nguazir beghneazir kam giraghu. Kar atrivimın otarim Malkian moŕim, a midoroŕir gumazibar danganimın ikia atrivimın dipenim avınizi divazimın aven iti.

⁷ Ebetmelek a Itiopian kantrin gumazir mam, an atrivimın dipenimın gumazir dapanir mam, a kamaghın akam baraki, me Jeremaia isa moŕir kam gati. Ezi dughiar kamın, atrivim Benjaminın Tiarakamın boroghıram aperaghav ikia, gumazamizibar kotiam barasi.⁸ Ezi Ebetmelek atrivimın dipenim ategha, atrivim bagha ghua, kamaghın a miĝia ghaze,⁹ “Ga uaning, gumazir aruam, gumazir kaba arazir bar kuramın, akam inigha izir gumazim Jeremaia gami. Me a isa moŕir mam mikini. Eghti a moŕir kamın ikıva, dagheba puvatıĝ aremegham. Ni fo, dagheba nguibar ekiaŕ kamın bar puvati.”¹⁰ Ezi atrivim akar kam baregha, kamaghın Itiopian gumazim Ebetmelek miĝei, “Ni mangi, na ko itir gumazibar tongın

gumazir 30pla inigh, egh ia mangi mozir kamın Jeremaia gekuigh anang. Eghti an aremeghan kogham.” ¹¹ Ezi Ebetmelek gumazir kaba inigha atrivimın dagıaba itir dipenimın apengan itir danganir mamın ghu. Egha me inir ghuriba inigha Jeremaia itir mozir kamın ghu. Egha Ebetmelek inir ghurir kaba isa benir gavgavim gikegha, Jeremaia bagha da kunizi da ghuaghiri. ¹² Egha a kamaghın Jeremaia miği, “Inir kaba uan rezi-amning datigh, egh benir gavgavim inigh izi dagh isin uabi gikegh. Eghti e ni gekuamin dughiamın, benim ni aghoran kogham.” Ezi Jeremaia Ebetmelek mikemezi moghiram ami. ¹³ Ezi me Jeremaia gekuizi a mozimın anabo. Egha me ua Jeremaia isa midorozir gumazibar danganim gatizi a ikiavira iti.

Sedekaia ua Jeremaia ko miği

¹⁴ Ezi gin, Atrivim Sedekaia gumaziba amangizi, me Godın akam inigha izir gumazim Jeremaia iniasa ghue, egha me an akua iza Ikiavira Itir Godın Dipenir tiar akar namba 3ın atrivim bato. Aning uaningra ikiava, atrivim kamaghın Jeremaia miği, “Ki bizitam bagh nin azangasa. Eghti ni deraghvıram a ikaragh. Ni akam nan mongan marki.”

¹⁵ Ezi Jeremaia kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ki akamın gun ni mikemeghti, bar guizbangıra, ni na misueghti ki aremegham. Ki ti niğhnizir aghuim ni danıngti, ni nan akam baraghan kogham.”

¹⁶ Ezi Atrivim Sedekaia akar dikirizir mam Jeremaia bagha a gamigha ghaze, “Bar guizbangıra, Ikiavira Itir Godın bar pın

itim, a Godin ikirimirir angamira itim isa gumazamizibagh anidim, ki an ziamin ni migei, ki ni misueghti ni aremeghan kogham. Egh ki ni isi gumazir ni gasighasighamibar dafarim datighan kogham. Bar puvatigham.”

¹⁷ Ezi Jeremaia kamaghin Sedekaia migei, “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a ghaze, Ni midorozim ategh, egh Babilonin atrivimin gumazir dapaniba ateghti me ni inigh, ni misueghti ni aremeghan koghti, me nguibar kam daboroghti a isighan kogham. Eghti ni uan amuiroghboriba ko ia deraghvira ikiam. ¹⁸ Egh ni Babilonia ateghti me ni inighan kogham, eghti ki me ateghti me nguibar kam inigham, egh me a daboroghti a isigham. Eghti ni uabi men arimangighan kogham.”

¹⁹ Ezi Sedekaia kamaghin Jeremaia migei, “Ki Judan ara ghua Babilonia ko itir darazir marazir ati-atingi. Kamaghin Babilonia ti na isi Judan kabar dafarim datighi, me pazivira na damigham.”

²⁰ Ezi Jeremaia ghaze, “Me ni isi Judabar dafarim datighan kogham. Puvati. Ni Ikiavira Itir God nan akam garugha ni ganingizir akaba bar adar gin mangi, egh ni deraghvira ikiti, me ni misueghti ni aremeghan kogham. ²¹ Egh ni Babilonia ateghti me ni inighan koghti, bizir kurataba ni bativigham. Ikiavira Itir God irebamin min garir bizir mamın aven, bizir kam nan aka. ²² Ezi irebar kamın ki Babilonian garima, me amizir nin dipenimin ikiavira itiba, me inigha men akua Babilonin atrivimin gumazir dapaniba bagha ghue. Ezi ki amizir kaba barazi me kamaghin migei:

“O Atrivim Sedekaia, ni namakabar akam baraki,
me ni gifaragha ni dikabira.

Datirighin dughiar kuram ni bato,
mati nin dagarimning nguazir begheazim
giraghu.

Ezi namakaba anetaki.’

23 “Ki irebar kamın gani, egha ki fo, bar
guizbangira, Babilonia nin amuiroghboriba
iniam. Ezi ni uaghan men ariv avegham. Puvati.
Babilonin atrivim nin suiragham. Egha ni akam
batoghezir arazim bangin, Babilonia nguibar
ekiar kam daboroghti a isigham.”

24 Ezi Sedekaia kamaghin Jeremaian akam
ikaragha ghaze, “Ni, ga uan akamın gun gumazir
igharazitam mikıman marki. Ni mikemeghıva,
aremegham. 25 Gumazir dapaniba kamaghin
oregh suam, ga uaning mikeme, egh me ti izi
kamaghin nin azangsıgham, ‘Ni manmaghin
atrivim mikeme? Ezi atrivim akar manam ni
mikeme? Ni e mikemegh. Ni akar kam mongan
marki. Puvatıghti, e ni misueghti ni aremegham.’
Me akar kamagh garitam ni mikemeghti, 26 ni
kamaghin men akam ikaragh, ‘Puvati. Ki
atrivim ko mıgıa, egha an azangsısi, a ua na
amadaghti ki Jonatanın dipenimın kalabusın
ikian kogham. Puvatıghti, ki dipenir kamın iki
mangı aremegham.’”

27 Egha gın gumazir dapanir kaba bar Jeremaia
bagha izegha, an azangsısi. Ezi ana atrivim a
mikemezi moghin, kamaghin men akaba ikara.
Ezi gumazitam atrivim ko Jeremaian akatam

baraghizir puvati. Kamaghin amizi, gumazir dapaniba ua an azangsighan iburagha, Jeremaia ategha ghu. ²⁸ Ezi Jeremaia midorozir gumazibar danganimin ikiavira ikia ghua, apaniba Jerusalem inizir dughiamin tu.

39

Babilonia me Jerusalem ini (Jeremaia 52:1-11)

¹ Egha namba 9in azenimin Sedekaia atrivimin ikia ghua, namba 10in iakinimin otogha ghua an namba 10in iakinir kamın aruemin oto. Ezi Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar me inigha iza, Jerusalemın nguibar ekiam korogha a iniasa misosi. ² Me misogha ikiavira itima iakinir 6pla gifa, ezi Sedekaia atrivimin itir azenir namba 11 otozi, azenir kamın namba 4in iakinim oto, egha an namba 9in dughiamin, me divazimin vuer mam akarigha, Jerusalemın aven ghue. ³ Egha dughiar kam, Babilonin atrivimin gumazir dapaniba bar nguibar ekiamın aven ghue. Gumazir dapanibar ziabar kara: Nergal Sareser ko, Samgar Nebo ko, gumazir ekiar faragha zuim Sarsekim ko, midorozir gumazibar dapanim Nergal Sareser. Me ghua nguibar ekiamın divazir kamın Arighan Itir Tiarakamın ghuegha, nguibar ekiam gativaghasa a gapiagha iti.* ⁴ Judan Atrivim Sedekaia uan midorozir gumaziba ko me bar moghira garima, Babilonia izima, me

---

38:28: Esekiel 33:21 * **39:3:** Gumazir dapanir kabar ziaba ko men ingangariba me deragha da abighizir puvati.

are. Me dimagarimin suebar ghuava atrivimin dagher azenimin otivigha ghua, danganir divazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamın ghua, nguibar ekiamin otivigha ghue. Egha me Jordanin Fanemin danganir zarimin ghua tuavimin zui. ⁵ Ezi Babilonin midorozir gumaziba men agirazi, me ghua Jerikon nguibar ekiamin boroghın itir danganir zarimin otozi, me Sedekaian suira. Egha me a inigha Atrivim Nebukatnesar bagha ghu. Ezi dughiar kamın Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamin iti, Hamatin nguazimin aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotin aven Sedekaian gara ghaze, Sedekaiia uan arazir kurar an amizimin ivezim iniam.

⁶ Ezi Babilonian atrivim Riplan nguibamin ikia Sedekaian otariba inigha, Sedekaian damazimin bar me misuaghariki. Egha a uaghan Judan gumazir dapaniba me misuaghariki. ⁷ Egha atrivim mikemezi, me Sedekaian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning senin ada ikegha, a inigha Babilonin ghu.

⁸ Ezi Kaldiabar midorozir gumaziba Jerusalemın ikia atrivimin dipenim ko gumazamizibar dipenibagh apongezi da isi. Egha Jerusalem avinizir divaziba bar da akaraghariki. ⁹ Ezi Nebusaradan, a Babilonin gumazir dapanibar faragha zuim, a Jerusalemın iti, a Jerusalemın gumazamizir ikiavira itiba bar me inigha, men akua kalabus bagha Babilonin ghu. Egha uaghan Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua, an gara a ko ikezibar akua, me inigha Babilonin kalabus bagha ghu. ¹⁰ Egha

Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir maba ataghizi, merara Judan nguazimîn ikiavîra iti. Gumazamizir kaba nguaziba ko biziba puvati. Ezi a dughiar kamîn wainîn azeniba ko, azenir igharaziba sara me ganîngi.

Atrivim mikemezi, Jeremaia kalabus ataki

¹¹ Atrivim Nebukatnesar Jeremaia ginîghnigha, egha Jerusalemîn Nebusaradan bagha anemada, Babilonîn gumazir dapanibar faragha zuim. Nebukatnesarîn akam kamakîn, ¹² “Ni mangî Jeremaia inigh deraghvîram an gan. Ni pazi a damuan marki. Ni an ifongiamîn gin mangîva, bizir manam ana damuasa nîn azai, ni a damu.” ¹³ Ezi Babilonîn gumazir dapanibar faragha zuim Nebusaradan, a ko an gumazir ekiar an apengan ikia faragha itimning, Nebusasban ko Nergal Sareser, aning ko Babilonîn gumazir ekiar igharaziba, me bar dikavigha, ¹⁴ gumaziba amangizi, me midorozir gumaziba itir danganimîn ghua Jeremaia ini. Egha me Jeremaia isa, Gedalian dafarim gati. Gedalia, a Ahikamîn otarim, egha Safanîn igiavotarim. Me, Jeremaia inigh an dipenimîn mangasa Gedalia miği. Kamaghîn, Jeremaia ua uan nguibamîn ghua uan namakaba ko Judan nguazimîn ikiavîra iti.

Ikiavîra Itir God akam Ebetmelek ganîngi

¹⁵ Jeremaia faragha midorozir gumazibar danganimîn ikiavîra itima, Ikiavîra Itir God kamaghîn akam isa a ganîga ghaze, ¹⁶ “Ni Itiopian gumazim Ebetmelek bagh mangî, kamaghîn a mikîm suam: Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim, a Israelian

God, a kamaghin mikeme, Ki fomira nguibar ekiar kam gasighasighasa, ezi datirighin nan akamin daghem otogham. Ki nguibar ekiar kam deraghvira a damuan kogham. Ezi ni uabi bizir ki damuasa mikemezibar ganam. ¹⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki mikemes, Ki bizir kam damuamin dughiam, ki nin akuraghti, me ni isi gumazir ni ati-
atibar dafaribar atighan kogham. ¹⁸ Ki deraghvira nin akurvagh nin ganam, eghti me ni misueghti ni aremeghan kogham. Ni nighnizir gavgavim nan iti, kamaghin ni aremeghan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

40

Nebusaradan Jeremaia ko migei

¹ Nebusaradan Jeremaia ataghizi a firiaghirigha zuir dughiamin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi. Babilonia Jeremaia ko, Judaba ko, Jerusalemia inigha senbar me ike, egh men aku kalabus bagh Babilonin mangam. Egha me Raman nguibamin otivir dughiamin, gumazir dapanir faragha zuim Nebusaradan, Jeremaian garima a me ko iti, ezi a anetaghizi a firiaghirigha ghu. ² Ezi dughiar kamın Nebusaradan kamaghin Jeremaia migei, “Ikiavira Itir God, nin God, bizir kurar kantrin kamın otivamimın gun mikeme. ³ Egha datirighin Ikiavira Itir God mikemezi moghin bizir kabagh amima da otifi, Ia Israelia Ikiavira Itir Godin akaba batuegħa, an damazimin arazir kuram gami. Ezi bizir mingarir kam bagħa, bizir kaba ia batifi. ⁴ Ni oragh. Datirighin ki senin nin dafarimning ikezir kam

firi, ezi ni datirighin firighirigh iki. Egh ni na ko Babilonin izisi, kamaghin ni izi, eghti ki deraghvira nin ganam. Ni aghuagh marki, a dera ni iki. Ezi kantrin kamin danganir manaba ni dar mangasa ifonge, ni pura mangi.”

⁵ Jeremaia akar kam baregha, Nebusaradan ataghizir puvati. Kamaghin amizi, Nebusaradan Jeremaia migia ghua ghaze, “Puvatighti, ni Gedalia bagh mangi, an Ahikamin otarim, egha Safanin igiavotarim. Babilonin atrivim Judan nguibabagh ativagh dar ganasa anemisefe. A gumazamizir maba ko kagh ikiti, ni a ko iki. Ni aghuaghiva, managh mangasa ifonge, ni mangi.” Egha Nebusaradan bizir aghuir mam ko dagher maba sara Jeremaia ganigha anetaghizi, a ghu. ⁶ Ezi Jeremaia ghua Gedalia bagha nguibam Mispan ghu. Jeremaia a gumazamizir Judan nguazimin ikiavira itibar tongin me ko iti.

Me Jeremaian akua Isipin zui

(Sapta 40:7--45:5)

Gedalia Judan gavmanin gumazir faragha zuimin iti

(2 Atriviba 25:22-24)

⁷ Judan midorozir gumazir maba uan gumazir dapaniba ko, me kantrin danganir mabar ikiavira iti. Me kamaghin akam baraki, Babilonin atrivim, Gedalia Judan nguazimin, gavmanin gumazir dapanir faragha zuimin ikiasa anemisefe. Ezi a onganarazibagh amir gumazamiziba ko borir Babilonia inigha Babilonin kalabusin ghuezir puvatizir kabar ganamin ingangarim iti. ⁸ Ezi

gumazir dapanir kaba uan midorozir gumaziba inigha, me Gedalian ganasa Mispan ghue. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Netanian otarim Ismael ko, Karean otarimning Johanan ko Jonatan, ko Tanhumetin otarim Seraia ko, Netofan nguibamin gumazim Efain otariba ko, Makan nguazimin gumazim Jesania. ⁹ Ezi Gedalia me ko akam akira ghaze, “Bar guizbangira, ia Babilonia men apengan ikiva, men atiatingan marki. Puvati. Ia nguazir kamın ikiva, Babilonın atrivimin apengan iki deraghvira ikiam. ¹⁰ Ki uabi, ki Mispan kagh ikiam. Babilonia izi en ganamin dughiam, ki Judaba e uan abuir gumazimin ikiam. Iarara, ia uamategh nguibar ia inizir kabar mangi, wainın ikarızir ovıziba ko ovızir igharazir aghuiba inigh, wain ko borebar ingar, egh gın izamin dughiam bagh ada isi minebar arigh.”

¹¹ Ezi dughiar kamın Judan marazi Moap ko, Amon ko, Idom ko kantrin igharazibar iti. Me kamaghın akam baraki, Babilonın atrivim gumazamizir varazira ataghizi me Judan nguazimin itima, ezi atrivim me gativagh men ganasa, Gedalia amisefe, a Ahikamin otarim, egha Safanın igiavotarim. ¹² Ezi Judan gumazamizir apaniba me batoghezi me ghuezir nguibar kaba, me da ategha uamategha Judan nguazimin ize. Egha me Gedalian ganasa Mispan ghue. Egha gın, wainın ikarızir ovıziba ko, ovızir igharazir aghuiba azenibar da isava, me wainın avıriba ko dagher aghuiba iti.

*Ismael Gedalia misoghezi an areme
(2 Atriviba 25:25-26)*

13 Ezi dughiar mamın, Karean otarim Johanan ko, Judan mıdorozir gumazibar, gumazir dapaniba, me kantrin danganir mabar ikegha Gedalia bagha Mispan ize. 14 Egha me kamaghın a migei, “Amonın kantrin Atrivim Balis, ni misueghti ni aremeghasa, Netanian otarim Ismael amadazi, a ize. Ni bizir kam gifo, o puvati?” Ezi Gedalia men akam nighnızir gavgavim an itir puvati. 15 Ezi Johanan ko Gedalia uaningra itir dughiamın, Johanan nımıra kamaghın Gedalian migei, “Ga uaning. Ni na ateghti ki mangi Ismael misueghti ana aremeka. Gumazitam bizir kam gifoghan kogham. Ni aneteghti a ni misueghti, ni aremeghti, Judan datırıghın iza ni akuvagha itiba, me tintinibar mangegham. Eghti en gumazamizir ikiavıra itir varazira, e bar ikuvigham.” 16 Ezi Ahikamın otarim Gedalia kamaghın Karean otarim Johanan akam ikaragha ghaze, “Ni arazir kam damuan marki. Ki fo, ni Ismaelin gun migeir akar kam, a guızın akam puvati. Ni ifari.”

41

1-2 Ismael a Netanian otarim, egha a Elisaman igiavotarim, egha a Judan atrivimın ikızir mam. An atrivimın gumazir dapanir faragha zuir mamın ike. Babilonın atrivim Judan gavmanın faragha zuir gumazimın ikiasa Gedalia amısefe, ezi azenir kamın, an namba 7ın iakinim otozi, Ismael 10plan gumaziba inıgha, Gedalian ganasa Mispan ize. Egha me Gedalia ko apiagha apir dughiamın, Ismael 10plan gumaziba ko me dikavıgha, uan mıdorozir sababa inıgha Gedalia

misoghezi an areme. ³ Ezi Ismael uaghan Judan Gedalia ko Mispan itiba sara misuegha, Kaldiabar midorozir gumazir dughiar kamın Mispan itiba sara misoghezi, me ariaghire.

⁴ Ezi amınzaraghan, gumaziba fozir puvati, Gedalia aremegha gıfa, ⁵ ezi Sekemın nguibam ko, Silon nguibam ko, Samarian nguibamın gumazir 80pla arua iza Mispan boroghıra izi. Me wit ko pauran mughuriar aghuim zuim inigha, Ikiavıra Itir Godın Dıpenim bagha Jerusalemın mangı ofa damuasa zui. Gumazir kaba uan ghua-masızibagh isava, uan korotiaba abıgha, tintinibar uan mikarzibar ghora uan apangkuvim ko osımtızim akakaghasa. ⁶ Dughiar kam, Netanian otarim Ismael men gari, me izima, a Mispa ategha, me gifara aziava me bagha tuavımın zui. A ghaze, an azirakam ti gumazibar amuti, me suam, a me ko apangkuvir kam iti. Egha a ghua me batogha kamaghın me mıgei, “İa izi, Ahikamın otarim Gedalia, ia an ganasa ai ifonge.” ⁷ Me nguibar ekiamın aven ghuezi, Ismael uan adarazi ko me gumazir avırir kabav suegha, men kuaba akunizi me mozir dipar ekiar mam giraghue. ⁸ Ezi gumazir kabar tongın itir 10plan gumaziba kamaghın mıgei, “Ni en misueghti e aremeghan marki. E tuzımın dagher bar avırıba mongezi da iti, witba ko, balıba ko, olivın boreba ko, hanıba. E da ni danıgam.” Ezi Ismael men akam baregha, 10plan gumazir kabav soghezi me ariaghirezir puvati.

⁹ Mozir dipar kam, Judan Atrivim Asa, fomıra ghaze, İraelian Atrivim Basa izi Mispan misoghıva, nguibar ekiam avınighti, Mispan

gumazamiziba dipamin oteveghan kogham. A Mispan gumazamiziba dipamin oteveghan aghuagha an a gikui. Mozir dipar kamra, datirighin Ismaelin adarazi me Gedalia misoghezi an aremezir dughiamin, me gumazir kuar kaba inigha mozir kam gaghuizi, mozir kam izifa.

¹⁰ Ezi gin, Ismael Mispan itir gumazamizir igharaziba inigha, Mispa ategha, men akua Amonin kantrin zui. Babilonin midorozir gumazibar dapanim Nebusaradan, a faragha gumazamizir kaba, Mispan nguibamin me ataghizi me itima, a men ganasa Gedalia amisefe. Ezi Judan atrivimin guiviba uaghan men tongin iti.

¹¹ Ezi Karean otarim Johanan, ko Judan midorozir gumazibar dapanir maba, me Netanian otarim Ismael amizir arazir kuraba bar da baraki. ¹² Kamaghin amizi, me dikavigha uan midorozir gumaziba inigha, Ismael misoghasa an gintigha zui. Me an gintigha ghua Gibeonin nguibamin itir dipar akarer ekiamin boroghram a bato. ¹³ Ezi Ismael Mispan inigha a ko izezir gumazamiziba, me Karean otarim Johanan ko gumazir dapanir mabar ganigha, bar akonge. ¹⁴ Egha me bar Ismael ategha, ivemara Karean otarim Johanan bagha ghue. ¹⁵ Ezi Johanan adarazi Ismaelin suighasa amima, a uan gumazir 8pla ko, me ara ghua Amonin kantrin ghue.

¹⁶ Ezi Karean otarim Johanan, ko gumazir dapanir an gin zuiba, me Ismaelin dafarimin ada ua Mispan gumazamiziba ini. Midorozir gumazir igharaziba ko, men amuiroghboriba, ko atrivimin ingangarir gumaziba, me ikizir kamin

tongin iti. Gumazamizir kabara, Netanian otarim Ismael faragha Gedalia misuegha givagha, egha kalabuziabar min bar me inigha Mispa ategha Gibeonin ghu. Ezi datirighin me bar Gibeon ategha ghue. ¹⁷⁻¹⁸ Johanan men aku Isipin mangasava ami. Ezi me fo, Ismael Gedalia misoghezi an areme, gumazir kam Babilonin atrivim Judan nguazim gativagh an ganasa anemisefe. Egha me atiatia nighnisi, Kaldiaba ti men otivizir biziba baregham, egh izi me gasighasigham. Kamaghin amizi, me Isipin mangasa ifonge. Egha me Betlehemin nguibamin boroghira, Gerut Kimhamin nguibamin otivigha iti.

42

Gumazamiziba Ikiavira Itir God ko mikimasa Jeremaian azangisi

¹ Egha gin, Karean otarim Johanan ko, Hosian otarim Jesania ko, midorozir gumazir maba ko, gumazamiziba bar, kar gumazir aruaba ko gumazir kiniba, me bar dikavigha, ² Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia bagha ghue. Egha me kamaghin a migei, “E uari, ni Ikiavira Itir God, nin God, ni a ko mikim, egh an azaraghti, a en gumazamizir ikiavira itir varazira an en akuragham. E fomira aviraseme, ezi datirighin ni garima, e bar ikizir muziariba iti. ³ E kamagh-sua, Ikiavira Itir God, nin God, tuavir manamin e mangam, ko bizir tizir e damuamim, an e mikemegh.” ⁴ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia kamaghin migei, “A dera. Ki ian akamin amamangati. Ezi ia nan azarazi moghin, ki Ikiavira Itir God, ian God, a ko mikimam. Eghti

Ikiavira Itir God akar manamin na ikaraghti, ki an gun ia mikimam. Ki akatam ian modoghan kogham.”

⁵ Ezi gumazamiziba kamaghin Jeremaia migei, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, nin God, e an akaba bar adar gin mangam. Ikiavira Itir God guizin araziba ko, voroghira zuir araziba zurara adagh ami. Eghti e an akar, an e bagha ni ganingizibar gin mangan koghti, a uan kotin aven e tuisigham. ⁶ Ikiavira Itir God e bagha en azangsiziba ikarvagha ni ganidir akar kaba, da pazi e damuam o, da deragh e damuam, e pura dar gin mangam. Bar guizbangira, e Ikiavira Itir Godin akabar gin mangam, an en God, ezi e deraghvira ikiam.”

Ikiavira Itir God Jeremaian azangsizim ikara

⁷ Ezi Jeremaia Ikiavira Itir God ko migeima, 10plan dughibar gin, an akam a ganingi. ⁸ Ezi Jeremaia dikavigha, Karean otarim Johanan ko midorozir gumazibar dapanir a ko itiba ko, gumazamiziba bar, kar gumazir aruaba ko gumazir kiniba, a men diazi me a bagha ize. ⁹ Ezi a kamaghin me migei, “Ia Ikiavira Itir God ko mikimasa nan azangsiiki. Ezi Ikiavira Itir God, Israelian God, kamaghin migei: ¹⁰ Ia Judan nguazimin kagh ikiti, ki gavgavim ia daningigh, egh ia dikabiraghan kogham. Guizbangira, bizir kurar ki ia gamizir kam, a na gamima ki bar osemi. Kamaghin ki ia akaragh, ua ia asighan kogham. ¹¹ Ia Babilonin atrivimin atiati, ezi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki ia ko iti. Egh ki ian akuragh

an dafarimîn ua ia inigham. Kamaghîn, ia uam an atiatingan marki. ¹² Kî ian apangkuvigh, egh a damuti, a uaghan ian apangkuvigham. Egh ia ateghti, ia uamategh uan nguazimîn mangam. Kî Ikiavîra Itir God, kî mikemegha gîfa.

¹³ “Ezi ia nan akaba batoghan marki, kî Ikiavîra Itir God, ian God. Egh ia kamaghîn mikîman marki, ‘E Judan nguzimîn ikian aghua. ¹⁴ Puvati. E Isipîn mangam. E Isipra ikiti, apaniba e misueghan kogham. Eghti gumazamiziba misoghsi sîghabagh iviva, en diman kogham. Eghti e daghebar oteveghan kogham. E pura Isipîn ikiam.’ ¹⁵ O Judan ikiavîra itir varazira, ia oragh! Ia akar kamaghîn amizim mikemeghti, kî Ikiavîra Itir God, kî akam ian ikiam. Kî Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, kî ia mîgei, Ia ti gavgavigh mangi Isipîn ikiti, ¹⁶ bizir ia atiatiba, da Isipîn ia bativam. Apaniba ia misoghti ia arîghiram, egh ia dagheba puvatigh arîghiram. ¹⁷ Gumazamizir otuegh gavgavigh, mangi Isipîn ikiamiba, me bar arîghiregham. Apaniba taraziv sueghti me arîghiram, eghti tarazi dagheba puvatigh arîmîghiregham, eghti tarazi arîmariar kuram iniva arîmîghiram. Kî bizir kurar kabar amuti, da me bativti, men adarazi bar gîvaghti, men ikiavîra itir varazira, ua ikian kogham.

¹⁸ “Kî Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, kî guizbangîra mîgei: Kî faragha puvîra Jerusalemian anîngagha, bar pazavîra me gasîghasiki. Eghti kamaghîra, ia Isipîn mangighiti, kî bar puvîra ian anîngaghegh, bar pazivîra ia gasîghasigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, bizir kî ia gamiziba bareghîva, ati-

ating, digavir kuram damigham. Egh me pazi ia damuva, egh dibovir akabar ia mikimam. Egh me uari akar kurabar uan apaniba mikimsi, me kamaghin mikimam, 'Ia Judaba ikuvizi moghin, ia ikuvigham.' Egh ia ua uan nguazir kamin ganighan kogham."

¹⁹ Jeremaia Ikiavira Itir Godin akam akunigha givagha, kamaghin migei, "O ia Judan gumazamizir ikiavira itir varazira, ia oragh! Ikiavira Itir God, Isipin mangan ian anogoregha mikeme. Ezi ia akar ikiangsizir ki datirighin ia ganingizir kam deraghviram a ginighnigh. ²⁰ Ia, Ikiavira Itir God, ian God, a ko mikimasa nan azangsigha, kamaghin migei, 'Jeremaia, ni mangi Ikiavira Itir God, en God, ni a ko mikim, egh an azaraghti, an akam e daningigh. Eghti akar manam a ni danighti, ni e mikemeghti, e an gin mangam.' Ezi ia datirighin arazir igharazim damuasava ami. Ian arazir kam, a bar derazir puvati. A ia damuti, ia ikuvigham. ²¹ Ikiavira Itir God, ian God, a ia daningasa na ganingizir akam, ki datirighin ia ganingi. Ezi ia akar kamin gin zuir puvati. ²² Kamaghin, ia deraghvira fogh, danganir ia mangi ikiasa amir kam, apaniba ian taraziv sueghti me arimighiregham, eghti tarazi dagheba puvatigh arimighiregham, eghti tarazi arimariar kuram iniva arimighiregham."

43

Me Jeremaia inigha, gumazamizir ikiavira itir varazira sara Isipin ghue

¹ Akar Ikiavira Itir God, men God, gumazamizibav kimasa Jeremaia mikemeziba, Jeremaia dar gun gumazamizibav kemegha givazima, ² Hosaian otarim Asaria, ko Karean otarim Johanan, ko gumazir akaba batozir maba, me kamaghin Jeremaia migei, “Ni ifari. Ikiavira Itir God, en God, e mangi Isipin ikiasa en anogorogha, e mikimasa ni amadazir puvati. Bar puvati. ³ Kar Nerian otarim Baruk, anarira e dikabinasa nin nighnizimin fe. Ni Kaldiaba e inigh e misueghti e aremeghasa, o en aku kalabus bagh Babilonin mangasa ni ifonge.” ⁴ Egha me akar kam mikemezi, ezi Karean otarim Johanan ko gumazir dapanir maba, ko gumazamiziba bar moghira Ikiavira Itir Godin akam batogha, Judan nguazimin ikian aghua. ⁵⁻⁶ Karean otarim Johanan uan gumazir dapaniba ko, me dikavigha, Judan gumazamizir ikiavira itir varazira, bar moghira me inigha zui. Gumazir kaba, ko amiziba ko boriba, apaniba fomira me batoghezi me kantrin igharazibar ghueziba, me fomira uamategha Judan nguazimin ize. Ezi datirighin Johanan uaghan, Judan atrivimin guiviba ko gumazamizir igharaziba ini. Kar Nebusaradan, Babilonin midorozir gumazibar gumazir faragha zuim, me gativagh men ganasa Gedalia amisefe. Ezi datirighin Johanan ko gumazir dapaniba, Judan gumazamizir kaba ko, Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia ko Nerian otarim Baruk, bar me inigha zui. ⁷ Egha me men akua bar Isipin ghu. Egha arazir kamın me Ikiavira Itir Godin akam batoke. Egha me ghua nguibam Tapanesin

otifi, kar Isipin kantrin nguibar mam.

⁸ Me Tapanesin itima, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme, ⁹ “Ni mangi dagiar ekiar taba inigh mangi Isipin atrivimin dipenir nguibar kamın itimin tiar akamın apengan, nguazim gikuigh an aven dar afegh. Judan marazi nguibar kamın iti, me nin ganti, ni a damu.* ¹⁰ Egh Judan kaba kamaghin me mikemegh: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a kamaghin mikeme: Ki Ikiavira Itir God, ki uan ingangarir gumazim Babilonin Atrivim Nebukatnesarin diagham. Eghti a danganir kamın izam. Egh dagiar ki mozim gikuigha dafezir kabagh isin, uan atrivir dabirabim afagham. Egh a uaghan uan purirpenim asaragh, nguazir otevir dagiar kaba itir kam avaragham. ¹¹ A izi Isipin kantri gasighasigham. Ki gumazir maba me arımarıar kuram inigh arıghirasa me amısefe, eghti dughiar kamın me arımarıar kuram iniam. Ezi gumazir maba me mangi kantrin igharazimin kalabusin ikiasa, ki me amısefe, eghti dughiar kamın me kalabusin mangam. Ezi ki gumazir maba me mangi misogh arıghirasa, me amısefe, eghti dughiar kamın me mangi misoghıva arıghiram. ¹² Egh ki Isipin asebar ziaba fer dipenibar apongegham. Dipenir kaba, da Isipin asebar marvir guaba dar iti. Eghti Nebukatnesar marvir guar katabar apongıva, taba inigh uan kantrin mangam. Egh a Isipin kantrin bizıba bar ada batuegham, mati sip-sıpbagh eghuvir gumazim, uan korotiamın pıba batosi. A Isıpbıba bar me gafıragham. Egh a kantrin

---

* **43:9:** Hıbrun akam deragha mıgırıgıar kamın mıngarım abıghızır pıvati.

kam ategh deraghvira mangam. ¹³ A Isipin iki-amin dughiamin, a dagiar dipenir akinir ruarir dipenir kamın itiba apirigham, gumamaziziba zurara dipenimin ghua, aruemin ziam fe, mati men asem. Egh a bar Isipian asebar ziaba fer dipeniba, bar dar apongti da isigham.”

44

Ikiavira Itir God akam isa Judan Isipin itibagh anidi

¹ Ikiavira Itir God akam isa Judan Isipin itir daraziv kınasa Jeremaia ganıngi. Me Mikdolin nguibam ko Tapanesin nguibam ko, Memfisin nguibam ko, Isipin sautin amadaghan itiba. Ezi Jeremaia kamaghın me migei, ² “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a kamaghın migei: Ki Ikiavira Itir God, ki Jerusalem ko Judan nguibar ekiabagh amizir bizir kuraba, ia bar a dar gani. Ia gan, da datirighın bar ikuvigha iti. Ezi gumamaziziba uam adar itir puvati. ³ Judan kaba me arazir kurar aviribagh ami, ezi bizir kam na gamima ki men anıngaghe. Me asebar ziaba fe, egha ofan migharir mughurıar aghuim zuiba me ganıdi. Me fomira aser kabagh fozir puvati. Ezi ia Judan kagh itiba, ko ian inazir afeziaba uaghan, ia bar moghira aser kabagh fozir puvati. Kamaghın amizi, ki Judan gumamazizibagh asıghasiki. ⁴ Ki faragha dughiar aviribar uan ingangarir gumaziba amangi, me Godin akam inıgha izir gumaziba, me Judaba ia bagha ize. Egha me kamaghın nan akam akura ia gakaghorı, ‘Ia arazir kurir ki aghuazir kabar amuan marki.’ ⁵ Ezi Judan kaba kuariba arıgha akar kam

barazir puvati, egha an gin zuir puvati. Me uan arazir kuram ataghizir puvati, egha me asebar ofa gamir arazim ataghizir puvati. ⁶ Kamaghin amizi, ki bar men aningaghegha, Judan nguibaba ko Jerusalemın tuaviba bar pazavira dagh amua dagh asighasiki. Ezi me ikuvigha kamaghira iti.

⁷ “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, Israelin God, ki datirighin kamaghin migei: Ia manmaghsua uarira uari gasighasighasava ami? Ia arazir kam damuti, ian Judabar tongin itir gumaziba ko amiziba ko boriba, bar moghira ikuvigham. Egh ian ikiavira itir varazira ua ikian kogham. ⁸ Ia datirighin Isipin ikia, egha ia uan dafaribar asebar marvir guabar ingara, ofan migharir mughuriar aghuim zuiba, aser igharagha garibagh anidi. Ezi ian arazir kam na gamima, ki bar puviram aningaghe. Eghti kamaghin ia ikuvigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziba bar ia dipova, akar asuir kurabar ia mikimam. Egh me uan apaniba akar kurabar me mikimsi, me kamaghin mikimam, ‘Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham.’ ⁹ Ian inazir afezibaba ko atriviba, ko atrivibar amuiba, arazir kuram gami. Egha ia uaghan uan amuiba ko arazir kuram gami. Ia bar moghira arazir kam Judan nguibaba ko Jerusalemın tuavibar arazir kam gami. Ia ti bizir kurar kaba ginamadagha gifa, a? ¹⁰ Fomira ikegha iza datirighin, ia arazir kurar kabar aghumsizir puvati. Egha ia nan atiatia nan apengan itir puvatigha, nan Araziba ko arazir ki ifongeziba, ki da isa ia ko ian ovavibagh aningi, ia dar gin zuir puvati.

¹¹ “Kamaghin ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba

Bar Itim, Israelian God, ki mikeme: Ia Judaba, ki ia gasighasighasa nighnigha gifa. Ezi ian tav ikian kogham. ¹² Ia Judan ikiavira itir varazira, ia izi Isipin ikiasa gavgafi. Iarara, ki bar ia gevegham. Egh ia Isipin ikiamin dughiamin, ia arighiram. Apaniba izi ian taraziv soghti ia arighiram, ian tarazi dagheba puvatighiva arighiram, gumazir aruaba ko gumazir kiniba sara. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir ki ia gamazir kaba baregh, me atiating, digavir bar kuram damigham. Egh me ia dipov, ia gasighasigh akar kurar asuibar ia mikimam. Egh me uari akar kurabar uan apanibav mikimsi, me kamaghin mikimam, 'Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham.' ¹³ Ia Isipin itir darasi, ki Jerusalem amizir arazir kamra, ki ia damigham. Apaniba taraziv sueghti me arighiregham, eghti tarazi dagheba puvatigh arighiram, eghti tarazi arimariar kuram iniva arighiram. ¹⁴ Ia Judan datirighin Isipin ikiavira itir varazira, ia Judan nguazimin mangasa bar ifonge. Ezi ian tav asighasizir kam gitaghan kogham, egh uamategh uan nguazimin mangighan kogham. Ia bar moghira ikuvigham. Eghti gumazir bar vaghvazibara uamategh ari mangi uan nguazimin mangam."

¹⁵ Dughiar kamin, Judan avirir ekiam iza uari akuvagha itima, Jeremaia akar kam akuri. Judan Isipin sautin amadaghan itiba, me uaghan iti. Gumaziba bar uari akuvagha ikia, kamaghin fo, men amuiba ofan mughuriar aghuim zuiba aseba bagha dagh ami. Egha gumazir kaba uan amuiba ko kamaghin Jeremaian akam ikaragha ghaze,

16 “Ni Ikiavira Itir Godin ziamin akaba e mikiri. Ezi e akar kam bareghan kogham. Puvati. E aghua. 17 E bizir e damuasa akam akiriziba, e dar amuam. E ofan mughuriar aghuim zuiba, aser amizir kam bagh dar amuam, me kamaghin a dibori Overiamin Kwin. Egh e wainin ofaba a gingam. Mati e fomira, en ovaviba ko atriviba, ko en gumazir dapaniba, e bar moghira Overiamin Kwin bagha ofan kabagh amizi moghin dagh ami. E ofan kaba Judan nguibaba ko Jerusalem tuavibar dagh ami. E dagh amir dughiabar, e dagher aviriba ikia deraghavira iti, ezi bizir kuratam e batozir puvati. 18 E fomira ikegha iza datirighin Overiamin Kwin baghava wainin ofaba ko, ofan igharazir avirir amir kaba ategha, e biziba bar puvati. Apaniba iza en marazi misoghezi me ariaghire, ezi marazi dagheba puvatigha ariaghire.” 19 Ezi amiziba ua kamaghin migei, “E guizbangira, Overiamin Kwin bagha ofan kabagh amua, bisketba tua dagh amima da an nedazim min otifi. Egha e wainin ofaba a ginge. Ezi ni ti ghaze, en paba ti arazir kam in aghua, a? Puvati, me arazir kaba bar dagh fogha, da bagha bar akonge.”

20 Jeremaia akar kam baregha, egha gumaziba ko amiziba virara, kamaghin men akam ikaragha ghaze, 21 “Fomira ia ko, ian ovaviba, ko atriviba, ko gumazir dapaniba, ko gumazamizir igharaziba bar, ia Judan nguibaba ko Jerusalem tuavibar ikia, aseba bagha ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh ami. Ezi ia ti ghaze, Ikiavira Itir God, ti ian arazir kabagh nighnizir puvati, a? Puvati. A deraghviram dagh

fogha dagh nighnisi. ²² Ia arazir bar kuribagh ami, ezi gin Ikiavira Itir God ian arazir kurar kam bar a giporpore. Bizir kam bangin, a ian nguazim gamizi, a ikuvigha nguazir kinimin oto. Ezi gumazitam an itir puvatigha iza datirighin tu. Kamaghin amizi, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba akar kurabar uan apanibav kimasa kamaghin migei, 'Ia Juda ikuvizi moghin, ia ikuvigham.' ²³ Ia aseba bagha ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh amua, egha arazir kuraba, Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Egha ia an Araziba ko an arazir a ifongeziba batuegha, an akabar gin zuir puvati. Kamaghin amizi, dughiar kurar ia batozim ikiavira iti."

²⁴ Egha Jeremaia uam akar maba bar Judabav keme. An akam amizibagh asa, kamaghin migei, "Ia bar Judan Isipin itiba, deragh kuaribar arigh, Ikiavira Itir Godin akam baragh. ²⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a ghaze: Ia uan amuiba ko, uan akar dikirizimin bizibar amuti da otivasa. Ia kamaghin akam akirigha mikeme, 'E ofan migharir mughuriar aghuim zuim tuegh, Overiamin Kwin bagh wainin ofaba ingasa akam akiri. Ezi bar guizbangira, e akar dikirizir kam damuti an otivam.' Aria, ia bizir ia damuasa akam akiriziba, ia mangi dar amuti da otiv.

²⁶ "Ia Judan Isipin iti darazi bar, ia deraghvira kuariba arigh Ikiavira Itir Godin akam baragh. Ikiavira Itir God kamaghin migei: Ki uan ziar ekiam bagha pin arigha guizbangira migei: Ia Judan tav Isipin kantrin ikivira ikiva, akar dikirizir

tam uan ziamin a damighan kogham. Ia ua kamaghin mikemeghan kogham, ‘Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin pin ikiavira itimin ziam, e uan akam gavgavim a ganiga migei.’ Bar puvati. ²⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki deraghvira ia damuan kogham. Puvati. Ki paza ia damuasa ian gari. Ia Judan Isipin iti darasi, ki apaniba amadaghti, me izi ian taraziv soghirarigham. Eghti tarazi dagheba puvatigh arimighiregham. Egh ia bar gevegham. ²⁸ Ian vaghvazibara midorozimin ikuvighan koghiva, Isip ategh ua Judan nguazimin mangam. Ia Judan ikiavira ikia iza Isipin ikezir varazira, ia dughiar kamın deraghvira fogham, tinan akam bar gavgafi, nan akam, o ian akam?

²⁹ “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki ian akakaghsi bizitam kamaghin a damigham. Ia kantrin kamın ikiamin dughiamin, ki ia gasighasigham. Ia bizir kamın ganigh, egh ia fogham, nan akam pura mangighan kogham. Puvati. ³⁰ Bizir ki ia damuamim a kamakin, Isipin Atrivim Hofra, ki a isi apanir a misueghti ana aremeghamimin dafarim darigham. Arazir kamra, ki faragha Judan Atrivim Sedekaia gami. Babilonin Atrivim Nebukatnesar Sedekaian apanim gami, egh a misueghti an aremeghasa, ki a isa Nebukatnesar ganingi.”*

45

44:30: 2 Atriviba 25:1-7 * **44:30:** Jeremaian eghaghanim, a sapta 44in gifa. Dughiar kamın, Jeremaia Isipin kantrin ikia egha ghurigha gifa. Ezi fofozir gumaziba ghaze Jeremaia Isipin kantrin ikia ghua areme.

Jeremaia Ikiavira Itir Godin akam isa Baruk ganidi

¹ Namba 4in azenimin, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughiamin, Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia akam isa Nerian otarim Baruk ganingi. Jeremaia Ikiavira Itir God a ganingizir akaba, bar adar gun mikeme. Ezi Baruk akinafarir mamın ada osiri. Egha aning ingangarir kam gamir dughiamin, Jeremaia kamaghin Baruk mikeme, ²⁻⁴ “Baruk, ni oragh. Ni kamaghin mikeme, ‘Aio! Ki osimtızir aviriba ko mızazir aviriba iti, ezi Ikiavira Itir God ua nan osimtızibagh isivagha ghu. Ki ikiavira ikia, ghua bar iporpore. Nan osimtıziba da gevir puvati. Da kamaghira itima, ki bar amiragha avughsziba puvati.’ Ezi Baruk, ni oragh. Ikiavira Itir God, Israelian God, ni mikimasa kamaghin na mikeme, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei. Ki datirighin bizir ki ingariziba abisi. Ezi ki oparizir biziba, ki da asiam. Bizir ki bighiva asiamin kaba, da bar nguazir kamın gumazamiziba bar me bativam. ⁵ Ezi manmaghin amizi, bizir aghuibara ni bativasa ni ifonge? Ni nighnızir kam atakigh. Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamın gumazamiziba bar pazavira me damigham. Egh ki nin akuragham, eghti ni danganir manamin mangam, me ni misueghti ni aremeghan kogham.’”

Ikiavira Itir God kantrin maba

45:1: 2 Atriviba 24:1; 2 Eghaghaniba 36:5-7; Daniel 1:1-2
45:2-4: Jeremaia 1:10

migirigiam dar iti*

46

(Sapta 46--51)

Isipia midorozimîn ire

¹ Ikiavîra Itir God, kantrin maba bagha akam ikia, egha akar kam isa Jeremaia ganîngi.

² Akar mam, Isipia bagha ghu. Akar kam, a Isipîn atrivim Nekon midorozir gumaziba bagha ghu. Midorozir gumazir kaba Yufretisîn Fanemîn boroghîn, Karkemisîn nguibamîn otifi. Ezî namba 4în azenimîn, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimîn itima, Babilonîn Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko, iza Isipia misogha me dikabîra. Dughiar kamîn, Ikiavîra Itir God Babilonia ginîghnîgha akar kam isa Isipia ganîga ghaze:

³ “Ia Isipia, ia oraba inigh,
mangî misoghsî uari arîgh gan iki.

⁴ Ia hoziabar kîr.
Eghtî ia midorozir gumazir hoziabagh api-
aghira misoziba,
ia uan hoziabar apiagh.

Ia uan midorozir dapanir asuabar aghuigh, tuiv-
igh misoghsî gan iki.

Ia uan afuziba akirîva, egh ia vaghvagh uan
midorozir korotiabar aghuigh.

---

* **46::** Jeremaia Jerusalemîn Godîn akam akuri dughiamîn, God dughiar mabar kantrin igharazir tintinibar itiba bagha akaba isa a ganidi. Akar kaba me bar ada isafuragha Godîn Akam Inigha Izir Gumazim Jeremaian Akinafarimîn aven bar abuan ada ariki.

46:2: Aisaia 19:1-25; Esekiel 29:1--32:32

⁵ Ezi datirighin manmaghin ami?

Ki Ikiavira Itir God, ki Isipian garima,
me bar puviram atiatigha ara uamategha
ize.

Apaniba men midorozir gumazir gavgaviba
dikabira, ezi Isipia midorozim ategha
zuamira ua ize.

Me atiatir biziba da tintinibar iti.

Kamaghin me ua ikigha girakirangin
garir puvati.

⁶ Egha gumazir puv ivemariba ko misozir gumazir
gavgaviba,
me apanibar ariv avegham. Puvati.

Me notin amadaghan ikia,

tintinibar onganigha Yufretisin Fanemin
boroghira ire.

⁷ “Ikizir manaba, Isipin kantrin itir Nailin
Fanemin min ekefe?

Me gavgavigha, mati faner ekiam aperiar
gavgavim an otogha zui.

⁸ Kar Isipin adarazira.

Me Nailin Fanemin min ekevegha otivigha,
mati faner ekiam aperiam an oto.

Isipin gumazamiziba kamaghin mikeme:

‘Ki bar ekevegh otogh nguazimin danganiba
bar ada avaragham.

Egh ki nguibabagh asighasighiva,

dar itir gumazamiziba saram asighasigham.

⁹ Ia nan hoziaba, ia ivemar mangi.

Ia nan karisba, ia bar puvira ivemar.

Ia nan mīdorozir gumazir gavgaviba, ia Itiopia
 ko Libian kantring, ia aningın mīdorozir
 gumaziba,
 ia oraba suizir gumaziba, ia Lidian kantrin
 pibar asir gumaziba,
 ia bar moghira mangi misogh.’

¹⁰ “Isipia kamaghın mikemegha gifa.
 Ezi mīdorozir kam, kar Godın Gavgaviba Bar
 Itimın bizim.
 A en Ekiam.
 Egha dughiar kamın a uan apaniba ivezir
 kuram me ikarvasi.
 Mīdorozim bar gavgavizi, gumaziba pura tintini-
 bar ariaghiri.
 Mati mīdorozir sabam mītiriam puv an az-
 ima,
 a gumazibar mikarziba ko ghuziba
 apava, bar izifa.
 Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, gumaza-
 mizir kabav soghezi me ariaghire.
 Egha mati, a uabi notın amadaghan,
 Yufretisın Fanemın boroghın ofa gami.”

¹¹ Ikiavira Itir God kamaghın miği,
 “Kantri Isip, ni mati guivir igiar mam duaba nın
 mikarzimın otifi.
 Ni Gileatin mangigh danganir kamın
 marasinın aghuiba buri.
 Egh ni marasinın igharagha gariba bagh, bar
 puvira ingar da inighan kogham.
 Marasinın tam nın duabar amuti, da aku-
 mighan kogham.

¹² Nın mīdorozir gumaziba tintinibar are,

egha me uarira uarigh ivezegha, uari inigha
 ire.
 Ni midorozimin irigha bar aghumsiki,
 ezi kantrin igharaziba nin aghumsizir akam
 baraki.
 Nin ararem bar nguazir kamın
 danganiba bar adagh izifa.”

Atrivim Nebukatnesar iza Isipia misosi

13 Babilonin Atrivim Nebukatnesar izi Isipin
 kantri ko misoghamin dughiamin, Ikiavira Itir
 God akar mam isa uan akam inigha izir gumazim
 Jeremaia ganingi. Akar kam kamakin:

14 “Ia Mikdol ko Memfis, ko Tapanes ko, Isipin itir
 nguibar maba sara akam akun.
 Egh kamaghin me mikim, ‘Apaniba otivigh
 puv ia misoghararigh,
 egh ian kantrin aven bizir aviribagh
 asighasigham.
 Kamaghin amizi, ia Isipia, uan midorozir biziba
 akirigh
 tuivigh misoghsi iki.

15 Manmagsua Apis, an aser ia bulmakaun
 apurir ingarizim,
 an arav ghu, egha tugha gavgazir puvati?
 An mingarim kamakin,
 Ikiavira Itir God uabi anakunizi a iraghu.

16 Ezi Ikiavira Itir God, Isipian avirim gamizi, ia
 tintinibar ire.
 Ezi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uariv
 gia ghaze:

Aria, e ti Isip ategh uamategh uan gumazamiziba bagh mangam.

Apaniba kantrin kam gasighasisi,
kamaghin amizi, e uamategh uan
nguibamra mangam.’

17 Ia ziar igiam kamaghin Isipin atrivim daningh,
Gumazim Puram Akam Arava Tintinibar
Ifaghata Uan Dughiamin Atam Ghuzi A
Gifa.”

18 Ezi atrivimin ziar bar guizbangiram atrivimin
itim, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim.

A kamaghin mikeme,
“Ki zurara angamira iti, ki guizbangira migei:
Gumazitam izam.
Eghti an gavgavim bar gumazir igharazibar gav-
gavim gafiragham,
mati Taborin Mighsiam bar ruaragha,
mighsiar mabagh afira.
Egha mati Karmelin Mighsiam ongarir
dadarimin ikia,
bar pin mar iti.

19 Ia Isipia, ia mangi kantrin igharazibar kal-
abusin ikiam,
kamaghin amizi, ia uan bizibar kir.
Apaniba Memfis gasighasigham,
eghti nguibar kam pura ikiam, eghti gumaza-
miziba ua an ikian kogham.”

20 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Isipin kantri, mati bulmakaun amebar igiar
bar dirim.

Ezi difuar bar kurar mam notin
amadaghan ikegha iza a givi.

21 Ezi igharaz darazir gumaziba, Isipia uan
midorozir gumazibar ikiasa
me givese.

Egha Isipia bar deraghavira men gari, ezi me bar
deraghavira iti,
mati bulmakaun mikarzim saram aghungiz-
iba.

Egha apaniba otivizir dughiamin, gumazir kaba
midorozim ategha are.

Ezi Isipin midorozir gumaziba uaghan kam-
aghin ami.

Ezi midorozimin aven, dughiar bar kuram me
batozi, me bar ikufi.

Kamaghin amizi, me midorozim bagha tuiv-
igha gavgavizir puvati.

Ezi dughiar kamın me arazir kurar me amiziba
bagha
ivezir kuram isi.

22 “Apaniba bizir ekiamin arua izima,
Isipia bar atiatigha nimira kuruzimin min
uari amikirivegha are,
egha me niginir tam gamizir puvati.

Apaniba sobiabar me misoghasa izi,
mati gumazim sobiam suiragha temeba
okasa izi.†

23 Isipia me aviraseme, egha me bar gavgavigha,
mati ruarir ekiamin temeba bar uari
anighafiri,
ezi gumaziba aven mangan asaghasaki.

† 46:22: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim
abighizir puvati.

Ezi apanibar midorozir gumazibar dibobonim bar
 ghuavanabo,
 egha odezibar dibobonim gafira,
 eghti gumazitam men dibobonim men-
 gan iburagham.

Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
 apaniba bar Isipia agivagham,
 mati gumaziba ruarir ekiamin temeba
 bar ada oke.

²⁴ Ki Isipia isa notin amadaghan itir gumazibar
 dafarim gatizi,
 me bar aghumsiki.”

²⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Is-
 raelian God, kamaghin migei, “Ia oragh. Tebesin
 nguibamin asem Emon, ko Isipin atrivim ko, men
 aser igharaziba ko, Isipin kantrin aven itir biz-
 iba bar ko, an atrivim ko, gavmanin gumazir
 dapaniba ko, gumazamizir nighnizir gavgavim
 uan atrivimin itiba, me bar moghira, ki ivezir
 kuram isi me daningam. ²⁶ Atrivim Nebukatne-
 sar uan gumazir dapaniba ko Isipia misueghti
 me arighireghasa. Ki Isipia isi Babilonian da-
 farim darigham. Eghti gin, gumazamiziba fomira
 Isipin apiagha ikezi moghin, gumazamiziba ua
 Isipin nguazimin ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki
 mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God ua uan gumazamiziba iniam

²⁷ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ia Israelia, ia Jekopin ovavir boriba, ia nan ingan-
 garir gumazamiziba,
 ia atiatingiva digavir kuram damuan marki.
 Bar guizbangira, ia kantrin saghon itir kamın kal-
 abusın iti.
 Eghti ki ua ia inighti,
 ia ua uan nguazimra izegh, deraghvira dapi-
 agham.
 Eghti tarazi ua ia damuti ia atiatingan
 kogham.
²⁸ Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın migei: Ki ia ko
 iki ian akurvagham.
 Kamaghın amizi, Ia Israelia, ia nan adarasi,
 ia nan ingangarir gumazamiziba, ia atiatin-
 gan marki.
 Ki ia batoghezi, ia ghua kantrin igharazibar tongın
 iti.
 Eghti ki kantrin kaba bar me agevegham.
 Egh ki ia agivaghan kogham.
 Guizbangira, ki puv ia damigham,
 ki arazir voroghira itim ginighnigha ia
 akiri.”

47

Ikiavira Itir God akam Filistian adarazir iti

¹ Ikiavira Itir God akam Filistian kantrin
 adarazir iti. Dughiar kamın Isipian atrivim tıghar
 Gasa misogham, kar Filistian nguibar ekıar mam.
 Ezi God akam isa an akam inigha izir gumazim
 Jeremaia ganingi. ² Ikiavira Itir God kamaghın
 mikeme:

46:28: Jeremaia 10:24; 30:11   **47:1:** Aisaia 14:29-31; Esekiel
 25:15-17; Joel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sefanaia 2:4-7; Sekaraia 9:5-7

“Ia gan!

Apaniba notin ikia uari akuvasava ami,
mati notin amadaghan itir dipaba bar
ekefe.

Egha da bar puvira ivemara,
dar aperiaba bar gavgafi.

Apaniba nguazir kam avaragham,
mati aperiaam nguazim ko an itir biziba bar
ada avegham.

A nguibaba ko dar itir gumazamiziba
saram avaragham.

Kamaghin nguibar kabar gumazamiziba bar ati-
atingiva,
pantemin dimiva, bar puviram arangam.

³ Eghti hoziaba ivemar iziti,
dar suer puziba puvira nguazim misogh
tingaghti, me da baragham.

Eghti me karisbar niginim baraghti
da puvira ivemarti, dar wilba pantemin
tingagham.

Eghti gumazamiziba bar puviram atiatingiva,
aregham.

Eghti ameboghfeziaba onganigh
uan boribagh nighnighan koghiva, me
mizuamighan kogham.

⁴ “Filistiaba gasighasighamin dughiam a izegha
gifa.

Ki men tuavim apirigham, eghti me ua Tair ko
Saidonin akuraghan kogham.

Fomira Filistian ovaviba Kritin Arighatizim
ategha iza Filistian nguibar ekiabar iti.

Ezi datirighin, ki Ikiavira Itir God,

ki nguibar ekiamin itir Filistian varazira
gasighasighasava ami.

⁵ Gasaba, men naviba bar osemi, ezi me uan
dapanir ariziba apiri.

Ezi Askelonin nguibam bar ikufi.

Ia danganir zarir kamın ikiavira itir varazira, ian
apangkuvim manadizoghın gıvaghı,
ia tintinibar uan inivafıziba aghorir arazim
ategham?

⁶ Ia kamaghın dia ghaze,

‘O Ikiavira Itir Godın midorozir sabam, ni
manadizoghın e gasighasızir ingangarir
kam ategham?

O midorozir sabam, ni uamategh uan asuamin
aven magiri.

Ni ingangarir kam ategh avughsi.’

⁷ Ezi ki Ikiavira Itir God, ki ingangarir kam isa uan
midorozir sabam ganingi.

Ki Askelonia ko ongarir dadarimin itir
gumazamizir igharaziba sara misoghasa
midorozir sabar kam amada.

Kamaghın, a nımira iki avughsan
kogham.”

48

Moapın kantri ikuvigham

¹ Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, Is-
raelian God, a Moapın kantri ginighnigha kam-
aghın mikeme:

“Iavzika, Nguibar ekiam Nebon gumazamiziba.

48:1: Aisaia 15:1–16:14; Aisaia 25:10-12; Esekiel 25:8-11; Amos
2:1-3; Sefanaia 2:8-11

Apaniba Nebo bar a gasighasigham.

Me Kiriataim dikabiragham, a nguibar
divazir gavgavim itim.

Me a gasighasigham.

Eghti nguibar kamın gumazamiziba bar
aghumsigham.

² Moapın ziar ekiam a iraghugha gifa.

Apaniba Hesbonın nguibamın otifi,
egha me Moapia gasighasighamin
arazimın akam misosi.

Me kamaghın miği,

‘Aria, e mangi gumazamizir kaba bar me
agivaka,
eghti Moapın kantri ua ikian kogham.’

Ia Matmenia, apaniba bar ia gasighasighti,
ia matmatın mangam.

³ “Ia dımdıar ararer ekıar Horonaimın nguibamın
otozim baragh.

Me kamaghın dei:
Biziba bar ikufi.

⁴ Moap ikuvigham,

eghti men boribar ararem bar ekevegham.

⁵ Moapia, me aregham.

Me bar puv arava, Luhitın tuavimın ghua-
vanaga, Horonaimın nguibamın ghughiri.
Ezi men ararem ghuvıra ikiava bar
ekefe.

⁶ Me kamaghın miği: Ia zuamıram aregh.

Puvatighti ia ikuvigham.

Ia asizir atiabar min mangi gumamaziziba puvatizir danganimin mongegh.*

7 “Moap, ni ingarizir biziba ko, dagiaba bagha pamtemin nighnigha ghaze:

Bizir kaba nin akuraghti ni deraghvira ikiam.

Ezi nin nighnizir kam derazir puvati.

Kamaghin amizi, nin apaniba midorozimin ni dikabiragham.

Egh me nin aser kam Kemos inigh mangi kantrin igharazimin kalabus datigham.

Egh me uaghan Kemosin ofa gamir gumamaziba ko, an ingangarir gumazibar dapaniba sara iniam.

8 Apaniba izi nguibaba bar dagh asighasigham, eghti nguibatam deragh ikian kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemezi moghin,

me danganir zariba ko, danganir mighsiabar itibagh asighasigham.

9 “Moap, ki amangsizim nin nguazim datigham.

Eghti nin nguibaba bar ikuvigh pura ikiam.

Eghti gumazitaba dar ikeghan kogham.”†

10 Gumamaziziba Ikiavira Itir God me ganingizir ingangarim damuan aghuaghti, a me gasighasigham. Egh a gumazir igharaziba midorozir sabamin me misueghti me arimighirisi

---

* **48:6:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. **48:7:** Diboboniba 21:29; Aisaia 46:1-2; Jeremaia 43:12; 49:3 † **48:9:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

gumazitam mikemeghti, gumazim a damighan koghti, Ikiavira Itir God a gasighasigham.

Moapin nguibaba bar ikuvigham

¹¹ Ikiavira Itir God kamaghin miği:

“Moapin kantri fomira igiamra ikegha iza datirighin dughiar kamın tu,
 apanitam iza a gasighasighizir puvati,
 egha gumazamiziba inigha ghua kantrin
 igharazimin me isa kalabus gatizir puvati.

Moap mati wainin aghuim, gumaziba an ingarigha, anetaghizi a iti.

Me dipar misevir tabar a ruizir puvati.

Ezi an isingtizim kamaghira ikia, egha an mughuriam dera.

¹² Ezi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira miği:

Ki dughiar mam amisefe, ezi dughiar kamın ki gumazitaba amadaghti

me izi Moapia gasighasigham,

mati gumaziba iza wainin kam nguazir kamın a ingegha,

wain ruir mineba abiaghariki.

¹³ Eghti dughiar kamın Israelia asem Betel bangin aghumsighizi moghin,

Moapia asem Kemos bangin bar aghumsigham.

Me ghaze, aser kam, a men akuragham.

¹⁴ Ia Moapia, manmaghsua ghaze,

ia midorozir gumazir gavgaviba,

egha ia bar midorozibar misogha fo?

- 15 “Atrivir kam, an ziam, Ikiavira Itir Godin Gav-
gaviba Bar itim, a kamaghin migei:
Apaniba izi Moap gasighasigh, an nguibaba
iniam.
Me Moapian gumazir igiar diribav
soghinarigham.
- 16 Moap ikuvighamin dughiam a roghira izegha
gifa.
Asighasizir kam a bar zuamiram otogham.
- 17 Ia Moapian boroghira itir darazi ko, gumazir an
ziar ekiam gifoziba,
ia an apangkuvigh kamaghin azi mikim,
‘Iavzika, ian nguibar kamın ziar ekiam ko
gavgavim a irigha gifa.’
- 18 “Gumazir Moap gasighasighamin ingangarim
itim,
a ia batogh ian divazir gavgavibagh
asighasigham.
Kamaghin amizi, ia Dibonin nguibar ekiamin gu-
mazamiziba,
ia mati atrivimın guivir dirim uan ziam fe,
egh ia uan ziar ekiaba gin amadagh,
gumazir kinibar min nguazir midiarim dapi-
agh.
- 19 Ia Aroerin nguibar ekiamin gumazamiziba,
ia mangi tuavir miriamin tuivigh ganti, gu-
mazamiziba me ari izam.
Eghti ia men azaragh,
‘Bizir tizim otozi ia ari?’
- 20 Eghti me kamaghin akam ikaragham,
‘Moapin kantri a ikuvigha gifa,
egha datirighin a bar aghumsiki.

Kamaghin amizi, ia apangkuv, bar pamtemin azi.
 Ia Arnonin Fanemin mangiva, kamaghin gu-
 mazamizibav kemegh,
 Moap ikuvigha gifa.'

²¹ “Mighsiabar pin danganir voroghira itibar
 nguibar ekiaba, me uan ivezir kuram isi. Nguibar
 ekiar kaba kara: Holon, Jasa, Mefat, ²² ko Dibon,
 Nebo, ko Bet Diplataim, ²³ ko Kiriataim, ko Betga-
 mul, ko Betmeon, ²⁴ Keriot ko Bosra. Moapin
 nguibar ekiar roghira itiba ko, saghon itiba, me
 bar moghira ivezir kuram ini. ²⁵ Apaniba Moapin
 gavgavim dikabira. Ezi Moap uabin akuraghasa
 bizitam gamizir puvati. Ki Ikiavira Itir God, ki
 mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God Moap dikabiragham

²⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Moap na batoke, kamaghin amizi, apaniba a
 dikabinasa ki ifonge.

Egh a damighti a mati gumazim dipar on-
 ganim amezi moghin otogham.

A uan mimizibagh isin daku, egh tintinibar pogh-
 pogham,

eghti gumazamiziba an ingariva akam.

²⁷ Moap, ni fomira akar asuibar Israelia mighia,
 men ingarav ake. Manmaghin ami?

Ni ti ghaze, Israelia okimakiar gumazimin min iti,
 ezi ni men ziam dikabira,
 egha zurara me geghara dapaniba roi, a?

²⁸ “Ia Moapia, ia uan nguibaba ategh mangi
 dagiabar tongin mongegh.

Ia kuaraziba danganir kurabagh isin
mikonibar ingari moghin damu.

29 “E bar Moapian akaba batozir arazim gifo.

A uabi uan ziam fe, egha puv ifaghata,
egha ghaze, a bar dera.

30 Ki Ikiavira Itir God, ki an akaba batozir arazim
gifo.

A ifaghata puram akam arai,
ezi an amir biziba, tam otivir puvati.

31 Kamaghin amizi, ki Moapia bar moghira me
bagh azir akabar amuam.

Ki Kirheresin gumamazizibar apanguvam.

32 Jaserin nguibam ikuvizir dughiamin, ki azi.

Eghti Sipman nguibam, ni ikuvighti, ki ni bagh
azivira ikiam.

Sipma, nin wainin azeniba, da bar avirasemegha
ghua,

Amangsizim Itir Dipar Akaremin miriamin
tugha ghua, Jaserin dipar akaremin tu.

Apaniba izi wainin ikarizir ovizir aghuiba,

ko nin temer taba saram asighasigham.

33 Moapian nguazim dagher aviribagh amima da
otifi,

ezi gumamaziziba da isa bar akonge.

Eghti, agoroger arazir kam ko akazim, da bar
givagham.

Ki a me damighti, me ua wainin oviziba
dika da mirmirir miner ekiabar aven, wain
damuan kogham.

Egh me bar akongiva dimiva arang wainin oviziba
dikabinan kogham.

Guizbangira, me dimiva araghasi, egh me agoroger araghasizibar amuan kogham.

34 “Moapia bar puviram arangiva,
Hesbonin nguibamin ikegh mangi, Elealen
nguibar ekiam ko notin amadaghan, Ja-
hasin nguibamin tugham.

Egh Soarin nguibamin ikegh mangi Horonaimin
nguibam ko sautin amadaghan Eklat
Selisian nguibamin tugham.

Guizbangira, men kantrin nguibaba bar iku-
vigham.

Eghti Nimrimin Fanem uaghan bar
dakegham.

35 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
Moopian adarazir ghua mighsiabar pin itir
danganibar ghua, ofan mughuriar aghuim
zuiba ko ofan igharazir maba sara uan
aseba bagha dagh amiba,
ki bar me agivagham.

36 Guizbangira, Moapia inizir bizir aghuiba, da
bar ovegham.

Kamaghin amizi, Kirheresin nguibamin gu-
mazamiziba ko Moapia bar moghira,

ki uan navimin aven bar men apangkufi.

Ki mati gumazim apangkuvir ekiam ikia,
egha marvim givia azirakar onger akabagh
amua iti.

37 “Moapia bar uan dapanir ariziba ko ghua-
masiziba apir bar adar apangkuvigham.
Egh me tintinibar uan dafaribar ghoriva,
apangkuvir korotiabar aghuigham.

- 38 Kî Ikiavîra Itir God, kî Moapîn kantri gasighasigham,
 mati nguazir miner ingangariba puvatiziba,
 gumazim ada abiaghariki.
 Kamaghîn amizi, Moapîn kantri ararer bar ekiam otogham.
 Eghti me pîn dipenibar azuaribar ikiam, o danganir me iviriabagh amua uari akuva itibar ikiva,
 bar puvîram aziam.
- 39 Bar guizbangîra, Moap bar bîghiregham,
 eghti gumazamiziba bar puv arangam.
 Moap, a aghumsîzir gumazimîn min otoghîva,
 uan guam modogham.
 Moapîn boroghîra itir kantribar gumazamiziba bizir kamîn ganti, a Moapîn otivti,
 me bar atiatigh dibovir akar Moapîn mikimam.”

Moap asighasîzir kam gitaghan kogham

40 Ikiavîra Itir God kamaghîn miġei:

- “Ia gan. Apaniba Moap gasighasighasa bar puvîra izi,
 mati kuarazir isam asîzim iniasa,
 uan avîzimning onegha tuigha iraghu.
- 41 Apaniba nguibaba iniva, egh danganir misozir gavgaviba sara iniam.
 Eghti dughiar kamîn, Moapian midorozir gumaziba atiatigh, okam nighnigham,
 mati amiziba boriba batasa mîzazim isi.
- 42 Kî Ikiavîra Itir God, Moapia uari fa na batoke.
 Kamaghîn amizi, Moap bar ikuvigham.

Gin kantri Moap ua ikian kogham.

43 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
 atiatim gumazamizibagh anidir biziba ko,
 mozir ekiaba ko azuaziba,
 da Moapian gumazamizibagh
 asighasighasa me mizua iti.

44 Eghti gumazitam atiatim gumazamizibagh
 anidir bizibar, ari mangam,
 a mozir ekiamin magiram.

Egh a mozim ategh anangiva otoghti,
 ivem an suiragham.

Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei:
 Ki Moapia gasighasighasa dughiar kam
 amisefe,
 ezi ki me gasighasighasava ami.

45 “Moapian gumazamiziba apanibar atiatigha,
 ari mangi Hesbonin nguibamin mongasa.
 Ezi Puvati.

Mati Hesbonin nguibam fomira Atrivim Sihonin
 dughiamin isizi moghin,
 me an garima a ua isia iti.

Kamaghin amizi, me nguibamin aven mangeghan
 kogham.

Me bizitam damuamin gavgaviba puvati.

Avir kam kantrin kamın biziba bar adagh
 apongezi da isi.

Kantrin kamın mitaghniamin boroghin
 iti darasi, ko kantri kamın aven itir
 mighsiabar pin iti darasi,
 midorozim bagha bar ikuvigha puv
 misozir gumazir kaba, me bar moghira
 isigham.

46 “Ia Moapia, iavzika.

Ia asem Kemosin gumazamiziba, ia ovegha gifa.

Apaniba ian otariba ko guivibar suigh, me inigh mangi,
kantrin igharazimın me isi kalabus darigham.

47 “Eghti dughiar abuananamın,

ki Moapian dabirabim damighti a ua der-
agham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God, Moapia kot darighasa mikemezir
akar kaba,
da datirighin gifa.

49

Ikiavira Itir God Amonia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God, akam Amonian gumazamiz-
ibar iti. A kamaghin mikeme:

“Manmaghin ami?

Israelia ti otariba puvati, me uan afeziabar
nguaziba iniam, a?

Ezi men tarazi ti uan nguazir kabar iti, o?

Manmaghsua aser Milkomın ziam fer adarasi,

Gatin anabamın adarazir nguazim ini?

Manmaghsua Amonia ghua

Israelian nguibabar iti?

² Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:

Bar guizbangira ki dughiar mam amisefe,

egh dughiar kamın ki apaniba ameghti me izi,
 Raban nguibam misogham, kar Amonın
 kantrin nguibar ekiam.

Me nguibar kam gasighasigham, eghti a pura
 minezir akuvazibar mın ikiam.
 Eghti apaniba nguibar ekiamın boroghıra itir
 nguibabar apongam.

Eghti, Israelia gın ua Amonia inizir nguazir kam
 iniam.
 Ki Ikiavıra Itir God, kar nan akam.

³“Ain nguibar ekiam ikuvigha gıfa,
 kamagh amizi, Hesbonın nguibar ekiamın gu-
 mazamiziba, ia pamtemın azi.

Ia Raban gumazamiziba, ia uaghan azi.

Apaniba izi asem Milkom a inigh, mangi kantrin
 igharazimın kalabus datigham,
 egh an ofa gamir gumaziba ko Amonian gu-
 mazir dapaniba sara iniam.

Kamaghın amizi, ia azirakar korotiar pizibar
 aghuigh, apangkuvir onger akaba bangi.
 Egh arı mangi uan dagher azenibar mongegh.

⁴“O Amon, ni fo, nın danganir zariba bar dera,
 ezi ni zurara uabi fa, dagher danganir kamın
 otiviba bagha mıgia, egha bar akonge.

Ni akaba batozir guivimın mın iti, ni manmaghsua
 akar kabav gei?

Ni uan dagıaba ko bizibagh nıghnıgha, ghaze,
 “Tina izi na misogham?”

⁵ Ia oragh. Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar
 itim, ki ian Ekiam,

ki guizbangira miġei, ki nin boroghin itir
 darazi bar me feghti,
 me izi ni damuti, ni bar atiatigham.
 Eghti me ia batueghti,
 ia ari tintinibar danganibar mangegham.
 Eghti ua ia geghuv ia akuvamin gumaz-
 iba puvatigham.

6 “Eghti ġin izamin dughiam,
 ki ua ian dabirabim damuti, a ua deragham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God Idomia gasiġhasiġham

7 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Idomian
 gumazamiziba akam men iti.

A kamaghin miġei:

“Manmaghin ami?

Temanin Distriġhin gumazamiziba ti
 niġhnizir aghuiba ko fofoziba puvati, a?
 Ezi fofozir gumaziba ti akar aghuibav geir arazim
 ataki, a?

Men niġhnizir aghuim ko fofozim ovegha gifa,
 a?

8 Dughiar ki arazir kurar ia amiziba bagh
 ivezir kuramin ia ikarvaghhamim, ki
 anemisevegha gifa.

Egh ki dughiar bar kuram damighti, a Idomia
 bativam.

Ia Ison ovavir boriba, ia bar ikuvigham.

Kamaghin, ia Dedanin gumazamiziba, ia
 nguibam ategh ari mangi deraghvira
 mongegh.

49:7: Aisaia 34:5-17; 63:1-6; Esekiel 25:12-14; 35:1-15; Amos
 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai 1:2-5

- 9 “Gumaziba iza wainin ikarizir ovizir andiziba
isir dughiamin,
me ti bar ada isir puvati.
Me maba ataghirasi.
Okimakiar gumaziba dimagaribar izir
dughiamin,
me ti bizir me ifongezibara isi.
- 10 Eghti ki ua Ison ovavir boribagh asighasighamin
dughiamin,
ki ian biziba bar adagh asighasigham.
Ki ian mogomer danganiba bar adagh
asighasighti,
ia ua mongan kogham.
Ian boriba ko, ian namakaba ko, ian boroghira itir
darasi,
ia bar moghira ikuvigham.
Egh Idomian adarazi bar gevegham.
- 11 Ia Idomia, ia uan boriba bagh nighnighan
marki.
Ian afeziaba arighireghti, ki uabi ian boribar
ganam.
Eghti ian amuiba uari, uari isi nan da-
farim darigham.”

12 Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki gu-
mazamizir avirim ivezir kuram me daningam.
Osimtizir ekiaba puvatizir darasi, ki uaghan me
gasighasigham. Ezi Idom, ni ghaze ki ni gitagham,
a? Bar puvati. Ki ni gitaghan kogham. Ki
uaghan ni gasighasigham. 13 Ki Ikiavira Itir
God, ki guizbangira uabi uan ziamin pin arigha,
kamaghin migia ghaze, ki Bosran nguibam bar

pazavıram a gasıghasıgham, eghtı a danganır kınımın otogham. Eghtı ıgharaz darazır gumazamizıba bızır kı Bosran amızır kaba baregh, me atiatingıva, dıgavır kuram damıgham. Egh me dıpov akar asuıbar Bosran mıkimam. Ezi gumazamızır kaba uarı akar kurabar uan apanıbav kımamın dughıamın, me kamaghın mıkimam, ‘İa Bosra ikuvızı moghın ia ikuvıgham.’ Kı İdomian nguıbabara bar dagh asıghasıgham, eghtı da ikuvıgh mamaghıra ikiam.”

14 Kı Jeremaia, İkiavıra İtir God kamaghın na mıgei:

“Kı gumazır mam amadazi
 a ghua akam kantriba bar dar gumazamizı-
 ıbav kınıgha ghaze:
 İa bar uarı akuvagh dıkavıgh mangı İdomia
 mısoğh.
 İa me mısoğhsı uarı akırıghası iki.”

15 İkiavıra İtir God kamaghın İdomın kantri mıgei:
 “İdom, nı oragh.

Kı İan gavgavıba abıghtı, kantrin ıgharazıbar gav-
 gavıba İan gavgavıbagh afıragham.
 Eghtı gumazamizıba bar İan aghuagh
 dıbovir akabar İa mıkim egh akırım ragh
 İa gasaragham.

16 Nı İfaghata ghaze, nı kantrin ıgharazıbagh
 amıma me puvıram atıati.

Egha nı tı ghaze, nı bar dera.
 Puvati, nı uabı fer nıghnızımra nı gıfari.
 Dagıar gavgavır ekiaba İan nguıbar ekiam,
 dıvazımın mın avınızıma,

ia mighsiamin bar pin mar iti.
 Ni uan nguibam kuarazir isaba uan mikonibar
 ingarir danganibar an ingari.
 Eghti ki ni gekuighti ni izighiram.
 Ki Ikiavira Itir God, kar nan akam.”

17 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Idomia ikuvigham,
 eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
 Idomin nguazimin izi,
 bizir kurabar ganti, da an ikiam.
 Eghti me, me dipov aki misoribar aning,
 digavir kuram damigh atiatingam.

18 Ki fomira Sodom in nguibam ko Gomoran
 nguibam ko, nguibar aningin boroghira
 itiba saram asighasiki.

Ezi da nguibar kinibar otifi.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:
 Bizir kamra Idomin otogham,

eghti gumazitam an ikeghan kogham.
 19 Ki zuamira Idomian nguazimin me batuegham,
 mati laionba sipsipbagh ami mokin.

Laion Jordanin Fanemin boroghin itir ruarir
 pizimin ikegha otogha ghua,
 sipsipba graziba apa itir danganir aghuimin
 men gintiki.

Ezi ki gumazitam amiseveghti,
 a nguazir kam gativagh an ganam.

Ki kamaghin damuamin dughiamin,
 gumazir manam na ko ga akamin uaning
 misogham?

Ezi tina nan min gavgavir kam iti?

Eghti gumazir sipsipbar garir manam na ko
 apanim damuam?
 Bar puvatigham.

20 “Ki gumazamiziba ko boriba uaghan bar me
 batuegham,
 mati laion sipsipba bar me misuegha,
 egha men kuaba amikirvagha zui.

Eghti Idomîn kantri uabi,
 ki damuamin bizim bagh digavir kuram
 damigham.

Kamaghin amizi, ia deraghvira kuaribar arigh
 oragh,
 egh bizir Ikiavira Itir God Temanin nguibar
 ekiam ko Idomîn kantri sara damuasa
 nighniziba baragh.

21 Idomîn kantri irighamin dughiamin,
 mikimkizim nguazimin otoghti niginir ekiam
 otogham.

Eghti Idomian ararem otogh ekevegh mangi,
 Ongarir Aghevimin tugham.

22 Ia gan! Apaniba Bosran nguibam
 gasighasighasa puvira izi,
 mati isam mighegha pin ghuavanabogha,
 tuigha izaghira asizim iniasa aviziba one.

Eghti dughiar kamîn, Idomîn midorozir gumaziba
 atiatigh okam nighnigham,
 mati amiziba boriba batasa mizaziba barasi.”

*Ikiavira Itir God, Damaskus ivezir kuram a
 daningam*

23 Ikiavira Itir God akam Damaskusin nguibar ekiamin gumazamizibar iti. A kamaghin migei:

“Hamat ko Arpatin nguibar ekiamningin gumazamiziba,
me bativamin bizir kuraba me da baregha,
digavir kuram gami.

Me atiatia, nirizir agorogem sara ikia deragha apiazir puvati.

Me mati ongarir ekiam dipiraghira puv ingara amiraghirigha itir puvati.*

24 Damaskusin gumazamiziba ua gavgaviba puvati.

Me mati amizir mam arasa atiatim a gamima an aran ibura.

Me mizazir ekiam ko osimtizim iti,
mati amizim borim batasa mizazim isi.

25 “Nguibar ekiar kam ziar ekiam itima, ki bar a gifonge.

Ezi ki datirighin ikiangsizim ia ganidi:

Ia nguibar kamın itir gumazamiziba arı mangi.

Apaniba otivigha izi.

Ia ikian marki!

26 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki guizbangira migei:

Dughiar kamın apaniba Damaskusin gumazir igiabatav sueghti,

me arighiriva, tintinibar uari akuvir danganibar iriv ikiam.

49:23: Aisaia 17:1-3; Amos 1:3-5; Sekaraia 9:1 * 49:23: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

Eghti apaniba bar moghira Damaskusin
midorozir gumazibav sueghti,
me arighiregham.

²⁷ Ki Damaskusin nguibam avinizir divazim avim
a datighti,
avir kam uaghan Atrivim Benhadatin dipenir
gavgavim uaghan an isigham.”

*Ikiavira Itir God Kedar ko Hasor, ivezir kuram
aning daningam*

²⁸ Ikiavira Itir God, Kedarin ikizim ko Hasorin
nguazimin aven itir distrighbar adarazi akam
men iti. Babilonin Atrivim Nebukatnesar me
misogha me dikabiragha gifa. God datirighin ka-
maghin Kedarian apanibav gei:

“Ia dikavigh mangi Kedarian misogh.
Ia aruem anadi naghin itir gumazamizir kaba
bar me agifagh.

²⁹ Egh men purirpeniba ko sipsipba ko,
purirpenibar iniba ko, men bizir maba saram
ater mangi.
Egh uaghan men kamelba inigh mangi.

Egh kamaghin men dim:
Bizir ia damuti ia atiatingamim, a bar dan-
ganibar iti.”

³⁰ Ikiavira Itir God, kamaghin Hasorin gumaza-
mizibav migei,

“Babilonin Atrivim Nebukatnesar, a ia
gasighasighasa nighnigha gifa.
Kamaghin amizi, ia ivemar saghon mangegh,
deraghvira mongegh.”

- 31 Ikiavira Itir God kamaghin Babilonia migei:
 “Ia dikavigh mangi,
     gumazamizir deraghavira ikia bizitam
     bagha nighnizir puvatizibav sogh.
 Men nguibam divaziba puvati.
     Kantrin gavgavir tam men boroghin itir pu-
     vati.
     Me uarira iti.
- 32 Ia men kamelba ko men bulmakauba ko sip-
 sipba inigh.
     Gumazir pura gumazamiziba puvatizir dan-
     ganimin ikia, egha uan dapanir dakurir
     arizibagh isiba,
     ki me batueghti me tintinibar
     mangegham.
- Ki Ikiavira Itir God, ki apaniba ia damighti,
     ia tintinibar danganiba bar dar otivighti,
     Hasor bar dughiar kuram batogham.
- 33 Eghti Hasor afiar atiabar danganimin min
 otogham,
     egh a ikuvigh mamaghira ikiam.
 Eghti nguibar kam pura ikiam.
     Gumazamiziba ua an puvatigham.”

Ikiavira Itir God, Elamin kantri gasighasigham

34 Ikiavira Itir God, akam Elamin kantrin gu-
 mazamizibar iti. Ezi Sedekaia Judan atrivimin
 otozir dughiamra, God akar kam maghira a isa
 uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi:

- 35 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim,
     a kamaghin migei:
 “Barir pim, a mati Elamin kantrin agharim,
     ezi me apaniba dikabinasa bar gavgafi.

- Eghti ki men barir piba apirarigham.
- 36 Ki nguazir kamın danganiba bar apanibar afeghti,
 me tintinibar izi Elamia misogham,
 mati aminir gavgaviba iza me gasighasiki.
- Ezi ki me batueghti,
 me tintinibar danganiba bar dar mangi,
 eghti Elamin gumazamiziba tintinibar kantriba vaghvagh dar ikiam.
- 37 Apaniba izi Elamia misoghti me arighiramin dughiam,
 ki me damighti me foghiva, bar puviram ati-atigham.
- Ki Ikiavira Itir God, ki uan aningagharim akak-aghsi,
 bizir bar kuram damighti, an Elam batogham.
- Egh ki midorozir gumazibar amighti,
 me, me misogh men agintigh mangiti,
 me bar arighireghamin dughiamın tugham.
- 38 Ki Ikiavira Itir God, ki uan atrivir dabirabim Elam datigh, me gativagham.
- Egh ki men atrivim ko an gumazir dapaniba sara misoghirarigham.
- 39 “Egh dughiar abuananamın, ki Elamian dabirabim akirighti,
 a ua deragh otogham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

50

Ikiavira Itir God akam kantri Babilonın iti

¹ Babilonin nguibar ekar Kaldian nguazim itim, Ikiavira Itir God akam an gumamazibar iti. An akar kam isa uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi. Ezi Jeremaia kamaghin akar kam akuri:

² “Ni Kantrin Igharazibar Gumamaziziba bagh mangi, akam me mikin.

Ni nir avizim fegh ghuanang,
eghti gumamaziziba an ganigh, izi akam baragh.

Egh akam mongan marki.

Ni mangi kamaghin me mikemegh,
‘Apaniba Babilonin nguibam inigha gifa.
Babilonin aser kam, Bel, a bar aghumsiki.
Ezi asem Marduk digavir kuram gami.
Ezi Babilonin asebar marvir guaba bar aghumsiki,
ezi dar nedazir kuriba digavir kuram gami.’”*

³ Gumamaziziba not ategh izi Babilonia misogham.

Egh apanir kaba bar Babilonin nguibam gasighasigham,
eghti a pura danganir kinimin otogham,
eghti gumamaziziba an ikian kogham.

Gumamaziziba ko asiziba bar anetegh aregham.

50:1: Aisaia 13:1–14:23; Aisaia 47:1-15   * **50:2:** Aser kaba angamira itir ikirimirim puvati, ezi gumazir kaba akar isin zuimin nigia ghaze, da aghumsigha digavir kuram gami.

Israelia uamategh uan nguazimîn mangam

⁴ Ikiavîra Itir God kamaghîn mîkeme:

“Bizir kaba otivamin dughiamîn,

Israelian gumazamiziba ko Judaba uari akuvagh
ua uan nguazimîn izam.

Me izîva navibagh iragh azîva, uamategh na
baghvîra izam.

Kî Ikiavîra Itir God, men God.

⁵ Me Saionîn Mighsiamîn mangîsi,

tuavir an mangamim bagha azangîsi.

Me kamaghîn mîkim suam,

‘Aria, e mangî Ikiavîra Itir God ko Akar
Dîkirîzir Gavgavim damika,
egh an gumazamizibar ikiam.’

Eghî Akar Dîkirîzir Gavgavir kam ikî mamaghîra
ikiam.

Eghî gumazitam a gînamadaghan kogham.

⁶ “Nan gumazamiziba sipsipbar mîn ovegha iti.

Me geghuvir gumaziba me gamima me tuavir
aghuim ataki,

egha tintinibar mighsiamîn arui.

Me tintinibar mighsiamîn arua,

egha uan avughsir danganir divazim itim gîn
amada.

⁷ Ezi gumazir maba men gara me misosi.

Ezi men apanir kaba kamaghîn mîgei:

‘Gumazamizir kaba, uari arazir kuramîn Ikiavîra
Itir God gami.

Ikiavîra Itir God, danganir aghuimîn mîn iti,
me an mangî deraghvîra ikiam.

Men ovaviba nîghnîzir gavgavim an ikia,

a men akuraghasa me a mizua iti.
 Ezi Ikiavira Itir Godin kam, me anetegha
 arazir kuram gami.
 Kamaghin ami, e me gasighasigh egh,
 osimtiziba puvatigham.”

- ⁸ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 “Ia Israelia ko Judaba, ia Babilon ategh ari mangi.
 Mati memen apurim memen mabar faragha
 zui moghin,
 ia kalabuziar gumazamizibar faragh
 mangi.
- ⁹ Ki notin gumazamizir gavgavizir aviriba feghiva,
 Babilonin misoghsi men aku izam.
 Me tuivigh uarir akuigh, egh Babilonia ko
 misogh me dikabiragham.
 Apanir kaba barir pibar asa bar fo, egha me asava-
 madir dughiamin,
 me ni gitaghan kogham.
 Kamaghin, ia Babilon atakigh.
- ¹⁰ Eghti me Babilonin bizir aghuiba iniam.
 Gumazir vaghvaziba bizir aviriba iniva, egh
 uan ifongiaba agivagham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Babilon bar moghira ikuvigham

- ¹¹ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 “Ia Babilonia, ia nan kantri gasighasiki,
 egha nan gumazamizibar biziba ini.
 Mati bulmakaun nguzim raizin miseviba dikabira
 uabi fa uabi ekura, egha bar akongezi
 moghin,

ia bar akongegh.

Egha ia hoziar apuribar m̄in tiariba
akara bar akonge.

12 Ezi ian kantri Babilon bar aghumsigham,
eghti an ziar ekiam bar moghira irigham.

Eghti a bar kantrin kuram̄in m̄in ikiva,
kantrin igharazibar tongin ziaba
puvatigham.

Egh a danganir m̄isingizim ko danganir
kinim̄in m̄in ikiam.

13 Ki Ikiavira Itir God, ki puvira ian aningazi,
ki ia damuti ian kantri bar moghira iku-
vigham,
eghti gumazamiziba an ikian kogham.

Ezi gumazir igharaziba danganir kam̄in
mangamin dughiam̄in,
me Babilonia ia bativizir bizir kurabar
ganiva,
dibovir akabar ia damuva m̄isoribar
aningiva,
digavir kuram damigh bar atiatigham.”

14 Ikiavira Itir God kamagh̄in Babilon̄in apanibav
keme:

“Ia barir pibar asavamadir darasi, ia Babilon̄in
nguibam ekiarugh, egh tuivigh m̄isogh.

Ia uan barir afuzibar bar a gasegh!

Ia tam ataghiraghan marki.

Babilonia me arazir kuram̄in Ikiavira Itir God
gami,

kamagh̄in amizi, ia nguibar kam bar a
gasighasikigh.

- 15 Ia an divazir gavgaviba ko an tauaba apirarighti
da daighireghti,
a ua misoghan iburagh, ia teghti ia a inigh,
dughiar kamın ia danganiba bar, adar
dimıva tiariba akar.
Egh a faragha igharaz darazigh asighasighizi
moghin,
ia datirighin bar a gasighasikigh.
Ki Ikiavira Itir God, ki ivezir kuram a daning, a
gasighasighasava ami,
kamaghin amizi, ia bar puv a damigh.
- 16 Ia bar Babilonia agifagh,
eghti gumazir dagheba oparitam ko, gumazir
dagheba iniamiba puvatigham.
Eghti kantrin igharazir Babilonin itiba,
ia Babilonia gasighasizir gumaziba, me ian
atiatingam.
Egh me zuamira Babilon ategh uamategh uan
kantribar mangegh,
uari uan gumazamizibara me ko ikiam.”

Israelia ua deravira uan nguazim dapiagham

- 17 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
“Israelia mati sipsipin mam,
ezi nguibar maba mati laionba, me a
gasighasighasa an agintisi.
Asirian atrivim faragha an suiragha aneme.
Egha gin Babilonin Atrivim Nebukatnesar an
aghariba ame.
- 18 Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir Godin Gavgav-
iba Bar Itim, Israelian God, ki mikeme.
Ki fomira Asirian atrivim gasighasighizi
moghin,

ki Babilonin atrivim ko an kantri
gasighasigham.

19 Ki Israelia inigh, sipsipbar min men aku ua men
danganimin izam,
eghti me Karmelin Mighsiam ko, Basanin Dis-
trik ko, Efraimin Mighsiam ko, Gileatin Dis-
trighin, dar grazibar amam.

Me puvira dar ami mangi naviba bar
izevegham.

20 Ezi ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei:
Dughiar kamın ki Israelia ko Judan ikiavira itir
varazira,

kar ki taghizi deravira itiba,

ki men arazir kuraba gin amadagham.

Eghti arazir kuratam ko osimtızir tam men ikian
kogham.

Eghti gumazitam akatam me gasisi damuva
avegham.”

*Ikiavira Itir God bar pazivira Babilonia
damigham*

21 Ikiavira Itir God kamaghin Babilonian apanibav
gei:

“Ia mangi Babilonia misogh.

Ia Merataimin nguazimin gumazamiziba ko,
Pekotin nguazimin itir adarazi ko misogh.

Egh puv me misuegh men bizibagh asighasigh.

Ia nan akaba bar adar gin mangi.

22 Midorozimin niginim, Babilonian nguazimin
aven otogh bar ekevegham,
eghti kantrin kam bar ikuvigham.

23 Babilon mati haman mam, tintinibar nguazir
 kamın kantriba bar da misaraghariki.
 Ezi datirighin ia Babilonin apaniba, kantrin
 kam apirigh, a gasighasikigh,
 datirighin hamam kam bar
 misarighiregham.
 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an
 ganigh,
 bar digavir kuram damigh, bar moghiram
 atiatigham.”

24 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 “Babilon, ki nin suighasa azuazir mam ati,
 ezi ni a gifozir puvati, a managh iti.
 Ki Ikiavira Itir God, ni nan apanim gami,
 kamaghin amizi, azuazir kam nin
 suiragham.”

25 Ikiavira Itir God Babilonin aningaghe,
 egha uan midorozir biziba aven itir
 dipenimin tiar akam kuigha,
 midorozir biziba inigha azenan ize.
 Ikiavira Itir Godin Gavaviba Bar Itim, an Ekiam,
 a ingangarir ekiar mam ua iti,
 a Babilonin kantri damuasa.

26 Ia apanir saghon danganiba bar adar itiba, ia
 bar izi Babilonia misogh.
 Ia dagheba arizir dipeniba bar adagh
 asighasikigh.
 Egh Babilonin biziba bar ada inigh, tintinibar dar
 pozibav kinigh,

mati gumaziba raiziaba aghora dar pozibav kini.

Ia bizitam ko gumazitam ateghti a ikian marki.

²⁷ Mati gumaziba bulmakaubav sozi moghin, ia Babilonin midorozir gumazir gavgaviba bar me misoghirarikh.

Ikiavira Itir God me gasighasighamin dughiam an otivasa,
kamaghin amizi, me bar moghira ikuvigham.

²⁸ Ia bar oragh!

Israelia ko Judan marasi, me Babilon ategha ara uamategha Saionin izi.

Me kamaghin mikimasa izi,

“Ikiavira Itir God, en God, a ivezir kuram isa gumazir an Dipenim gasighasiziba ikarvasi.”

²⁹ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonin apanibav keme:

“Babilon bar puvira ifaghata na batoke, ki Israelian Godin Bar Zuezim.

Kamaghin amizi, ia gumazir barir pibar asa foziba, ia izi Babilon misogh.

Ia Babilon korogh deragh anevinigh.

Egh ia Babilonin tav ateghti an ari mangan marki.

Me igharaz darazigh asighasighizi moghin,

Ia pazi me damuva, bar me gasighasikh.

³⁰ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,

Dughiar kamin ia apaniba, Babilonian gumazir igiabav soghirarigham,

eghti me danganir uari akuvibar tintinibar iriv
ikiam.

Egh ia Babilonin midorozir gumazibav soghti
me arighiram.

31 “Babilon, ni oragh! Ni ifaghata uabi fer gu-
mazimin min ami.

Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki nin Ekiam,

ki guizbangira migei, Ki nin apanim gami.

Ki ni gasighasighamin dughiam otogha gifa, ki
ivezir kuram ni daningam.

32 Babilon, ni kantrin akaba batozim,
ni irigh bar ikuvighti, gumazir ua ni gi-
fueghamiba puvatigham.

Ki avim nin nguibabar atighti,
eghti avir kam nin biziba bar dar isigham.”

33 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a kam-
aghin mikeme:

“Apaniba faragha Israelia ko Judaba bar me abira.
Egha apaniba me isa kalabus gati,
egh me ateghti me mangan me aghua.”

34 Ezi men Akurvazir Gumazim, a gavgavir ekiam
iti,

ezi an ziam kara, Ikiavira Itir Godin Gavgav-
iba Bar Itim.

A men akuragh men apaniba abiragham.

Egh a dabirabir aghuim isi nguazir kam
gumazamiziba bar me daningam.

Eghti Babilonia puvatigham.

A me damighti me pazivira ikiam.

35 Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Babilonin kantri ikuvigham.

Eghti Babilonin gumazamiziba ko gumazir dapaniba ko, fofozir gumaziba sara ikuvigham.

³⁶ Babilonin akam inigha izir gumazir ifavariba ikuvigh,
gumazir onganibar min otivigham.

Babilonin midorozir gumaziba ikuvigham, egh me bar atiatigham.

³⁷ Babilonin hoziaba ko karisba bar ikuvigham.

Eghti kantrin igharazibar midorozir gumazir Babilonin akurvaziba,
me bar ikuvigham.

Me amizibar min otivigh gavgaviba putatigham.

Babilonian bizir bar aghuiba ikuvigham.

Apaniba izi bizir kaba inigh, ada ater mangegham.

³⁸ Asebar marvir guaba da nguibar kam gizifa.

Ezi Babilonia aser kabar gin ghua, dar atiatia gumazir onganibar min otifi.

Kamaghin amizi, aruem dughiar ruarimin Babilonian gan me inigh mangiti,
men faneba ko daghuriba bar misigham.

³⁹ Eghti kamaghira, gin izamin dughiabar gumazitam ua Babilonin ikian kogham.

Eghti kaziar atiaba ko afiar atiaba ko poneba, darara ikiam.

40 Kî fomîra Sodomîn nguibam ko Gomoran
nguibam ko, nguibar aningîn boroghîra
itiba saram asîghasiki.

Ezi da nguibar kinibar otifi.

Kî Ikiavîra Itir God, kî mikeme:

Bizir kamra Idomîn otogham,

eghti gumazitam an ikeghan kogham.

41 “Ia gan! Mîdorozir gumaziba notin amadaghan
ikegha izasava ami.

Me bar gavgavigha atrivir aviriba ikia, egha
bar saghon ti.

Egha me misoghasa mîdorozir biziba
akira iti.

42 O Babilon, nî mati guivir dirim.

Ezi apanir kaba, me apangkuviba puvatîzir
gumaziba.

Me gumazir igharazibagh asîghasîghasa bar
ifonge.

Me barir piba ko barir afuziba suisi.

Me hoziabar apiagh iziti, nigînir ekiam otivam.

Mati ongarim gigim gîra tingazi.

Egh me uari darigh mativigh iki, egh Babilon ko
misoghsivîra ikiam.

O Babilon, nî mati guivir dirim.

43 Babilonîn atrivim apanir kabar eghaghanim
baraghti me iziti,

an atiatigh egh agharapaniba bar an
amiragham.

An atiatigh nighnighîva avegh, egh an ararem
mati,

amizim borim batasa mizazir ekiam isava arai.

44 “Mati laionba sipsipbagh ami moghin,
ki zuamira Babilonia men nguazimra me batuegham.

Laion Jordanin Fanemin boroghin itir ruarir
pizimin ikegha, otogha ghua
sipsipba graziba apa itir danganir aghuimin
men agintisi.

Ezi ki gumazitam amiseveghti,
a nguazir kam gativagh an ganam.

Ki kamaghin damuamin dughiamin,
gumazir manam na ko ga akamin uaning
misogham?

Ezi tina nan min gavgavir kam iti?
Eghti gumazir sipsipbar garir manam na ko
apanim damuam?
Bar puvatigham.

45 Ia deraghvira kuaribar arigh, bizir ki Babilonin
kantri damuasa nighniziba baragh!
Ki uaghan gumazamiziba ko boriba sara bar
me batuegham,
mati laion sipsipba, bar me misuegha,
dar kuaba amikirvagha zui.

Ezi Babilonin kantri uabi,
ki damuamin bizim bagh digavir kuram
damigham.

46 Apaniba Babilon iniamin dughiamin,
mikimkizim nguazimin otoghti niginir ekiam
otogham.

Eghti Babilonian ararem otogh ekevegh mangiti,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar a baragham.”

51

Ikiavira Itir God Babilonin apanim gami

¹ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ki tarazir nighniziba feghti me bizir aviribagh asighasigham,
egh me mati aminir gavgavimin min izi,
Babilonin kantri ko an itir gumazamiziba sara misogham.

² Ki gumazitaba ameghti me izi aminim raiziabar misevibagh ivarazi da ghuezi moghin Babilonia giveragham.

Me aminimin min an nguazimin a giveragh an biziba bar da batuegham.

Me a gasighasighamin dughiam,
me tintinibar danganibar bar otivigh izi a gasighasigham.

³ Ia Babilonin apaniba, ki kamaghin ia migei,
Ia zuamira Babilonin midorozir gumazibav sogh.

Me tighar uan midorozir korotiabar aghuva, egha tighar uan pibar afam,
ia Babilonin gumazir igiaba ko midorozir gumaziba bar me gasirarikigh.

Ia men tav ateghti a ikian marki.

Bar markiam.

Ia bar moghira me agifagh.

⁴ Ia uan barir afuzibar Babilonia gasiti,
me arighiri kuaba tintinibar Babilonin kantrin tuavibar iregham.”

- 5 Israelia ko Judaba faragha uan nguazimin itir dughiamin,
 me Israelian Godin Bar Zuezimin damazimin
 arazir kurar aviribagh ami.
 Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, an
 akirim ragha me gasarazir puvati,
 egha me ataghizi me mati amizir paba
 ovengezibar min pura itir puvati.
- 6 Ia Israelia ko Judaba, ia arimangegh deraghvira
 ikiam.
 Puvatighti, ia Babilonian tongin iki, men
 osimtizim bangin me ko ikuvigham.
 Datirighin Ikiavira Itir God, Babilonin arazir
 kuraba bagh ivezir kuram a daningamin
 dughiam.
 Kamaghin amizi, ia zuamira Babilon ategh
 mangi.
- 7 Ikiavira Itir God fomira nguazir kamın kantriba,
 ivezir kuram isi bar adar aningasa,
 ezi Babilonin kantri an ingangarir kam gami.
 Babilon golin kavın mamın min Ikiavira Itir Godin
 dafarimin iti.
 Egha kantrin igharazibagh amima, me kavın
 kamın wain ame.
 Egha me datirighin tintinibar onгани.
- 8 Eghti Babilon uabi zuamira irigh ikuvigham.
 Kamaghin amizi, ia a bagh aziva an apangkuv.
 Ia mangi a bagh marasinba inigh, an duabar
 aghuighti da akumigham.
 Eghti a ti ua deragham.

9 Eghti Israelia ko Judaba an aven iki kamaghin mikimam,

“E kalabuziar gumazamiziba pura Babilon damuti, a ua deraghasa, ezi a ua deragha otozir puvati.”

Egh me gin kamaghin mikimam,

“Marki. E fo, Babilonin osimtizim a bar ekefe, egha overiamin pin ghuavanabo.

Eghti Ikiavira Itir God bar pazivira Babilon damuam.

Kamaghin, e Babilon ategh uamategh vaghvagh uan nguibabar mangam.

10 Ikiavira Itir God Babilon gasighasiki,

ezi arazir kamın a en gumazamizibar arazir aghuiba azenim gati.

Aria, e Saionin mangıva,

Ikiavira Itir God, en God amizir bizibar gun mikimam.”

11 Ia Babilonin apaniba, ia midorozim bagh mangısi

uan afuziba aminıva, oraba ini.

Ikiavira Itir God ghaze, Babilonia an Dipenim gasighasiki,

ezi a ivezir kuramin me ikarvaghasa.

Egh a Midian atrivibar nighnıziba feghti, me Babilonia misogham.

A tuavir kamra, bar Babilon gasighasigham.

12 Ia apaniba, ia nir avızir ababanim ghufeghti,

midorozir gumaziba mighvira misogh,

Babilonin nguibar ekiamin divazim akarika.

Ia midorozir gumaziba arighti, me nguibar ekiam
 bagh arav iki,
 egh uan ingangarim deragh a damu.
 Ia midorozir gumazibav kemeghti me mangi mon-
 gegh,
 Babilonia misoghsi damu iki.
 Ikiavira Itir God, Babilonin gumazamizibagh
 asighasighasa mikemegha gifa,
 egha datirighin a bizir kam damuasa.

¹³ O Babilon, ni dipar aviriba ko bizir aghuir bar
 aviriba nin nguibamin iti.
 Ezi ni ikuvamin dughiam a roghira izegha
 gifa.

Nin ikirimirim mati tretin mam,
 me datirighin aneghorasava ami.

¹⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a
 guizbangira uan ziamin pin arigha mikeme.
 A kamaghin mikeme:

“O Babilon, ki apanibar gumazir okoruar avirim
 inigh iziti, me ni misogh, ni dikabiragham.
 Me nin nguazim gizivagham, mati odezir oko-
 ruam.

Egh me ni gafiragh ni abinamin dughiamin,
 me bar akuegh pamtemin dimam.”

Godin ziam fer ighiam
(Jeremaia 10:12-15)

¹⁵ Ikiavira Itir God uan gavgavimin nguazir kam
 ingari.

A uan nighnizir aghuimin nguazir kam isa
 uan danganimra anetizi, a gavgafi.

A uan fofozimın overiamın ingara an
onegha gifa.

16 A tiarim akarigha migeima, overiam bar
pamtemın tingazi.

Ezi ghuariar piziba nguazir otevíbar migha
iza,

egha uari akufa.

God onımaribagh amima,

da taghtazima amozim izaghiri.

Egha amınim asirafima,

a uan danganim ataghıragha izi.

17 Ezi gumazamiziba, me bar onganigha bizitam
gıfızir puvati.

Gumazir marvir guaba golin dar ingariba,

me bizir me ingarızir kaba bagh bar
aghumsıgham.

Kar guızın godba puvati.

Marvir guar kaba, da amınır datırıghın en ikia
angamıra itir kam puvati.

18 Kar me dibovir akabav kimasa pura ingarigha
arıghızir bizir kıniba.

Eghtı Ikiavıra Itir God, me tuisıghamin
dughiam izıti, me bar ikuvıgham.

19 Ezi Ikiavıra Itir God, a Jekopın ovavır borıbar
God, a uabı biziba bar dar ingari.

Egha bizir kabar mın garır puvati.

A Israelia amısevezi me an adarazira iti.

An ziamra kara:

Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim.

Babilon mati Ikiavıra Itir Godın ifanim

20 Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei:

“Babilon, nı mati kı misoghasa inızir bizir
mam, nı nan ifanim mın iti.

Ki ni inigha, kantrin aviriba misaragharigha,
 egha nguibar gavgavir aviribagh
 asighasiki.*

21 Ki ni inigha midorozir hoziaba, ko gumazir
 hoziabagh apiaziba amisaraghariki.

Ki ni inigha, midorozimin karisba ko, gumazir
 karisbar suiziba saram asighasiki.

22 Ki ni inigha, bar gumaziba ko amiziba
 amisaraghariki.

Egha gumazir igiaba ko gumazir ghuriba, ki
 bar me amisaraghariki.

Egha gumazir igiaba ko amizir igiaba, ki
 bar me amisaraghariki.

23 Ki ni inigha sipsipba ko me geghuva men garir
 gumaziba sara misaraghariki.

Ki ni inigha bulmakaun ainba mikirvagha
 nguaziba abiziba ko, dar ghuaviba sara
 misaraghariki.

Egha ki ni inigha gavmanin gumaziba ko,
 gumazir dapaniba amisaraghariki.

24 “Egha ki Ikiavira Itir God, ki mikeme,

Babilonian arazir kurar me Saionin amiz-
 iba bar, ki ada ikarvagh ivezir kuram me
 daningam.

Eghti ia Israelia ko Judaba, ia bizir ki
 damuamin kabar ganam.

---

* **51:20:** Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, ves 20in
 ikegha ghua ves 23, akar kaba Babilonin gun migei. Ni Jeremaia
 50:23in an gan. Ezi gumazir maba kamaghin nighnisi, a gumaza-
 mizir igharazibar gun migei.

25 “Babilon, ni oragh. Nin gavgavim bar ekevegħa
 mati miġhsiar ekiam,
 egha nguazir kamın danganiba bar adagh
 asighasiki.

Ezi bar guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki nin
 apanim gami,
 ki uan gavgavim itir dafarimningin nin
 suiragh, ni isi davarir konimin ni akunighti,
 ni poghpogh magiri nguazimin otoghti,
 avim bar ni agivagham.

26 Eghti gumazitam dipenimin miġebamin asisi,
 nin aven dagiatam inighan kogham.
 Gumazitam uan dipenimin ingarsi, dipenim
 aterir dagiatam, nin aven a inighan
 kogham. Puvati.

Ni bar ikuvigh kamaghira ikiam.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħa gifa.”

Apaniba izi Babilonia misogham

27 Ia kantrin aviribar tongin akaba amang,
 egh nguaziba bar dar gumazamizibar tongin
 sigham givi,
 eghti me Babilonia misoghsı biziba akir.

Ia Araratba ko, Miniba ko, Askenasba, men diaghti
 me izi.
 Egh midorozim bagħ gumazir ekiar tam
 amisefegħ.

Midorozir gumaziba uan hoziabar apiagh,
 egh odezir okoruamin min izam.

28 Egh uaghan Midian atriviba ko, gumazir da-
 paniba ko, gumazamizir Midian gavman
 gativagħa an gariba, ia men diagh.

Ia kantrin avirir me gativibar gumazibar
 amuti,

me bar izi Babilon misoghsi biziba akir.

- 29 Ikiavira Itir God Babilon gasighasighasa
mikemegha gifa,
egh a damighti a danganir kinimin otogham,
eghti gumazitam ua an ikian kogham.
Eghti Ikiavira Itir God ingangarir kam damuamin
dughiamin,
mikimkizir dafam nguazim bativira ikiam,
mati gumazim mizazir bar kuram isima
mikarzim a gasi.
- 30 Babilonin midorozir gumaziba midorozim
ategh, midorozir dipenir gavgavimin aven
ikiam.
Egh me amizibar min ikiva, gavgaviba pu-
vatigham.
Apaniba Babilonian dipenibar apongiva,
egh nguibabar divazibar tiar akaba akaram.
- 31 Gumazir akaba inigha izir aviriba, ivemar
mangi ivivigh Babilonin atrivim mikimam,
Abuir gumazir kaba izi a mikim suam,
Apaniba nin nguibar ekiamin danganiba
bar ada inigha gifa.
- 32 Apaniba dipabagh iregh vongin mangamin tu-
aviba inigh,
tintinibar dakarabar itir ighurunibar
apuegham.
Eghti Babilonin midorozir gumaziba bar puviram
atiatigh,
egh tintinibar onganigham.
- 33 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian
God, a kamaghin mikeme:

“Babilon, a guivir dirimín mìn iti.
 Eghti mati gumaziba raizín daghem iniasa a
 dikabiri moghín,
 apaniba a dikabínigham.
 Ezi ingangarir kam damuamin dughiam,
 a roghira izegha gífa.”

³⁴⁻³⁵ Ezi Jerusalemín nguibar ekiam kamaghín
 mígei:

“Babilonín Atrivim Nebukatnesar puvíra na
 misoke, mati a na apava bar na agífa.
 A mati aser mam bar na tuavareme.
 Egha nan bizir aghuibar uan navim gazuima a
 izífa.
 Ezi kí mati itarir mam, an amegha gívazi,
 dagher nataba an itir puvati.
 Egha gín a bar na dísi.
 Babilonia bar nan mīkarzim gasíghasíki, ezi
 nan ghuzim ire.
 Kamaghín amizi, me osímtízim iti,
 ezi Ikiavíra Itir God men osímtízir kam íkar-
 vagham.”

*Ikiavíra Itir God, ivezir kuram isi Israelian
 apaníbar aníngam*

³⁶ Ezi Ikiavíra Itir God kamaghín mígei:

“Jerusalem, ní oragh!
 Bar guizbangíra, kí nín akuragh Babilonia ní
 gamízir osímtízim íkaragham.
 Kí Babilonian faneba ko dípavsíziba bar
 dar amíghti, da dakegham.

³⁷ Kí Babilon gasíghasíghti, an dagíar pozíbara
 íkiam.
 Eghti an afiar atíabar danganimín otoghti,

gumazamiziba an puvatigham.
 Eghti gumazir igharaziba ian ganigh,
 akirim ragh ia gasi, dibovir akabar ia
 mikimiva,
 bar digavir kuram damigh puviram ati-
 atingam.

38 Eghti Babilonia laionbar min tiariba akar
 dimdiar kuram damuam.
 Me laionin nguziba asizibar amasa puvira
 aroi moghin damuam.

39 Ezi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei:
 Men naviba arazir kurabar amusi dikavamin
 dughiamin,
 ki isar ekiatam me bagh a damighti,
 me dipar onganir aviribar amiva, bar iku-
 vigham.

Egh me gin dakuv onganigh,
 egh ua dikavighan kogham.
 40 Mati gumaziba sipsipin nguziba ko, sipsipin
 apuriba ko, memen apuribagh ami moghin,
 ki men aku danganir me misoghti me
 arimighiramimin mangam.”

41 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 “Ia bar gan! Nguazir kamın gumazamiziba bar
 ziar ekiam isa Babilonia ganidi,
 ezi apaniba izi a misogh, a iniam.
 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an ganigh,
 digavir kuram damigham.

42 Apaniba Babilonia avaragham,
 mati ongarim dipiraghira iza bar gigim avara.

43 An nguibar ekiaba bar ikuvigham.

Eghti kantrin kam danganir dakightizir
 kinimin min ikiam.
 Eghti gumazamiziba an ikian koghiva,
 a daruan kogham.

44 Ki mizazim Bel gasegham, a Babilonin asem.
 Ki a damighti bizir a tuavaremeziba, uam a
 dar migham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uam an
 izan kogham.

Eghti Babilonin divazir ekiam bar
 akarighirigham.†

45 “Ia nan gumazamiziba, ia Babilon ategh aregh.
 Ia vaghvagh aregh deraghvira ikiam.
 Ki Ikiavira Itir God, ki puv Babilonian aningaghe.
 Kamaghin, ki ti ia ko me saram asighasigham.
 Kamaghin, ia zuamira ari mangegh.

46 Ia tintinibar akar nguazir kamin otiviba
 baragh,
 ian naviba digavir kuram damuti
 ia atiatingan marki.

Ia orazima, azenir mamın akar mam oto, ezi
 azenir igharazimın akar igharazim oto.

Me midorozir ekiaba otivir akabav gei, ezi
 atrivir mam atrivir igharazim misosi.

47 Ki dughiar mam amisefe, egh dughiar kamin,
 ki Babilonin nguibamin asebar marvir
 guabagh asighasigham.

---

† 51:44: Babilonia kantrin igharazibar bizir aghuir aviriba inigha
 ghua ofabar min da isava uan asebagh aningi. Ni ves 34-35in an
 gan. Aser kam mati bizir aghuir kaba tuavareme, eghti datirighin
 Ikiavira Itir God a damighti a uam adar mighti, gumazir igharaziba
 ua uan biziba iniam.

Eghti Babilonin nguibam bar aghumsigham.
 Eghti apaniba izi Babilonin gumazir aviribav
 soghirarighti,
 men kuaba tintinibar Babilonin nguazim
 giregh ikiam.

48 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
 Bizir aviribagh asighasizir gumazir maba,
 me not ategha Babilonia misoghasa izi.
 Kamaghin, overiam ko nguazim, ko aningin itir
 biziba,
 da Babilon iramin dughiamin bar
 akongegham.

49 Babilonin arazir kamra,
 Israelia gamizi moghira, a ikuvigham.
 Ezi kantrin aviriba Babilonin agharimin
 ariaghire.”

50 Eghti ia Israelia, Babilonia ia gasighasighizir
 puvatizir darasi, ia zuamira Babilon ategh
 ari mangegh.
 Guizbangira, ia uan nguibamin saghon iki,
 egh ia Ikiavira Itir God ginighnigh.
 Egh ia Jerusalem bakinighnighan marki.

51 Egha datirighin ia kamaghin migei:
 “E bar aghumsiki.
 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba Ikiavira
 Itir Godin Dipenimin anogoroghezir
 danganimin aven ghue.
 Egha me akar kurabar e mikeme.
 Kamaghin amizi, e bar aghumsiki.”

52 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ki dughiar mam amisefe, ezi dughiar kamın, ki Babilonian kantrin asebar marvir guabagh asighasigham.

Egh Babilonin danganiba bar, gumazir aviriba midorozimin mizaziba iniva, puram arangam.

53 Eghti Babilon ti overiamin ghuanabogh, egh misoghamin danganir gavgavimin ingarighti,

ki gumaziba ameghti, me izi a gasighasigham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

54 Ararer ekiam Babilonin otogham.

Apaniba bar pazivira Babilonin kantri gasighasigham.

Eghti niginir ekiam otogham.

55 Eghti apanir aviriba izi Babilonia misogh, niginir ekiam damuam, mati ongarimin niginim.

Ikiavira Itir God bar pazivira Babilon gasighasighasa,
egha an akar arozim dukumasava ami.

56 Gumazir bizibagh asighasiziba, me izi Babilon misogh me dikabiragham.

Egh me Babilonin midorozir gumaziba kalabus darigh,
men piba apirarigham.

Ikiavira Itir God, a Godin guizbangin iveziba ikarvazim.

Egh guizbangira a Babilonian arazir kuraba bagh ivezim me daningam.

⁵⁷ Atrivir kam, an ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kamaghin mikeme:

“Ki Babilonin gumazir dapanibar amighti, me wainin dipabar ameghiva onganigham.

Kar fofozir gumaziba ko, gumazir ekiaba ko, gavmanba ko, midorozir gumaziba.

Me daku onganigh, ua dikavighan kogham.

⁵⁸ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze:

Apaniba Babilonin kantrin ekiam avinizir divazir gavgavim tintinibar an akararighti,

an divazir otevitam ikian marki.

Egh an tiar akar ekiabar apongegham.

Bizir kam kamakin. Kantriba bar dar gumazamiziba pura ingari.

Eghti bizir me ingariziba, da bar isigham.”

Jeremaia Babilonia bagha akam amada

⁵⁹ Ezi namba 4in azenimin Sedekaia Judan atrivimin itir dughiamin, Jeremaia akar mam Babilonin anemada. Ezi dughiar kamın, Atrivim Sedekaia Babilonin mangasava amima, Seraia a ko mangasa. Seraia a Nerian otarim, egha Masean igiavotarim. An atrivimin ingangarir gumazim.

Jeremaia akar kam isa a ganingi. ⁶⁰ Jeremaia

bizir kurar bar Babilonin otivamiba bagha akam akinafarimin an osiri, kar akar Ikiavira Itir God a ganingiziba. ⁶¹ Ezi Jeremaia kamaghin Seraia

migei, “Ni mangi Babilonin otoghamin dughiam, ni akar kaba bar adar ponegh. ⁶² Egh ni kamaghin

God ko mikim, ‘O Ikiavira Itir God, ni nguibar kam gasighasighasa mikemegha gifa, eghti gumazitam ko asizitam an ikian kogham. Eghti dughiar

zurara danganir kam pura ikiam.’⁶³ Seraia, ni akinafarir kam diponegh God ko mikemegh, dagiatam akinafarir kamın a righıva anekunighti, a Yufretisin Fanemin magırigh.⁶⁴ Egh ni kamaghın Ikiavıra Itir Godın akam akun, ‘Ki Ikiavıra Itir God, ki bar Babilon gasıghasıgham. Babilon akinafarir kamın mın magıram, egh uam otoghan kogham.’”

Jeremaian akam iza kagh tu.

Apaniba Jerusalem gasıghasızir eghaghanim

52

(Sapta 52)

Babilonia Jerusalemia misogha men nguibar ekiam ini

(2 Atriviba 24:18--25:7; Jeremaia 39:1-10)

¹ Sedekaia 21plan azeniba ikia, Judan atrivimın oto. Egha 11plan azenibar Jerusalemın atrivimın ike. An amebam, Hamutal, a Jeremaian ıgharazimın guivim, a Lipnan nguibar ekiamın gumazir mam. ² Sedekaia, Jehoiakimın arazibar gın ghua, egha Ikiavıra Itir Godın damazimın arazir kurabagh ami.

³ Judaba ko Jerusalemian arazir kuraba Ikiavıra Itir God gamızı, a bar men anıngaghe. Egha Ikiavıra Itir God gumazamızir kaba bar me batoghezi, me an guamın saghon ghue.

Ezi gın Sedekaia, Babilonın atrivim, a gativagh an ganan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati.

⁴ Egha namba 9ın azenimın Sedekaia atrivimın ikia ghua, namba 10ın iakinimın otogha ghua namba 10ın iakinir kamın aruemın oto. Ezi Babilonın Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar dar akua iza Jerusalem avinigha, nguibam iniasa misosi. Me Jerusalem korogha, ghua temeba okegha iza nguibar ekiamın divazir gavgavimın boroghıra dar pozim mikini. Egh me nguazim adav kinighti, da figh ghuavanaboghti, me mangi dagh isın mitivigh nguibar ekiam ko misogham. ⁵ Me azenir vamıra ko akuamın Jerusalem avinigha iti. Ezi Sedekaia 11plan azenibar atrivimın iti, ⁶ ezi an namba 4ın iakinimın otogha ghua, namba 9ın aruem otozi, men dagheba bar gıfa. Kamaghın amizi, Jerusalemın gumazamiziba mitiriam bar puv men azi. ⁷ Dughiar kamın Babilonia divazimın vuer mam akarigha Jerusalemın aven ghue. Ezi Atrivim Sedekaia Jerusalemın midorozir gumaziba koma are. Me dimagarimın suebar ghuava atrivimın dagher azenimın otivigha ghua, danganir divazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamın ghua, Jerusalemın nguibar ekiamın otivigha ghue. Egha me Jordanın Fanemın danganir zarimın ghuaghırir tuavimın zui. ⁸ Ezi Babilonın midorozir gumaziba Atrivim Sedekaian aghıragha ghua Jerikon nguibar ekiamın boroghın itir danganir zarimın a bato. Ezi Sedekaian midorozir gumaziba anetegha, ara

tintinibar ghue.

⁹ Ezi Babilonia Sedekaiian suiragha a inigha Babilonin atrivim bagha ghu. Ezi dughiar kamın Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamın iti, an Hamatin nguazimın aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotın aven Sedekaiian gara egha ghaze, Sedekaiia uan arazir kurar an amizimın ivezim iniam. ¹⁰ Ezi Babilonian atrivim Riplan nguibamın ikia Sedekaiian otariba inigha, Sedekaiian damazimın bar me misuaghariki. Egha a uaghan Judan gumazir dapaniba me misuaghariki. ¹¹ Egha atrivim mikemezi, me Sedekaiian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning senin ada ikegha, a inigha Babilonin ghu. Egha a isa kalabus gatizi a ikia ghua areme.

Babilonia Jerusalem gasighasiki
(2 Atriviba 25:8-17)

¹² Nebukatnesar Babilonin atrivimın itima, ezi an namba 19in azenim otogha ghua an namba 5in iakinimın, an namba 10in dughiam oto. Ezi dughiar kamın, Nebusaradan, an atrivimın garir midorozir gumazibar gumazir dapanir faragha zuim, a dikavigha Babilonin atrivimın ingangarim gativagh an ganasa Jerusalemın ize. ¹³ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenim ko Judan atrivimın dipenim ko, Jerusalemın gumazir aruabar dipeniba sara, a bar dagh aponge. Babilonian dipeniba bar, a vaghvagha dagh aponge. ¹⁴ Babilonian midorozir gumazir Nebusaradanin gin zuiba, me bar moghira

Jerusalem avinizir divazim gasighasigha bar anekaraghariki. ¹⁵ Nebusaradan gumazamizir Jerusalem in ikiavira itiba inigha ghua, Babilonin kalabus gati. Men marasi, onganarazibagh amir gumazamiziba. Egha a uaghan Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua an gara, a ko ikezibar akua, me inigha Babilonin kalabus bagha ghue. Egha fofozir gumazir bizir igharagha garir aviriba akiribar akua, Babilonin kalabuziabar min me inigha ghue. ¹⁶ Egha Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir marazi ataghizi, merara Judan nguazimin ikiavira iti. Egha a me migia ghaze, ia wainin azeniba ko, azenir igharazibar gan iki.

¹⁷ Egha Babilonia ghua Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghuegha, brasin guarir akiniba ko, tengin doziba pin da afasa brasin ingarizir osazariba apiraghariki. Egha me uaghan tengin dipar ekiar me brasin ingarizim abiki. Israelia fomira kamaghin a dibori, "Ongarim." Egha me brasin kaba bar da inigha Babilonin ghue.

¹⁸ Babilonia uaghan averenim iniamin itariba ko, savolin muziariba ko, lamba munger biziba ko, itarir ofan ghuzibar arighamiba ko, pauran mughuriar aghuim zuiba tuer itariba ko, Judaba Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven, ingarasa amizir brasin biziba sara me da ini. ¹⁹ Egha Nebusaradan uaghan bizir gumaziba gol ko silvan ingariziba ini, kar itarir muziariba ko, itarir avim ateriba ko, ofan ghuziba arizir itarir ekiaba ko, mineba ko, lam in aghoriba ko, itarir

pauran mughuriar aghuim zuir tuezir itariba ko, wainin ofabar arighamin itarir ekiaba sara ini.

²⁰ Atrivim Solomon fomira bras inigha guarir akinir kamning ko, tengin ekiar me kamaghin diborim “Ongarim,” adar ingari. Egha uaghan a bras inigha bulmakaun 12plan nedaziba tengin ekiar kamın apengan itimin ingara, egha wilkarın itarir ekiar dagh isin darighamibar ingari. Ezi Solomon mikemezi, me bizir kaba isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin ada ariki. Ezi brasin kabar osimtizim bar ekefe, eghti gumazitam dar osimtizim gifofoghsi, da isi skel tam darighan iburagham. ²¹⁻²² Gumaziba fomira ababanir vamiran brasin guarir akinir kamningin ingari. Aningın ruarimning 8 mitan tu, ezi aningın arozimning 5 mita ko 30 sentimitan tu. Me dipenir akinir pumuning paip brasin ekiamningin min aningın ingari, ezi bras mitemegha an mitiam, 7 sentimita ko akuamin tu. Egha guarir akinimning dapanimning, me brasin aningın ingari, ezi dipenir akinir kamning mong ekefe. Ezi dapanir pin ghuavanadim 2 mita ko 20 sentimitan tu. Ezi me bras inigha iver nuzimin min anesingi, mati temer pomigranetin oviziba. Me pomigranetin kaba tintinibar iver nuzimin min da ike. Egha me guarir akinir kamningın dapanimning gighuigha, aning asingi. ²³ Guarir akinimning vaghvagha 100plan pomigranetin oviziba aningın dapanimningın iti. Egha 96plan pomigranetba aningın 4plan miriaba iti.

*Judaba ghua Babilonin kalabusin iti
(2 Atriviba 25:18-21)*

24 Nebusaradan, Babilonian gumazir dapanir faragha zuir kam, an ofan gamir gumazibar dapanim Seraia, ko Seraian apengan itir gumazim Sefanaia, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumazir 3plan igharaziba sara ini. 25 Egha Jerusalem, gumazir dapanir Jerusalem midorozir gumazibar garim ini. Egha nighniziba Judan atrivim ganidir gumazir 7pla ini. Egha a Judan midorozir gumazibar gumazir dapanibar akinafariba osirir gumazim ini, kar gumazir gumaziba isima, me midorozir gumazibar otivim. Egha a 60plan gumazamizibar garima me Jerusalem ikiavira iti, ezi a uaghan me ini. 26 Egha Nebusaradan gumazamizir kaba bar me inigha Babilonin atrivim bagha Riplan nguibamin ghu. 27 Kar Hamatin nguazim. Ezi atrivim mikemezi, me gumazir kabav soghezi me ariaghire.

Babilonia kamaghin amigha, me gin Judan igharaziba inigha ghua Babilonin kalabus gati. 28 Nebukatnesar inigha ghua kalabus gatizir gumazamizibar dibobonim, a kamakin: Namba 7in azenimin an atrivimin itir dughiam, a Judan 3,023plan gumazamiziba ini. 29 Egha a namba 18in azenimin atrivimin itir dughiamin, a 832plan Jerusalemian gumazamiziba ini. 30 Ezi a namba 23in azenimin atrivimin itir dughiamin, gumazir dapanir faragha zuim, Nebusaradan, Judan gumazamizir 745pla inigha kalabus gati. Me bar moghira men dibobonim, 4,600plan gumazamiziba.

Babilonin atrivim, a kalabusin Atrivim

*Jehoiakin firi**(2 Atriviba 25:27-30)*

³¹ Judan Atrivim Jehoiakin, Babilonin 37plan azenibar kalabusin itima, Evil Merodak, Babilonin atrivimin oto. Egha azenir kamın aven an namba 12in iakinim otogha ghua, namba 25in aruemin otozi, Evil Merodak Jehoiakinin apangkuvigha, kalabusin anegifa. ³² Evil Merodak arazir aghuimin a gamua, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ganingi, ezi an dabirabir kam atrivir igharazir Jehoiakin ko Babilonin kalabusin ikezibar dabirabim gafira. ³³ Kamaghin amizi, Jehoiakin ua kalabuziar korotiaba azuir puvati. Egha a zurara dughiabar Babilonin atrivim ko apiav ikia apa ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu. ³⁴ Babilonin atrivim mikemezi, me dughiabar dagiaba isa Jehoiakin ganidi, eghti a deraghvira ikiam. Me kamaghiram amua ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea